

ใบจุ้ม : สารนิเทศบนสิ่งทอ

025.171

W718B

ไข่มุม : สารนิเทศบนสิ่งทอ

หอสมุดแห่งชาติรับมรดกชาติ
กาญจนาบุรี

โดย

นางสาวพิมพ์พรรณ ไพบูลย์หวังเจริญ

หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร

พิมพ์เผยแพร่ พุทธศักราช ๒๕๔๓

ใบจุ่ม : สารนิเทศบนสิ่งทอ

เรียบเรียงโดย นางสาวพิมพ์พรรณ ไพบูลย์หวังเจริญ
เอกสารวิชาการของหอสมุดแห่งชาติ ลำดับที่ ๓/๒๕๕๓
หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร
พิมพ์เผยแพร่ครั้งที่ ๑ พุทธศักราช ๒๕๕๓ จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

พิมพ์พรรณ ไพบูลย์หวังเจริญ

ใบจุ่ม : สารนิเทศบนสิ่งทอ...กรุงเทพ ฯ

หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร, ๒๕๕๓.

๒๒๓ หน้า

๑. หนังสือโบราณ ๒. จดหมายเหตุ ๓. เอกสารราชการ

I. กรมศิลปากร. หอสมุดแห่งชาติ. II ชื่อเรื่อง

๐25.171

ISBN 974-417-474-9

ที่ปรึกษา :

นาวาอากาศเอกอาวุธ	เงินชุกลิน	อธิบดีกรมศิลปากร
นางกนกพร	อรรคราภรณ์	รองอธิบดีกรมศิลปากร
นายอารักษ์	สังหิตกุล	รองอธิบดีกรมศิลปากร
นายวีระ	โรจน์พจนรัตน์	รองอธิบดีกรมศิลปากร
นางสาวก่องแก้ว	วีระประจักษ์	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านภาษาโบราณ

ประธานคณะกรรมการ :

นางสุคนธ์ ศิริวงศ์รวัฒน์	ผู้อำนวยการหอสมุดแห่งชาติ
--------------------------	---------------------------

คณะกรรมการ :

นายประภาส	สุระเสน	นายชะเอม	แก้วคล้าย
นายเทียมสิทธิ์	หลวงสุภา	นางสาวจตุพร	ศิริสัมพันธ์
นายเกษียร	มะปะโม	นายเทิม	มีเต็ม
นางสาวพิมพ์พรรณ	ไพบูลย์หวังเจริญ	นางสาวเอมอร	เชาว์สวน
นายจุง	ดิบประโคน	นายสมภพ	มีสบาย

ผู้ถ่ายภาพ : นางสาวน้ำทิพย์ นงค์สูงเนิน

ผู้ออกแบบปก : นางสาวศุภรางค์ ดวงแก้ว

พิมพ์ที่ : บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (๑๙๗๗) จำกัด
๘๕-๘๕ ถนนมหานคร แขวงมหาพฤฒาราม เขตบางรัก กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐
โทร. ๒๓๖๐๐๕๘ โทรสาร ๒๓๘๔๐๒๘
นายจตุรงค์ ชวนะปัญญา ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พุทธศักราช ๒๕๕๓

คำนำ

เอกสารโบราณเป็นแหล่งรวมสรรพวิทยาการที่เกิดขึ้นจากภูมิปัญญาของบรรพชนในการพิจารณาเลือกสรรวัสดุหลากหลายชนิดมาเป็นเครื่องรองรับการบันทึกเรื่องราวต่างๆ เหล่านั้นให้เหมาะสมตามวัตถุประสงค์ อีกทั้งยังสามารถสืบทอดเป็นมรดกให้แก่รุ่นชนได้เรียนรู้อดีตของชาติได้เป็นอย่างดี

หนังสือเรื่อง “ใบจุ่ม : สารนิเทศบนสิ่งทอ” เป็นผลงานการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารโบราณประเภทหนึ่ง คือ ใบจุ่มซึ่งมีลักษณะเป็นผืนผ้า บันทึกข้อความเป็นตัวอักษรไทยน้อยด้วยเส้นหมึกและประทับตราประจำพระองค์หรือตราประจำตำแหน่งของผู้ออกหนังสือนั้นไว้ตอนท้าย มีเนื้อหาเป็นพระราชโองการเกี่ยวกับการปกครองในช่วงระยะเวลาหนึ่งของอาณาจักรล้านช้าง ซึ่งใบจุ่มที่นำมาศึกษาในครั้งนี้เก็บรักษาและให้บริการอยู่ ณ ส่วนภาษาโบราณ หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร จึงได้มอบหมายให้นางสาวพิมพ์พรรณ ไพบูลย์หวังเจริญ นักภาษาโบราณ ๗ ว. นำมาปริวรรตและศึกษาวิเคราะห์ ถึงองค์ความรู้ต่างๆ ได้แก่ ลักษณะ อักษร ภาษา เนื้อหา และคุณค่าของเอกสารดังกล่าว เพื่อเป็นข้อมูลแก่ผู้สนใจและเผยแพร่ความรู้เรื่องใบจุ่มให้กว้างขวางยิ่งขึ้น นอกจากนั้นคำปริวรรตและคำอ่านยังเป็นข้อมูลที่มีส่วนช่วยในการสงวนรักษาเอกสารต้นฉบับที่มีอายุยืนยาวกว่า ๒๐๐ ปีได้อีกทางหนึ่งด้วย

กรมศิลปากรเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่สำคัญในการบำรุงรักษา อนุรักษ์ ฟื้นฟูและเผยแพร่มรดกศิลปวัฒนธรรมของชาติให้แพร่หลาย จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะอำนวยประโยชน์ให้เกิดความรัก ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าของเอกสารโบราณยิ่งขึ้น เพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และสืบทอดมรดกวัฒนธรรมของชาติให้มั่นคงสืบไป

นาวาอากาศเอก

Ap /

เลขห้อง ๓๐

(อาวุธ เงินชูกลิ่น)

025-171

อธิบดีกรมศิลปากร

เลขหมู่

๗ ๗๑๘ ๗

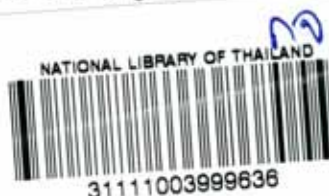
เลขทะเบียน

๐๐๐๘๘๐

หอสมุดแห่งชาติ

มิถุนายน ๒๕๔๓

๕

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	(๓)
สารบัญตาราง	(๗)
สารบัญภาพ	(๙)
ความสำคัญของใบจัม	๑
ลักษณะของใบจัม	๔
สาระในใบจัม	๒๓
อักษรและอักษรวิธี	๔๑
ภาษาที่ใช้ในใบจัม	๔๖
หลักเกณฑ์การปริวรรต	๔๙
คำปริวรรตและคำอ่านใบจัม เลขที่ ๑-๒๑	๕๗
เลขที่ ๑	๖๗
เลขที่ ๒	๗๒
เลขที่ ๓	๗๖
เลขที่ ๔	๘๐
เลขที่ ๕	๘๖
เลขที่ ๖	๙๓
เลขที่ ๗	๙๗
เลขที่ ๘	๑๐๑
เลขที่ ๙	๑๑๗
เลขที่ ๑๐	๑๒๕
เลขที่ ๑๑	๑๒๗
เลขที่ ๑๒	๑๓๑
เลขที่ ๑๓	๑๔๐

หน้า

เลขที่ ๑๔	๑๔๗
เลขที่ ๑๕	๑๔๙
เลขที่ ๑๖	๑๕๓
เลขที่ ๑๖/๑	๑๖๗
เลขที่ ๑๗	๑๗๔
เลขที่ ๑๘	๑๗๗
เลขที่ ๑๙	๑๘๑
เลขที่ ๒๐	๑๘๔
เลขที่ ๒๑	๑๙๑
อภิธานศัพท์	๑๙๙
บรรณานุกรม	๒๒๓

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางแสดงลักษณะของใบจุ่ม

๕-๑๒

ตารางแสดงสาระจากใบจุ่ม

๒๖-๔๐

สารบัญภาพ

	หน้า
พระบัญชาเจ้าผู้ครองนครเวียงจันทน์	๑๓
พระบัญชาเจ้าผู้ครองนครเวียงจันทน์	๑๔
พระบัญชาเจ้าผู้ครองนครเวียงจันทน์	๑๕
พระบัญชาเจ้าผู้ครองนครเวียงจันทน์	๑๖
พระบัญชาเจ้าผู้ครองนครหลวงพระบาง	๑๖
พระบัญชาเจ้าผู้ครองนครหลวงพระบาง	๑๗
พระบัญชาเจ้าผู้ครองนครเวียงจันทน์	๑๗
พระบัญชาเจ้าผู้ครองนครหลวงพระบาง	๑๘
พระบัญชาเจ้าผู้ครองนครหลวงพระบาง	๑๘
พระบัญชาเจ้าผู้ครองนครเวียงจันทน์	๑๙
พระบัญชาเจ้าผู้ครองนครเวียงจันทน์	๒๐
พระบัญชาเจ้าผู้ครองเมืองเตินนิงราชธานี	๒๐
พระบัญชาเจ้าผู้ครองนคร	๒๑
พระบัญชาเจ้าผู้ครองนครหลวงพระบาง	๒๒
พระบัญชาเจ้าผู้ครองนครเวียงจันทน์	๒๒
ใบจุ่มเลขที่ ๑	๕๕
ใบจุ่มเลขที่ ๒	๖๐
ใบจุ่มเลขที่ ๓	๖๑
ใบจุ่มเลขที่ ๔	๖๒
ใบจุ่มเลขที่ ๕	๖๓
ใบจุ่มเลขที่ ๖	๖๔
ใบจุ่มเลขที่ ๗	๖๕
ใบจุ่มเลขที่ ๘	๖๖
ใบจุ่มเลขที่ ๙	๑๐๙
ใบจุ่มเลขที่ ๑๐	๑๑๐
ใบจุ่มเลขที่ ๑๑	๑๑๑
ใบจุ่มเลขที่ ๑๒	๑๑๒
ใบจุ่มเลขที่ ๑๓	๑๑๓
ใบจุ่มเลขที่ ๑๔	๑๑๔

หน้า

ใบจุ่มเลขที่ ๑๕	๑๑๕
ใบจุ่มเลขที่ ๑๖	๑๑๖
ใบจุ่มเลขที่ ๑๖/๑	๑๖๑
ใบจุ่มเลขที่ ๑๗	๑๖๒
ใบจุ่มเลขที่ ๑๘	๑๖๓
ใบจุ่มเลขที่ ๑๙	๑๖๔
ใบจุ่มเลขที่ ๒๐	๑๖๕
ใบจุ่มเลขที่ ๒๑	๑๖๖

ความสำคัญของใบจุ่ม

ใบจุ่ม เป็นชื่อเรียกเอกสารโบราณหมวดจดหมายเหตุประเภทหนึ่งของหอสมุดแห่งชาติ มาจากศัพท์เดิมที่ปรากฏในเอกสารว่า ลายจุ่มหรือลายจุ่ม มีจำนวนรวมทั้งสิ้น ๖๙ ฉบับ จำแนกประเภทตามวัสดุที่ใช้รองรับการบันทึกเป็นผืนผ้าจำนวน ๒๒ ฉบับ กระดาษเพล ๔๑ ฉบับ กระดาษฝรั่ง ๕ ฉบับ และกระดาษเหลือง ๑ ฉบับ

ใบจุ่มที่เป็นผืนผ้าทั้ง ๒๒ ฉบับ นับเป็นเอกสารจดหมายเหตุที่มีลักษณะโดยรวมใกล้เคียงกันมากที่สุด คือ อักษรที่ใช้บันทึกเป็นอักษรไทยน้อยเหมือนกันทั้งหมด และมีเนื้อหาที่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์บ้านเมืองในอาณาจักรล้านช้างช่วงระยะเวลาหนึ่งเหมือนกัน

คำว่า ลายจุ่ม เป็นศัพท์ที่ปรากฏใช้ในเอกสารโบราณทั้งของภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่จะปรากฏใช้ในเอกสารโบราณของภาคตะวันออกเฉียงเหนือหลายประเภทกว่าภาคเหนือ กล่าวคือ ปรากฏใช้คำนี้ทั้งในศิลาจารึก และเอกสารจดหมายเหตุอื่นๆ ด้วย เช่น ศิลาจารึกวัดผดุงสุข ๑* (วัดถิ่นดู่) ตำบลวัดหลวง อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย ใจความกล่าวถึง พระเจ้าไชยเชษฐาธิราช ได้อุทิศที่ดินแก่วัด ปรากฏคำจารึก ดังนี้

บรรทัด	คำจารึก	คำอ่าน
๑	๙๑๓	๙๑๓
๒	ขุมตุมพระราชอาญาลาย	ศุภมัสตุมพระราชอาญาลาย
๓	จุมสมเด็จบรมบพิตรพระเจ้า	จุมสมเด็จบรมบพิตรพระเจ้า
๔	ตนเปนพรชชีไชยเชษฐาธิราชเจ้า... ตนเป็นพระชื้อไชยเชษฐาธิราชเจ้า...	

ศิลาจารึกวัดพระงามน้ำโมง ๒* ตำบลน้ำโมง อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ใจความกล่าวถึง พระหน่อเมืองอุทิศที่ดินและนาจ้งหันไว้กับวัดนิโครธารามน้ำโมง ปรากฏคำจารึกดังนี้

บรรทัด	คำจารึก	คำอ่าน
๑	ขุมสัตุ พระราชอาญา	ศุภมัสตุม พระราชอาญา
๒	ลายจุม สมิเด็จบรมบพิตรพระ	ลายจุม สมเด็จบรมบพิตรพระ
๓	เปนเจาตนเปนพระชัพระว	เป็นเจ้าตนเปนพระชื้อพระว-
๔	รรัตนทำมปโชตเสตคชอัสจ...	รัตนธรรมประโชติเสตคชอัสจ-...

เป็นต้น

* ธวัช ปุณโณทก, ศิลาจารึกอีสาน, (กรุงเทพฯ: ศูนย์พันธุอักษรกิจ, ม.ป.ป.), หน้า ๒๔๒.

* เรื่องเดิม, หน้า ๒๔๗.

ส่วนในภาคเหนือไม่ปรากฏใช้ในเอกสารโบราณประเภทศิลาจารึกแต่จะปรากฏในเอกสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับตำนานบ้านเมืองเท่านั้น และมักใช้เป็นคำคู่กับคำว่า “ลายเจษ” หรือ “ลายเจีย” ก็ได้ ดังตัวอย่างข้อความจากเรื่อง ตำนานสิบห้าราชวงศ์ว่า “.....ท้าวพระยาทั้งหลาย มีพระยาหอหล่มฟ้าโพธิมานเป็นประธานก็พร้อมกันแบ่งลายจุมลายเจษไว้กับพระยาเจืองแล เอกราชในเมืองแก้ว.....เจ้าพระยาเจืองอยู่ในเมืองพระกันหนานได้ ๓ ปี ปลาย ๓ เดือน เจ้าก็หื้อ พระยาหอเจ้าหล่มฟ้าโพธิมานเป็นลายจุมเจียหื้อแก่ตนแล้ว เจ้าก็พานางอมราชเทวีกับบริวารทั้งมวล เจ้าแต่ลายจุมเจียมาหื้อแก่ลูกตนผู้ชื่อลาวเงินเริง...”^๑

ในด้านความหมาย คำว่าลายจุ่มที่ปรากฏในศิลาจารึกภาคอีสานตามคำอธิบายของ ศาสตราจารย์ ธวัช ปุณโณทก หมายถึง พระบรมราชโองการ, ตราตั้ง, หนังสือใบบอกราชการ^๒

พจนานุกรมล้านนาฉบับแม่ฟ้าหลวง ให้ความหมายของคำลายจุ่มลายเจียว่า ลายประทับตรา, ตราพระราชลัญจกร, เอกสารที่บันทึกลงกระดาษ(เจีย) และมีตราประทับไว้เป็นสำคัญ^๓

เมื่อศึกษาเนื้อหาของไบจุ่มเฉพาะประเภทที่ใช้ผ้าเป็นวัสดุรองรับในการบันทึก จำนวน ๒๒ ฉบับของหอสมุดแห่งชาติแล้ว สรุปว่า ลายจุ่มส่วนใหญ่ คือ เอกสารทางราชการที่เกี่ยวกับการปกครองของอาณาจักรล้านช้างเวียงจันทน์และล้านช้างหลวงพระบาง ทั้งในขณะที่มีฐานะเป็นเมืองประเทศราชของไทยและเวียดนาม ส่งไปยังหัวเมืองน้อยใหญ่ในปกครอง โดยประทับตรา ซึ่งอาจเป็นพระลัญจกรที่เป็นตราประจำพระองค์ หรือ ตราประจำตำแหน่งของผู้ออกหนังสือนั้น^๔ สามารถเทียบได้กับพระบรมราชโองการ สารตรา หรือท้องตราของไทยนั่นเอง ซึ่งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายของแต่ละคำไว้ดังนี้

พระบรมราชโองการ หมายถึง คำศักดิ์สิทธิ์มาจากพระราชดำรัสสั่งของพระเจ้าแผ่นดิน^๕

สารตรา หมายถึง หนังสือสำคัญที่เจ้ากระทรวงประทับตราส่งไปยังหัวเมือง ต่อมาใช้ท้องตรา, หนังสือสำคัญที่ดำเนินกระแสนพระบรมราชโองการประทับตราใหญ่ จึงเรียกว่า สารตรา^๖

^๑ ตำนานสิบห้าราชวงศ์ เล่ม ๑ ผูกที่ ๑-๒, (โครงการวิจัยคัมภีร์โบราณในภาคเหนือระยะที่ ๑ งานวิจัยล้านนาศึกษา สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๔), หน้า ๓๑.

^๒ ธวัช ปุณโณทก, ศิลาจารึกอีสาน, หน้า ๒๔๓, ๒๔๖

^๓ อุดม รุ่งเรืองศรี, พจนานุกรมล้านนา-ไทย ฉบับแม่ฟ้าหลวง (ตอนที่ ๒ อักษร พ. ถึง ฮ.), (กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์ พริ้นติ้ง กรุ๊ป จำกัด, ๒๕๓๔.), หน้า ๑๑๒๔.

^๔ ความยกย่องของอดีต: พิศนภนธ์เชษฐเกียรติพลตรี หม่อมราชวงศ์ สุกวัญย์ เกษมศรี, ๒๕๓๗, หน้า ๑๔๗.

^๕ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕, (พิมพ์ครั้งที่ ๔, กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์, พ.ศ. ๒๕๓๑), หน้า ๙๔๑.

^๖ เรื่องเดิม, หน้า ๘๑๕.

ใบจุ่มผ้าเหล่านี้ มีระเบียบวิธีในการบันทึกค่อนข้างแน่นอนและเหมือนกัน กล่าวคือจะเริ่มต้นข้อความว่า “ศุภมัสตฺพระราชอาชญา...” ก่อน แล้วบอกพระนามและเมืองที่ประทับของผู้ออกพระราชโองการนั้นแล้วจึงบอกนามผู้รับพระราชโองการและพระราชโองการเป็นข้อปฏิบัติต่างๆ ที่ควรแก่ข้าราชการ ลงท้ายพระราชโองการว่า “...คฺงนุประสิทธิพระราชอาชญา...” แล้วบอกวัน เดือน ปี ที่ออกพระราชโองการเป็นบรรทัดสุดท้าย พร้อมทั้งประทับตราประจำพระองค์ของผู้ออกพระราชโองการบนบรรทัดสุดท้ายนี้ด้วย ยกเว้นในบางฉบับที่สันนิษฐานว่าเป็นฉบับสำเนาหรือคัดลอกใหม่เท่านั้น จึงไม่มีตราประทับ โดยสรุปแล้ว แบบแผนในการบันทึกข้อความบนใบจุ่มจะมีลักษณะใกล้เคียงกับสารตราของไทยนั่นเอง

ลักษณะของไบจุ่ม

ลักษณะของไบจุ่มที่เป็นผืนผ้าจำนวน ๒๒ ฉบับนี้ ใช้ผ้าฝ้ายสีขาวทั้งที่ทอมือ และทอด้วยเครื่องจักร มาเป็นวัสดุรองรับในการบันทึกลายลักษณ์อักษรด้วยน้ำหมึก มีขนาดความกว้างและความยาวต่างๆ กัน บางฉบับสอยเก็บชายเรียบร้อยทั้งสองด้าน เขียนข้อความจากซ้ายมาขวา ขนาดของตัวอักษรและการเว้นช่องว่างระหว่างบรรทัด ขอบบน ขอบล่าง ขอบซ้าย และขวา ของเอกสารแต่ละฉบับจะไม่เท่ากัน แล้วแต่ความสั้นยาวของเนื้อหาที่ต้องการจะสื่อสาร ตอนท้ายที่สุดของข้อความที่เป็นวัน เดือน ปี ที่ออกลายจุ่ม จะมีการประทับพระลัญจกรของพระเจ้าแผ่นดินหรือตราของผู้ออกลายจุ่มนั้นด้วย

พระลัญจกรหรือตราที่ใช้ประทับ มีรูปแบบและลวดลายต่างๆ กัน แบ่งเป็น ๒ ลักษณะใหญ่ๆ คือ พระลัญจกรหรือตราประทับขาด และตราที่ใช้วิธีการลงสี ๒-๓ สี ซึ่งมีขนาดใหญ่กว่าตราประทับขาด ในเอกสารบางฉบับจะมีการระบุชื่อตราที่ใช้ประทับในลายจุ่มนั้นด้วย เช่น ตรามหาไชยหลวง ตราปราสาท ตราราชูหลวง เป็นต้น

ส่วนเอกสารบางฉบับที่ไม่มีตราประทับนั้น สันนิษฐานว่าอาจเป็นเอกสารฉบับคัดลอกภายหลังก็เป็นได้

สภาพโดยทั่วไปของเอกสาร อยู่ในสภาพชำรุดมากเนื่องจากมีอายุยาวนานเป็นร้อยปี สภาพชำรุดอาจเป็น ปุศ ขาด กินตัว หรือเป็นรอยถูกหมึกกัดไหม้เป็นจุดๆ บริเวณที่เป็นเส้นตัวอักษร นอกจากนั้นบางฉบับยังมีรอยชำรุด เนื่องจากแก้ไขคำในเอกสารด้วยการตัดผ้าส่วนที่มีตัวอักษรที่ไม่ต้องการออก เป็นต้น

รายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของไบจุ่มแต่ละฉบับ ปรากฏในตารางดังนี้

ตารางแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของใบจุ่มแต่ละฉบับ

เลขที่	ลักษณะ	ขนาด	รายละเอียดในการบันทึก	รายละเอียดของตรา	จำนวนบรรทัด
๑.	ผ้าฝ้ายทอมือ สอยเก็บชาย	๖๐x๑๔๙ ซม.	- เว้นขอบบน ๕.๕ ซม. - เว้นขอบล่าง ๗ ซม. - เว้นขอบซ้าย ๒.๕ ซม. - เว้นขอบขวา ๒.๕ ซม. - ตัวอักษรขนาด ๐.๖ ซม. - ช่องระหว่างบรรทัด ๓.๓ ซม.	ประทับขาด ขนาด ๑๘.๕ x ๑๙.๗ ซม. เป็นรูปนกยูงกลางวงกลม เส้นผ่าศูนย์กลาง ๕ ซม. ช้อนบนวงกลมลายดอกบัว ๒ ชั้น ในฐานสี่เหลี่ยมซ้อน ๔ ชั้น แล้วใช้ลายเรขาคณิตตัดมุม	๒๘
๒.	ผ้าฝ้ายทอมือ ไม่เก็บชาย	๖๓x๒๒๓ ซม.	- เว้นขอบบน ๑๓ ซม. - เว้นขอบล่าง ๙ ซม. - เว้นขอบซ้าย ๕ ซม. - เว้นขอบขวา ๔ ซม. - ตัวอักษรขนาด ๐.๙ ซม. - ช่องว่างบรรทัด ๔ ซม.	ตราประทับขาด ขนาด ๑๙x๑๙ ซม. ลายดอกไม้กลม ๒๗ กลีบ ช้อนบนฐานสี่เหลี่ยม ๒ ชั้น	๓๘
๓.	ผ้าฝ้ายทอมือ ไม่เก็บริม สภาพชำรุด ขาดขาด	๗๐x๗๕ ซม.	- เว้นขอบบน ๔.๕ ซม. - เว้นขอบล่าง ๔.๕ ซม. - เว้นขอบซ้าย ๓ ซม. - เว้นขอบขวา ๒ ซม. - ตัวอักษรขนาด ๐.๖ ซม. - ช่องว่างบรรทัด ๒.๕-๑.๕ ซม.	ประทับขาดขนาด ๑๙x๑๙ ซม. เป็นเกสรดอกไม้ เส้นผ่าศูนย์กลาง ๖ ซม. ช้อนอยู่ในวงกลม เส้นผ่าศูนย์กลาง ๑๓ และ ๑๔ ซม. ช้อนบนสี่เหลี่ยม ๓ ชั้น บริเวณมุมเป็นลายทะแยง	๑๘
๔.	ผ้าฝ้ายทอมือ ไม่เก็บชาย	๕๕x๒๑๒ ซม.	- เว้นขอบบน ๘ ซม. - เว้นขอบล่าง ๔๒.๘ ซม.	ประทับขาด ขนาด ๑๒x๑๒ ซม. ลายดอก	๕๐

เลขที่	ลักษณะ	ขนาด	รายละเอียดในการบันทึก	รายละเอียดของตรา	จำนวนบรรทัด
	สภาพชำรุด ปูดกินตัว มี รอยไหม้		- เว้นขอบซ้าย ๒ ซม. - เว้นขอบขวา ๒.๕ ซม. - ตัวอักษรขนาด ๐.๖ ซม. - ช่องระหว่างบรรทัด ๒.๕ ซม.	แปดกลีบ เส้นผ่าศูนย์กลาง ๘.๕ ซม. ซ้อนอยู่บนฐานสี่เหลี่ยม ๒ ชั้น เขียนลายเส้นทะแยงและลายตะขอที่ขอบบน (มีชื่อบอกไว้ในข้อความว่าเป็นตราหาไชยหลวง)	
๕.	ผ้าฝ้ายทอมือ ไม่เก็บชาย	๕๘x๑๙๐ ซม.	- เว้นขอบบน ๑๖ ซม. - เว้นขอบล่าง ๓๐ ซม. - เว้นขอบซ้าย ๓ ซม. - เว้นขอบขวา ๓.๗ ซม. - ตัวอักษรขนาด ๐.๕ ซม. - ช่องระหว่างบรรทัด ๑๕.๒ ซม.	ประทับขาด ขนาด ๑๓x๑๓ ซม. ลายดอกไม้ ๑๒ กลีบ เส้นผ่าศูนย์กลาง ๑๑ ซม. ซ้อนบนฐานสี่เหลี่ยม มีขอบลายเส้นสีดำ แต่งพื้นที่ว่างภายในช่องสี่เหลี่ยมด้วยเส้นตาราง	๔๔
๖.	ผ้าฝ้ายทอมือ ไม่เก็บชาย สภาพ ชำรุด กินตัว, ปูดขาด	๕๓.๕x๓๐๐ ซม.	- เว้นขอบบน ๑๙ ซม. - เว้นขอบล่าง ๑๓๐ ซม. - เว้นขอบซ้าย ๕ ซม. - เว้นขอบขวา ๒ ซม. - ตัวอักษรขนาด ๐.๙ ซม. - ช่องว่างระหว่างบรรทัด ๒-๓.๕ ซม.	ประทับขาด ขนาด ๑๖x๑๖ ซม. ลายดอกไม้ ๒๐ กลีบ เส้นผ่าศูนย์กลาง ๗ ซม. ตรงกลางเกษรมีลายคล้ายมังกร ซ้อนอยู่บนวงกลม ลายดอกไม้เส้นผ่าศูนย์กลาง ๑๐ ซม. ซ้อนอยู่บนฐานสี่เหลี่ยม ๔ ชั้น ฐานสี่เหลี่ยมทะแยงมุม ๖ ชั้น	๔๑

เลขที่	ลักษณะ	ขนาด	รายละเอียดในการบันทึก	รายละเอียดของตรา	จำนวนบรรทัด
๗.	ผ้าฝ้ายทอมือ สอยเก็บริมสภาพ ชำรุด ปูดขาด	๖๖.๕x๑๕๕ ซม.	- เว้นขอบบน ๑๔ ซม. - เว้นขอบล่าง ๒๔ ซม. - เว้นขอบซ้าย ๔.๕ ซม. - เว้นขอบขวา ๔ ซม. - ตัวอักษรขนาด ๐.๙ ซม. - ช่องระหว่างบรรทัด ๓-๓.๕ ซม.	ประทับขาด ขนาด ๑๙x ๑๙ ซม. ลายดอกไม้เส้นผ่าศูนย์กลาง ๘.๕ ซม. ซ้อนบนลายกลีบดอกไม้วงกลม เส้นผ่าศูนย์กลาง ๑๑.๕ ซม. ซ้อนบนฐานสี่เหลี่ยม ๔ ชั้น สี่เหลี่ยมวางทะแยง ๖ ชั้น ในเกษรมีลักษณะเหมือนมังกร หรือพญานาค	๒๕
๘.	ผ้าฝ้ายสีขาว ทอด้วยเครื่องจักร ไม่เก็บชาย	๙๘x๑๕๘ ซม.	- เว้นขอบบน ๗.๕ ซม. - เว้นขอบล่าง ๑๓.๕ ซม. - เว้นขอบซ้าย ๕ ซม. - เว้นขอบขวา ๒ ซม. - ตัวอักษรขนาด ๐.๙ ซม. - ช่องว่างระหว่างบรรทัด ๒-๓.๕ ซม.	เขียนสี่เหลี่ยม เหลือง แดง ขนาด ๒๕x๒๕ ซม. ลายดอกบัวบาน บนฐานสี่เหลี่ยม ซ้อน ๒ ชั้น	๕๔
๙.	ผ้าฝ้ายสีขาว ทอด้วยเครื่องจักร สอยเก็บชาย	๙๖x๑๖๓ ซม.	- เว้นขอบบน ๑๗.๕ ซม. - เว้นขอบล่าง ๗ ซม. - เว้นขอบซ้าย ๖ ซม. - เว้นขอบขวา ๔ ซม. - ตัวอักษรขนาด ๐.๖ ซม.	ประทับขาด ขนาด ๒๓.๒x ๒๒.๕ ซม. ลายวงกลม เส้นผ่าศูนย์กลาง ๓ ซม. ซ้อนบนฐานสี่เหลี่ยมลายดอกไม้ ลายกนก ๔ ชั้น	๔๗

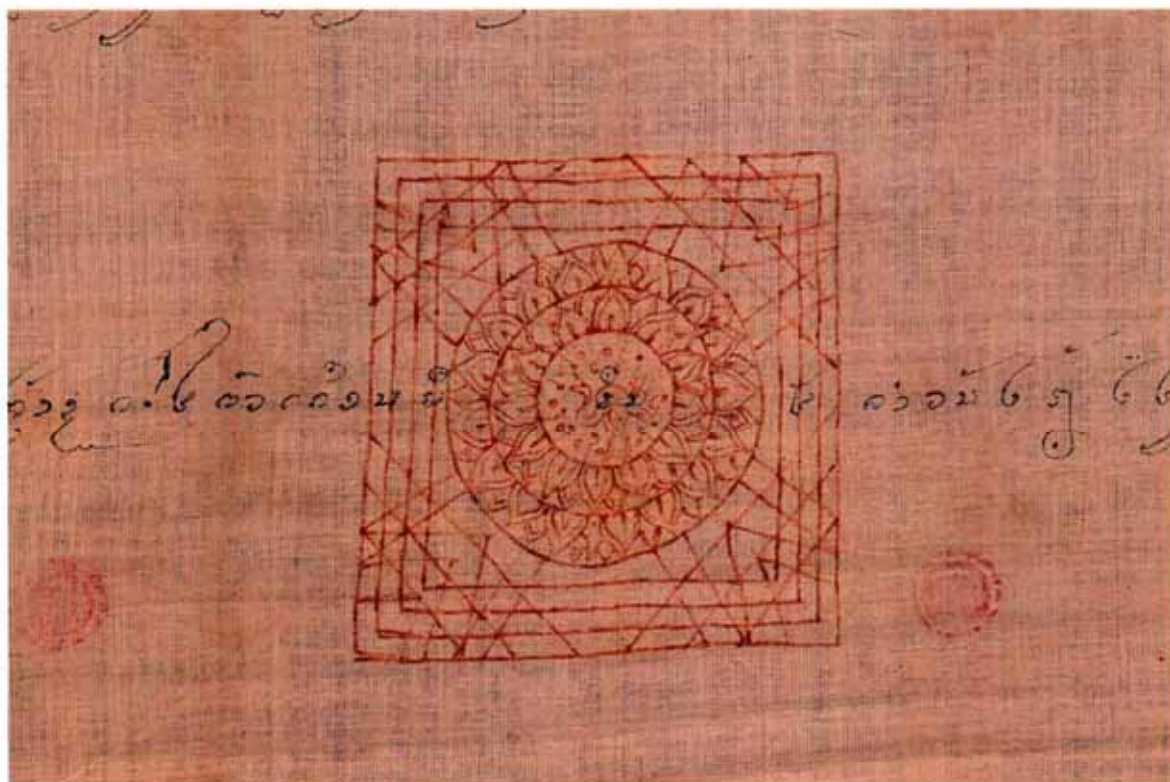
เลขที่	ลักษณะ	ขนาด	รายละเอียดในการ บันทึก	รายละเอียดของตรา	จำนวน บรรทัด
๑๐.	ผ้าฝ้ายทอมือ ไม่เก็บชาย สภาพ ชำรุด ปูดขาด	๔๘.๕x ๑๕๒ ซม.	- ช่องว่างระหว่างบรรทัด ๑.๕ ซม. - เว้นขอบบน ๒๖ ซม. - เว้นขอบล่าง ๑๙ ซม. - เว้นขอบซ้าย ๑.๕ ซม. - เว้นขอบขวา ๓ ซม. - ตัวอักษรขนาด ๐.๘ ซม. - ช่องว่างระหว่างบรรทัด ๒.๕-๔ ซม.	ประทับขาด ขนาด ๑๘x๑๘.๘ ซม. ลายวงกลมซ้อน ๒ ชั้น เส้นผ่าศูนย์กลางวงใน ๑๑ ซม. วงนอก ๑๓ ซม. ซ้อนบนสี่เหลี่ยม ๓ ชั้น	๑๘
๑๑.	ผ้าฝ้ายสีขาว ทอด้วยเครื่องจักร เน้าเก็บชาย	๙๒x๑๕๔ ซม.	- เว้นขอบบน ๖.๕ ซม. - เว้นขอบล่าง ๖๒ ซม. - เว้นขอบซ้าย ๔.๕ ซม. - เว้นขอบขวา ๓.๕ ซม. - ตัวอักษรขนาด ๐.๖ ซม. - ช่องว่างระหว่าง บรรทัด ๓.๕ ซม. - มีร่องรอยดีกรอบและขีดเส้นบรรทัด เขียนตัวอักษรใต้เส้นบรรทัด	เขียนสี่เหลี่ยมสี่เหลี่ยม ขอบสีดำ รูปดอกบัวในวงกลมเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑๖ ซม. บนฐานสี่เหลี่ยมตกแต่งลาย	๑๖
๑๒.	ผ้าฝ้ายทอมือ สอยเก็บชาย สภาพ ชำรุด ปูดขาด	๕๐x๓๓๕ ซม.	- เว้นขอบบน ๑๐ ซม. - เว้นขอบล่าง ๑๒ ซม. - เว้นขอบซ้าย ๒ ซม. - เว้นขอบขวา ๐.๕ ซม.	ไม่มีตรา	๑๐๖

เลขที่	ลักษณะ	ขนาด	รายละเอียดในการบันทึก	รายละเอียดของตรา	จำนวนบรรทัด
๑๓.	ผ้าฝ้ายสีขาว ทอด้วยเครื่องจักร ไม่เก็บชาย สภาพ ชำรุดเล็กน้อย	๔๐x๓๗๔ ซม.	- ตัวอักษรขนาด ๐.๗ ซม. - ช่องว่างระหว่างบรรทัด ๑-๔ ซม. - เว้นขอบบน ๑๘.๕ ซม. - เว้นขอบล่าง ๗๒ ซม. - เว้นขอบซ้าย ๒ ซม. - เว้นขอบขวา ๒ ซม. - ตัวอักษรขนาด ๑ ซม. - ช่องว่างระหว่างบรรทัด ๓ ซม.	ประทับขาด ขนาด ๑๙.๕x ๑๙.๕ ซม. เป็นลายดอกแปดกลีบ ๒ ชั้น ชั้นนอกเป็นลายดอกกลีบหกกลีบ อยู่บนพื้นสีเหลี่ยมซ้อนกัน ๓ ชั้น เขียนลายประกอบ	๖๕
๑๔.	ผ้าฝ้ายทอมือ ไม่เก็บชาย	๖๕x๘๗ ซม.	- เว้นขอบบน ๗.๕ ซม. - เว้นขอบล่าง ๔ ซม. - เว้นขอบซ้าย ๗ ซม. - เว้นขอบขวา ๖ ซม. - ตัวอักษรขนาด ๐.๗ ซม. - ช่องว่างระหว่างบรรทัด ๓.๕ ซม.	ประทับขาด ขนาด ๑๙x๑๙ ซม. ลายดอกไม้กลม ๒๗ กลีบ ซ้อนบนฐานสีเหลี่ยม ๒ ชั้น	๑๔
๑๕.	ผ้าฝ้ายทอมือ สอยเก็บชาย	๖๒x๑๓๘ ซม.	- เว้นขอบบน ๗.๕ ซม. - เว้นขอบล่าง ๑๐ ซม. - เว้นขอบซ้าย ๑.๕ ซม. - เว้นขอบขวา ๒.๕ ซม. - ตัวอักษรขนาด ๐.๖ ซม. - ช่องว่างระหว่าง	ประทับขาด ขนาด ๑๙x๑๙ ซม. ลบเลือนมาก เป็นรูปวงกลมเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๑๐ ซม.บนฐานสีเหลี่ยมจตุรัส เขียนลายเส้นตรง	๑๙

เลขที่	ลักษณะ	ขนาด	รายละเอียดในการ บันทึก	รายละเอียดของตรา	จำนวน บรรทัด
๑๖.	ผ้าฝ้ายทอมือ สีขาว สอย เก็บชาย	๔๑x๕๔๑ ซม.	บรรทัด ๔.๕ ซม. - เว้นขอบบน ๘๒ ซม. - เว้นขอบล่าง ๒๐๘ ซม. - เว้นขอบซ้าย ๑.๕-๒ ซม. - เว้นขอบขวา ๐.๕-๑ ซม. - ตัวอักษรขนาด ๑ ซม. - ช่องว่างระหว่าง บรรทัด ๒ ซม.	ตราประทับขาด ขนาด ๑๙x๑๙ ซม. ลายดอกไม้กลม ๑๐ กลีบ มีเกสร เส้นผ่าศูนย์กลาง ๕.๕ ซม. ซ่อนอยู่บนฐาน สีเหลี่ยม เขียนลายตาราง	๘๕
๑๖/๑	ผ้าฝ้ายทอมือ ไม่สอยเก็บ ชาย สภาพ ชำรุด มาก กินตัว ปูดขาด	๔๓x๑๖๕ ซม.	- เว้นขอบบน ๗ ซม. - เว้นขอบล่าง ๑๓ ซม. - เว้นขอบซ้าย ๒ ซม. - เว้นขอบขวา ๒ ซม. - ตัวอักษรขนาด ๐.๕ ซม. - ช่องว่างระหว่าง บรรทัด ๑ ซม.	ไม่มี	๘๙
๑๗.	ผ้าฝ้ายทอมือ ไม่เก็บชาย	๕๒.๕x ๑๔๗ ซม.	- เว้นขอบบน ๓ ซม. - เว้นขอบล่าง ๓๐ ซม. - เว้นขอบซ้าย ๕ ซม. - เว้นขอบขวา ๕ ซม. - ตัวอักษรขนาด ๐.๗ ซม. - ช่องว่างระหว่างบรรทัด ๒ ซม.	ประทับขาด ขนาด ๒๔x๒๓.๕ ซม. ลายวงกลมอยู่ตรงกลาง เส้นผ่าศูนย์กลาง ๗ ซม. มีรูปนกยูงตรงกลางล้อมรอบ ด้วยวงกลมลายกลีบดอกไม้ ๒ ชั้น ซ่อนอยู่ บนกรอบ สีเหลี่ยม ๒ ชั้น	๒๕

เลขที่	ลักษณะ	ขนาด	รายละเอียดในการ บันทึก	รายละเอียดของตรา	จำนวน บรรทัด
๑๘.	ผ้าฝ้ายทอมือ ไม่เก็บชาย	๗๐x๑๒๐ ซม.	หมายเหตุ ดีกรอบ บนซ้ายขวา ๓ ด้าน - เว้นขอบบน ๗ ซม. - เว้นขอบล่าง ๕ ซม. - เว้นขอบซ้าย ๓.๕ ซม. - เว้นขอบขวา ๕ ซม. - ตัวอักษรขนาด ๐.๕ ซม. - ช่องว่างระหว่าง บรรทัด ๓.๕ ซม.	ประทับขาด ขนาด ๑๙x๑๙ ซม. ลายดอกไม้กลม ๒๗ กลีบ ซ้อนอยู่บนฐานสี่เหลี่ยม ๒ ชั้น	๒๒
๑๙.	ผ้าฝ้ายทอมือ ไม่เก็บชาย	๖๘x๙๐ ซม.	- เว้นขอบบน ๕ ซม. - เว้นขอบล่าง ๕ ซม. - เว้นขอบซ้าย ๕ ซม. - เว้นขอบขวา ๕ ซม. - ตัวอักษรขนาด ๐.๘ ซม. - ช่องว่างระหว่าง บรรทัด ๓ ซม.	ประทับขาด ขนาด ๑๙x๑๙ ซม. ลายดอกไม้ กลม ๒๗ กลีบ ซ้อนบน ฐานสี่เหลี่ยม ๒ ชั้น	๑๖
๒๐.	ผ้าฝ้ายทอมือ สอยเก็บชาย	๕๑x๒๒๑ ซม.	- เว้นขอบบน ๑๑ ซม. - เว้นขอบล่าง ๙๑ ซม. - เว้นขอบซ้าย ๒.๕ ซม. - เว้นขอบขวา ๒ ซม. - ตัวอักษรขนาด ๐.๕ ซม. - ช่องว่างระหว่าง บรรทัด ๑.๕ ซม.	ตราประทับขาด ขนาด ๑๘x๑๘ ซม. ลายดอกกลม ๖ กลีบซ้อนบนลายดอก กลม ๑๒ กลีบ ซ้อนบนฐาน สี่เหลี่ยม ๒ ชั้น	๔๙

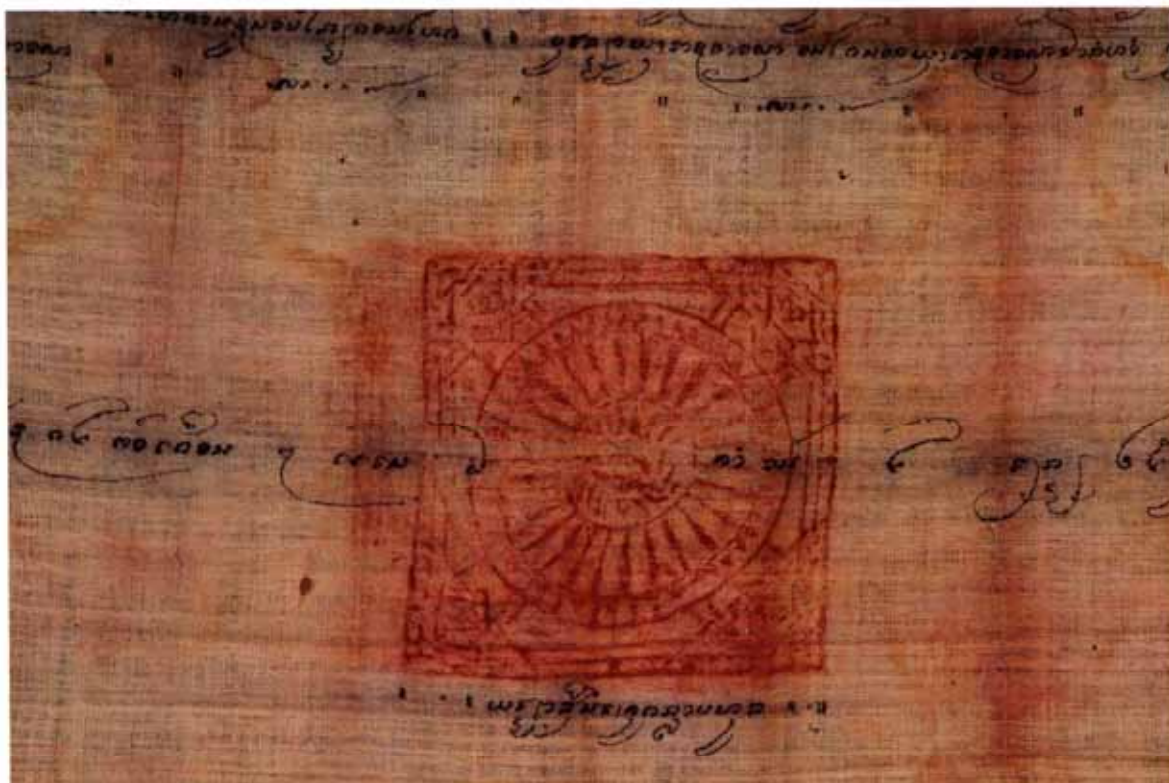
เลขที่	ลักษณะ	ขนาด	รายละเอียดในการ บันทึก	รายละเอียดของตรา	จำนวน บรรทัด
๒๑.	ผ้าฝ้ายทอมือ	๕๐x๒๔๑ ซม.	- เว้นขอบบน ๖ ซม. - เว้นขอบล่าง ๕ ซม. - เว้นขอบซ้าย ๓ ซม. - เว้นขอบขวา ๑.๕-๒.๕ ซม. - ตัวอักษรขนาด ๐.๗ ซม. - ช่องว่างระหว่างบรรทัด ๒.๕ ซม.	ตราประทับขาด ขนาด ๑๕.๕x๑๖ ซม. ลายดอก ๑๔ กลีบ ซ้อนในฐานสี่เหลี่ยม ๒ ชั้น มีลายประกอบ	๗/๓

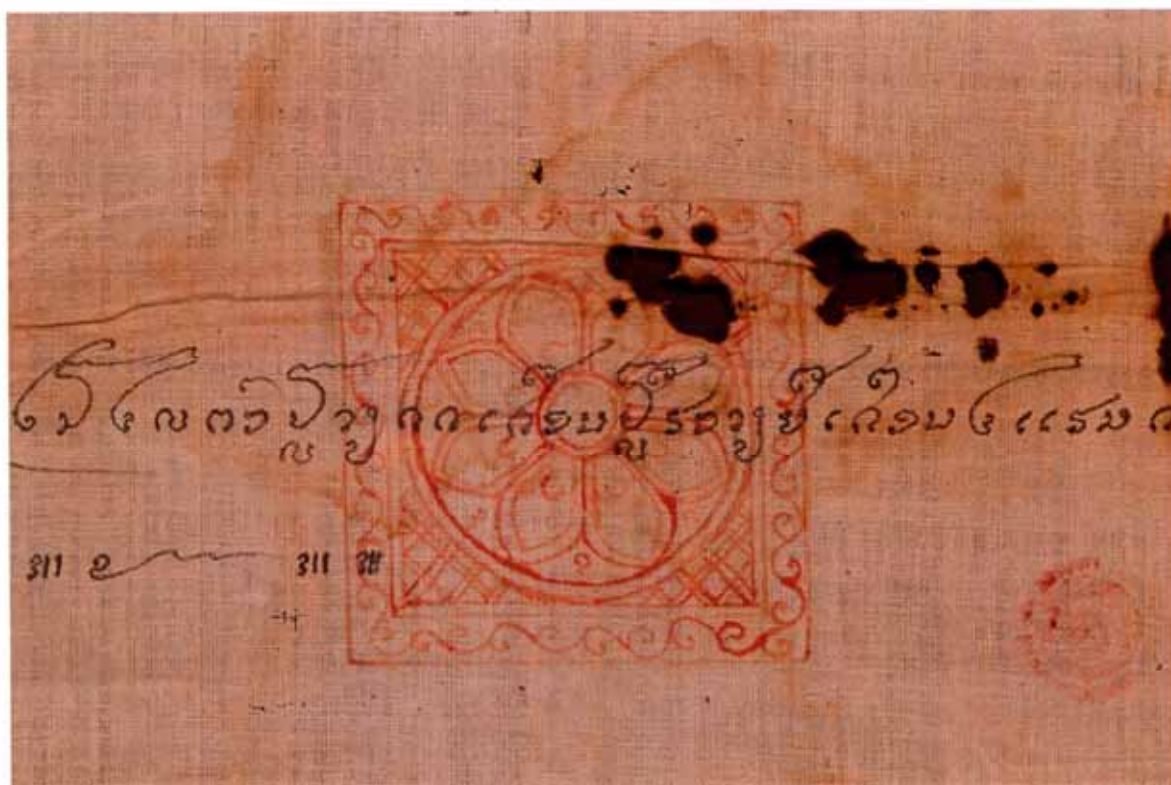
พระสัญญากรเจ้าผู้ครองนครเวียงจันทน์ ในใบจุ่มเลขที่ ๑

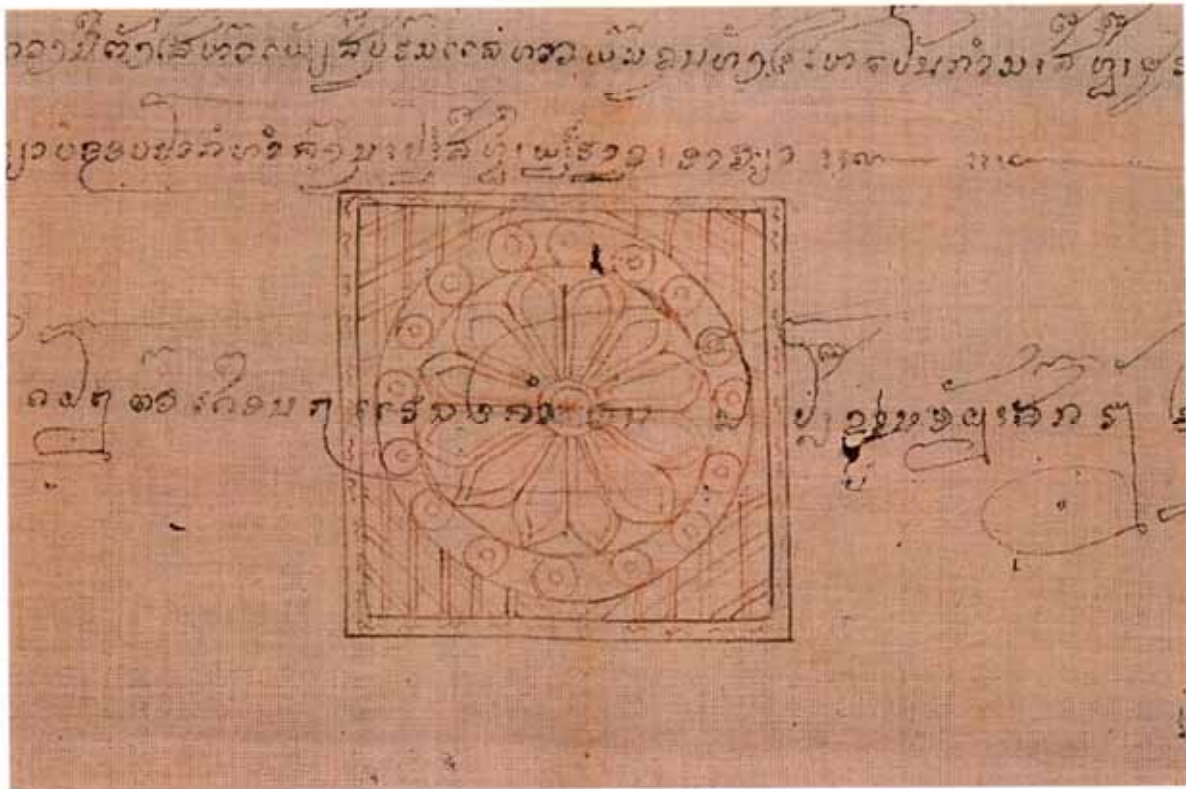
พระสัญญากรเจ้าผู้ครองนครเวียงจันทน์ ในใบจุ่มเลขที่ ๒

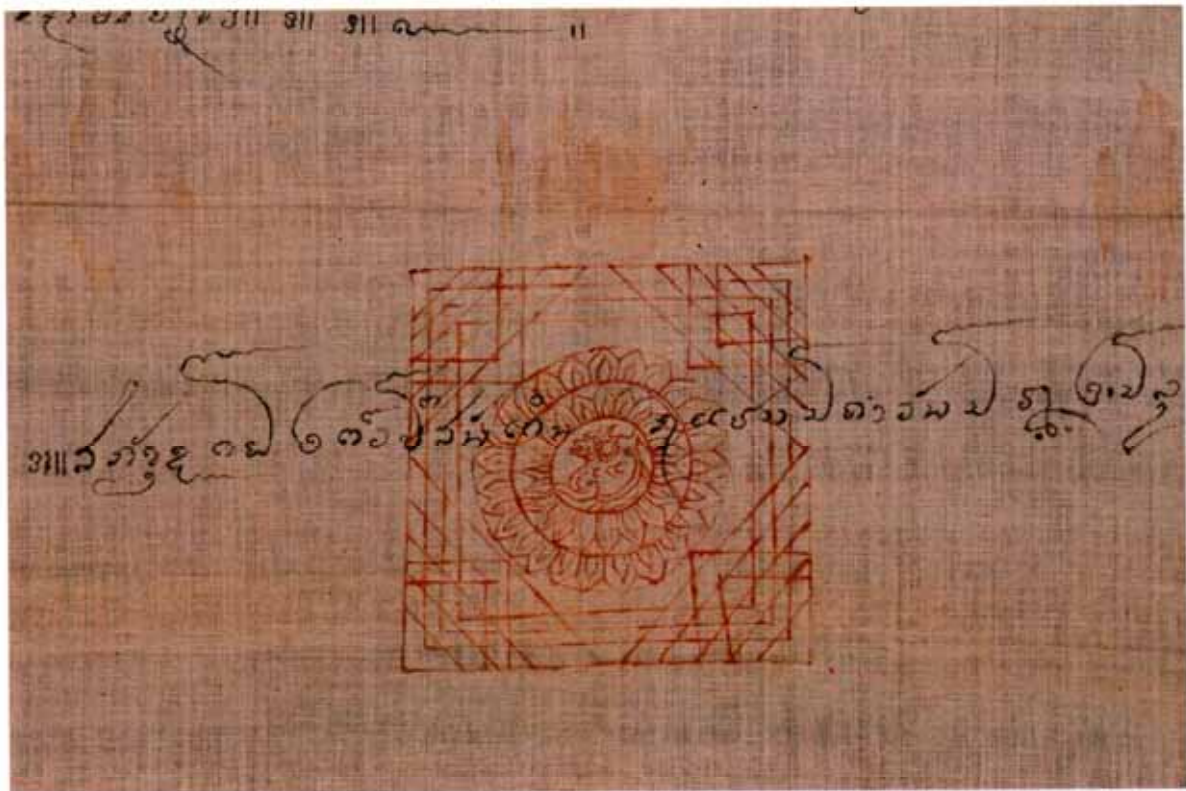
พระรัตนจักรเจ้าผู้ครองนครเวียงจันทน์ ในใบจุ่มเลขที่ ๓

พระรัตนจักรเจ้าผู้ครองนครเวียงจันทน์ ในใบจุ่มเลขที่ ๔

พระลัญจกรเจ้าผู้ครองนครเวียงจันทน์ ในใบจุ่มเลขที่ ๕

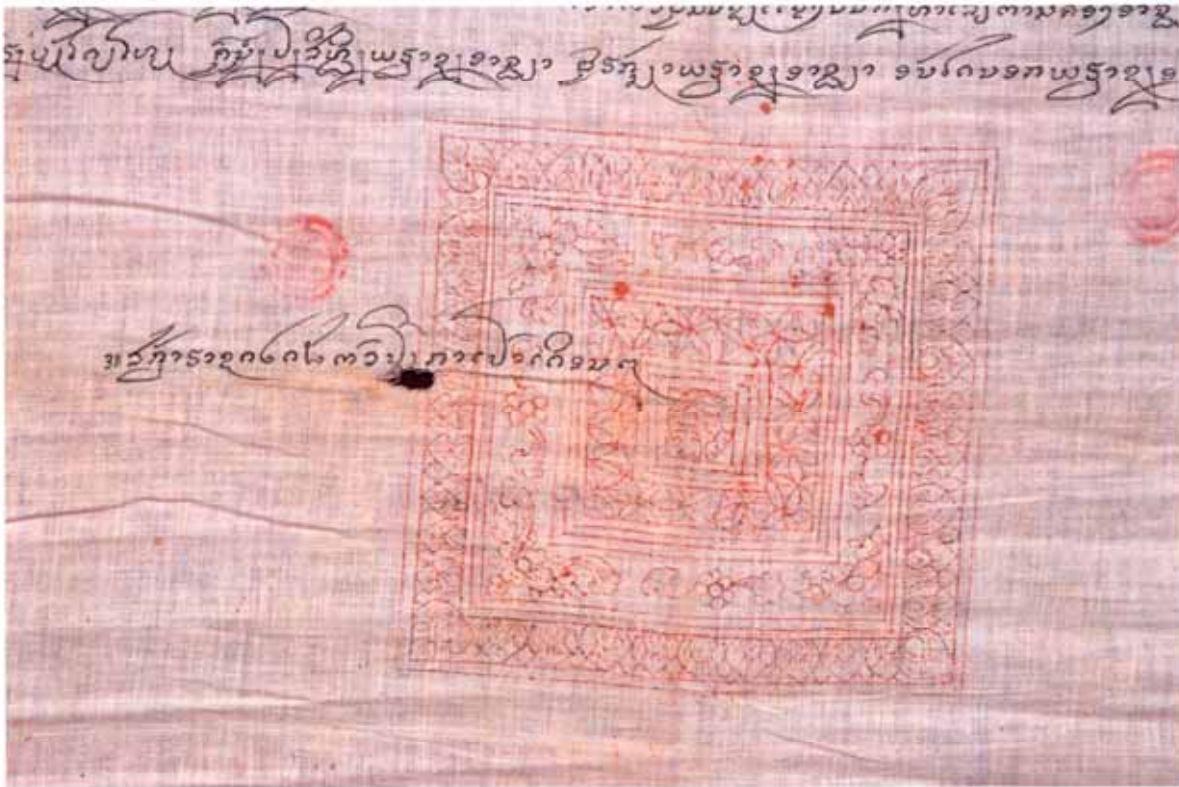
พระลัญจกรเจ้าผู้ครองนครเวียงจันทน์ ในใบจุ่มเลขที่ ๖

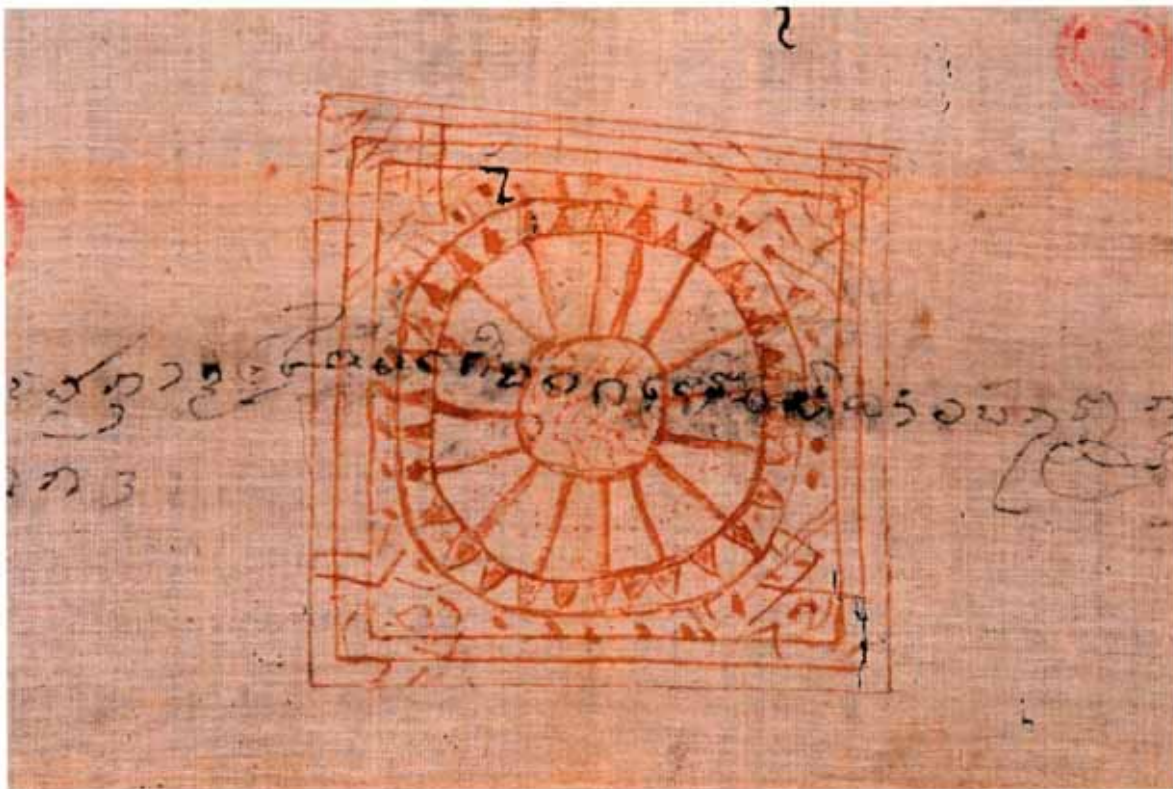
พระลัญจกรเจ้าผู้ครองนครเวียงจันทน์ ในใบจุ่มเลขที่ ๗

พระลัญจกรเจ้าผู้ครองนครหลวงพระบาง ในใบจุ่มเลขที่ ๘

พระลัญจกรเจ้าผู้ครองนครหลวงพระบาง ในใบจุ่มเลขที่ ๙

พระลัญจกรเจ้าผู้ครองนครเวียงจันทน์ ในใบจุ่มเลขที่ ๑๐

พระสัญญากรเจ้าผู้ครองนครหลวงพระบาง ในใบจุ่มเลขที่ ๑๑

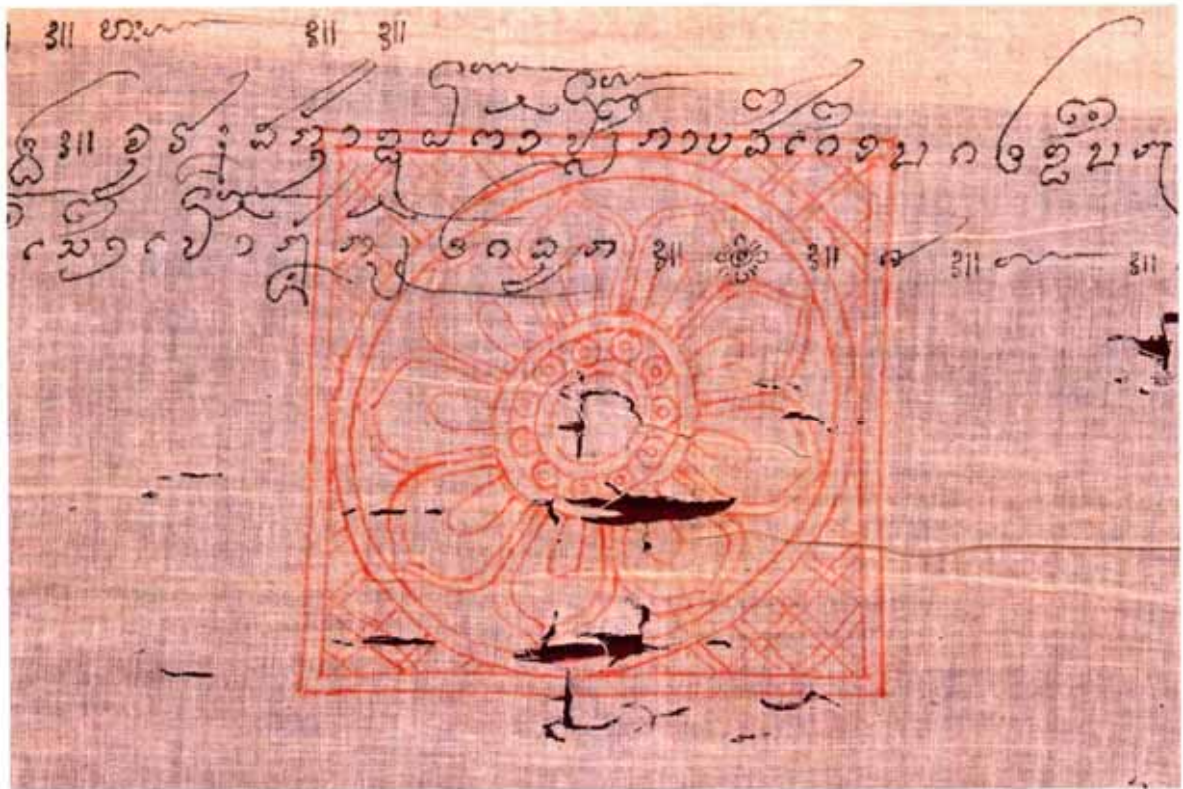
พระสัญญากรเจ้าผู้ครองนครหลวงพระบาง ในใบจุ่มเลขที่ ๑๓

พระลัญจกรเจ้าผู้ครองนครเวียงจันทน์ ในใบจุ่มเลขที่ ๑๔

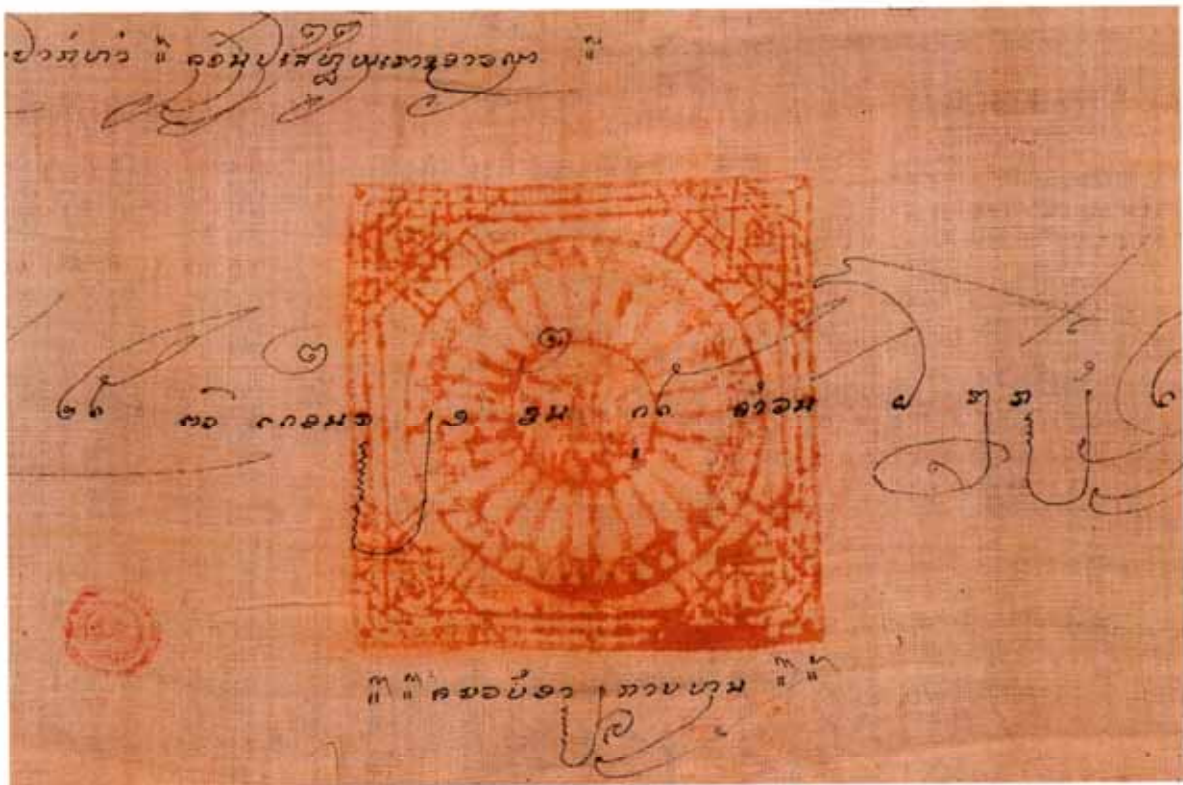
พระลัญจกรเจ้าผู้ครองนครเวียงจันทน์ ในใบจุ่มเลขที่ ๑๔

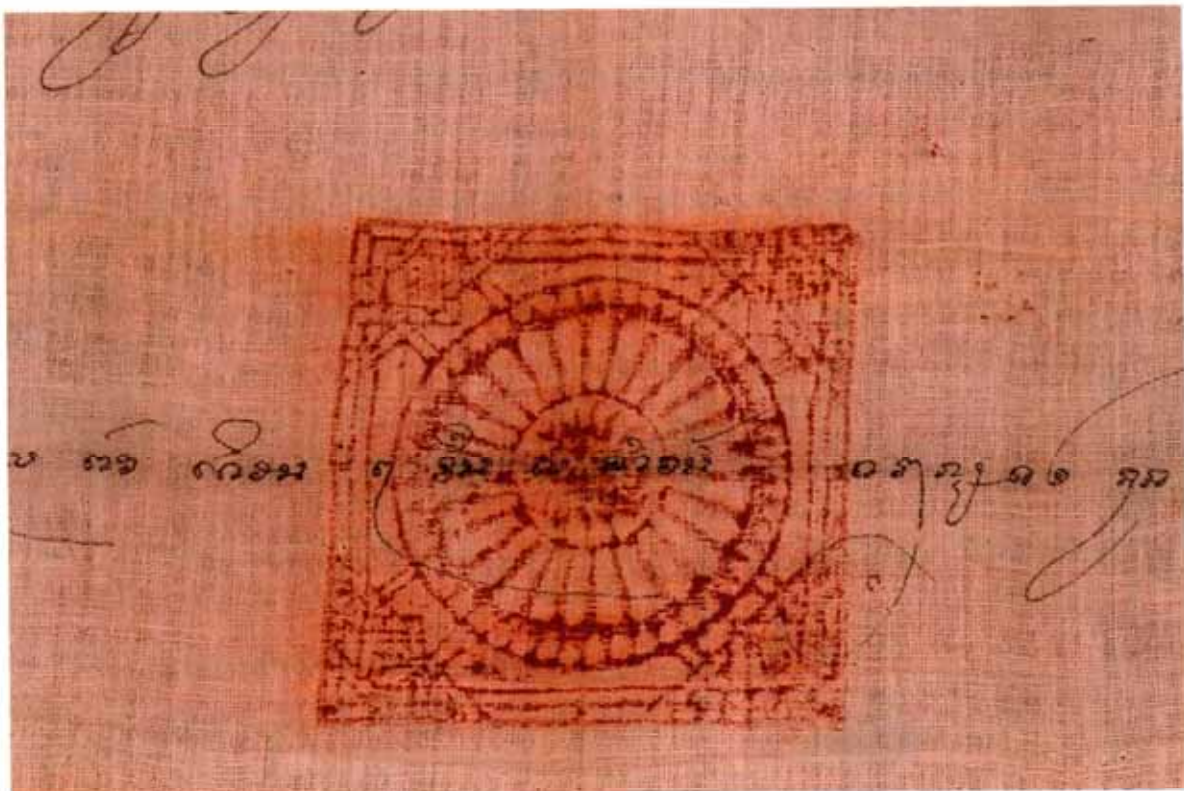
พระลัญจกรเจ้าผู้ครองนครเวียงจันทน์ ในใบจุ่มเลขที่ ๑๖

พระลัญจกรเจ้าผู้ครองเมืองเตนนิ่งราชธานี ในใบจุ่มเลขที่ ๑๗

พระลัญจกร ของเจ้าผู้ครองนครในใบจุ่มที่ ๑๘

พระลัญจกร ของเจ้าผู้ครองนครในใบจุ่มที่ ๑๙

พระสัญญากรเจ้าผู้ครองนครหลวงพระบาง ในใบจุ่มเลขที่ ๒๐

พระสัญญากรเจ้าผู้ครองนครเวียงจันทน์ ในใบจุ่มเลขที่ ๒๑

สาระในใบจุ่ม

เนื่องจากเนื้อหาในใบจุ่มเป็นเอกสารทางราชการในอาณาจักรล้านช้างที่มีอายุเก่าแก่ที่สุดร่วมสมัยกรุงศรีอยุธยาประมาณพุทธศักราช ๒๑๙๕ จนถึงพุทธศักราช ๒๒๘๕ รวม ๗ ฉบับร่วมสมัยกรุงธนบุรีพุทธศักราช ๒๓๑๖ จำนวน ๑ ฉบับและร่วมสมัยกรุงรัตนโกสินทร์รวม ๑๑ ฉบับ จำแนกเป็นรัชกาลที่ ๑ รวม ๔ ฉบับ รัชกาลที่ ๒ รวม ๑ ฉบับ รัชกาลที่ ๓ รวม ๔ ฉบับ รัชกาลที่ ๔ รวม ๑ ฉบับ และรัชกาลที่ ๕ เป็นรัชกาลสุดท้ายอีก ๑ ฉบับ โดยใบจุ่มแต่ละใบจะแจ้งข้อราชการหรือเรื่องราวต่างๆ ที่ใกล้เคียงกัน ดังนี้ คือ

๑. แต่งตั้งเจ้าเมืองให้ปกครองเมือง หรือผู้ปกครองให้ปฏิบัติดูแลทำหน้าที่ปกครอง
๒. บอกอาณาเขตบ้านเมืองที่ให้ปกครอง หรืออำนาจหน้าที่ที่ได้รับพระราชทานให้ปฏิบัติ
๓. ทบทวนระเบียบให้เจ้าเมืองปฏิบัติราชการขึ้นกับเมืองหลวง ในหัวข้อต่างๆ ดังนี้
 - ๓.๑ เรียกเก็บส่วยจากพลเมืองมาส่งทอ้งพระคลังตามกำหนดระยะเวลา
 - ๓.๒ พระราชทานผลประโยชน์ให้แก่เจ้าเมืองตามระเบียบแบบแผนที่เคยปฏิบัติ
 - ๓.๓ ดูแลปกครองราษฎรในปกครองให้ดี
 - ๓.๔ กำหนดผลผลิตทางธรรมชาติให้เป็นของต้องห้าม และต้องนำส่งเมืองหลวง
 - ๓.๕ การปฏิบัติยามเกิดศึกสงคราม และการลงโทษพลเมือง ตามกฎหมายศึก
 - ๓.๖ การลงโทษผู้กระทำผิดตามกฎหมาย ภายใต้ขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่พึงกระทำได้ ถ้าเกินอำนาจแล้วให้ส่งมาเมืองหลวงตัดสินเอง
 - ๓.๗ การปฏิบัติติดต่อข้าราชการทั่วไป
 - ๓.๘ การปฏิบัติติดต่ออุปทูต, ราชทูต จากหัวเมืองอื่นๆ ตามหน้าที่ เพื่อส่งเสริมภาพพจน์ของเมืองหลวง
 - ๓.๙ รายชื่อพลเมืองที่ต้องเสียภาษี และการปฏิบัติต่อพลเมืองที่มีหน้าที่ส่งเงินส่วย
๔. พระราชทานพรให้ผู้ปฏิบัติตามระเบียบราชการ และกำชับมิให้ปฏิบัติตนนอกอำนาจที่ได้รับถ้าทำผิดจะต้องรับโทษ
๕. บอกวันเดือนปี ที่ออกลายจุ่ม

จากข้อมูลในใบจุ่มผ้าที่นำมาศึกษาวิเคราะห์นี้ ปรากฏชื่อเมืองหลวง, เมืองสำคัญ ที่เป็นผู้ออกใบจุ่มเหล่านี้ ๓ เมือง คือ

๑. เมืองจันทบุรี (เวียงจันทน์) ถึงเมืองต่างๆ ๑๓ ฉบับ
๒. เมืองหลวงพระบาง ถึงเมืองต่างๆ ๖ ฉบับ
๓. เมืองเตินนึ่ง (เวียดนาม) ถึงเมืองและบุคคล ๓ ฉบับ

^๔ เอกสารบางฉบับบอกศักราชไว้ไม่ชัดเจนแต่บอกชื่อปีแบบโบราณไว้ จึงสามารถนำมาคำนวณหาศักราชที่ถูกต้องหรือใกล้เคียงที่สุดได้

นอกจากนี้ สารในใบจุ่ม ยังแสดงให้เห็นถึงประวัติศาสตร์และขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ของบ้านเมืองในช่วงระยะเวลาหนึ่งด้วย เช่น

๑. มีการแห่พระธาตุในเดือน ๑๒ และยังสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน
๒. มีการถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยาปีละ ๒ ครั้ง คือ ช่วงเทศกาลปีใหม่ และ เดือน ๙ ของทุกปี
๓. มีธรรมเนียมในการฟังพระบรมราชโองการด้วยการใช้ข้าวตอก ดอกไม้ ธูปเทียน มาบูชา
๔. มีการเลี้ยงรับเลี้ยงส่งข้าราชการ หรือผู้ถือสาส์น แยกบ้านแยกเมือง ที่มาเยี่ยมเยียนหรือติดต่อราชการ เป็นต้น
๕. มีธรรมเนียมในการปกครองบ้านเมืองด้วยธรรมศาสตร์และราชศาสตร์
๖. มีพระราชกำหนดห้ามนำผลผลิตทางธรรมชาติที่เป็นของพื้นเมือง เช่น มอก นาด มาด เจีย นอระมาด งาข้าง ตะกั่ว ทองนา ๕ กำ ๖ กำ ออกนอกพระราชอาณาจักรโดยเด็ดขาด ผู้ใดฝ่าฝืนมีโทษและถูกริบทรัพย์สมบัติ
๗. มีการดูแลกวตเกณฑ์ไพร่ให้คงตามจำนวนเสมอ
๘. มีธรรมเนียมในการจัดเก็บส่วยสาอากรตามจารีตเพื่อจัดส่งทูลพระคลังหลวงตามจำนวนทุกปี โดยมีพ่อล้าเป็นผู้จัดการทูลเกล้าฯถวายตามจารีต
๙. มีพระราชโองการฉบับหนึ่งกำหนดให้ส่งเงินมาใส่ราชคลังของสมเด็จพระชนนีเป็นธรรมเนียมทุกปี โดยออกพระนามสมเด็จพระชนนีว่า “พระอัครมเหสีต้นเชียงองค์แม่”
๑๐. พระราชโองการมักจะให้อาญาสิทธิแก่เจ้าเมือง ผู้ปกครองเมืองให้เก็บผลประโยชน์จากบ้านเมืองตามเดิมเท่าที่เคยได้รับมาแต่ก่อน
๑๑. ผู้ที่จะเดินทางท่องเที่ยวไปยังเมืองต่างๆ ต้องมีหนังสือสำคัญผ่านแดนที่รัฐออกให้เป็นเครื่องหมายแสดงตนเสมอ มักเรียกรวมว่า “อักษรเขียนสื่อน้ำจืดตราเทียม”
๑๒. อุปทูต ราชทูต ผู้เดินทางท่องเที่ยวไปมาที่ต่างๆ จะต้องเสียภาษีตามศักดิ์ด้วย
๑๓. นาคติธรรมทางพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการปกครอง
๑๔. ในพระราชโองการมักมีคำสั่งให้ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองเสมอ
๑๕. หากมีข้าศึกศัตรูมาเบียดเบียนบ้านเมือง ให้อุปราชหัวเมืองปลัดเมืองทุกเมือง และไพร่พลทั้งหลาย ร่วมกันออกไปต่อสู้ทำลายล้างข้าศึกศัตรูให้หมดสิ้น หากผู้ใดไม่สนใจเดือดร้อนต่อสถานการณ์ของบ้านเมือง ก็ให้ลงโทษเสียตามอาชญาศึก
๑๖. หากมีประชาชนพลเมืองอ่อนน้อมพร้อมใจเข้ามาสู่พระโพธิสมภารให้เอาใจใส่ดูแลให้มีความสุข ความเจริญ ในทางกลับกัน หากผู้ใดเอาใจออกห่างไปจากบ้านเมือง ก็ให้ฆ่าเสียให้สิ้นอย่าเหลือลูกหลานไว้

๑๗. ผู้ที่แอบอ้างตัวเองว่าได้รับอาญาสิทธิแล้วไปกระทำล่วงเกินลงโทษ ปรับไหมชาวบ้าน หรือ ญาติแห่งทรัพย์สินใดๆ ก็ตาม ให้จับตัวจองจำส่งมาลงโทษในราชสำนัก
๑๘. ห้ามผู้ที่ได้รับอาญาสิทธินำสิทธิอำนาจของคนไปปกป้องช่วยเหลือพรรคพวก เพื่อน พ้องในทางที่ผิด
๑๙. พระราชโองการให้อาญาสิทธิแก่เจ้าเมืองเพียงใดก็ให้รักษาปฏิบัติตามเพียงนั้น อย่าทำให้ประชาชนเดือดร้อน
๒๐. บอกอาณาเขตของบ้านเมือง หรืออำนาจหน้าที่ในการปกครอง และ ประกาศรักษา สิทธิคุ้มครองบุคคลผู้มีหน้าที่รับผิดชอบต่อบ้านเมืองตามที่เคยปฏิบัติมา เช่น ผู้ที่เป็นกองช้อยคานเสโล เป็นต้น
๒๑. มีปรัชญาในคำสอนที่น่าสนใจมากมาย ซึ่งเป็นแนวคิดในการปกครองบ้านเมือง เช่น
“คลองโบราณอย่าทำลาย” หมายถึง ขนบธรรมเนียมประเพณีโบราณที่ดีทั้งหลาย ให้รักษาไว้ให้มั่นคง
“จารีตเก่าอย่าถม ใหม่อย่าถาง” หมายถึง ประเพณีที่ดีและถือสืบต่อกันมายาวนานอย่ายกเลิกเพื่อสร้างจารีตขึ้นใหม่ตามความพอใจของตนเอง ไม่สมควร
เป็นต้น

ปรากฏรายละเอียดเรื่องสาระในใบจุ่ม ของเอกสารแต่ละฉบับเลขที่ ดังตาราง

ตารางแสดงสาระในไบจุ่ม แต่ละฉบับ

เลข ที่	ศักราช	จากเมือง/กษัตริย์	ถึงเมือง/บุคคล	ราชการในไบจุ่ม
๑.	๑๐๔ ตัว (พ.ศ. ๒๒๘๕)	เวียงจันทน์/สมเด็จพระโพธิสัทธรรมิก ราชาไชยจักรพรรดิ ภูมินทรา	ชำได้/พระยาสิมุลเมือง และขุนเมือง	- ให้ปกครองหัวพันเมืองชำได้ตาม อาณาเขตเดิมและทบทวน ระเบียบปฏิบัติกับเมืองหลวง
๒.	๑๐๐ ตัว (พ.ศ. ๒๒๘๑)	เวียงจันทน์/สมเด็จพระมหาธรรมมิกอิราช จักรพรรดิภูมินทรา มหาปุระราชาอิราชเจ้า	ชำได้/พระยาสิมมงคล พระยาสิบรมราชา และ ขุนเมือง	- ให้ปกครองหัวพันเมืองชำได้ - บอกอาณาเขตและทบทวน ระเบียบข้อควรปฏิบัติกับ เมืองหลวง
๓	๑๔ ตัว	เวียงจันทน์	เมืองบัว/พระยาขวางม้า	- เป็นกองช้อยคานเสโลดง่า บอกรายชื่อผู้อยู่ในสังกัดทั้งเก่า และใหม่ - บอกจำนวนเงินคานแต่ละปี - ทบทวนระเบียบปฏิบัติที่ถูกต้อง ต่อเมืองหลวง - บอกวันเดือนปี ที่ออกลายจุ่ม
๔	พ.ศ. ๒๓๔๔	เวียงจันทน์/ สมเด็จพระโพธิสาละ ราชาอิราช	พระยาขวางม้า/พระอุป ราชา, ขุนทั้ง ๔ นาย ทั้ง ๘	- ให้ปกครองไทยคานเสโลเมืองบัว ดง่า - ให้พร้อมกันปกครองอาณา ประชาราษฎร์ให้ร่มเย็นเป็นสุข หากกระจัดกระจายไปอยู่ที่ใดก็ ให้กวาดต้อนคืนมาสร้างบ้าน แปลงเมืองให้อุดมสมบูรณ์ - ส่วยสาอากรตามจารีตให้นำมา ส่งล้ามให้เสนาบดีนำขึ้นทูลเกล้า ตามปกติทุกปี - ผลประโยชน์ของเจ้าบ้านเจ้าเมือง ให้มีดังเดิม - ให้ผู้ปกครองบ้านเมือง ตั้งอยู่ใน ศีลธรรมตามแบบอย่างแต่โบราณ

เลข ที่	ศักราช	จากเมือง/กษัตริย์	ถึงเมือง/บุคคล	ราชการใบจุ่ม
๕	๑๖๘ ตัว (พ.ศ. ๒๓๔๙)	เวียงจันทน์/สมเด็จพระไชยเชษฐาธิราช	เมืองแวน/เพี้ยสีบุรมและ ขุนเมืองทั้ง ๔	- ถ้ามีถ้อยความให้ตัดสินตาม ธรรมศาสตร์ราชศาสตร์ ถ้า ตกลงกันไม่ได้ให้ส่งมาเมืองหลวง - ปกครองเมืองแวน - บอกอาณาเขต - โพร่ที่กระจัดกระจายไปให้จัดเข้า หมวดหมู่ และโพร่ที่พลัดเข้ามา ไปบ้านเมืองเราให้ต้อนรับเข้ามา ใช้ในราชการ - มีราชการด่วนให้เกณฑ์แรงงาน ตามกฎหมายใครขัดขืนมีโทษ - พืชผลธรรมชาติให้พร้อมกันเก็บ มาครบทุกปีตามจารีตโบราณ - มีถ้อยความให้เพี้ยและขุนทั้ง ๔ ชำระว่ากล่าวตามจารีตโบราณ - ข้าใช้คนเที่ยวมีหนังสือรับรองแน นอนให้เลี้ยงต้อนรับตามประเพณี และดูแล อย่าให้เขาใช้อำนาจข่ม เหงราษฎรด้วย - อวยพรกำชับผู้ได้รับอำนาจให้ทำ ตามแบบแผนโบราณ
๖	-๑๖๒ (พ.ศ. ๒๓๔๓)	เวียงจันทน์/สมเด็จพระไชยเชษฐาธิราช	เมืองขวางม้า/เพี้ยแก้วบุญ มีและเพี้ยไชยชมพู	- ให้รับพระราชทานปกครองเมือง สบแอต - บอกอาณาเขต - หากมีราชการด่วนให้เกณฑ์โพร่ พลมาด่วน เมื่อหมดราชการแล้ว ให้กลับไปทำมาหากินดังเดิม - ถ้ามีถ้อยความให้พิจารณาตัดสิน ตามคลองเมือง

เลข ที่	ศักราช	จากเมือง/กษัตริย์	ถึงเมือง/บุคคล	ราชการใบจุ่ม
๓	๙๗ ตัว	นครเวียงจันทน์/ สมเด็จพระมหาธรรมมิก ราชาธิราช	พระยาหัวเมืองธานีสีสุทธา ไชยามงคลทิพเนก	- ภาษีอากรที่เกิดในเมืองสบแอดให้จัดเก็บและส่งมาเมืองหลวงตามจารีตโบราณ - อวยพรผู้ปฏิบัติดีและกำชับไม่ให้นอกคำสั่ง - ให้ได้ปกครองหัวเมืองไร่นาและภาษีทั้งมวลตามจารีตแต่เดิม - ถ้ามีราชการด่วนให้เกณฑ์ผู้คนไปช่วยราชการถึงแม้จะมีตราภูมิคุ้มห้ามก็ต้องไปตามเกณฑ์ ถ้าไม่ใส่ใจเอาราชการจะต้องถูกลงโทษตามอาชญาศึก เมื่อเสร็จราชการแล้วให้กลับคืน - รายชื่อบ้านเมืองที่ขึ้นกับพระยาหัวเมือง - ถ้าเกิดคดีความให้พิจารณาตามคลองเมือง - ให้สิทธิเก็บภาษีอากรได้แต่ต้องส่งเมืองหลวงตามกำหนดทุกปี - กำชับให้ผู้ได้รับพระราชอาชญาอย่านอกคำสั่ง - บอกชื่อผู้รับขึ้นทูลเกล้าฯ
๔	๑๒๐๐ ตัว (พ.ศ. ๒๓๔๑)	หลวงพระบาง/สมเด็จพระ พระราชวงษามหาไชย จักรพรรดิภูมิรินทร ธาธิปัตย์	เจ้าเมืองเป็น/เพี้ยพรหม มหาไชยอภัยเดชาปัญญา มงคล บ้านตาด/เพี้ยเทพและ เพี้ยพรหมราชคำ	- ทบทวนข้อปฏิบัติตามระเบียบแบบแผน - สั่งให้ปกครองบ้านเมืองในปกครองของเมืองเป็น - บอกอาณาเขตเมืองเป็น - ถ้าไพร่บ้านพลเมืองกระจัดกระจายให้จัดเข้าหมวดหมู่ให้เรียบร้อยเพื่อความเจริญของบ้านเมือง

เลข ที่	ศักราช	จากเมือง/กษัตริย์	ถึงเมือง/บุคคล	ราชการใบจุ่ม
				- ผลผลิตผลประโยชน์ทางธรรมชาติ ให้จัดเป็นอากรส่งมาด้วยตามโบราณราชประเพณีทุกปี - ถ้าเกิดคดีความให้ตัดสินตาม ธรรมศาสตร์ ราชศาสตร์ ถ้าไม่ตกลงให้นำมาสู่ราชสำนักตัดสิน - ให้ปกครองตามลำดับผู้ใหญ่ผู้น้อยอย่างเข้มแข็ง - ถ้ามีข้าศึกศัตรูให้จัดกำลังไปปราบให้ชนะ - ถ้ามีราชการด่วนให้รีบมาช่วยทันทีอย่าช้า - ผู้ได้รับอำนาจห้ามทำผิดทุจริต
๙	๑๒๑๕ ตัว (พ.ศ. ๒๓๙๖)	หลวงพระบาง/สมเด็จพระราชวงษามหาไชยจักรพรรดิภูมิินทเทพีธชนิธรีธาธิปัตติฯ	เมืองลานมาศ/พระไชยวงษา แสนเมืองบุญเรืองทฤฤทธิสิทธิโพโคยฯ ปลัดเมืองขุนเมือง	- ให้ปกครองบ้านเมืองในอำนาจ - บอกอาณาเขตบ้านเมือง - ส่วยสาอากรให้กินเท่าเดิมตามจารีต - ไฟร์ที่แตกกระจัดกระจายให้จัดเข้าหมู่เข้ากองทำราชการให้เรียบร้อย - เมื่อถึงเทศกาลส่งส่วยยังเมืองหลวงให้ลูกเมืองพร้อมกับจัดแต่งส่วยให้พระมหาอุปราชให้ครบเพื่อนำขึ้นทูลเกล้าถวาย - ถ้าเกิดมีภัยความในบ้านเมืองให้พิจารณาตัดสินตามราชศาสตร์และธรรมศาสตร์และกฎหมายบ้านเมือง ถ้ายังไม่แล้วคดีให้นำส่งมาเมืองหลวง - ให้ดูแลด่านทางให้ดีอย่าให้ข้าไฟร์หนีเล็ดลอดออกไปได้ ถ้าไม่มีหนังสืออนุญาต

เลข ที่	ศักราช	จากเมือง/กษัตริย์	ถึงเมือง/บุคคล	ราชการใบจุ่ม
				- ผลิตผลทางธรรมชาติอย่าให้ใครลักลอบนำไปนอกบ้านเมือง ถ้าจับได้ให้ส่งตัวไปยังราชสำนัก - ดูแลข้าราชการลูกท้าวบ่าวพระยาอย่าให้มาช่มเหงรังแกชาวบ้าน ชาวเมืองถ้าจับได้ให้ส่งมาลงโทษในเมืองหลวง - ถ้าเกิดมีราชการแผ่นดินสิ่งใดให้จัดเตือนเมืองในปกครองให้ทำราชการให้พร้อม - ให้ข้าราชการดูแลบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรืองให้ไพร่ฟ้าข้าไทยอยู่เย็นเป็นสุข - เมื่อถึงเทศกาลปีใหม่ และเดือน ๙ ให้พระโขนงพาพาข้าราชการทั้งปวงมาถือน้ำพิพัฒน์สัตยาให้เป็นปกติทุกปี - ถ้ามีราชการศึกมาติดพันให้พร้อมกันปราบปรามให้มีชัยชนะ ถ้าใครไม่ใส่ใจ เอาราชการให้ลงโทษได้ตามอาชญาศึก - ข้าราชการผู้ได้รับมอบอำนาจ ถ้าไม่ปฏิบัติต้องมีโทษ และห้ามกระทำการใดๆ นอกคำสั่ง
๑๐	๒๔ ตัว (พ.ศ. ๒๓๐๕)	เมืองเวียงจันทน์/ สมเด็จพระบรมพิตร พระมหาธรรมิกราชา	เมืองแพน/แสนมงคล และแสนสุระ	- ให้ปกครองไพร่พลเมืองแพนจำนวน ๑๑๗ เรือน - ไพร่เหล่านี้ถ้ายังกระจัดกระจายอยู่ที่ใดให้กวาดต้อนมาใส่ราชการดังเก่า - ถ้ายังเป็นหนี้เขาพันเงินใช้ ๓ คน ๓ ร้อยใช้ ๑ ถ้ามากกว่านั้นให้เอามาเป็นไพร่ให้หมด

เลข ที่	ศักราช	จากเมือง/กษัตริย์	ถึงเมือง/บุคคล	ราชการใบจุ่ม
๑๑	๑๔๘ ตัว (พ.ศ. ๒๓๒๙)	หลวงพระบาง/ สมเด็จพระมหาธรรมมิก ราชาธิราชขัตติยวรร จันทนมหามหันต จักรพรรดิฯ	เมืองเรียม/พญาคำมุนตรีฯ	- ถ้าใครว่าตัวไม่ใช่ไพร่ให้นำมาพิจารณาในเมืองหลวงเวียงจันทน์ - ผู้รับมอบอำนาจ อย่าทำการใดนอกคำสั่ง - บอกชื่อขุนนาง ผู้กราบทูล - ให้ปกครองดูแลรักษาอาณาเขตเมืองเรียม - บอกอาณาเขตเมือง - ภาษีอากรมีสิ่งใดให้พร้อมกันนำมาถวายทุกปีอย่าทิ้งให้ค้างคัง - เจ้าเมืองเคยเก็บผลประโยชน์จากบ้านเมืองเท่าใดก็พระราชทานเท่าเดิม - ถ้าเกิดคดีความในบ้านเมืองให้พิจารณาตัดสิน ถ้าไม่แล้วคดีให้ส่งมาราชสำนักตามจารีต - ให้พร้อมกันทะนุบำรุงรักษาบ้านเมืองให้อุดมสมบูรณ์ ใครมาสามัคคีให้ดูแลรักษาให้ดี ถ้าใครเอาใจออกห่างให้จัดการเสียให้หมดสิ้น - ถ้าเกิดมีราชการศึกให้พระยาหัวเมืองกวตเกณฑ์ไพร่บ้านพลเมืองไปปราบปรามเสียให้มีชัย ถ้าใครไม่ใส่ใจในราชการให้กระทำตามอาชญาศึก - ผู้ได้รับมอบอำนาจอย่าทำสิ่งใดนอกคำสั่ง - อวยพรผู้รับหนังสือด้วยคาถาภาษาบาลี

เลข ที่	ท้กราร	จากเมือง/กษัตรีย	ถึงเมือง/บุคคล	วารการใบ้จ้ม
๑๒	-	หลวงพระบาง/สมเด็จ พระราชวงษามหา ไชยจักรพรรดิภูมิณฑ เทพีธชนีธรรีธาธิปติฯ	เมืองลานครมาส/แสนเมือง ขุนเรืองทาฤทธิสิทธิโกคัย ชัยยาฯ และขุนเมือง	- ให้ปกครองบ้านเมืองในอำนาจ - อาณาเขตบ้านเมือง - ส่วยสาอากรให้กินเท่าเดิมตาม จารีต - ไพรที่แตกกระจัดกระจายให้จัด เข้าหมู่เข้ากองทำราชการให้ เรียบร้อย - เมื่อถึงเทศกาลส่งส่วยยังเมืองหลวง ให้ลูกเมืองพร้อมกันจัดแต่งส่วย ให้พระมหาอุปราชให้ครบเพื่อ นำขึ้นทูลเกล้าถวาย - ถ้าเกิดมีอภัยความในบ้านเมือง ให้พิจารณาตัดสินตามราชศาสตร์ และธรรมศาสตร์และกฎหมาย บ้านเมือง ถ้ายังไม่แล้วคดีให้นำ ส่งมาเมืองหลวง - ให้ดูแลด้านทางให้ตื้อยาให้เข้า ไพร่หน้เส็ดลอดออกไปได้ ถ้าไม่ มีหนังสืออนุญาต - ผลิตผลทางธรรมชาตื้อยาให้ ใครลักลอบนำไปนอกบ้านเมือง ถ้าจับได้ให้ส่งตัวไปยังราชสำนัก - ดูแลข้าราชการ ลูกท้าวว่า พระยา อย่าให้มาข่มเหงรังแก ชาวบ้านชาวเมืองถ้าจับได้ให้ส่ง มาลงโทษในเมืองหลวง - ถ้าเกิดมีราชการแผ่นดินสิ่งใด ให้จัดเตือนเมืองในปกครองให้ ทำราชการให้พร้อม - ให้ข้าราชการดูแลบ้านเมืองให้ เจริญรุ่งเรือง ให้ไพร่ฟ้าข้าไทอยู่ เย็นเป็นสุข

เลข ที่	ศักราช	จากเมือง/กษัตริย์	ถึงเมือง/บุคคล	รายการใบจุ่ม
๑๓	จ.ศ. ๑๒๑๑ (พ.ศ. ๒๓๕๒)	หลวงพระบาง/สมเด็จพระ พระราชวงษามหาไชย จักรพรรดิภูมิทัน- รินทราธิปติฯ	เมืองไชยบุรี/พระยาพล ไชยวงษา	- เมื่อถึงเทศกาลปีใหม่ และเดือน ๕ ให้พระไชยวงษาพาข้าราชการทั้งปวงมาถือน้ำพิพัฒน์สัตยาให้เป็นปกติทุกปี - ถ้ามีราชการศึกมาติดพันให้พร้อมกันปราบปรามให้มีชัยชนะ ถ้าใครไม่ใส่ใจ เอาราชการให้ลงโทษได้ตามอาญาศึก - ข้าราชการผู้ได้รับมอบอำนาจ ถ้าไม่ปฏิบัติต้องมีโทษ และห้ามกระทำการใดๆ นอกคำสั่ง - ให้ปกครองดูแลลูกเมืองทั้ง ๔ คือ เมืองยี่ด เมืองกูด เมืองเกล้า เมืองเบ็น - ถ้าเมืองหลวงมีหนังสือแจ้ง ราชการด่วน ให้เกณฑ์บ่าวไพร่ในลูกเมืองทั้งหมดมาทันที - ถ้ามีศึกให้ออกกำลังปราบปรามให้ราบคาบ - ถึงเทศกาลเดือน ๑๒ ให้รวบรวมส่วยจากลูกเมืองมากราบถวายให้ทันแก่พระธาตุอย่าให้ค้างคา - ผลประโยชน์ของแต่ละเมือง กำหนดไว้อย่างไร ให้ได้รับพระราชทานตามเดิมอย่าให้มีปัญหากระทบกระทั่งกัน - ถ้าเกิดมีถ้อยความในบ้านเมืองให้พร้อมกันพิจารณาตามจารีต ยกเว้นถ้าเป็นคดีที่เกี่ยวกับความมั่นคงของบ้านเมืองให้นำตัวลงมาส่งอัครมหาเสนาธิบดี

เลข ที่	ศักราช	จากเมือง/กษัตริย์	ถึงเมือง/บุคคล	ราชการใบจุ่ม
๑๔	จ.ศ.-๒๔	เมืองเวียงจันทน์/ สมเด็จพระมหา- ธรรมิกราชาธิราช	เมืองแพน/แสนมงคลและ แสนสุระ	- ผู้ได้รับมอบอำนาจ ห้ามกระทำการใดๆ นอกคำสั่ง - บอกอาณาเขตที่ขึ้นกับเมือง - ให้ปกครองไพร่พลเมืองแพนจำนวน ๑๑๗ เรือน - ไพร่เหล่านี้ถ้ายังกระจัดกระจายอยู่ที่ใดให้กวาดต้อนมาใส่ราชการดังเก่า - ถ้ายังเป็นหนี้เขาพันเงินใช้ ๓ คน ๓ ร้อยใช้ ๑ คน ถ้ามากกว่านั้นให้เอามาเป็นไพร่ให้หมด - ถ้าใครว่าตัวไม่ใช่ไพร่ให้นำมาพิจารณาในเมืองหลวงเวียงจันทน์ - ผู้รับมอบอำนาจ อย่าทำการใดนอกคำสั่ง - บอกชื่อขุนนาง ผู้กราบทูล
๑๕	๑๓๕ ตัว (พ.ศ. ๒๓๑๖)	เวียงจันทน์/สมเด็จพระ โพสพธรรมิก- ราชาไชยจักรพรรดิ ภูมินทราธิราช	ชาโต/พระยาสิงมคตบุญ- เรืองอุไทยธานีและพระ ยาสิบุรม	- ให้ปกครองดูแลว่าไพร่ในเมืองชาโตอย่าให้กระจัดกระจายไป - บอกอาณาเขตเมืองชาโต - ถึงระยะเวลาส่งส่วย ให้รวบรวมนำมาส่งพ่อล่ามภายในกราบถวายตามจารีต - ถ้าเกิดคดีความให้พร้อมกันพิจารณาให้เรียบร้อยถ้าไม่แล้วให้นำลงมาเมืองหลวง - ถ้ามีราชการศึกให้เกณฑ์ทแกล้วทหารไปปราบปรามให้มีชัย ถ้าผู้ใดไม่เอาใจใส่ราชการให้ลงโทษตามอาญาศึก - ทรงมอบอำนาจดังนี้ ห้ามกระทำเกินคำสั่ง

เลข ที่	ศักราช	จากเมือง/กษัตริย์	ถึงเมือง/บุคคล	ราชการใบจุ่ม
๑๖	๖ ตัว (พ.ศ. ๒๓๘๗)	เวียงจันทน์/สมเด็จพระ โพธิ์สาละภูมินทร ธิปไตยมหาราชอิริราช	เมืองขวางม้า/พระยาอำพน โยไทยไชยราชาเสนา วังเมือง	- ให้ปกครองดูแลเมืองสบแอตแล แสนด่านจนละนี้ - รายชื่อลูกเมืองและอาณาเขต สบแอต - อย่าให้ช้อยไพร่กระจัดกระจายไป ให้ใช้พระราชอำนาจจัดการให้ เรียบร้อยดังเดิม ถ้าใครไม่เชื่อฟัง ให้ส่งมาชำระที่เมืองหลวง - หากมีข้าศึกศัตรู ให้เกณฑ์เอา ลูกบ้านลูกเมืองมาปราบให้มี ชัยชนะ ถ้าใครไม่ปฏิบัติตามให้ กระทำตามอาชญาศึก ถ้าสู้ไม่ ได้ให้แต่งคนมาแจ้งเมืองหลวง - ผลิตผลธรรมชาติที่มีในอาณาเขต เมืองให้เก็บรวบรวมเป็นส่วยนำ ส่งเมืองหลวง - ถ้ามีถ้อยความให้พิจารณา ตัดสินตามระเบียบแบบแผน ของเมืองตั้งแต่แปดร้อย ลงมา ถ้ายังไม่แล้วคดีให้นำคู่ความส่ง มาให้เมืองหลวงกระทำตามโทษ - อุปทูตราชทูตผู้เดินทางท่องเที่ยว ไปมาจะต้องเสียภาษีตามศักดิ์ และเจ้าเมืองจะต้องเลี้ยงต้อนรับ เลี้ยงส่งและตามฐานะตามศักดิ์ - ผู้ได้รับมอบอำนาจ อย่ากระทำ เกินกว่าคำสั่ง
๑๖/ ๑	จุลศักราช ๑๑๗๗ (พ.ศ. ๒๓๕๘)	เวียงจันทน์/สมเด็จพระ พระบรมนาถบพิตร พลภูมินทรธิปติ	พระยาแก้วสมคามและขุน เสนาทั้ง ๔	- ให้เป็นผู้ปกครองหัวพันเมืองชำ เหนือ - ให้พร้อมกับเสนาทั้ง ๔ ดูแล รักษาบ้านเมืองไพร่พลอย่าให้ กระจัดกระจายไปให้เสียผล ประโยชน์ของบ้านเมือง ถ้า

เลข ที่	ศักราช	จากเมือง/กษัตริย์	ถึงเมือง/บุคคล	ราชการใบจุ่ม
				กระจัดกระจายไปให้กวาดต้อน มาสร้างประโยชน์ให้บ้านให้เมือง ให้อุดมสมบูรณ์ดังแต่ก่อน - บอกอาณาเขตของเมืองซ้ำเหนือ - ผลประโยชน์ที่เจ้าเมืองแต่ก่อน เคยเก็บกินมีเท่าไรให้คงเท่าเดิม สิ่งใดเป็นราชสมบัติให้คงไว้ - ให้ป้องกันดูแลด่านทางไว้ให้ดี อย่าให้มีผู้ร้าย โจรขโมยแปลก ปลอม มาทำให้ไพร่พลเดือดร้อน ได้ - ให้ผู้ปกครองเมืองเว้นจากอคติ ๔ แต่ให้ตั้งอยู่ในกุศลกรรมบท ๑๐ และ ปาจิยธรรม ๗ ประการ ตามแบบแผนโบราณสืบๆ มา ให้ปกครองทั่วเพี้ยทั้งปวง ด้วย ความชอบธรรม ถ้าผู้ใดขัดขวาง ไม่ทำตามให้ลงโทษได้ตามโทษ - ถ้าเกิดศึกศัตรู ให้พร้อมกันแต่ง กองทัพไปปราบปรามให้มีชัย - ถ้ามีคดีความให้พร้อมกันชำระ ว่ากล่าวตามธรรมศาสตร์ ราชศาสตร์แต่โบราณ ถ้าไม่ สามารถตกลงกันได้ให้ส่งทั้ง ๒ ฝ่าย มาถึงอัครมหาเสนาใน มหานคร ชำระว่ากล่าว - ชำรับใช้ คนเดินทางไปมาถ้ามี หนังสือรับรองออกมาทำราชการ ถ้าใช้อำนาจแย่งชิงเอาสิ่งของ ทรัพย์สินลูกสาวให้โทษแก่ผู้อื่น นอกคำสั่ง ให้พร้อมกันจับตัวมา ส่งให้อัครมหาเสนาในเมืองหลวง ลงโทษ

เลข ที่	ศักราช	จากเมือง/กษัตริย์	ถึงเมือง/บุคคล	ราชการใบจุ่ม
๑๗	-	เตินนึ่ง/สมเด็จพระ กษัตริย์จักรวรรตรา ราชอรังโกลือ	เมืองเป็น/แสนมงคล และ ราชคำบ้านดาด	- ถ้ามีราชการด่วนเมื่อใดก็ตาม ได้รับแจ้งแล้วให้รีบปฏิบัติตาม อย่าช้า - มอบพระราชอำนาจให้พระยา แก้วสมคาม หัวพันเมืองชำเหนือ การไต่ถามอำนาจอย่ากระทำ - ให้พร้อมกันปกครองไพร่พล เมืองอย่าให้กระจัดกระจายไปถ้า กระจัดกระจายไปให้ไปกวาดต้อน มาทำราชการไว้ดังเดิม - ไพร่พลที่พลัดหลงสมัครเข้ามา อยู่ในบ้านเมืองเป็นให้พร้อมกัน ปกครองดูแล จัดให้ทำราชการ - ไพร่ในเมืองเป็น ถ้าไปเป็น หนีสินใครที่ใด ให้ไปพร้อมกัน นำมาเป็นไพร่เมืองดังเดิม - จำนวนเงินภาษีที่ต้องส่งเมือง เป็น - พืชผลอากรอันใครควรเป็นเป็น ราชสมบัติให้นำส่งล่ามขึ้นถวาย ตามเทศกาลทุกปีอย่าให้ค้าง - ผู้ได้รับพระราชอำนาจ อย่า กระทำนอกคำสั่ง ให้หมั่นสร้าง บ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรือง ร่มเย็นเป็นสุขทรงมอบอำนาจ ไว้เท่านี้
๑๘	๒๕ ตัว	เตินนึ่ง	แสนไชยมงคล	- ให้เป็นผู้ปกครองคลังเงินรวม จำนวนคนเก่าและคนใหม่ - บอกรายชื่อคนในสังกัด - บอกจำนวนเงินค่าราชการที่ ต้องนำส่งเมืองหลวงทุกปี

เลข ที่	ศักราช	จากเมือง/กษัตริย์	ถึงเมือง/บุคคล	ราชการใบจุ่ม
๑๙	๙ ตัว	สมเด็จพระมหา ธรรมิกราชาธิราช มหาจักรพรรดิฯ	แสนไชยชิต แสนยศสมควร แสนสุทธิมนตรี	- กำชับผู้มีอำนาจไม่ให้ข่มเหงไพร่พลเมือง แต่ให้ปฏิบัติเท่าที่มอบอำนาจให้เท่านั้น - ทรงออกกฎหมายมอบอำนาจให้แก่คนคลังเงินเพียงเท่านี้ อย่าเอาอำนาจที่มอบให้ไปปกป้องผู้อื่นที่ไม่ได้ขึ้นกับหน่วยนี้จะมีโทษ - กำชับผู้ได้รับมอบอำนาจอย่าทำนอกคำสั่ง - บอกชื่อผู้กราบทูล
๒๐	จ.ศ. ๑๒๑๒ (พ.ศ. ๒๓๙๓)	หลวงพระบาง/สมเด็จพระ พระราชวังสามมหา ไชยจักรพรรดิภูมิ นรินทราธิปติ	อุปราชพระยาหลวง เมืองเทียมตือ ลานมาศ คำกอง ไชยามงคลและ ปลัดเมืองขุนเมือง	- ให้เป็นคลังเงินรวบรวมเงินปีละสองร้อย มาใส่ท้องพระคลังหลวงถวายสมเด็จพระชนนีทุกปี - อย่าข่มเหงไพร่พลเมืองให้เขาทำมาหากินอย่างสะดวกอย่าจัดมาใส่ราชการรื้ออย่าไถเขา ยกเว้นตามที่มอบอำนาจให้ - ถ้าผู้ใดไม่มีกฎหมายให้ปฏิบัติแก่แผ่นดิน แต่ไปถือสิทธิให้เขาปฏิบัติทำให้เสียผลประโยชน์ของคลังหลวงจะต้องชดใช้ - ออกกฎนี้ มอบสิทธิให้ไทคลังตามมีรายชื่อในใบจุ่มนี้เท่านั้น นอกจากนี้อย่าได้นำไปใช้ปกป้องเพื่อนฝูงให้เสียผลประโยชน์ของบ้านเมือง
				- ให้ปกครองบ้านเมืองในอำนาจ - บอกรายชื่อบ้านเมืองและอาณาเขต - ถ้ามีราชการในราชสำนัก ให้พร้อมกับปลัดเมืองขุนเมือง

เลข ที่	ศักราช	จากเมือง/กษัตริย์	ถึงเมือง/บุคคล	ราชการใบจุ่ม
๒๑	จ.ศ. ๑๑๗๗ (พ.ศ. ๒๓๕๘)	เวียงจันทน์/สมเด็จพระ ภุมมมหาราชธิราชเจ้า อรรคมหาราชธิราชเจ้า	พระยาอีสานอุทัยสุรินทฤ ไชยเดชสมคาม	กวตเกณฑ์ไพร่พลมาช่วยราชการ โดยเร็ว - ถ้ามีโจรขโมยข้าวศึกศัตรู ให้กวต เกณฑ์ไพร่พลไปปราบปรามให้ มีชัย - ถึงเทศกาลเดือน ๑๒ ให้ลูก เมืองเก็บรวบรวมเอาส่วย พืช ผลส่งให้อัครมหาเสนา นำขึ้น กราบถวายให้ทันแก่พระธาตุ - ผลผลิต, ผลประโยชน์ เจ้าเมือง เคยกินเท่าไรให้เท่าเดิมอย่าแย่ง ชิงให้เป็นความร้าวฉานกันมา ถึงเมืองหลวง - ถ้าเกิดคดีความให้พร้อมกัน พิจารณาตัดสินให้แล้วคดีถ้า เป็นโทษใหญ่หลวงเป็นส่วยหนาม แผ่นดินให้ส่งมาในเมืองหลวง พิจารณาโทษ - ผู้ปฏิบัติตามอำนาจ จงมีโชคชัย ประสบความสำเร็จอย่ากระทำ การใดๆ นอกคำสั่ง - ให้เป็นหัวพันเมืองโสย - ให้ปกครองดูแลไพร่พล อย่าให้ กระจัดกระจายไปที่ใด ถ้ารู้เห็น ว่าไพร่ไปพึ่งพาอาศัยผู้ใดอยู่ให้ ไปกวตต้อนมารวบรวมไว้ทำ ราชการบ้านเมืองให้อุดม สมบูรณ์ - พืชผลธรรมชาติที่เกิดในดิน แดนให้เก็บรวบรวมนำลงมาส่ง อัครมหาเสนาในมหานคร นำ ขึ้นกราบถวายเป็นปกติ ตาม จารีตอย่าให้ร้างราม

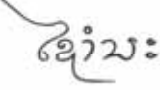
เลข ที่	หัตถราช	จากเมือง/กษัตริย์	อิงเมือง/บุคคล	ราชการใบจุ่ม
				- ผลประโยชน์ที่เจ้าบ้านเจ้าเมือง เคยเก็บกินเท่าไร ให้พระยา อีสานอุทัยฯเก็บกินเท่านั้น ของ ใดเป็นผลประโยชน์ของบ้านเมือง ก็ให้เป็นประโยชน์ของบ้านเมือง - ให้ดูแลพิทักษ์รักษาบ้านเมือง ด้านทางให้ปลอดภัยให้ ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข - ให้เว้นจากอคติ ๔ ให้ตั้งอยู่ใน กุศลกรรมบท ๑๐ และอปริย ธรรม ๗ อันเป็นแบบแผนของ บ้านเมืองแต่โบราณสืบ ๆ มา และให้บังคับบัญชาลูกเมืองตาม ชอบแก่ราชการ ถ้าใครไม่ปฏิบัติ ตามให้ลงโทษได้ตามโทษ - ถ้ามีข้าศึก โจร ชโมย ให้แต่ง กองทัพปราบปรามให้มีชัย - ถ้ามีคดีความให้ชำระว่ากล่าว ตามธรรมศาสตร์ และราชศาสตร์ ถ้าไม่แล้วคดีให้นำส่งมาลงเมือง หลวงดัดสิน - ข้าราชการ คนเดินทางไปมา ถือ หนังสือรับรองมาทำราชการ ช่มเหลงไพร่บ้านพลเมือง รีดไถ เอาทรัพย์สินของนอกอำนาจที่ ได้รับ ให้จับลงมาส่ง เมืองหลวง กระทำตามโทษ - หากมีราชการด่วน ได้แจ้งพระ ราชกำหนดไปแล้วให้พร้อมกัน ปฏิบัติตามโดยด่วนอย่าช้า - บอกชื่อผู้กราบทูล

อักษร และอักษรวิธีที่ใช้

ใบจุ่มผ้าทั้ง ๒๒ ผืนที่นำมาศึกษาวิเคราะห์ ล้วนบันทึกด้วยอักษรไทยน้อยเป็นหลัก ซึ่งต่อมาได้วิวัฒนาการมาเป็นอักษรลาวที่ใช้อยู่ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยลาวในปัจจุบัน แต่จะมีการใช้อักษรวิธีของอักษรธรรมอีสานเข้ามาปะปนบ้างเล็กน้อยตามความเคยชิน อีกทั้งยังเป็นประโยชน์เพื่อที่จะสามารถสื่อสารได้เท่าที่ต้องการอีกด้วย นอกจากนั้น ยังมีใบจุ่มบางฉบับที่มีการตกแต่งลวดลายตัวอักษรให้สวยงามด้วย

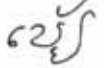
อักษรวิธีที่ปรากฏในใบจุ่มทั้ง ๒๒ ฉบับนี้ มีโครงสร้างเดียวกัน จะมีข้อแตกต่างบ้าง เช่น การเขียนตัวอักษรบางตัว เนื่องจากปัจจัยหลาย ๆ อย่าง เช่น ลายมือ ความรู้ของผู้บันทึกและความประณีตของผู้บันทึก มีลักษณะดังนี้

๑. วางสระไว้รอบพยัญชนะต้น เช่น

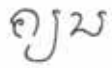
ศัตรู	-		(สัดดู)
เจ้า	-		(เจ้า)
เสนา	-		(เสเ็นา)
ชัยชนะ	-		(ไชนะ)

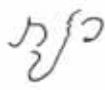
๒. สระเอีย เขียนเป็น ๒ รูปแบบ คือ

๑. ถ้าไม่มีตัวสะกดจะเขียนรูป เช่น

เสีย	-		(เสั๊ย)
เบี้ย	-		(เบั๊ย)

๒. ถ้ามีตัวสะกดจะลดรูปลงเหลือเพียง ย. ตัวเดียว เช่น

เจียง	-		(จยง)
เคียน	-		(คยน)

เกี่ยว - (กฺยว)

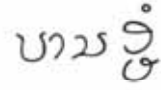
๓. สระอที่ไม่มีตัวสะกด เขียน ๒ วิธี คือ

๑. ใช้ันฤคหิต (◌) เขียนไว้บนตัวอักษรนั้นๆ แล้วออกเสียงแทนสระอเช่น

ท้อใด - (ท้อใด)

ปู่ - (ปู่)

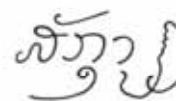
๒. นำวิธีการของอักษรธรรมมาใช้ประกอบการใช้ันฤคหิตโดยเติมตัว อ. เคียงด้วยการนำรูปตัว อ. เพียง วางไว้ได้พยัญชนะที่มีันฤคหิต เช่น

บ้านอ้อ - (บ้านอ้อ)

ลูกห่อ - (ลูกห่อ)

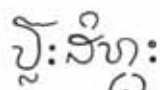
๔. เขียนตัวสะกดตามเสียงที่ได้ยินโดยไม่คำนึงถึงรูปศัพท์ โดยเฉพาะแม่กดในคำภาษาถิ่นตระกูลไท มักจะใช้ตัว ษ สะกด โดยนำวิธีการของอักษรธรรมมาใช้ คือใช้เป็นตัวเพื่องวางไว้ได้พยัญชนะหรือสระข้างหน้า เช่น

คด - (คฺษ)

สักราช - (สักรษ)

๕. คำที่มาจากภาษาอื่นๆ เช่น ภาษาบาลี จะใช้หลักเกณฑ์ตัวสะกดตามของภาษานั้นๆ แล้วนำอักษรวิธีอักษรธรรมอีสานมาใช้ เช่น

ชัตติยะ - (ชัตติยะ)

ประสิทธิระ - (ปุละสิทฺธะ)

สตัตยา - สตัจว (สตัตยา)

๖. คำที่เป็นอักษรนำ พยัญชนะควบ หรือคำที่มีพยัญชนะที่อยู่ในจำพวกพยัญชนะประสมได้ มักจะเขียนเชื่อมต่อกัน โดยอาศัยเส้นอักษรของตัวหน้าเส้นหนึ่งเสมอ เช่น

ชม่อม - ชมอม (ชม่อม)

ไชยชนะ - ไชยชนะ (ไชยชนะ)

กรุณา - กรุณา (กรุณา)

สนาม - สนาม (สนาม)

๗. คำที่ใช้พยัญชนะต้นตัวเดียวกัน มักจะเขียนพยัญชนะนั้น ครั้งเดียว (อักษรตัวเดียวกันผสมสระแล้วอ่านได้หลายคำ) แล้วใช้สระในแต่ละคำมาประกอบให้ได้ความหมาย เช่น

แก้กัน - แก้วกัน (แก้กัน)

ไชยชนะ - ไชยชนะ (ไชยชนะ)

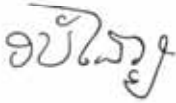
๘. คำหลายพยางค์ พยางค์หลัง มักจะเขียนด้วยตัวเพียงได้ตัวสะกดคำแรก เช่น

รักษา - รักษา (รักษา)

อาชญา - อาชญา (อาชญา)

วงสา - วงสา (วงสา)

๑๐. คำที่มีตัว ย. สะกด มักจะใช้ตัว ย. เพียง เช่น

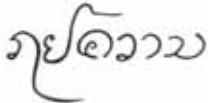
อภัย - อภัย (อภัย)

เพี้ย - เพี้ย (เพี้ย)

๑๑. คำที่เป็นสระออย เมื่อประสมกับพยัญชนะจะใช้รูป ๒ (หยอหยาดน้ำ) เขียนไว้ด้านล่างหรือหลังพยัญชนะต้น เช่น

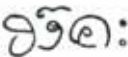
ช้อย - ช้อย (ช้อย)

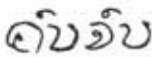
ร้อย - ร้อย (ร้อย)

ถ้อยความ - ถ้อยความ (ถ้อยความ)

๑๒. คำที่เป็นเสียงสระโอะลดรูป หรือ สระเอา จะมีเครื่องหมายไม้กง ซึ่งมีรูปร่างต่างๆ กัน เขียนคร่อมบนพยัญชนะ เช่น

คด - คด (คิษ)

องคะ - องคะ (องคะ)

ครบจบ - ครบจบ (คิบจิบ)

เจ้า - เจ้า (เจ้า)

๑๓. คำที่ต้องการให้ออกเสียง ๒ ครั้ง จะเขียนเลข ๒ ต่อไว้ข้างท้าย เช่น

สีบๆ - สีบิ๒ (สีบิ ๒)

๑๔. คำที่เป็นอักษรควบกล้ำมักจะใช้ตัวเพื่อง ไว้ได้พยัญชนะ เช่น

ศักราช - ศักฺวรา (สักรัราช)

ไพร่ - ไพฺร (ไพร)

คลัง - คลฺัง (คลัง)

ภาษาที่ใช้ในไบจุ่ม

ภาษาในไบจุ่ม เป็นภาษาล้านช้างหรือภาษาลาว จัดอยู่ในภาษาตระกูลไท เป็นภาษาที่ใช้อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยด้วยเช่นกัน มักเรียกว่า ภาษาไทยอีสาน แต่งเป็นสำนวนร้อยแก้วที่สละสลวย และมีระเบียบแบบแผนในการใช้ถ้อยคำเป็นไปในลักษณะบอกกล่าวอบรมสั่งสอนของผู้ใหญ่ใช้กับผู้เยาว์เป็นส่วนใหญ่

ภาษาที่ใช้ในไบจุ่ม ถึงแม้จะเป็นสำนวนร้อยแก้ว ประกอบกับภาษาลาวถึงจะเป็นภาษาคำโดดก็ตาม แต่ก็มีลักษณะเด่นในการเลือกใช้ถ้อยคำสำนวนโวหารที่ไพเราะคล้องจองน่าสนใจศึกษา ดังนี้

๑. มีการใช้คำซ้อน เพื่อให้ได้ความหมายที่ชัดเจน กินความกว้าง มีน้ำหนัก ก่อให้เกิดความเข้าใจซาบซึ้งยิ่งขึ้น และเกิดคำใหม่ขึ้น ด้วยการ

๑.๑ นำคำพยางค์เดียวที่มีความหมายเดียวกัน และมักเป็นคำที่มีพยัญชนะต้นเดียวกันด้วยมาซ้อนกัน ทำให้ได้คำที่มีการสัมผัสอักษร เกิดความคล้องจองไปโดยปริยาย เช่น แปลกปลอม ขาดเซ็น ฤกกวน ถอดถอน เก็บกำ ชัดแข็ง ร้องเรียก เป็นต้น

๑.๒ นำคำพยางค์เดียวหรือสองพยางค์มาซ้อนกันมากกว่าสองพยางค์ขึ้นไปเป็นกลุ่มคำ มีความหมายไปในทางเดียวกัน และมักจะสัมผัสคล้องจองในพยางค์ที่ ๒ กับ ๓ หรือ ๓ กับ ๔ เช่น ตุ่มปกกกหอม ลือขบรบกิน เลี้ยงปลงส่งเคียน ชำมะพะเพิง เครื่องปึงของกัน ช่มเหงเต็งกิน ปักตูรูเมือง ดักน้ำพรอมม่น้ำพ่น ชำลักหนีชีลักเพศ สุดชมดมดู เขียมชำนาดู เป็นต้น

๑.๓ นำคำพยางค์เดียว หรือสองพยางค์มาซ้อนกันเป็นกลุ่มคำ มีความหมายไปในทางเดียวกัน แต่ไม่มีการสัมผัสคำ เช่น ไปใต้เมื่อเหนือ แหง่ใต้หนเหนือ บ้านน้อยเมืองใหญ่ ชั่วเขานองา ลูกหญิงนางสาว หน้าด้านซาทาง ชุนจุ่มชาวคลัง แหง่หนตำบลใด เป็นต้น

๑.๔ นำคำพยางค์เดียวหรือสองพยางค์ที่มีความหมายตรงกันข้ามมาเรียงเป็นกลุ่มคำโดยสร้างคำสัมผัสในคำที่ ๒ กับคำที่ ๓ เช่น ทำม้างล้างแปง หัวร้องช้องน้อย ตรอกหัวยรวาเขา ชอบน้ำแดนดิน

๑.๕ นำคำพยางค์เดียวหรือสองพยางค์ ที่มีความหมายเดียวกันมากกว่า ๑ คำ มาเรียงซ้อนต่อๆ กันโดยไม่มีการสัมผัสคล้องจอง เช่น บวกน้ำวังปลา ข้าใช้คนเทียว ช่วนเขินชะเต็นฟุ้ง เพ็งพาอาศัยแอบแฝง อาณัติจัดเตือนบอกกล่าว ข้าศึกศัตรูผู้ร้ายอ้ายขโมย มานะสะหาว ชัดแข็งกระด้างกระเดื่อง

๒. ใช้คำซ้ำ เพื่อให้ได้คำใหม่ ที่มีความหมายเด่นชัด เจาะจง มีน้ำหนัก และสื่อความ เข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนี้

๒.๑ มักเป็นกลุ่มคำที่ซ้ำคำในพยางค์ที่ ๑ กับ ๓ เช่น ใส่ย่านใส่ควา อย่าละอย่าเลิง ผู้ใหญ่ผู้น้อย สิ่งเก่าสิ่งหลัง เป็นรีตเป็นคลอง กินบ้านกินเมือง บ่ตกบ่แห้ง มื้อวันมือคินให้อ้วนให้เต็ม เป็นต้น

๒.๒ เรียงกลุ่มคำซ้ำกับกลุ่มคำแรก หรือ ใช้คำที่มีความหมายตรงกันข้ามมานำคำซ้ำ โดยให้คำในแต่ละกลุ่มสัมผัสคล้องจองกันเพื่อให้ได้คำขึ้นใหม่ที่มีลักษณะเป็นคำอุปมาอุปมัย เช่น

เก็บผักใส่ซ้า	เก็บข้าวใส่เมือง	
สมพอดำให้ดำ	สมพอดีให้ดี	สมพอดูกให้ดูก
ห้วยคดคดน้ำ	ห้วยชื้อชื้อน้ำ	
ไทต่างด้าว	ท้าวต่างแดน	
อย่าผ่อนอย่าเหลือ	อย่าช่มอย่าเพง	
อย่ารักเงินแสนไท	ให้รักไพร่แสนเมือง	
ลุ่มให้พร้อมกับพาย	หงายให้พร้อมกับขี	
(รีต) เก่าอย่าถม	ใหม่อย่าถาง	

เป็นต้น

๒.๓ มีการใช้คำซ้ำๆ ทำให้เกิดรูปแบบกลุ่มคำที่เป็นแบบเดียวกันในการบอก อาณาเขต เพื่อความสะดวกในการจดจำไม่สับสน เช่น “__ลัดใส่แดนดินเนิงใส่พูเลย ลัดใส่ ยอดราง ลัดใส่รามอุ ลัดใส่กานบวง ลัดใส่ยอดงอ ลัดใส่พูกุ่มพูพะเนียง ลัดใส่กอนหมาเหลียว__” (ใบจุ่ม เลขที่ ๑๑)

๓. ใช้วิธีการส่งสัมผัสจากกลุ่มคำชุดแรกไปยังชุดถัดไปในการบอกเขตแดน เช่น “__เลาะน้ำเป็นชั้นป้องสับห้วยสวนผัก สักใส่แก้วแร้วคา พาใส่แก้วหมูเสื่อ เถือลงไปหลานคอนทอนไก่ ไต่ลงวังหก ยกขึ้นบวมแจ แยใส่แก่งอ่าง ย่างขึ้นสันป่าไพร ไต่ใส่แก้วหนองพาย ยายใส่คอน นกขวา ยางอนแร แยลงชั่วลาย ยายลงสันผักกก__” (ใบจุ่ม เลขที่ ๔)

๔ มีการใช้ถ้อยคำเปรียบเทียบกับธรรมชาติเพื่อทำให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น

“ไม้ต้นใดหากเนืองเข้ามาสู่พระราชสมภาร เราพระองค์ดั่งนั้น ให้พร้อมกับดักน้ำ
พรมอน้ำพ่นเอาด้วยวรฤทธิ ผิดว่าไม้ต้นใดหากเนืองออกจากพระราชสมภารพระองค์เราไป ดั่งนั้น
ให้พร้อมกันชุดรากถากลำเสียวอย่าไว้”

เป็นต้น

หลักเกณฑ์ในการปริวรรต

งานชิ้นนี้กำหนดหลักเกณฑ์ในการปริวรรตอักษรในใบจุ่มมาเป็นอักษรและอักษรวิธีไทยปัจจุบันไว้ ๒ ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ ๑ ปริวรรตอักษรไทยน้อยในใบจุ่ม (ผ้า) มาเป็นอักษรไทยปัจจุบันตัวต่อตัวตามอักษรวิธีในใบจุ่ม ข้อความที่ถอดในขั้นนี้ เรียกว่า “คำปริวรรต” โดยจะเขียนเรียงตามลำดับบรรทัดที่ปรากฏในใบจุ่ม กำหนดหลักเกณฑ์การปริวรรตไว้ ดังนี้

๑. อักษรนำหรือพยัญชนะ ๒ ตัวที่เขียนเชื่อมต่อกันได้แก่ กน ขน ชม ซม คน คม ชน สน สม หน และ หม เมื่อถ่ายถอดเป็นภาษาไทยแล้ว จะใช้เครื่องหมายขีดขวาง (-) ขีดไว้บนตัวอักษรทั้ง ๒ ตัวนั้น เช่น

กน	-	กน	025.171
ขน	-	ขน	พ 718 ๒
ชม	-	ชม	000880
ซม	-	ซม, ซม	
คน	-	คน	
คม	-	คม	
ชน	-	ชน	
สน	-	สน	
สม	-	สม	
हन	-	हन	
หม	-	หม	

นอกจากนี้ พยัญชนะพิเศษ คือ ตัวหอยหยาตน้ำ ก็จะใช้วิธีการเดียวกันด้วย ดังนี้

อัย - ย , ย^๓, ย

๒. อักษรควบกล้ำและพยัญชนะต้น ๒ ตัว ที่เขียนพยัญชนะตัวที่ ๒ หรืออักษรควบกล้ำไว้ได้พยัญชนะตัวแรก รวมทั้งตัวสะกด ตัวตาม ในคำภาษาบาลี ซึ่งเขียนตัวตามด้วยตัวเพื่อง่ายได้ตัวสะกดและคำที่มีสองพยางค์ พยัญชนะต้นของพยางค์หลังมักจะเขียนด้วยตัวเพื่อง่ายได้ตัวสะกดของพยางค์แรก

ในกรณีนี้จะเขียนเครื่องหมายจุด (.) ไว้ข้างใต้อักษรตัวหน้า เพื่อแสดงว่าพยัญชนะตัวถัดไปเขียนอยู่ข้างใต้ เช่น

๒.๑ อักษรควบกล้ำ

เก็ล	-	เก็ล	(เก็ล)
หุลว	-	หุลว	(หุลว)
ปัส	-	ปัส	(ปัส)
ไหล	-	ไหล	(ไหล)

๒.๒ พยัญชนะต้น ๒ ตัว

ปลัด	-	ปลัด	(ปลัด)
ผละ	-	ผละ	(ผละ)
พญา	-	พญา	(พญา)

๒.๓ ตัวสะกด ตัวตาม

พุท	-	พุท	(พุท)
-----	---	-----	-------

อาจุชยา - อจฺจ (อาชญา)

ชัตติยะ - ชฺชิตฺติยะ (ชัตติยะ)

๒.๔ คำสองพยางค์

วงสา - วฺงสา (วงษา)

ปณฺยา - ปณฺย (ปัญญา)

รกฺสา - รกฺข (รักษา)

๓. ตัวสะกด โดยเฉพาะแม่กดมักใช้เชิงตัว ษ และแม่เกย ใช้เชิงตัว ย เขียนไว้ได้ พยัญชนะต้น หรือสระในคำนั้นๆ รวมทั้งตัวสะกดอื่นๆ ที่ยืมอักษรวิธิตัวเพื่องของอักษรธรรมอีสาน มาใช้ในกรณีนี้ก็เช่นกัน จะใส่จุด (.) ไว้ได้พยัญชนะต้นหรือสระที่มีเชิงตัวอักษรอยู่ เช่น

๓.๑ ตัวสะกดแม่กด

คฺษ - คฺช (กด)

สฺษ - สฺช (กด)

งฺษ - งฺช (กด)

รฺษ - รฺช (กด)

๓.๒ ตัวสะกดแม่เกย

เคฺย - เคฺย (เคื่อย)

หฺย - หฺย (ห่วย)

ชาย - ชาย (ชาย)

๓.๓ ตัวสะกดอื่นๆ เช่น

นั้น - นั้น (นั้น)

กะดางกะเดื่อง - กะดางกะเดื่อง (กระด้างกระเดื่อง)

๔. คำที่ประสมสระเอีย มักใช้เชิงตัว ย เพียงตัวเดียววางไว้หลังพยัญชนะต้นแทนรูปสระเอียทั้งหมด เมื่อถ่ายถอดตัวก็จะใส่จุด (.) ไว้ได้พยัญชนะต้นที่มีเชิง ย เช่น

รยม - รยม (เรียม)

กยว - กยว (เกี้ยว)

สยนหนาม - สยนหนาม (เสี้ยนหนาม)

๕. คำต่างๆ ที่มีเครื่องหมายบังคับในการออกเสียง เช่น ไม้กง หรือไม้หันอากาศ เมื่อถ่ายถอดจะเขียนไว้ตามตำแหน่งเดิม เช่น

จันธบุรี - จันธบุรี (จันทบุรี)

ดงันัน - ดงันัน (ดงันัน)

เร้า - เร้า (เรา)

สึมเดจจ - สึมเดจจ (สมเด็จ)

๖. คำที่เขียนด้วยอักษรวิธีพิเศษตามที่ปรากฏในใบจุ่มแต่ละฉบับ จะถ่ายทอดตามรูปแบบอักษรวิธีที่ปรากฏ เช่น

กัณฐรา	-		(กัณฐา)
ฤกษ์	-		(ฤกษ์)

ขั้นตอนที่ ๒ เป็นขั้นตอนที่เขียนข้อความตาม “คำปริวรรต” ให้เป็นอักษรวิธีปัจจุบัน ข้อความในขั้นนี้เรียกว่า “คำอ่าน” การเขียนคำอ่านมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑. ปรับอักษรวิธีเดิมให้เป็นอักษรวิธีปัจจุบัน ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๕๒๕ ดังตัวอย่าง

คำปริวรรต	คำอ่าน
เมืองหลวงพะบาง	เมืองหลวงพระบาง
กะทำ	กระทำ
รક્ขสา	รักษา
พอม	พร้อม
ชัษแขง	ขัดแข็ง

๒. ชื่อบุคคล ชื่อสถานที่ ชื่อบ้านเมือง จะเขียนตามเสียงเดิม เช่น เมืองชะทอน ผารอก บ้านลากางเมือง เมืองชะปวงชะควย เป็นต้น

๓. คำที่อ่านออกเสียงเหมือนกับคำปัจจุบัน จะสะกดตามอักษรวิธีปัจจุบัน เช่น

คำปริวรรต	คำอ่าน
อำเพ็	อำเภอ
สาขสนา	ศาสนา
ปะเพณี	ประเพณี
เทัษกาน	เทศกาล
ราชชะกาน	ราชการ

ตำบหน

ตำบล

ลัษเลง

รัตเร้ง

๔. คำภาษาบาลี จะเขียนตามอักขรวิธีบาลี เช่น

คำปวิวรรต

คำอ่าน

ไชยน์ตู่พะวง

ชยตุ ภาว

ไชยะมังคะลง

ชยมงฺคลั

๕. ชื่อ วัน เดือน ปี ฤกษ์ จะเขียนตามที่ปรากฏในไบจุ่ม เช่น วัน ๔, เดือนยี่, ปีระวาย
ชง้า, ฤกษ์ ๓ ลูก เป็นต้น

๖. ตัว ฤ, ฤ้, ฤา, ฤา ในคำปวิวรรต จะเขียนเป็นคำอ่านว่า ฤกษ์ ทั้งหมด

๗. คำที่ออกเสียงเหมือนภาษาไทยภาคกลางและเป็นคำที่มีความหมายเดียวกันแต่
เขียนด้วยพยัญชนะต้นที่แตกต่างกันตามโครงสร้างของภาษา จะเขียนตามอักขรวิธีภาษาไทย เช่น

คำปวิวรรต

คำอ่าน

ผาสาษ

ปราสาท

ราชจ้านัก

ราชสำนัก

หน้าสี่

หน้าจืด

สันไต

ฉันไต

สลอง

ฉลอง

ล้าวสาน

ร้าวฉาน

โผษ

โปรด

กลาบ, ขาบ, ชلاب

กราบ

๘. คำที่เขียนด้วยพยัญชนะต้น และมีความหมายเดียวกับคำในภาษาไทย แต่ใช้สระที่แตกต่างกันตามโครงสร้างทางภาษา จะเขียนตามอักขรวิธีภาษาไทย เช่น

คำปริวรรต

คำอ่าน

กยว

เกี้ยว

เดิน

เดือน

ถึง

ถึง

เลิก

คึก

ตวัน

ตะวัน

อัปไฟ

อภัย

เป็นต้น

คำปริวรรตและคำอ่าน

ใบจุ่มเลขที่ ๐-๒๐

ใบจุ่ม เลขที่ ๐

ชื่อ ใบจุ่มเจ้านครจันทบุรี พระราชทานให้พระยาศรีมูลเมือง
หัวพันเมืองขำใต้ เมื่อศักราช ๑๐๔ ตัว

ใบจุ่ม เลขที่ ๒

ชื่อ ใบจุ่มเจ้านครจันทบุรี พระราชทานให้พระยาศรีมณฑล
และพระยาสิทธิบุรณราช และขุนเมืองขำได้ เมื่อศักราช ๑๐๐ ตัว

ใบจุ่ม เลขที่ ๓

ชื่อ ใบจุ่มเจ้านครจันทบุรี พระราชทานให้พระยาขางม้าเมืองปัว
แต่เมื่อศักราช ๑๔ ตัว

ใบจุ่ม เลขที่ ๔

ชื่อ ใบจุ่มเจ้านครจันทบุรี พระราชทานให้พระอุปราชาทหัวเมือง
ขุนทั้ง ๔ นายทั้ง ๔ เมื่อศักราช ๒๓๔๙ ตัว

ใบจุ่ม เลขที่ ๕

ชื่อ ใบจุ่มเจ้านครจันทบุรี พระราชทานให้เพี้ยสิบบูรณ
และขุนทั้ง ๔ เมืองแวน เมื่อศักราช ๑๖๔ ตัว

ใบจุ่ม เลขที่ ๖

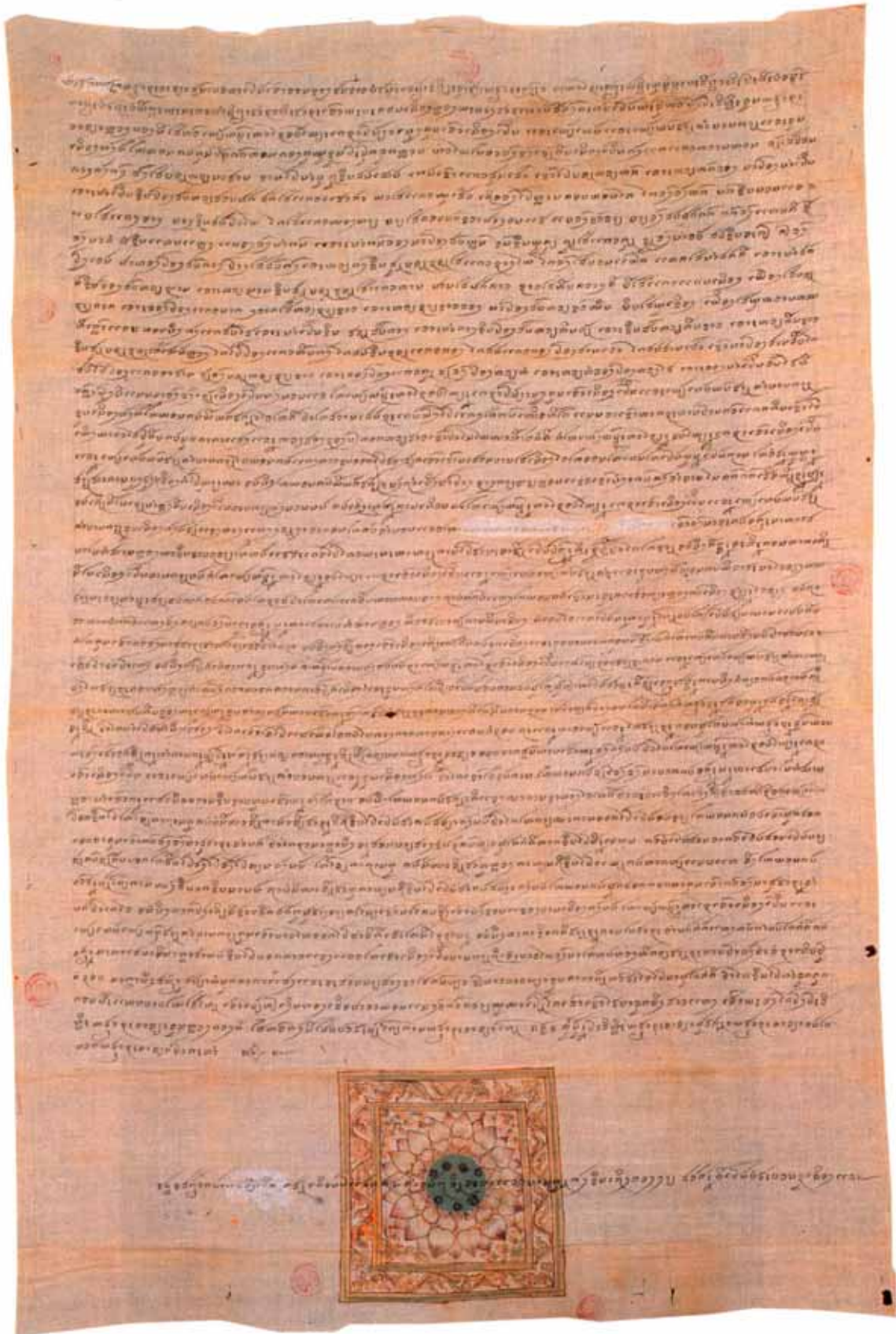
ชื่อ ใบจุ่มเจ้านครจันทบุรี พระราชทานให้เพี้ยแก้วบุญมี
ราชเสนาว่าเมืองขวางม้า และเพี้ยไชยชุมพูน เมื่อศักราช ๑๖๒ ตัว

ใบจุ่ม เลขที่ ๗

ชื่อ ใบจุ่มเจ้านครจันทบุรี พระราชทานให้พระยาหัวเมืองธานี

สี่สุทธาไชยามงคลทิพเนก เมื่อศักราช ๙๗ คั้ว

ใบจุ่ม เลขที่ ๘

ชื่อ ใบจุ่มเจ้าเมืองหลวงพระบาง พระราชทานให้เพี้ยพรหมมหาไชย
เมืองเป็นและเพี้ยเทพ เพี้ยพลราชคำ เมื่อศักราช ๑๒๐๐ ตัว

คำปรีวรดใบจุ่ม เลขที่ ๑
ชื่อ ใบจุ่มเจ้านครจันทบุรีพระราชทานให้พระยาศรีมูลเมือง
หัวพันเมืองชำได้ เมื่อศักราช ๑๐๔ ตัว

๑. 311 ชุมมรสัตะ พุทธราชาอาญา ลายจุมสรมิเดจรัมรมบัพติธรรม พุทธโพสาทุธรรม มีกระราชา ไชยะจักระ
๒. พัตริะภูมิมินุอาทุธิราชเจ้าสรมิเดจรัมรมบัพติธรรมเป็นเจ้าอัคระเป็นพรอญหิว ทูธิงพุทธราชา ภูนาปะสีทุธิะจุมตวงนี้
๓. ไสหิพญาสีมุนเมืองหิพนเมืองชำได้ แลขุนเมืองทังมวน ไหพิพักรักษาแดงแปง หิพนเมืองชำ
๔. ไต เซษัแตนตาแสงเมืองชำไตวันตักวนนอกกำไตกำเหินอแตกอนรอตคาไตไหพญา สีมุนเมืองหิพน
๕. ขุนเมืองทังมวน พอมกนัแดงแปงตามจารีต แลโหงจัตเตินไผสาทาไชวบาน ชาว เมือง ข้อยพะโคยมสัง ข้อย
๖. นำคินหลวง ลูกทาวชน้อสาขุนจุมชาวกั ไผสาไพลาวสัพพะกอง ข้อยทังมวน ฝูงอยู่ในตาแสงเมืองชำไตไ
๗. พญาหิพนแลขุนเมืองกฤษเธิเอาไสยานไสควาแดงแปงตามรีต ฝูงไตไตจุมตา ผาสาษั แลบงัพุทธราชาะมีน
๘. ตอับไผเกาไหมกัไหถิเอัว ผีแซกบ่ระเทษัเข้ามากัต้อออกไปกัดี มีพุทธราชาะสานพุทธ ราชนันะกานจัน
๙. ไทพอมกนัแปงสานจอตสังคฺยนลงปงัตามจารีต ทาวพญาแสนหิมีนหากจำทูนพุทธ ราชะอาญาไป กั
๑๐. นบานกีนเมือง แลฝูงชินลงทองทวยนำพุทธราชาะโหวาดตาชนัหมาก แลตาคทุธิะ มานแลหนังสีกบัต
๑๑. ๑ ขุนกวานตวิไปกัดี อียาถีสังคฺยน อียาสีขิบริบกัน ผูไตหากยังถีสังคฺยนสี ขิบริบกัน เหลือบูปพาจารีต แ
๑๒. ลขำรีติะบาบไหมดงันนั ไทพอมกนัเอัวตวิลงมาถูลาบถววย ทาวพญาแสนหิมีน ฝูง ไตหากนำพุทธราชาษา

๑๓. ใส่หัวท้าวพญาชาวบานชาวเมืองหากำหนดกิดออกสิ่งใด จงให้เข้าบิวัระบัต โดยพรรราชอาษา กาน
๑๔. กีนมีพนัขาวกีนมีคิงคิน ๕ ร้อยเข้าสานพญาไคคุณ ๗ แสนคุณ ๔ หมีนแลลูก ทาวขุนกวานไห
๑๕. คุณ ๓ นำหนักทาบปาก ๘ พนั พญาชาวตีว ๕ สอกเมื่อเท่งไหเอ้าตีว ๗ ทาบ ตีวียอนกว่า ๕ สอกมาลุม
๑๖. ไทเอ้าตีว ๕ ทาบ แตชางอนน์เป้นราชสมบัติลำน้อยาไทเอ้าอัน ๑ ชาวบานชาว เมือง จักฟังพรรราชอาญา
๑๗. ดวงใส่หัวชาไซไปนัไหแดงเข้าดอกดอกไมเผิงทุนบูชา จงให้ชาวบานชาวเมืองผู้รู้สุด ชิมติมดู พรรราช
๑๘. ชอจยากำหนดกิดออกสิ่งใด จงให้เข้าบิวัระบัตโดยพรรราชอาญา ปะกาน ๑ กิจะอะ ทิระกัระนะถุอัย ความหากมีใน
๑๙. ตาแสง เมืองชำโต ไทพญาสีมุนเมืองหิวพนัขุนเมืองพอมกนั พิจาระนาต์ ๔ ร้อย มาลูกบัตก จงไหพาลัง
๒๐. มาสูอานาจกัทุกคำ อัน ๑ ไทพอมกนัชัยมชำนาดูขอบชนัทุระสีมา ดานทางไว ไทดี อียาไทเป้นอันตายแก
๒๑. บานแกเมือง หากเกิชมีราชการมีวันมีคิน ไทพญาสีมุนเมืองหิวพนัขุนเมือง ทังมวนพอมกนักวัชถิเอ้า
๒๒. สบัพะกองชอัยทังมวนผู้งอยู่ในตาแสงเมืองชำโตทังมวนพอมกนั พุชดีเสียใหม่ ไชชำนะแพชาเล็ก
๒๓. สัตตุะ ไผบใส่ใจเอาราชกานไทพอมกนักัทุธำตามอาญาเล็กมาชตา ๑ ไทบระ เทษ्ह์ทานยัยไทผู้งโต
๒๔. หากมากินดินนา ลิงบัสางทางแรในเมืองชำโตนัไกไทพญาสีมุนเมือง หิวพนั ทัง มวนพอมกนักับ
๒๕. เอามาเป็นราชสมบัติ เถิงระดูปีไทจัตเอ้าคานคังเงินล่ำหอก งวดงาากอนอน ไท หลางจาริด

๒๖. ให้มากุลาบถวาย ผุงไต่หากชาวเขนใหญ่ดติะไวภ้เข้า ผู้รักษากาญญาอนไ้ได นอก
พรรราชอาญา

๒๗. อยากั้ทุอ้า คุงนุปะสีทุธิะ พรรราชอาญา

๒๘. สักราช ๑๐๔ คิว เดือนยี่ ชิน ๕ คำ วนั ๒ ฤ์ ๒๔ ลูก

คำอ่านไบจุ่ม เลขที่ ๑
ชื่อ ไบจุ่มเจ้านครจันทบุรี พระราชทานให้พระยาศรีมูลเมือง
หัวพันเมืองชำได้ เมื่อศักราช ๑๐๔ ตัว

๑. ศุภมัสตุ พระราชอาชญา ลายจุ่มสมเด็จพระบรมพิตรพระโพสพธรรมิกราชาไชยจักร-
๒. พรรตภิรมมินทรราชเจ้า สมเด็จพระเป็นเจ้าจักรเป็นพระอยู่หัว ทรงพระราชกฤษฎาประสิทธิจุ่มดวงนี้
๓. ใส่หัวพระยาสิมูลเมือง หัวพันเมืองชำได้ แลขุนเมืองทั้งมวล ให้พิทักษ์รักษาแต่งแปลงหัวพันเมืองชำ-
๔. ได้ เขตแดนตาแสงเมืองชำได้ วนดกวนนอกกำได้กำเหนือ แต่ก่อนรอดคาใด ให้พระยาสิมูลเมืองหัวพัน
๕. ขุนเมืองทั้งมวล พร้อมกันแต่งแปลงตามจารีต แลให้จัดเตียนไพร่ฟ้าข้าไท ชาวบ้านชาวเมือง ช้อยพระโคยมสงฆ์ ช้อย-
๖. น้ำคนหลวง ลูกท้าวชั้นอาสา ขุนจุ่มชาวคลัง ไพร่ข้าไพร่ลาว สรรพกองช้อยทั้งมวล ผูกอยู่ในตาแสงเมืองชำได้ ให้-
๗. พระยาหัวพันแลขุนเมือง กวดถือเอาใส่ย่านใส่คาวแต่งแปลงตามรีด ผูกใต้ใต้จุ่มตราปราสาท แลบังพระราชมีน-
๘. ดอภัยเก่าใหม่ก็ให้ถือเอา ผิแซกประเทศเข้ามาก็ดี ออกไปก็ดี มีพระราชสาสน์พระราชบรรณาการ จง-
๙. ให้พร้อมกันแปลงสาสน์ จอดส่งเคียนเลี้ยงปลงตามจารีต ท้าวพระยาแสนหมื่น หากจำทูลพระราชอาชญาไปก็-
๑๐. นบ้านกินเมือง แลผูกขึ้นล่องท่องเทียวนำพระราชโอรยาตราชั้นหมาก แลตราคัถมาน แลหนังสือกับตร-
๑๑. ขุนกวันตัวไปก็ดี อย่าถือส่งเคียนอย่าสื่อขรรบกิน ผู้ใดหากยังถือส่งเคียน สื่อขรรบกินเหลือบุพพจารีต แ-
๑๒. ลข้ารือติบาปไหมดั่งนั้น ให้พร้อมกันเอาตัวลงมากราบถวาย ท้าวพระยาแสนหมื่น ผูกใต้หากนำพระราชอาษา

๑๓. ใส่หัวท้าวพระยา ชาวบ้าน ชาวเมือง หากกำหนดกฎออกสิ่งใด จงให้เขา บัระบัด โดยพระราชอาษา การ-
๑๔. กินมือพันบ่าวกินมือคิงคน ๕ ร้อยข้าวสาร พระยาให้เคียน ๗ แสนเคียน ๔ หมื่น แลลูกท้าวขุนกว่านให้
๑๕. เคียน ๓ หน้าหนักทาบปาก ๘ พัน พญาช้างตัว ๕ ศอกเมื่อเทิงให้เอาตัว ๗ ทาบ ตัวหย่อนกว่า ๕ ศอกมาลุ่ม
๑๖. ให้เอาตัว ๕ ทาบ แต่ช้างอันเป็นราชสมบัติลำนนั้นอย่าให้เอา อัน ๑ ชาวบ้าน ชาวเมือง จักฟังพระราชอาษา
๑๗. ดวงใส่หัวข้าใช้ไปนั้น ให้แต่งเข้าตอกดอกไม้เผิงเทียนบูชา จงให้ชาวบ้านชาวเมือง ผู้รู้สุดซมดมดู พระรา-
๑๘. ชอชญา กำหนดกฎออกสิ่งใด จงให้เขาบัระบัดโดยพระราชอาษา ประการ ๑ กิจออิกรณ ถ้อยความหากมีใน
๑๙. ตาแสง เมืองชำได้ ให้พระยาสิมูลเมือง หัวพัน ขุนเมือง พร้อมกันพิจารณาต่อ ๔ ร้อยมาลูกบ่ตัก จงให้พาลง
๒๐. มาสู่อาณาจักรหลักคำ อัน ๑ ให้พร้อมกันเขียนชำนาดูขอบขันทสิมา ด้านทาง ไว้ให้ตี อย่าให้เป็นอันตรรายแก่
๒๑. บ้านแก่เมือง หากเกิดมีราชการมือวันมือคืน ให้พระยาสิมูลเมือง หัวพัน ขุนเมือง ทั้งมวลพร้อมกันกวตถือเอา
๒๒. สรรพกองข้อยทั้งมวล ฝูงอยู่ในตาแสงเมืองชำได้ทั้งมวลพร้อมกันพาดตีเสียให้มีชัยชำนะ แพ้ข้าศึก
๒๓. ศัตรู ใฝ่บ่ใส่ใจ เอราชากรให้พร้อมกันกระทำตามอาษาศึก มาตรา ๑ ไทบรเทศ ห้อ หาน ยายไทฝูงใด
๒๔. หากมากินดินนา ลงบ่อสร้างทางแรในเมืองชำไต้นั้น ก็ให้พระยาสิมูลเมือง หัวพัน ทั้งมวลพร้อมกันเก็บ
๒๕. เอมามาเป็นราชสมบัติ ถึงฤดูปี ให้จัดเอาคานคลังเงินลำหอกงวดงาอากรอันใด หลางจารีด
๒๖. ให้มากราบถวาย ฝูงใดหากขาดเงินให้ยุติไว้พอเขา ผู้รักษาอาษาอันใดนอกพระราชอาษา
๒๗. อย่ากระทำ คุงนูประสิทธิพระราชาญา
๒๘. ศักราช ๑๐๔ ตัว^๒ เดือนยี่ ขึ้น ๕ ค่ำ^๓ วันจันทร์ ฤกษ์ ๒๔ ลูก

^๑ น่าจะเป็นลุ่ม แปลว่า ต่ำ, ช้างใต้, ช้างล่าง,

^๒ จุลศักราช ๑๑๐๔ ตัว

^๓ เดือนยี่ ขึ้น ๖ ค่ำ วันจันทร์ จ.ศ. ๑๑๐๔ ตรงกับวันที่ ๓๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๒๔๔ (คำนวณโดย ศ.ดร. ประเสริฐ ณ นคร)

คำปริวรรตใบจุ่ม เลขที่ ๒

ชื่อ ใบจุ่มเจ้านครจันทบุรีพระราชทานให้พระยาสีมงคลา
และพระยาสีบุรมราชา และขุนเมืองชำได้ เมื่อศักราช ๑๐๐ ตัว

๑. ฎ : ; บุญมิตรสดี พุทธราชาจุฬาลงกรณ์สมเด็จ บรมะบุพิตะพรพร มหาพุทธมิกะ
๒. ราชาทิระราชะจักระพิตระภูมีนุอำมะระหาปูละราชาทุริราชะเจ้าสมเด็จพรเป็นเจ้า
๓. อัคระเป็นพรุอยู่หวี ปรุสิทุธิะจุมตวงนี้ ทูธิ์พุธราชะกัรนา ไสทิวพรยาสีมุงคูน
๔. พุทธาสีบุรมิระราชา แลขุนเมืองชำได้ ไหพอมกนัฟักักรักษา ลูกหลานหิมุชุม
๕. แลชาโอภาษอัยยทาน สพัร้นำหนองกองข้อย ชาวบานชาวเมือง เขตแดนเมือง
๖. ชำได้ทังมวน กำดาวน้ออกผาโตเป็นเขตต์ ดาวันตักินำทางทัญเป็นเขตต์ ทาง
๗. ได้สบเคิน ทางเหนือพูแควแดนต้นหินดั่งเบ้ยเป็นแดนเขตต์ดินเมือง
๘. ชำได้มีแต่โตไห้พรยาสีมุงคูนพุธาสีบุรมิระราชา แลขุนเมืองชำพอมกนั
๙. ฟักักรักษาไวไหดี ออย่าไห้ข้อย ไสวานเสนห์นี้ ไปโตมาเหนือ ที่โตมีไฟกับ
๑๐. เมืองชำได้หากสวานเสนห์เรนซ์อนทนี ไปเพิงแพะแปะอยู่ดอม ทาวพรยาแสนหิมิน
๑๑. ยาย ไทบานนอย เมืองใหญ่ที่โตกดีไห้พรยาสีมุงคูนพุธาสีบุรมิระราชา แลขุนทิวพัน
๑๒. ชำได้พอมกนัสวดจัต ทาวเอ้ามาไสบานไสเมืองไสยานไสควไวตังเก้า หลางจารีตรา
๑๓. ชะสมบัติคานคัง วุษาอากาศอนกบเมืองชำโตมีมากนอยทไ้ ไหนำมากุลาบถวย
๑๔. ปักกระติะชู
๑๕. ปี เถิงขวบรรดาสงไห้คูปทังมากุลาบถวย ปะการนึ่ง จุมคังสพัรนำทหนอง กอง
๑๖. ข้อยฝู่ง
๑๗. มีราชะสมบัติกบัตวินัน เถิงขวบรรดูปไห้พรยาทิวพันทัง ๒ แลขุนทิวพันพอมกนัจัต
๑๘. ตาลิงมากุลาบถวยปักกระติะชูปี ปะการนึ่งทูตทวยนายเมือง นำพุธราชะสาน
๑๙. ราชะปณะการ
๒๐. ออกไปกดีเข้ามากดี ไห้พรยาทิวพันทัง ๒ กุษาถิเอ้าในมุคาตาแสง ทังมวนมา คำ
๒๑. ลยงปลิง
๒๒. ลิงคยตามจารีต กวานไท้กนัมีพนัเข้าบาวไท้กนัคังคินมี ๕ รอยเข้าสาน พุทธา

๑๙. ไท คยนสืบ แสนไหคยน ๕ ลูกทาวชุนกวานไหคยน ๓ นำหนักทาบปาก ๘ พันหยา
๒๐. ซางัดวิ ๕ สอกเมื่อเทงไหเอ็ดวิสืบทาบดวียอนกวา ๕ สอกสิงลุมไหเอ็ดวิ ๗ ทาบ
๒๑. แตซางอันเป้นราชะสมบัติ ดั่งอะสอมซาใช้คณิทยาโดจุมตาผาสาขบั้งพรรราช อาจยา
๒๒. ทากบักบิดกิดออกเืองใดจงไหบิระบัดโดยชาวบานชาวเมืองจักพังพรรราช อาจยา
๒๓. อียาไหเข้ามีเบียมี่เงิน ไหม้แต่เข้าตอกดอกไมเผิงทอน มาษตานึง ยายไทตาง บ'
๒๔. ระเทษ มักยินดีเข้ามาสางแปลงอยู่ดินกีนหาช้อยไพกบเมือง ซำได้อันสุดสยง เสย์พืด
๒๕. ซะ ผุละงวดงาากอนอันใดหากเกิดมีในดินโพนน ก็ไหพรรยาหิวพันทั้ง ๒ พอมกัน
๒๖. เกบ์เอ้ามากุลาบถวยประกานนึ่งสพรรนำห็นองกองช้อยชุนจุมชาวค้งยายไทผูงได
๒๗. จุมตาผาสาขบั้งพรรราชอาจยา อับไผยกั้ไทมกั้ดี ไหพรรยาหิวพันพอมกัน ก
๒๘. วดถีเอ้ามา_____านเอ้าควากบักหิวพันตามจารีตแตกอน มาษตานึง ปักตูรู
๒๙. เมือง ดานทางกั้ไหพอมกันพิพักรัษา ตามจารีต ผูงไดจักเข้ามาออกไปไห
๓๐. โจษถามดูสมิพเข้า จงไหเข้า สิมพ้อออกจงไหออก ประกานนึ่งกั้จะอัดทีกั้ระนะ
๓๑. ถ้อยความหากเกิดมีไหพ็จาระนา ตัดแตงตามรีตบานคองเมือง ผีหากบักก
๓๒. บัแห่งไหนำลึงมาสู่จันธะบุรี ประกานนึ่งราชะกานหากเกิดมี มีวันมีคินไหพยา
๓๓. สีมุงคูน พรายสีบุรมะระราช หิวพันซำไธแลชุนเมืองพอมกัน กฤษถีเอ้าสพรรนำ
๓๔. ห็นองกองช้อย ชาวบานชาวเมืองท้งมวนไปเอ้าราชะกานไหม้ ซะชำนะผาบแพ
๓๕. ซาเลิกสตุ ผู้ใดไป ใส่ใจเอ้ากานไหพอมกันกั้ทุธำเส็บ ๓๓ คึงนูปะรสัทธิะพรรราชะ
๓๖. อาจยา ๓ ๓ ๓ ๓
๓๗. ๓๓ สกรัราช ๑๐๐ ตวิ เดือน ๕ ซิน ๖ คำ ว นั ๑ ฤกษ ๖ ลูก 33
๓๘. ๓ พยาทุลงสีกลางมุนทอนกุลาบทูน

คำอ่านไบจุ่ม เลขที่ ๒

ชื่อ ไบจุ่มเจ้านครจันทบุรี พระราชทานให้พระยาสีมงคล และพระยาสิบุรมราชา และขุนเมืองชำได้ เมื่อศักราช ๑๐๐ ตัว

๑. ฎ : : ศุภมัสตฺพระราชาชญาลายจุ่มสมเด็จบรมบพิตรพระมหาธรรมิก-
๒. ราชาธิราชจักรพรรดิภูมินทรามหาปุระราชาธิราชเจ้า สมเด็จพระเป็นเจ้า
๓. อัครเป็นพระอยู่หัว ประสิทธิจุ่มดวงนี้ ทรงพระมหากรุณาใส่หัวพระยาสีมงคล
๔. พระยาสิบุรมราชา แลขุนเมืองชำได้ ให้พร้อมกันพิทักษ์รักษาลูกหลานหมู่ชุม
๕. แลชำโอกาส อยายทาน สรรพน้ำหนองกองช้อย ชาวบ้านชาวเมืองเขตแดนเมือง
๖. ชำได้ทั้งมวล ก้าตะวันตก ฝาไคเป็นเขต ตะวันตกน้ำทางหนูเป็นเขต ทาง-
๗. ไคสบเคิน ทางเหนือภูแก้วแดนดินหินตั้งเบี่ยเป็นแดน เขตดินเมือง
๘. ชำได้มีแต่ไคให้พระยาสีมงคล พระยาสิบุรมราชา แลขุนเมืองชำพร้อมกัน
๙. พิทักษ์รักษาไว้ให้ดี อย่าให้ช้อย ไพรช้วนเซ็นหนี ไปไคมาเหนือที่ไคผิไพรกับ
๑๐. เมืองชำไคหากช้วนเซ็นเรนช่อนหนี ไปเพิงแพะแปะอยู่ดอมท้าวพระยาแสนหมื่น
๑๑. ยายไทย บ้านน้อยเมืองใหญ่ที่ไคก็ดี ให้พระยาสีมงคล พระยาสิบุรมราชาแล
ขุนหัวพัน
๑๒. ชำได้พร้อมกันสวดจิตท้าวเอามาใส่บ้านใส่เมือง ใส่ย่าน ใส่ควา ไวตั้งเก่ากลาง
จารีตรา-
๑๓. ชสมบัติคานคลัง งวดงาอากรกับเมืองชำไคมีมากน้อยทอใด ให้นำมากราบถวาย
ปกติชู่
๑๔. ปี ถึงชวบฤดูสร้างให้คูบท่องลงมากราบถวาย ประการหนึ่งจุ่มคลังสรรพน้ำหนอง
กองช้อย ฝูง
๑๕. มีราชสมบัติกับตัวนั้น ถึงชวบฤดูปีให้พระยาหัวพันทั้ง ๒ แลขุนหัวพันพร้อมกันจัด
๑๖. ตราลงมาถวายปกติชู่ปี ประการหนึ่งทูตทายนายเมือง นำพระราชสาส์นราช
บรรณาการ
๑๗. ออกไปก็ดี เข้ามาก็ดี ให้พระยาหัวพันทั้ง ๒ กวดถือเอาในหมู่คำตาแสงทั้งมวล
มาค้าเลี้ยงปลง
๑๘. ส่งเคียนตามจารีต กว้นให้กินมือพันข้าว บ่าวให้กินคิงคนมือ ๕ ร้อยข้าวสาร
พระยา

๑๙. ให้เคียนสิบ แสนให้เคียน ๕ ลูกท้าวขุนกวั้นให้เคียน ๓ น้ำหนัก หาบปาก ๘ พัน
พญา
๒๐. ช้างตัว ๕ ศอกเมื่อเทิง ให้เอาตัวสิบหาบ ตัวหย่อนกว่า ๕ ศอกลงลุ่ม ให้เอาตัว ๗
หาบ
๒๑. แต่ช้างอันเป็นราชสมบัติ ดังอะสอมข้าใช้คนเทียว ได้จุ่มตราปราสาท บังพระราช
อาชญา
๒๒. หากบกบกฏออกเยื้องใด จงให้บรรัดโดยชาวบ้านชาวเมือง จักฟังพระราช
อาชญา
๒๓. อย่าให้เขามีเบี้ยมีเงิน ให้มีแต่ข้าวตอกดอกไม้เผิงเทียน มาตราหนึ่ง ยายไทต่าง บ-
๒๔. รเทศ มักยินดีเข้ามาสร้างแปลงอยู่ดินกินนา ช้อยไพร่กับเมืองข้าได้อันสุดเสียงเสีย
พี-
๒๕. ชผล งวดงาอากรอันใดหากเกิดมีในดินไพร่นั้น ก็ให้พระยาหัวพันทั้ง ๒ พร้อมกัน
๒๖. เก็บเอามากราบถวาย ประการหนึ่งสรรพน้าหนองกองช้อย ชุนจุ่มชาวคลัง ยาย
ไทยฝูงได้
๒๗. จุ่มตราปราสาทบังพระราชอาชญาอภัยเก่าใหม่ก็ดี ให้พระยาหัวพันพร้อมกัน ก-
๒๘. วดถือเอามา---- านเอาควากับหัวพันตามจารีตแต่ก่อน มาตราหนึ่ง ปักตรู
๒๙. เมือง ด้านทางก็ให้พร้อมกันพิทักษ์รักษาตามจารีต ฝูงใดจักเข้ามาออกไปให้
๓๐. โจทถามดูสมพอเข้าจงให้เข้า สมพอออกจงให้ออก ประการหนึ่ง ก็จออิกรณ
๓๑. ถ้อยความหากเกิดมี ให้พิจารณาตัดแต่งตามรืตบ้านคลองเมือง ผิหากบ่ตก
๓๒. บ่แห่งให้นำลงมาสู่จันทบุรี ประการหนึ่ง ราชการหากเกิดมีมือวันมือคืน ให้พระยา
๓๓. สีมงคล พระยาสีบุรมาชา หัวพันข้าได้ แลชุนเมืองพร้อมกันกวดถือเอาสรรพน้า
๓๔. หนองกองช้อย ชาวบ้านชาวเมืองทั้งมวลไปเอาราชการให้มีชัยชนะผาบแพ
๓๕. ข้าศึกศัตรู ผู้ใดบ่ใส่ใจเอากการให้พร้อมกันกระทำเสีย 33 คุงนูประสิทธิพระราช-
อาชญา 33 33
๓๗. 33 ศักราช ๑๐๐ ตัว* เดือน ๕ ขึ้น ๖ ค่ำ* วัน ๑ ฤกษ์ ๖ ลูก 33
๓๘. 3 พระยาหลวงสิกลงมณเฑียรกราบทูล

* จุลศักราช ๑๑๐๐ ตัว

* ตรงกับวันที่ ๑๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๒๔๑ (คำนวณโดย ศ.ดร. ประเสริฐ ณ นคร)

คำปริวรรต ไบจุ่ม เลขที่ ๓
ชื่อ ไบจุ่มเจ้านครจันทบุรี พระราชทานให้พระยาขวางม้าเมืองปัว
แต่เมื่อศักราช ๑๔ ตัว

๑. 3 | 1 3 | 1 | ชูภมัสต์ พระราชอาญา ลายจุมส้มแดงบิรมิปะพิตรระ พระมหาธรรมิก
ระราชาธิราชเจ้าสมิเด็จพระเปนเจ้าองค์เป็นพระอัยหวิประสิทธิวิมุ
๒. ดวงนี้ใส่หวิพรายขวางมาไทคานเสโลอยู่ เมืองปัวไปไคเอาจุมบัดนี้ให้ใส่จุมหลวง
วมเอาเป็นกองขอยคานเสโลตั้งเก้า แสนมนตรี ๑
๓. แสนขวาง ๑ แสนแกว ร หมิ่นทีบ ร หมิ่นจา ร กลางชยง ร พันอามาต ร
ลูกหมิ่นไซ ราม ลูกรงักาน ราม ลูกหมิ่นทาวสีน ราม พ้อโพ
๔. ยสีนอัยลูกแสนกลางเมืองสีนน้อย ลูกทำรงสีนน้อย ลูกหมิ่นผาบสีนน้อย บัก
ชยงสีนน้อย ชูนยิตสีน ร ชุมแสนยิต บักหมิ่นสีน รามบักลานสีน ราม
๕. บักอัยน้อย ชุมแสนชยงเงิน บักทูน ราม บักอัยอกสีน ราม พ้อมุสีน อัย
บักปอมน้อย บักอัยสีนน้อย ชุมแสนพัน บักกำสีนรามตองใจ อัย บัก
๖. แมวสีน น้อย บักแตมรามชุมแสนบุริมพ้อปัว อัย หมิ่นสี ๓ บักแมวราม
ชุมหมิ่น ขวาง หมิ่นไซสีน ๓ พันชยงสีน ร บักปวีสีนน้อย ชุมแสนคาน พ
๗. รยม ร ดาวใจ อัย หมิ่นลาม อัย หมิ่นพัน ร บักมวน ราม ตรีชยงสีน ๓
บักแอ ราม บัก แะสีนน้อย บักนอัยสีน ราม ชูนยิต ร ทยมขวา ป. ชุมหมิ่นเพ้ง
นองหมี่
๘. นเพ้งสีน อัย บักสสีนราม ชุมหมิ่นปัวแทยม ร เมืองตางสีน ๓ บักทุลนอัย ลูกทาน
ผาบนอัย คั่นเกาเข้า ๔๕ เงินคานเก้าทกรอยคั่นไหม ๖ แรงไท ๓
๙. รามสีน ๓ ชีนเงินคาน ๘ บาทเงินโรมเงินคานเกาไหมเข้ากันเป็นเงิน ทกรอย ๔
บาท โรมคั่นเก้าคั่นไหมเข้ากันเป็น ๕๑ คณิ เถิงขบปีให้เข้านำเจี
๑๐. นคานมาถววย ทกรอย ๔ บาท มาถววยซูปีเป็นปักระติะ เข้าอัยตั้นทาวพราย
แสนหมิ่นที่ใดกัคือยาวาสัง เขาเขตไธอียาเสย์จางสบป่าเป็นนอัยาเสย์คาไป
๑๑. คาอียาเสย์เกินดานทางอียาปองอียากัน ๓ ๓ เกินอียาเอาเสต์อียาเอาชินอนดอม
เข้า ทาวพรายแสนหมิ่นเจาบานเจาเมืองเจ้าชายคาตาแสงชุนบุญทั้ง
๑๒. หลายอียาบอวกยกบานกานเมืองอียาถึรับไรไปคยน อียาสีขิบริบกินดอม
เข้า ทำ เว้นไวแต่ผู้มีจุมตามาสาทพระราชอาญาอกติออกสิ่งใดจึงให้เขาบระบ

๑๓. ค้โดยอาจุยามาตรา ๑ คนถึงระตูสงโทเซ้าคูบสองท่เงินคานเป้นเงิน
พนัสามปุย ๘ บาท มาโหลมถวายุชชวบสงทาวพยาแสนหมื่นนายสง
๑๔. ทง์ทลายุอียาไดอียาไรนาเลาเซ้าเซา พระราชอาญาประสิทธิอับไภย ดงนี้ ท
แต ชุมกต้ออกในจุมนี้ นอกกวานือยาเอาพระราชอาญาไปก้งเพ้เพ
๑๕. อนฝูงอินไววาเป้นไทคานชุมอับไภยดอมทอด || || ผู้รุษษาพระราชอาญา
อนไค นอกพระราชอาญา อียาก่ทำ คงนุประสิทธิ
๑๖. พระราชอาญา .. ๐๗ ร .. ๐๗ ..
๑๗. สกัราช ๑๔ ตวเดือน ๗ แรม ๖ ค่ำ วนั ๔ ฤกษ ๒๕ ลุก .
๑๘. พรยาสุรีมระคูตกุลาบ พูล

คำอ่าน ใบจุ่ม เลขที่ ๓
ชื่อ ใบจุ่มเจ้านครจันทบุรี พระราชทานให้พระยาขวางม้าเมืองปัว
แต่เมื่อศักราช ๑๔ ตัว

๑. || || ศุภมัสตุ พระราชอาชญา ลายจุ่มสมเด็จพระบรมพิตร พระมหาธรรมิก-
ราชาธิราชเจ้า สมเด็จพระเป็นเจ้าองค์เป็นพระอยู่หัว ประสิทธิจุ่ม-
๒. ดวงนี้ใส่หัวพระยาขวางม้าไทยคานเสโล อยู่เมืองปัวไปได้เอาจุ่ม บัดนี้ให้ใส่จุ่มหลวง
(ก) วมเอาเป็นกองช้อยคานเสโลตั้งเก่า แสนมนตรี ๑
๓. แสนขวาง ๑ แสนแก้ว ร หมื่นทืบ ร หมื่นจาร์ กลางเชียง ร พลอมาตย์ ร
ลูกหมื่นไชย ราม ลูกรังگان ราม ลูกหม่อท้าวสิน ราม พ่ออีโพ-
๔. ยสินน้อย ลูกแสนกลางเมืองสินน้อย ลูกทำรงสินน้อย ลูกหมื่นผาบสินน้อย บัก
เชียงสินน้อย ชุนยศสิน ร ชุมแสนยศ บักหม่อสิน ราม บักลานสิน ราม
๕. บักอ้อยน้อย ชุมแสนเชียงเงิน บักทูน ราม บักยอกสิน ราม พ่ออีมนสินน้อย
บักป้อมน้อย บักอ้อยสินน้อย ชุมแสนพล บักกำสิน ราม ต้องใจ อย บัก-
๖. แมวสินน้อย บักแตมราม ชุมแสนบุรมพ่ออีปัว อย หมื่นสี ๓ บักแมว ราม
ชุมหมื่นชอวาง หมื่นไชยสิน ๓ พันเชียงสิน ร บักปัวสินน้อย ชุมแสนคาน พ่อ
๗. เรียม ร ต่างใจ อย หมื่นลาม อย หมื่นพล ร บักมวนราม ตรีเชียงสิน ๓ บักแอราม
บักชะสินน้อย บักน้อยสิน ราม ชุนยศ ร เทียมชวา ป ชุมหมื่นเพ็ง น้องหมื่น-
๘. นเพ็งสิน อย บักสะสินราม ชุมหมื่นบัวแหเทียม ร เมืองตางสิน ๓ บักทลาน้อย
ลูกหาญผาบน้ำน้อย คนเก่าเข้า ๔๕ เงิน คานเก่าทกร้อย คนใหม่ ๖ แรงไทย ๓
๙. รามสิน ๓ ขึ้นเงินคาน ๔ บาทเงิน โรมเงินคานเก่าใหม่เข้ากันเป็นเงินทกร้อย ๔
บาท โรมคนเก่าคนใหม่เข้ากันเป็น ๕๑ คน ถึงชวบปีให้เขานำเง-
๑๐. นคานมาถววยทกร้อย ๔ บาท มาถววยชูปี้เป็นปกติ เขาอยู่ดินท้าวพระยาแสน
หมื่นที่ใดก็ดื้อยว่าสั่ง เขาเย็ดไร่อย่าเสียจ้าง สับป่าเป็นนาอย่าเสียค่า ไป-
๑๑. ค้าอย่าเสียเกิน ด้านทางอย่าป้องอย่ากัน ดูเกินอย่าเอาเสดอย่าเอาชนอนดอม
เขา ท้าวพระยาแสนหมื่นเจ้าบ้านเจ้าเมือง เจ้าชายคาตาแสง ชุนเบี้ยทั้ง
๑๒. หลายอย่าบอกเวียกบ้านการเมือง อย่าถือริบไรไปเคียน อย่าสื้อชรบกินดอม
เขาท้อเวนไว้แต่ผู้มีจุ่มตราปราสาท พระราชอาชญาออกสิ่งใดจึงให้เขากระบ-
๑๓. ดโดยอาชญา มาตรา ๑ ครั้นถึงฤดูสร้างให้เขาคุบสองท่อนเงินคาน เป็นเงินพัน
สามปลาย ๘ บาท มาให้ล่ามถววยชวบสร้าง ท้าวพระยาแสนหมื่นนายสร้าง

๑๔. ทั้งหลายอย่าได้ยำไรรู้ณาเหล่าข้าวเขา พระราชอาชญาประสิทธิ์อภัยดังนี้ ท่อแต่
ชุมกฏออกในจุ่มนี้ นอกกว่านี้อ่าเอาพระราชอาชญาไปกั้งเพเพ-
๑๕. อนฝูงอื่นไว้ว่าเป็นไทนคานชুমอภัย ดอมโทษ ผู้รักษาพระราชอาชญา อัน
ไดนอกพระราชอาชญา อย่ากระทำ คุงหนูประสิทธิ์
๑๖. พระราชอาชญา ร
๑๗. ศักราช ๑๔ ตัว เดือน ๗ แรม ๖ ค่ำ วัน ๔^๑ ฤกษ์ ๒๕ ลูก .
๑๘. พระยาศรีมรคุดกลาบทุล

^๑ เทียบที่ใกล้เคียงที่สุด วัน ๔ แรม ๗ ค่ำ เดือน ๗ ตรงกับวันที่ ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๑๙๔ (ศ.ดร. ประเสริฐ ณ นคร)

คำปริวรรต ไบจุ่ม เลขที่ ๔

ชื่อ ไบจุ่มเจ้านครจันทบุรีพระราชทานให้พระอุปราชหัวเมือง
ขุนทั้ง ๔ นายทั้ง ๔ เมื่อศักราช ๒๓๔๙ ตัว

๑. 3|| 3|| 3|| 3|| สุกมะสัตุะพรรราชะอาจัญญา สิมเดจัจบรัมยะนาถะบรัมยะบัพพี
ตะระพรุโพทุธิะ
๒. สาละราชาทุธิราชะเจ้าจากัระพัติะระทุธิระรมิกะราชาทุธิราชะเจ้า สิมเดจัจพรุเพนเจ้า
๓. อังคะระเพนพรุอยู่ทิวในมะหานันคะระระจันตะบูรีสิริสตะระนาคะหุดวิสุทุธิะ อุดิมบรัม
ยะ
๔. ระตะระนาธานะปูลิงปะระสิทุธิะลายจุมตลามาหาไชยหุลวงดวงนี้เสหวิ พระอุปะระ
ราชาหวิ
๕. เมืองขุนทั้ง ๔ นายทั้ง ๘ พอมกนัตุมปลิกกิกหอมพวกไพหุมชุม สัพพะนำหนอง
กลองช้อยชา
๖. คานชาวกัถังทังมวนในหัวเมืองไหวไต่ อียาโหสวานเส้นหนึไปโต เมิงเหนื่อที่ไต่ที่นึ่ง
๗. ไต่ ผีชาคานชาวกัถากสวานเส้นหนึไปเรนชอนชา้มะพะเพิงอียูกับทาว
๘. พยาบานเมืองมูคาตาแสงแห่งไต่หนึเหนื่อที่ไต่ที่นึ่งดั่งนั้น ไหวพะรุอุปะระราชา
๙. ขุนทั้ง ๔ นายทั้ง ๘ สวัดจัตทาวโตงยานเอ้ามาทอนโรมหิมชุมไวดังเกิดดวยดี
๑๐. ไหวเข้าไหวพอมกนัทำมางแสงแปลงเขิกุลารไนาโหบ ธิบุณกวางขวางออกไปโต
๑๑. าม อียางโบราณสืบ ๒ มา ผีเจ้าบานเจ้าเมืองมูคาตาแสงที่ไดยังขัดขวางไวกัสิ่งไ
๑๒. ท ดั่งนั้นไหวพะรุอุปะระราชา ขุนทั้ง ๔ นายทั้ง ๘ มีหนึงสีแลผุไซ ลงมาถึงอังคะ
มะหา
๑๓. เสนาไต่แจจ มาตุร่านึ่งไหวพะรุอุปะระราชา ขุนทั้ง ๔ นายทั้ง ๘ พอมกนัพลี พักกระษา
ชอบนำ
๑๔. แตนดินนวัตักิวน้อออกขอบไต่หนึเหนื่อ บวกน่าวังปลาศีชะระ ผละ ผิงผานางาซาง
ตายุชัญญ
๑๕. หุสอนไมคิกกิกเรือซีมัน มั่นยาง แลวัดถะสิ่งของอันจักควน เป็นาราชะการเกิดมิกักับ
๑๖. เขตชังกดินหัวเมืองดั่งนั้น ไหวพะรุอุปะระราชาขุนทั้ง ๔ นายทั้ง ๘ จำนำ _
ก้าเอ้าถึง

๑๗. ขวบริษัฏบุลี ใหพอมกันนำลึงมาถึงลามพาเข้าเม็งถึง อัครมะหาเสนา นำขึ้นชล
๑๘. าบ ถวายเป้น ปักะ รติะ ตามโบราณนะจาริต อียาไททางรามมาตราบึงคลอง ทาว
พญา
๑๙. เจ้าบานเจ้าเมือง แดโบราณสืบมาเคี้ยกับกำวืตือบาดอาากอน อันเกิดในชอบนำ
๒๐. แดนดินหัวเมืองมากน่อยที่ใดก็ไพะระอุปะรราชาชุนทั้ง ๔ นายทั้ง ๘ พอม
กันกับกำเ
๒๑. อำตามันัน อียาอยู่ดอียาเหลือ มาตราบึงไพะระอุปะรราชาชุนทั้ง ๔ นายทั้ง ๘
พอมกันพาพวกไฟ
๒๒. หมูชุมทำมางสาบแปงถิ่นถานบานเมืองใหวุนแตมัตังาม ตามอียางปูรานะราชะปะระ
๒๓. พนีสืบ ๒ มา แลใหจด์แจงตังดานทางรึกษาชลอบชนัอะสีมา เราพรอึงไวไหดี
อียาไหปุช
๒๔. สามิตะระ เวรา สัตูลักลอบแปลกปุลอมเข้ามาลวงลัดดัดแดนไโต ไหอะนาปชัรารัดะ
ดอนท
๒๕. จัปวงไดอียเอียนเป้นสุกสืบไป มาตราบึงไพะระอุปะรราชาชุนทั้ง ๔ นายทั้ง ๘
เว็นจาก
๒๖. คะระติะ ๔ คี สันหาโทสาพญาโมหา แลไหตังอียในทิสะระกูสละกำมะบิณะแลอับ
ปะระริหานีย
๒๗. ทำ ๗ ปะรگان แลไหปะระกอบดวยสัจจะ ชนัตติกะระตัญยะ ตาปันจะสนัอิฐะ
สนี่เป้นอัจฉินราชะ
๒๘. วติะรอนัทาวพญาแดโบราณหากบินนิะบัตสืบ ๒ มา แลไหบังคบบังชาทาวเพี้ย พวกไฟ
๒๙. ทังปวงแตทือนัควนแกราชะกานอนัชอบทำ ฝิพะระอุปะรราชาชุนทั้ง ๔ นายทั้ง ๘
บังคับวา
๓๐. กุลาวทาวเพี้ยทังปวงในหัวเมืองอันชอบควนแกราชะกานแลว ทาวเพี้ยผู้ใดหาก
๓๑. ชดชวางอียูบับนิะบัตตามบงคับดงันัน ไพะระอุปะรราชาชุนทั้ง ๔ นายทั้ง ๘
ปศึราพ
๓๒. มกนักะระทำตามโทสาณะโทษโดยอัจฉญาสิทธิ ทเวไนไแตชีวีตะระ อันนึ่ง เชลือก
มีปศุรามี่
๓๓. ตะระเวราสตุะลวงลัดดัดแดนเข้ามารูหลอนโคบซึ่งบานเมือง ดงันัน ไพะระอุปะระ
ราชาชุน

๓๔. ทัง ๔ นายทัง ๘ ทาวเพี้ยทังป่วงพอมกันแดงกลองทบก้ำล้งลอมจับกุมยู่ทุอะ ก้ำย่ายี้ตี
๓๕. เสี้ยเอ้าไชยะชำนะโหจิงไต มาตราเน็งก็จจะอ้ทุอะกะอ้นถ้อยค้ำเก็ดมีแกอะนา
ปชรรำฤระดอน
๓๖. ทังป่วงดงันัน โหพะรุอุปะระราชาชุนทัง ๔ นายทัง ๘ ทาวเพี้ยทังป่วงพอมกัน ชำระ
วากุล
๓๗. วาตามทำมะสาขระสาขะอันทานดงไวชอบทำแต่บุรานสืบ ๒ มา ผีหากบ่ตักบ่ล้งจิง
๓๘. โหคฺษาเอ้าถ้อยค้ำชาทัง ๒ ก้ำโหหมันคิง แลวแนบนำลงมาถึง อคัระมะหาเสนา
แลพมี
๓๙. โรงทัง ๖ ในมะทานคัระระจันตะบุรีชำระวากุลาว ด้วยชอบทำมาตราเน็ง ซาไซคิน
ทวยถีดวง
๔๐. มาษอาจจะญะนาจิดดวงตาออกมาเอ้าระชะกาน แลชิมหังทวยบยาษรวาษดิงสุ
ทูลอน
๔๑. เอ้าเคื่องปูกของฝง์ เคื่องลยงของดู ทพะรังสิ่งของเลื่อผาเงินทองลูกยั้งนางสาวแลติะ
๔๒. ปองบาบโหมนอกทองตา พรุระราชะอาจจะญะนาดงันัน โหพอมกันจับ ตัวจัจองโห
หมันคิง
๔๓. ลิงเข้าเมื่อถึงอคัระมะหาเสนาในหำระชะสิ่งทานมะทานคัระระจันตะบุรี จะกะระทำ
ตามโหด
๔๔. มาตราเน็ง ผีก็จจะระชะกานเกิดมีเมือวันเมือคินกัดี ไตแจงตุลาพะระราชะกำนัด
กิดออกมา
๔๕. โสหิวแลว โหพะรุอุปะระราชาชุนทัง ๔ นายทัง ๘ พอมกันบิณะบัตโดย เอ้าระชะ
กานเร้า
๔๖. พรอึงโหหนัพรุระราชะกำนัดอียาโหชา พรุระราชะอาจจะญะปะระสีทุอะจุมตลามาหา
ไชยทูลว
๔๗. งดวงนี้ดงโหเป้นก้ำมะสีทุอะแกพะรุอุปะระราชาชุนทัง ๔ นายทัง ๘ ดงนี้ ผูกัษาพรุระ
๔๘. ชะอาจจะญะ อันไดนอกพรุระราชะอาจจะญะ อียากะระทำคฺงหะปะระสีทุอะ พรุระราชะ
อาจจะญะ 3||

๔๙. 3|| 3|| 3|| สุรัสสะกัราช ๒๓๔๔ ตวิ ปุลาญ ๑๑ เดือน ปุสิรวาย ยี เดือน ๔ แรม ๑๓
ค้ำ วัน ๑ ฤ

๕๐. ๒๔ ลูก 3|| 3|| ๒๓ 3|| 3||

คำอ่านใบจุ่ม เลขที่ ๔

ชื่อ ใบจุ่มเจ้านครจันทบุรีพระราชทานให้พระอุปราชหัวเมือง

ขุนทั้ง ๔ นายทั้ง ๘ เมื่อศักราช ๒๓๔๙ ตัว

๑. 3|| 3|| 3|| 3|| ศุภมัสตฺพระราชาชญา สมเด็จพระบรมนาถบรมบพิตรพระโพธิ-
๒. สาละราชาธิราชเจ้าจักรพรรดิธรรมิกราชาธิราชเจ้า สมเด็จพระเป็นเจ้า
๓. องค์เป็นพระอยู่หัวในมหานครจันทบุรีศรีสัตนาคนหุตวิสุทธิอุดมบรม
๔. รัตนราชธานี ปลงประสิทธิลยาจุมตฺรามหาไชยหลวงดวงนี้ใส่หัวพระอุปราชหัว
๕. เมือง ขุนทั้ง ๔ นายทั้ง ๘ พร้อมกันดุ่มปกกกหอมพวกไพร่หมู่ชุมสรรพหน้าหนอง
กองช้อย ข้า
๖. คานชาวคลังทั้งมวลในหัวเมืองไว้ให้ต้อย่าให้ชว่นเซ็นหนีไปได้เมืองเหนือที่ใดที่หนึ่ง
๗. ได้ ผีข้าคานชาวคลังหากชว่นเซ็นหนีไปเรนช่อนชำมะแพะเพิงอยู่กับท้าว
๘. พระยาบ้านเมืองหมู่คำตาแสงแห่งใดหนเหนือที่ใดที่หนึ่งดั่งนั้นให้พระอุปราช
๙. ขุนทั้ง ๔ นายทั้ง ๘ สวดจิตท้าวโตนยานเอามาทอนโรมหมู่ชุมไว้ดั่งเก่าด้วยดี
๑๐. ให้เขาให้พร้อมกันทำม้างสร้างแปลงข้าวกล้าไร่นาให้บริบูรณ์กว้างขวางออกไปด-
๑๑. ามอย่างโบราณสืบสืบมา ผีเจ้าบ้านเจ้าเมืองหมู่คำตาแสงที่ไดยังขัดขวางไว้บ่ส่งไ-
๑๒. ้ดั่งนั้น ให้พระมหาอุปราช ขุนทั้ง ๔ นายทั้ง ๘ มีหนังสือแลผู้ใช้ลงมา ถึงอัครมหา
๑๓. เสนาได้แจ้ง มาตราหนึ่งให้พระมหาอุปราช ขุนทั้ง ๔ นายทั้ง ๘ พร้อมกันพิทักษ์
รักษาขอบน้ำ
๑๔. แตนดินวันตกวันออก ขอบใดหนเหนือบวงน้ำวังปลา พิษผล เฝื่องผานองฯ ช้างตาย
ชนาย
๑๕. หลอนไม้คกกกเรือ ชีมัน มั่นยาง แลวัดถูสิ่งของอันจักควรเป็นราชการเกิดมีกับ
๑๖. เขตขงกดินหัวเมืองดั่งนั้น ให้พระมหาอุปราชขุนทั้ง ๔ นายทั้ง ๘ จำนำ (เก็บ)
กำเอา ถึง
๑๗. ขวบฤดูปีให้พร้อมกันนำลงมาถึงลำพาเข้าเมือง ถึงอัครมหาเสนานำขึ้นกร-
๑๘. าบถวายเป็นปกติตามโบราณจารีตอย่าให้ห่างราม มาตราหนึ่งคลองท้าวพระยา
๑๙. เจ้าบ้านเจ้าเมือง แต่โบราณสืบมาเคยเก็บกำวัดบาตอากรอันเกิดในขอบน้ำ
๒๐. แตนดินหัวเมืองมากน้อยท้อใด ก็ให้พระมหาอุปราชขุนทั้ง ๔ นายทั้ง ๘ พร้อม
กันเก็บกำ-

๒๑. อาตามนั้นอย่าหยุดอย่าเหลือ มาตราหนึ่งให้พระมหาอุปราชฯ ขุนทั้ง ๔ นายทั้ง ๘ พร้อมกันพาพวกไพร่
๒๒. หมู่ชุมทำม้างสร้างแปลงถื่นถานบ้านเมืองให้อ้วนเต็มดิงาม ตามอย่าง บุราณราชประ-
๒๓. พณีสืบสืบมา และให้จัดแจงตั้งด่านทางรักษาขอบขันทสีมา เราพระองค์ไว้ให้ดีอย่าให้ปัจ-
๒๔. จามิตร เวราศัตรูลักกลอบแปลกปลอมเข้ามาล่งลัดตัดแดนใต้ให้อาณาประชาราษฎรที่-
๒๕. งปวงได้อยู่เย็นเป็นสุขสืบไป มาตราหนึ่งให้พระอุปราชฯ ขุนทั้ง ๔ นายทั้ง ๘ เว้นจาก
๒๖. คติ ๔ คือ ฉันทา โทสา พยา โมหา แลให้ตั้งอยู่ในทศกุศลกรรมบถ แล อปริหาณีย-
๒๗. ธรรม ๗ ประการ แลให้ประกอบด้วยสังจะ ชันติ กตัญญูตา ปัญจศีล อฏฐศีล เป็นอาจิณราช-
๒๘. วัตร อันท้าวพระยาแต่บุราณหากปรนนิบัติสืบสืบมา แลให้บังคับบัญชาท้าวเพี้ยพวกไพร่
๒๙. ทั้งปวงแต่ที่อันควรแก่ราชการอันชอบธรรม ผิพระอุปราชฯ ขุนทั้ง ๔ นายทั้ง ๘ บังคับว่า
๓๐. กล่าวท้าวเพี้ยทั้งปวงในหัวเมืองอันชอบควรแก่ราชการแล้ว ท้าวเพี้ยผู้ใดหาก
๓๑. ขัดขวางอยู่ป่ปรนนิบัติตามข้อบังคับดั่งนั้น ให้พระอุปราชฯ ขุนทั้ง ๔ นายทั้ง ๘ ปรีกษาพร้อ-
๓๒. มกันกระทำตามโทษานุโทษโดยอาชญาสิทธิ ท่อเว้นไว้แต่ชีวิตอันหนึ่งเชือกมีปัจจามิ-
๓๓. ตรเวราศัตรูล่งลัดตัดแดนเข้ามาสู่หลอนโคบชิงบ้านเมืองดั่งนั้น ให้พระอุปราชฯ ขุน
๓๔. ทั้ง ๔ นายทั้ง ๘ ท้าวเพี้ยทั้งปวงพร้อมกันแต่งกองทัพกำลังล้อมจับกุม ยุทธกรรม ย่ำยี้ดี
๓๕. เสียเอาชัยชำนะให้จงได้ มาตราหนึ่งก็จ้ออิกรณณ์ถ้อยคำเกิดมีแก่อาณาประชาราษฎร
๓๖. ทั้งปวงดั่งนั้น ให้พระมหาอุปราชฯ ขุนทั้ง ๔ นายทั้ง ๘ ท้าวเพี้ยทั้งปวงพร้อมกันชำระว่ากล่-
๓๗. วาตามธรรมศาสตร์ราชศาสตร์ อันท่านตั้งไว้ชอบธรรมแต่บุราณสืบสืบมา ผิหากบ่ตกบ่ลงจึง
๓๘. ให้คาดเอาถ้อยคำชาทั้ง ๒ กำให้มั่นคง แล้วแนบนำลงมาถึงอัครมหาเสนา แลพ้อมมือ

๓๙. โรงทั้ง ๖ ในมหานครจันทบุรี ชำระว่ากล่าวด้วยชอบธรรม มาตราหนึ่งเข้าใช้คน
เที่ยวถือดวง
๔๐. มาศอาชญาหน้าจืดดวงตราออกมาเอาราชการ และช่มเหงหยุบยาตละวาด ดึงลู
หลอน
๔๑. เอาเครื่องปลูกของฝังเครื่องเลี้ยงของดู สรรพสิ่งของเสื้อผ้าเงินทองลูกหญิงนางสาว
และดี
๔๒. ปองบาปใหม่นอกท้องตราพระราชอาชญา ดังนั้น ให้พร้อมกันจับตัวจำจองให้มันคง
๔๓. ส่งเข้าเมื่อถึงอัครมหาเสนาในหอราชสิงหาญมหานครจันทบุรีจะกระทำตามโทษ
๔๔. มาตราหนึ่ง ผิดจรรยาการเกิดมีเมื่อวันเมื่อคืนก็ดี ได้แจ้งตราพระราชกำหนดกฎ
ออกมา
๔๕. ใส่หัวแล้ว ให้พระมหาอุปราชานุทั้ง ๔ นายทั้ง ๘ พร้อมกันปรนนิบัติ โดยเอา
ราชการเรา
๔๖. พระองค์ให้ทันพระราชกำหนดอย่าให้ช้า พระราชอาชญาประสิทธิวิมุตตรา มหา
ไชยพลว-
๔๗. งดวงนี้ตั้งให้เป็นกรรมสิทธิ์แก่พระมหาอุปราชานุทั้ง ๔ นายทั้ง ๘ ดังนี้ ผู้รักษา
พระรา-
๔๘. ขอาชญา อันใดนอกพระราชอาชญาอย่ากระทำ คุงนูประสิทธิพระราชอาชญา
31 31
๔๙. 31 31 31 จุลศักราช ๒๓๔๙ ตัว^๑ ปลาย ๑๑ เดือน ปีระวายยี่เดือน ๔ แรม ๑๓
ค่ำ^๒ วัน ๑ ฤกษ์ ๒๔ ลูก 31 31 31

^๑ ที่ถูกเป็น พุทธศักราช ๒๓๔๙.

^๒ ตรงกับวันที่ ๔ เมษายน พ.ศ. ๒๓๔๐ (คำนวณโดย ศ.ดร. ประเสริฐ ณ นคร)

คำปริวรรตใบจุ่ม เลขที่ ๕
ชื่อ ใบจุ่มเจ้านครจันทบุรี พระราชทานให้เพี้ยสืบุรม และขุนทั้ง ๔
เมืองแวน เมื่อศักราช ๑๖๔ ตัว

๑. 33 ๐ 33 บุญมะสัตะพรรราชอาญาลยจุมลิมเดจบรมิยนาถบรมิยบพิตร พรไชย
เขฎฐาทุธิราชชาติะสุริยะวังอิงคะ
๒. อัครทุธิะบดีนุทธะระนะรีนุทธะรามะหาจกะพัตติะราชบรมิยนาถบรมิยบพิตรลิม
เดจะพรุเพ้นเจ้าอิงคะเพ้นพรุอยู่ทิวปรีสี
๓. ทุธิะจุมหลวงดวงนีไสหวิเพี้ยสืบุริมแลขุนทั้ง ๔ ใหพิพักรักษา นำทอนตอนดินเข็ด
ซิงกิดินเมืองแวนตั้งแต
๔. หยุอ้อมาซางพัยลัดตัดเมือแกวเท้าเข้าหยุลงเลาะหยุลง ขึ้นรอดหยุลง
คับลยุบหยุลงคับลขึ้นเมือ พู ๓
๕. ลุยมลุยมไต้แมนดินเมืองจาซ ลุยมเหนือแมนดินเมืองแวนขึ้นเมือรอดพักดอกแกว
แสวลึงยอดหยุสูงลุบลยุบหยุ
๖. สยุลงปองนำเร้าลุบนำเร้าลงปองหิวแวกกิกถิกสิงมาหยุแดนเมืองลุบลยุบ
แดนเมืองขึ้นเมือหาแกว
๗. หินองหยุกยุเมือหินอง ๖ หองทางนุ้ยออกเมือหาหินอง ๓ ทางหลวง ไตสัน
เส้มน ไปน่ายุ้ย คอยพูมาไต้แมนดินเมืองจาซ
๘. น่ายุ้ยคอยพูมาเหนือแมนดินเมืองแวนไต้สันลัดตัดเมือสันยอด หยุสอยป่าหิมาม
จิตกิมสันยอดสุดลึงไปอางหิมอกอาง
๙. อิมรอดแกงอาดสีนาขึ้นเมือพูพักแรหยุเมือพักถิวเฝ้าเข้าเมือหิวพูหลักไต้สัน
เส้มนหิว พูหลักปักขึ้นเมือแกว
๑๐. ลิมมุยแกลลิมหลวงน่ายุ้ยคอยพูเมือหยุลงแมนดินชยุลงน่ายุ้ย คอยมานำ
อางแมนดินเมืองแวนไต้สันยัดไปรอช แ
๑๑. กวสาาลิงมาหิวพูมิงเมืองเฝิงไปหินอยนึ่งไต้สันลึงไปหยุผาดอง ลยุบหยุผาดองปอง
หยุกะสาวเลาะลงปองนำชำเลา เ
๑๒. นำชำลึงมารอดลึบหยุสยุกลยุบลยุบหยุสยุกขึ้นเมือเท้าสุดยอตรอดสันเส้มนไต้สันขึ้น
เมือหิวผาลังไต้สันหิวผาลังเมือ
๑๓. รอดพักสอยยุยอุยลึงยอดหยุอุมน่ายุ้ยคอยพูเมื่อนำชำแมนดินชำเหนือน่ายุ้ย
คอยพูมาหยุตำแมนดินเมืองแวนเลาะหยุอน

๑๔. ลองปองหุยดำเลาะหุยดำขึ้นสุดยอดรดสันแกวบ่หล้งรอตหุยหินดำ ดำล้ง
หุยพักรั้งเลาะหุยพักรั้งลองปองนำ
๑๕. วนเลาะนำแวนล้งรอตสับหุยโส่ย ลุยบหุยโส่ยขึ้นรอตหุยตะบิง เลาะ หุยตะบิง
ขึ้นเมือรอตหุยอุมอวกไตสันนอนกางลัดตัดเมือรอต
๑๖. แกวเดื่อนดักลัดเมือแกวสูงะวางขวางยอตนำลำ เื่อเหือแหมนดิน ช่าเหือฝ่ายไต
แหมนดินเมืองแวนไตสันพุงสูงะวางขวางล้ง
๑๗. อิงมาพักหิมากลำไตสันลัดล้งรอตแกวแดนดินยอตหุยกะชาน้ำอัย คอยเมือฝ่าย
เหือแหมนดินชะควยฝ่ายไต แหมนดินเมืองแวนลัดตัด
๑๘. เมือพักหิมากหิมากหันไตสันหลวไปแท้งโพ้งดินลัดล้งไปแกวปาเล้าลัดตัดเข้ามา
แกวฝักคิบบิล้งยอตหุยเป็นเลาะหุยเป็นลอง
๑๙. ปองนาสิมลุยขางนาสิมชอกดินนาสิม ๓ ชิวควางพาบิวมานาลุยบ ล้งมารอต
หุยแดนดินขางนาสิมลุยบหุยแดนดินขึ้นเมือสันไม
๒๐. ไลล้งหล้งหุยล้งขึ้นหุยคิกเมือรอตหินคาหุยไตสันเมือปองหินองหุย ไตสัน
เส้ม้นไปรอตพักปูเปยับ ยอตหุยเอี้ยนไตสันลัดดัชล้งไปรอต
๒๑. หิวผางามหลวขามเมือผางามนอยค้อยล้งไปยอตหุยกิกลุยบหุยกิก ล้งปองนำ
ช่าล้งเทือรอตเลือเต้นเลือยอกออกนำช่าขึ้น เมือพูปาวล้ง
๒๒. ตัดไปรอตหิวผาเริงไตสันเมือรอตหิวพูตอนขามสันเส้ม้นล้งไป ยอตหุยอเลาะ
หุยอลองปองสับอ่ทำน้หากแหมนมุคาตาแสงเข้ากับเมือ
๒๓. องแวนแตบุรานลึบ ๒ มาตาเนิง บานพากบานพุกนีกพองกับเมืองแวน แตบุราน
ลึบมเราพะรุอิงปะรสาชไหญ่สิบุรมเมืองแวนขุน ๔ ไทคุมบิก
๒๔. กิกหอมพวกไฟหิมูชวมไหวไต่ฮอยาโหวสานล้งหนีไปไตเมือเหือที่ไต่ที่นึ่ง ฝิหากยัง
สวานล้งเร้นซอนอัยกับปาพู
๒๕. มุดจิง แลชะมะพะเพ็งอัยกับบานเมืองมุคาตาแสงผุไตไหญ่สิบุริมแล ขุนทั้ง ๔
ลัดจัดทาวกองยานมา
๒๖. ไวเปนมูชวมทำมางสาแ่งอัยกับไหววนแต้มดั่งตามอัยางบุราน ลึบ ๒ มาไ
ชาไฟไต่ฮอยเอี้ยนเป้นสุก มาตรานี้ ต่
๒๗. หานมานเม้งมอัยแกวแซวบิวยายยวานไกสอนผุ้งไต่กดี ยังไต่ดักดินเต้า เข้ามาอัย
ดินกั้นดอมไนมุคาตาแสงแลเอ-
๒๘. ำ ลูกยั้งนางสาวมกดีน้ำ ดุยแตดสิมพานเร้าพรอชิงไหญ่โตงยามโถงสาวเอ้ามาใส
ราชะกานเร้าพรอชิงเมือวัน
๒๙. เมือคีนแ่งพระราชะก่านิดกิดออกบอกลัหิวเอียงประการไตไหญ่สิบุริมแล ขุนทั้ง
๔ กวษล้งเอ้าลูกมู

๓๐. คาดาสงโดยตามก้านดิกัดหิมาย ใบบ่โดยตามพรวราชอาญาเจ้า พรวอิงไ
กะทำตามโทษท่เว้นแต่ชีวีธาโทษ
๓๑. เถิงตวยไหพอมกันจับกุมเอ้าตวไทมันแนบมาถึงอุประชาทิวเมืองข้าลวากุลาว
ไหแลวฝียังบ่แลว
๓๒. ไหอุประชาพาเอ้าเข้ามาถึงกลุงจันฐะบรี มาตราหนึ่ง ฝุละพีชระ แช่วเข้านังงาข้าง
ตวยคะหนายหลอนเกิดมี
๓๓. ในเขตดินเมืองแวนมีมากน่อยท่ใดไหเพี้ยสืบุริมแลขุนเมือง ทั้ง ๔ เก็บกำเอ้า ทอน
โรมใดทางเป้นรำ
๓๔. ชะสัมิบัษเถิงชาวประดู่ปีไหนำขึ้นมาถึงสอมพาขึ้นกลาบทูน ถวายรัชคองคาน
คังกับเมืองแวนแตกอน
๓๕. สิบมามีเผิงหมีนึ่งเงินน้ำ ๓ ชั้น ๘ บำษ ๓ ร้อยกัไหเอาขึ้นมากุลาบถวายตามบุบ
พาจารย์เป้น ปิกกะติะ มาตรา
๓๖. นึ่งกิจจะอทัธิะกอนถอยความเกิดมีแกขาไฟในตาสงเมืองแวนไห เพี้ยสืบุริมแล
ทาวพมิชุนทั้ง ๔ พอม
๓๗. กันข้าลวากุลาวตามรัชคองบานเมืองไหชอบทำอียาเห็นแกคาพานสีนจางยัดสัักดัด
แดงไหโสพาบอียากำราบ
๓๘. ชมิแห่งไหขาไฟโดยอูเอียนเป้นสู มาตราหนึ่งอัครบอมคำชาไซคินทวยขึ้นลงทอง
ทวยมีหิณาสีสดวงตาดวงมาษ
๓๙. อาญาแนแลวไหลยงปิงสิงคฺยนตามอียงปรุเพนอียาไหทาวพฺยา ชาไซคินทวยชมิ
แห่งเต้งเอ้าลูกยั้งนางสาว
๔๐. สพระ สิ่งของเสื่อผาเงินทองสนฺยาทาวพฺยาไหแจง อันนึ่งผิ แชรอดคาวบานเดอม
ไตลยง ปิงคฺษคฺยนด
๔๑. าม รัชคองแลว อียาไหเพี้ยสืบุริมเมืองแวนถูกกวน_ตฺตาเอ้ามาสิงปิงในเมืองแวน
ปรุสัทธิะ พระระรา
๔๒. ชะอาญาจุมทูลวงตวงนึ่งดั่งใสหวิเพี้ยสืบุริมแลทาวพมิชุนทั้ง ๔ ไหเป้นก้ามะสัทธิะ
ผู้รักษาอาญาอัน
๔๓. ไต นอก พระระราชระอาญาบ่ชอบอียากัทำคิงนุะประระสัทธิะ พระระราชระอาญา
- 33 ๓ 33 ๓
๔๔. 33 ๓ 33 ๓ สกรัษ ๑๖๘ ติว เดือน ๗ แรม ๒ คำ วัน ๓ ปุสัชานอฏฐะสััก
ถ้ำ ๒๐ ลูก 33 ๓

คำอ่าน ใบจุ่ม เลขที่ ๕

ชื่อ ใบจุ่ม เจ้าพระยานครจันทบุรี พระราชทานให้เพี้ยสีบุรม
และขุนทั้ง ๔ เมืองแวน เมื่อศักราช ๑๖๔ ตัว

๑. 33 ๐ 33 ศุภมัสต์ พระราชอาชญาลายจุ่มสมเด็จพระบรมนาถบรมบพิตร พระไชย
เชษฐาธิราชชาติสุริยวงศ์องค์
๒. อัคริบดีนทรนรินทรามหาจักรพรรดิราชบรมนาถบรมบพิตร สมเด็จพระเป็นเจ้า
องค์เป็นพระอยู่หัว ประสี-
๓. ทธิจุ่มหลวงดวงนี้ใส่หัวเพี้ยสีบุรม แลขุนทั้ง ๔ ให้พิทักษ์รักษาน้ำทอนด่อนดินเขต
ขงกดินเมืองแวน ตั้งแต่
๔. ห้วยอ้อมตอมาข้างปลายลัดตัดเมื่อแกวเทา เข้าห้วยลอง เลาะห้วยลองขึ้นรอดห้วย
กลางคับ เลียบห้วยกลางคับขึ้นเมื่อ พุ ๓
๕. เหลี่ยม เหลี่ยมใต้แมนดินเมืองจาด เหลี่ยมเหนือแมนดินเมืองแวน ขึ้นเมื่อรอด
พักดอกแก้วแสลงยอดห้วยเสียง เลียบห้วย
๖. เสียงล่องป่องน้ำเรา เลียบน้ำเราล่องป่องหัวแก้วก ถกลงมาห้วยแดนเมือง เลียบ
ห้วยแดนเมือง ขึ้นเมื่อหาแก้ว
๗. หนองหวาย ก่ายเมื่อหนอง ๖ ห้องทางน้อย ออกเมื่อหาหนอง ๓ ทางหลวง ได้สัน
เสมินไปน้ำย่อยคอยภูมา ได้แมนดินเมืองจาด
๘. น้ำย่อยคอยภู มาเหนือแมนดินเมืองแวน ได้สันลัดตัดเมื่อสันยอดห้วยสอยป่า
หมานจดกมสันยอดสุดลงไปอ่างหมอกอ่าง
๙. อมรอดแก่งอาสนาขึ้นเมื่อภูพักแร แห่ยเมื่อพักถั่วเนา เข้าเมื่อหัวภูหลัก ได้สัน
เสมินหัวภูหลัก ปักขึ้นเมื่อแก้ว
๑๐. สนมอยแก้วลมหลวงน้ำย่อย คอยภูเมื่อห้วยลงแมนดิน เชียงลงน้ำย่อย คอยมา
น้ำอ่างแมนดินเมืองแวน ได้สันยัดไปรอด-
๑๑. กัวศาลาลงมาหัวภูมืองเมืองเฝิงไปหนองหนึ่ง ได้สันลงไปห้วยผาถอง เลียบห้วยผา
ถองป่องห้วยกะสาวเลาะล่องป่องน้ำชำเลา -
๑๒. นำชำลงมารอดสบห้วยเสียง เลียบห้วยเสียงขึ้นเมื่อท่าสุดยอดรอดสันเสมิน ได้สัน
ขึ้นเมื่อหัวผาลัง ได้สันหัวผาลังเมื่อ

๑๓. รอดพักสอยวอยออยลงยอดห้วยอุมน้ำย้อย คอยภูเมื่อน้ำชำแมนดินชำเหนือน้ำย้อย คอยภูมาห้วยตำแมนดินเมืองแวน เลาะห้วยอุน
๑๔. ล่องป่องห้วยตำ เลาะห้วยตำขึ้นสุดยอดรอดสันแก้วบ่อหลอ ลงรอดห้วยหินดำ ตำ ลงห้วยพักริง เลาะห้วยพักริงล่องป่องน้ำแ
๑๕. วน เลาะน้ำแวนลงรอดสบห้วยโสย เลียบห้วยโสยขึ้นรอดห้วยตะบง เลาะห้วยตะ บงขึ้นเมื่อรอดห้วยอุ้มอวก ได้สันนอนกลางลัด ตัดเมื่อรอด
๑๖. แก้วเดือนตก ลัดเมื่อแก้วงูสะวาง ขวางยอดน้ำลำเื่อเหนือแมนดินชำเหนื่อฝ้ายใต้ แมนดินเมืองแวน ได้สันงูงูสะวางขวางลง
๑๗. องมาพักหมากลำ ได้สันลัดลงรอดแก้วแดนดินยอดห้วยกะชาน้ำย้อย ค่อยเมื่อ ฝ้ายเหนือแมนดินชะควัย ฝ้ายใต้แมนดินเมืองแวน ลัดตัด
๑๘. เมื่อพักหนามหนามหัน ได้สันหลวงไปเทงโพงตน ลัดลงไปแก้วป่าเลา ลัดตัดเข้ามา แก้วผักตบ ทบลงยอดห้วยเป็น เลาะห้วยเป็นล่อง
๑๙. ป่องนาสิมเลียบข้างนาสิมขอกดินนาสิม ๓ ชั่วค้ำภาปั้วมานา เลียบลงมารอด ห้วยแดนดินทางนาสิม เลียบห้วยแดนดิน ขึ้นเมื่อสันไม้
๒๐. ไลลอ หล่อลงห้วยลก ขึ้นห้วยคกเมื่อรอดหินคาห้วย ได้สันเมื่อป่องหนองห้วย ได้ สันเสม็นไปรอดพักปูเปี้ยบยอดห้วยเย็น ได้สันลัดตัดลงไปรอด
๒๑. ห้วยผางามหลวง ชำเมื่อผางามน้อย ค่อยลงไปยอดห้วยกก เลียบห้วยกกลงป่องน้ำ ชำลงเท่ารอดเลื่อเด่นเลื่อยอก ออกน้ำชำขึ้นเมื่อภูปาวลัด
๒๒. ตัดไปรอดห้วยผายาเรียง ได้สันเมื่อรอดห้วยภูตอน ชำสันเสม็นลงไปยอดห้วยออ เลาะห้วยออล่องป่องสบอ ท่อนี้หากแมนหมุ่มคำตาแสงเข้ากับเม-
๒๓. องแวนแต่บุราณ สืบสืบมา มาตราหนึ่ง บ้านปากบ้านพุกนี้กพองกับเมืองแวน แต่ บุราณสืบมา (๑) เราพระองค์ประสาทให้เพี้ยสิบุรมเมืองแวน ชุน(ทั้ง) ๔ ให้คุ้มปก
๒๔. กกหอมพวกไพร่หมุ่มชุมไว้ให้ดี อย่าให้ชว่นเข็นหนีไปได้เมื่อเหนือใดที่หนึ่ง ผิหากยังชว่นเข็นเร้นซ่อนอยู่กับป่าฏ
๒๕. หมุ่มดงและชะมะแพะเพิงอยู่กับบ้านเมืองหมุ่มคำตาแสงผู้ใด ให้เพี้ยสิบุรมแลชุนทั้ง ๔ สวัดจัดท้าวกองยานมา
๒๖. ไว้เป็นหมุ่มชุม ทำม้างสร้างแปลงอยู่กินให้อ้วนเต็มดิงตามอย่างบุราณสืบสืบมา ให้ข้าไพร่ได้อยู่เย็นเป็นสุข มาตราหนึ่ง ต่อ
๒๗. หานม่านเม็งมอยแก้วแขวปัวยายยวานไกสอนผู้ใดก็ตี ยังได้ตกดินเต้าเข้ามาอยู่ดิน กินดอมในหมุ่มคำตาแสงแลเอ-

๒๘. าลูกหญิงนางสาวมักดีนำ ด้วยเดชสมภารเราพระองค์ให้โตงยามโถงสาวเอามาใส่
ราชการเราพระองค์ เมื่อวัน
๒๙. เมื่อคืนแจ้งพระราชกำหนดกฎออกบอกใส่หัว เยี่ยงประการใดให้เพี้ยสีบุรม แลขุน
ทั้ง ๔ กวดเส้นเอาลูกหมู่
๓๐. คำตาแสงโดยตามกำหนดกฎหมาย ไผ่โดยตามพระราชอาชญาเราพระองค์ ให้
กระทำตามโทษ ท่อเว้นแต่ชีวิต ถ้าโทษ
๓๑. ถึงตายให้พร้อมกันจับกุมเอาตัวให้มัน แบนมาถึงอุปราชาทัวเมืองชำระว่ากล่าว
ให้แล้ว ผียังบ่อแล้ว
๓๒. ให้อุปราชพาเอาเข้ามาถึงกรุงจันทบุรี มาตราหนึ่ง ผลพีช แช่วเขา นอ งา ช้าง
ตายชนายหลอน เกิดมี
๓๓. ในเขตดินเมืองแวนมีมากน้อยท่อใด ให้เพี้ยสีบุรม แลขุนเมืองทั้ง ๔ เก็บกำเอา
ทอนโรมได้หางเป็นรา-
๓๔. ชสมบัติ ถึงชวบทดูปีให้นำขึ้นมาถึงส่อมพาขึ้นกราบทูลถวายรีดคลองคานคลัง กับ
เมืองแวนแต่ก่อน
๓๕. สิบมา มีเผ่งหมื่นหนึ่ง เงินน้ำ ๓ ชัน ๘ บาท ๓ ร้อยก็ให้เอาขึ้นมาราบถวาย ตาม
บุบพาจารีตเป็นปกติ มาตรา-
๓๖. หนึ่งกิจอิกรณถ้อยความเกิดมีแก่ข้าไพร่ในตาแสงเมืองแวน ให้เพี้ยสีบุรมแล้ว
ท้าวพรหมขุนทั้ง ๔ พร้อม
๓๗. กันชำระว่ากล่าวตามรีดคลองบ้านเมืองให้ชอบธรรม อย่าเห็นแก่คำพานสินจ้าง
ยศศักดิ์ ตัดแต่งให้โสภาบอย่ากำราบ
๓๘. ช่มเหงให้ข้าไพร่ได้อยู่เย็นเป็นสุข(ข) มาตราหนึ่ง อัศปอมคำข้าใช้คนเที่ยวขึ้นล่อง
ท่องเที่ยวมีหน้าจิตดวงตราดวงมาศ
๓๙. อาชญาแน่นแล้ว ให้เลี้ยงปลงส่งเคียนตามอย่างประเพณีอย่าให้ท้าวพระยา ข้าใช้
คนเที่ยวช่มเหงเต็งเอาลูกหญิงนางสาว
๔๐. สรรพสิ่งของเสื้อผ้า เงินทองสัญญาท้าวพระยาให้แจ้ง อันหนึ่งผิแซกรอดควาบ้าน
เดือมใดเลี้ยงปลงคัดเคียนด-
๔๑. าม รีดคลองแล้ว อย่าให้เพี้ยสีบุรมเมืองแวนทุกกวน_ัดตาเอามาส่งปลงในเมืองแวน
ประสิทธิพระรา-

๔๒. ซอชาญจุ่มหลวงดวงนี้ ตั้งใส่หัวเพี้ยสีบุรมแลท้าวพรหมขุนทั้ง ๔ ให้เป็นกรรมสิทธิ์
ผู้รักษาอาชญาอัน
๔๓. ไตนอกพระราชอาชญาบ่ชอบ อย่ากระทำ คงหุประสิทธิ์พระราชอาชญา 33 33
๔๔. 33 33 33 ศักราช ๑๖๘ ตัว^๑ เดือน ๗ แรม ๒ ค่ำ^๒ วัน ๓ ปีมะแมอัฐศก ฤกษ์
๒๐ ลูก 33

^๑ จุลศักราช ๑๑๖๘

^๒ ตรงกับวันที่ ๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๓๔๘ (คำนวณโดย ศ.ดร. ประเสริฐ ณ นคร)

คำปริวรรต ใบจุ่ม เลขที่ ๖

ชื่อ ใบจุ่มเจ้านครจันทบุรี พระราชทานให้เพี้ยแก้วบุญมีราชเสนาวัง
เมืองขวางม้า และเพี้ยไชยชุมพู่ เมื่อศักราช ๑๖๒ ตัว

๑. 31 31 ชูภะมิะสตุะ พรุระราชะอุยาสมิเดัจบรมัยบัพพี
๒. ตะระ พระ ไชเชฎฐาทุธีราชชาติะสุระะวัง อังคะอค์ระ
๓. ทุธีะบัตินุระนรีนุระรามะหาจักกะพัติะระราชบรมัยัน
๔. ารถบรมัย บัพติะระ สมิเดัจพะระเพ้นเจ้าอังคะระเพ้น
๕. พระอุยหิวปะสีทุธีะ จุมตวงนี ไสหิวเพี้ยแกวบุญ
๖. มีราชาเสนาวังเมืองขวางม้าแล เพี้ย ไช ชุม
๗. พุโหระบัพพะระราชะทานหิวเมืองสับแอตบานเม
๘. องไรนางวุษงาากอน ในหิวเมืองสับแอตฝู
๙. นีโหเพี้ยแกวบุญมีราชา เสนา วังเมืองขวางม้า
๑๐. รับพะระราชะทาน ทังมวนแลวโหตุมบิกกิกทอ
๑๑. ม ทาวพญาแสนหิมินลูกมุคาตาแสงขุนจุมชาวดัง
๑๒. สบัพพะระนำหิองกองชอยลุกรอย กบหิวเมืองสับแอต
๑๓. ทังมวนแลแฆกตางบระเทัต ฝูงไค เขิมาสูโ
๑๔. ทุธีะสมิพานเราพะอรัง โหกิกทอมโดงยานเอ้าอียา
๑๕. โห หินไปไคเมิงเหนือที่ไค มาษตานัง กวษกันมุคาตา
๑๖. แสง วนตักแลวหื้ออกชอกไค แลห็น เหนือทางไคตั้ง
๑๗. แดห็นขวางทางรูปขึ้นเมื่อแกวพูบางทางเมืองม
๑๘. วกตังแดชามตังแกงหิมินาวยนรด้ออกเมื่อยอดห้วย ส
๑๙. มีชินเมื่อเท้าหิวพู่แทนอิตุช ลิงมาก็วดนายจรตชิน

๒๐. เมื่อทิวพูน้ำมันลงมาทากัณฑ์กรต้อออกมาพักจ้ง
๒๑. ไตหนองบวมอียวออกเมื่อพักสมิสน์พู ปโปน เป้นเ
๒๒. ชักยวลงมาผาทิทานาง เป้นเซ็ดต้อออกไปสน์พู รุ
๒๓. น เป้น เซ็ดรตล์ลงมาสน์พูปาวดาวกยลงไปยอดหุย
๒๔. ราช หุยถมิ ลต้อออกมา แกวเอื้องกาผาคอนเป้นเซ็ด
๒๕. รต้อออกมาผาแกวผาคองเป้นเซ็ดเลาะลงมาสูงเ
๒๖. ปน้เซ็ด ผก้เด็ด เต้งพูแจง ลงมาชะหนอด สนิอน ผา จีว
๒๗. จอมทองเป้นเซ็ดผุ่นีเป้นเซ็ดขิงดิน ทิวเมืองสับแ
๒๘. อดมาษตาราหากข้าเช็กมีราชชะกาน เมื่อนันเมือคิน
๒๙. คินผุ่นันเอาราชะ กานเรา พระร้อง ไหจิงไคคินแล
๓๐. วราชะกานไหวางเขาเมือหาบานหาเมือง อียาถิเษ
๓๑. เรือริมมาษตานึง อัทธึะกัละ หนะรฤยคำเกิดมีในตาแสง
๓๒. ทิวเมืองสับแอดไหญ่แกวบุญ มีราชาเสนาวังเมืองชว
๓๓. าง มาตตี้แดงตามคองเมือง อนันึง งวษงากอนหาก
๓๔. เกิดมีในเซ็ดขิงกิงดินทิวเมือง สับแอดนันไหญ่แกว
๓๕. บุญมีราชาเสนาวังเมืองชวมาจัดเต็นลูกมูคาตาแส
๓๖. ง ชุนจุมชวคัง ลำหอกปอกแขนงวษงาากอนไทบาน
๓๗. เมืองทงัฆวน ผู้งอญูเซ็ดแดนดินเซากบัทิวเมืองสับเ
๓๘. เอदनันไหญ่พอมกน้เกบัก้าตามอยางโบราณแตกอนผุรักษา
๓๙. อาจุษาอนไदनอกพะระราชะอาษา อียากัทำ คุณหุะปะสีทุธิะพะร
๔๐. ำ ชะ อาจุษา 3|| 3|| 3||

๔๑. 3|| สักกรช ๑๖๒ ติว ปีสันเดิน ๗ แรม ๓ คำ วัน ๓ ๗๓ ๒๓ ลูก 3||

คำอ่าน ใบจุ่ม เลขที่ ๖

ชื่อ ใบจุ่มเจ้านครจันทบุรี พระราชทานให้เพี้ยแก้วบุญมี ราชเสนาวัง
เมืองขวางม้า และเพี้ยไชยชุมพู่ เมื่อศักราช ๑๖๒ ตัว

๑. 31 31 ศุภมัส্তু พระราชขอ (าข) ญาสมเด็จบรมบพิ-
๒. ตร พระไชยเชษฐาธิราชชาติสุริวงศ์องค์อัคร-
๓. อิบดินทรนรินทรามหาจักรพรรดิราชบรมน-
๔. าทบรมบพิตรสมเด็จพระเป็นเจ้าองค์เป็น
๕. พระอยู่หัวประสิทธิ์จุ่มดวงนี้ ใส่หัวเพี้ยแก้วบุญ
๖. มี ราชเสนาวังเมืองขวางม้า และเพี้ยไชยชุม-
๗. พูให้รับพระราชทานหัวเมืองสบแอต บ้านเม-
๘. อง ไร่นางวดงาอากรในหัวเมืองสบแอต ผูก
๙. นี้ ให้เพี้ยแก้วบุญมีราชเสนาวังเมืองขวางม้า
๑๐. รับพระราชทานทั้งมวล แล้วให้ตัมปกกกกหอ-
๑๑. ม ท้าวพระยาแสนหมื่นลูกหมู่คำดาแสง ขุนจุ่ม ชาวคลัง
๑๒. สรรพน้ำหนองกองช้อย ลูกร้อยกับหัวเมืองสบแอต
๑๓. ทั้งมวลและแขกต่างประเทศผูกได้ เข้ามาสู่โพ -
๑๔. อีสมการเราพระองค์ ให้กกหอมโดงยานเอา อย่า
๑๕. ให้หนีไปได้เมิงเหนือที่ใด มาตราหนึ่งกวตเคนหมู่คำดา
๑๖. แสงวันตกแล้ววันออก ขอกได้แลหนเหนือ ทางใต้ตั้ง
๑๗. แต่หินขวางทางรูปขึ้นเมื่อแกวฏบางทางเมืองม -
๑๘. ออก ตั้งแต่ข้ามต่อแกงหม้อนาเวียน ลัดออกเมืองยอดห้วยส -
๑๙. ม ขึ้นเมื่อเท้าหัวภูแท่นอื้อ ตัดลงมากั่วดอนายง ลัดขึ้น
๒๐. เมื่อหัวภูน้ำมันลงมาทำก่อท่าหลัก ลัดออกมาพักจ
๒๑. ไตหนองบวม เอียวออกเมื่อพักสมสันภูปะโปนเป็น -
๒๒. ขด เกี้ยวลงมาผาที่ทำนางเป็นเขต ตัดออกไปสันภู -

๒๓. นเป็นเขต ลัดลงมาสันภูพ้าวดาว เกี่ยวลงไปยอดหัว
 ๒๔. รัตหัวยถม ลัดออกมาแก้วเอื้องกาผาคอนเป็นเขต
 ๒๕. ลัดออกมาผาแก้วผาเคียงเป็นเขต เลาะลงมาน้ำสูง-
 ๒๖. ป็นเขต ผักเด็ดแดงภูแจ้งลงมาชะหนองสนอนผางิ้ว
 ๒๗. จอมทองเป็นเขต ผ่งนี้เป็นเขตขงดินหัวเมืองสบแ-
 ๒๘. อด มาตราหากข้าเข็กมีราชการเมื่อวันเมื่อคืน
 ๒๙. คนผ่งนั้นเอาราชการเราพระองค์ให้จงได้ ครั้นแล-
 ๓๐. ว ราชการให้วางเขาเมื่อหาบ้านหาเมือง อย่าถือเขา
 ๓๑. เรือลีม มาตราหนึ่งอิกรณถ้อยคำเกิดมีในตาแสง
 ๓๒. หัวเมืองสบแอต ให้เพี้ยแก้วบุญมี ราชเสนาวังเมืองขว-
 ๓๓. างม้าตัดแต่งตามคลองเมือง อันหนึ่ง งวดงาอากรหาก
 ๓๔. เกิดมีในเขตขงดินหัวเมืองสบแอตนั้น ให้เพี้ยแก้ว-
 ๓๕. บุญมีราชาเสนาวังเมืองขวมาจัดเดือนลูกหมู่คำตาแสะ-
 ๓๖. ง ชุนจุ่ม ชาวคลัง ลำหอกปลอกแซน งวดงาอากรให้บ้าน
 ๓๗. เมืองทั้งมวล ผ่งอยู่เขตแดนดินเข้ากับหัวเมืองสบ-
 ๓๘. เอดนั้นให้พร้อมกันเก็บกำตามอย่างโบราณแต่ก่อน ผู้รักษา
 ๓๙. อาชญาอันใดนอกพระราชาชญา อย่ากระทำ คุณนุประสิทธิพระ
 ๔๐. ราชอาชญา 31 31 31 .
 ๔๑. 311 ศักราช ๑๖๒ ตัว^๑ ปีสัน เดือน ๗ แรม ๓ ค่ำ^๒ วัน ๓ ฤกษ์ ๒๓ ลูก 311

^๑ จุลศักราช ๑๑๖๒ ตัว

^๒ ตรงกับวันที่ ๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๓๔๓

คำปริวรรต ใบจุ่ม เลขที่ ๗

ชื่อ ใบจุ่มเจ้านครจันทบุรี พระราชทานให้พระยาหัวเมืองธานี
สี่สุทธาไชยามงคลทิพเนก เมื่อศักราช ๙๗ ตัว

๑. 31 ชุมมัสตฐะปุระราชะอาญาสมิเดจบุริมะบัพิตระพระ มหาพุทธมิกะราชา
ทุธิราชจักระพะ
๒. ติระภูมีนธาทิราชะเจ้าสมิเดจบุริเป็นเจ้าอิงครุ เป็นพรอริยหัวประสิททุธิะจุมตวงนี้
๓. ไสหัว พรยาหัวเมืองทธานี สี่สุทธาไชยามุงคุณทึบพรเนกไท รับราชะทานทึหัว
๔. เมือง บานเมืองไรนางวดงาากอน ทังมวนทูลางจารีตกับ เมืองแตกอนมีมาก
๕. นอยทไธ ไทพรยาหัวเมืองบัดนี้ไธรับราชะทานทังมวน แลไธตูมปิกกิกหอมทาว
๖. พรยาแสนหมื่นชุนจุมชาวคังสับพรนำหนองกองชอยลุกรอยกับหัวเมืองทังมวนแลแซ
๗. ก ตางบระเทตคอกคิวิสับพรกองชอย ผู่ไธเข้ามากไทกิกหอมเอ้า อียาไหสวาน
เสนห์นี้
๘. ไปไธเมื่อเหนอที่ไธ มฯขตานึงผู่ไธอยู่ในตาแสงหัวเมือง แลหัวพนทังทิกทูลาง
๙. จารีตพรยาหัวเมืองแตกอนแรงไธกฯขถึสิ่งไธไธพรยาหัวเมือง บัดนี้ไธกฯขถึสิ่งนั้น
๑๐. มฯขตานึง ผีหากเชือกเป็นราชะกานเมอวันเมอคืนไทกฯข ถึเอ้าคินคำล้งในตาแสง
๑๑. หัวเมืองหัวพนทังทิกไปเอาราชะกาน แมนผู่ไธไธจุมตาผาสฯข พุระราชะ อาญา
อับ
๑๒. ไพูยนักไทกฯขถึเอ้าผู่ไธบิไธใจเอ้าราชะกานดงัน ไทท้อตามอาญาเล็ก คันแลว
๑๓. ราชะกาน ไทวางเข้าเมือหาบานหาเมือง อียาถึเอ้าเรอริม อนันึงลุกรอยกับหัว เมือง
คี่
๑๔. บานดาตเมืองเป็น เมืองชะทอนบาน อี ผารอก บานลา กางเมือง เมืองชัน
๑๕. เมืองเยย์ เมืองซาม เมืองเผิง ชะคอย เมืองซาง ผู่นี้หากเป็น ลุกรอยกับหัว
๑๖. เมือง มฯขตานึงอดัทุธิะ กระนะถอยความหากเกิดมีไธพรยา หัวเมืองพีจาระ
๑๗. นา ตัดแตงตามคองเมืองแตตส์ร้อยมาลุม ถึงชวบปีไทไธ ผึงหมื่นนึ่งเมือ
๑๘. ถวายเป็นปักติะ อนันึงดงเกินสับทิมาดเมืองอนัน กไธพรยาหัวเมืองกับ
๑๙. เอ้าตามจารีต ถึงชวบปีกไธนำผึงเมือถวายหมื่นนึ่ง ปักติะ ถึงชวบระดูปีไท
๒๐. พรยาหัวเมือง จัดเต็นชุนจุม ชาวคังลำทอก ปอก แชนงวดงาากอนบานเมือง
๒๑. ทังมวนผู่อยู่ในตาแสง หัวเมือง หัวพนทังทิกนัน เอ้าลึงมาถวายปักติะชูปียา

๒๒. ไหคางไทราม 3| ผู้รักษาพระราชระอาจญา อันไดนอกพระราชระอาจญา อียากัทำ ||
|| ||

๒๓. || คิงนู ปะลิตทุธิะ พระราชระอาจญา 3| 3| 3|

๒๔. || สักราช ๔๗ ติวิ เดือน ๔ ขึ้น ๑๕ ค่ำ วัน ๔ ฤกษ์ ๒๐ ลูก || ||

๒๕. หมีน ลูกทาวหุลวงกวานรบ้เทง์ทูน

คำอ่าน ใบจุ่ม เลขที่ ๗
ชื่อ ใบจุ่ม เจ้านครจันทบุรี พระราชทานให้พระยาหัวเมืองธานี
สี่สุทธาไชยามงคลทิพเนก เมื่อศักราช ๙๗ ตัว

๑. 31 31 ศุภมัสดุ พระราชาอาชญาสมเด็จบรมบพิตรพระมหาธรรมมิกราชาธิราชจักรพ-
๒. รรติภูมิณฑราธิราชเจ้า สมเด็จพระเป็นเจ้าองค์เป็นพระอยู่หัว ประสิทธิจุ่มดวงนี้
๓. ใส่หัวพระยาหัวเมืองธานี ศรีสุทธาไชยามงคลทิพเนตร ให้รับราชทานที่หัว-
๔. เมือง บ้านเมืองไธนา งวดงาอากรทั้งมวลกลางจารีต กับเมืองแต่ก่อนมีมาก
๕. น้อยทอดให้พระยาหัวเมืองบัดนี้ ได้รับราชทานทั้งมวล แลให้ตุ้มปกกกหอมท้าว
๖. พระยาแสนหมื่น ชุนจุ่ม ชาวคลัง สรรพน้ำหนองกองช้อย ลูกร้อย กับหัวเมืองทั้งมวล
แลแซ-
๗. กต่างประเทศคอกคร้วสรรพกองช้อย ผู่ใดเข้ามา ก็ให้กกหอมเอาอย่าให้ช้วนเขินหนี
๘. ไปได้เมื่อเหนือที่ใด มาตราหนึ่งผู่ใดอยู่ในตาแสงหัวเมือง แลหัวพันทั้งหกกลาง
๙. จารีต พระยาหัวเมืองแต่ก่อน แรงได้กวตถือสิ่งใดให้พระยาหัวเมืองบัดนี้ ได้กวต
ถือสิ่งนั้น
๑๐. มาตราหนึ่งผู่ใดหากเชือกเป็นราชการ เมื่อวันเมื่อคืน ให้กวตถือเอาคนกำลังในตาแสง
๑๑. หัวเมือง หัวพันทั้งหกไปเอาราชการ แหม่นผู่ใดได้จุ่มตราปราสาท พระราชาอาชญาอ-
๑๒. ภัยนั้นก็ให้กวตถือเอา ผู้ใดบิใส่ใจเอาราชการดังนั้น ให้กระทำตามอาชญาเล็ก ครั้น
แล้ว
๑๓. ราชการให้วางเขาเมื่อหาบ้านหาเมืองอย่าถือเอาเรือลิม อันหนึ่งลูกร้อยกับหัวเมือง คือ
๑๔. บ้านดาดเมืองเป็น เมืองชะทอน บ้านออ ผารอก บ้านลา กลางเมือง เมืองชัน
๑๕. เมืองเยีย เมืองซาม เมืองเผิงชะคอย เมืองซาง ผู่นี้ หากเป็นลูกร้อยกับหัว-
๑๖. เมือง มาตราหนึ่ง อธิการถ้อยความหากเกิดมี ให้พระยาหัวเมืองพิจารณา-
๑๗. ณาตัดแต่งตามคลองเมืองแต่ต่อสี่ร้อยมาลุ่ม ถึงชวบปีให้ได้เผิงหมื่นหนึ่งเมื่อ
๑๘. ถวายเป็นปกติ อันหนึ่งดั่งเกินสบหมาดเมืองอนันท์ก็ให้พระยาหัวเมืองเก็บ
๑๙. เอาตามจารีต ถึงชวบปีก็ให้นำเผิงเมื่อถวายหมื่นหนึ่งปกติ ถึงชวบฤดูปีให้
๒๐. พระยาหัวเมืองจัดเดือนชุนจุ่ม ชาวคลัง ลำหอกปลอกแซน งวดงาอากร บ้านเมือง

๒๑. ทั้งมวลผู้งอยู่ในตาแสงหัวเมืองหัวพันทั้งทงนั้น เอาลงมาถวายปกดขี่บูปีย่า
๒๒. ให้ค้ำงให้ราม 31 ผู้รักษาพระราชอาชญา อันไดนอกพระราชอาชญาอย่ากระทำ ॥
॥ ॥
๒๓. ॥ คุณูประสิทธิพระราชอาชญา 31
๒๔. ॥ ศักราช ๔๗ ตัว^๑ เดือน ๔ ขึ้น ๑๕ ค่ำ^๒ วัน ๔ ธกษ ๒๐ ลูก ॥
๒๕. หมื่นลูกท้าวหลวงกวานรับเทิงทูล

^๑ จุลศักราช ๑๐๔๗ ตัว

^๒ ตรงกับวันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๒๗๘

คำปริวรรต ใบจุ่ม เลขที่ ๘

ชื่อ ใบจุ่มเจ้าเมืองหลวงพระบาง พระราชทานให้เพี้ยพรหมมหาไชย
เมืองเป็น และเพี้ยเทพ เพี้ยพลราชคำ เมื่อศักราช ๑๒๐๐ ตัว

๑. ๑ ๐๓๓๓ สุธูปพิมะสุษตะ พราชะอาญา สุลิมเดจพะเน้นเจ้าลานชาว
ริมชาวบรัมมิะเสฏฐะชัตติยะสุระริยะ พราชะวจิษา มะหาไชยะ จักระพัติยะ
พุมมีนธะนะสินธาทีปะติะบลิ้มมะ
๒. นาฏฐบรัมมิะ บัปปิตะ พะมะหาทำมมีกระราชาทีะราชะเจ้าพะนะคอน เมืองหลวง
พระบาง ราชะทานี้ ส้องคะตินเป้นพะอัยหวิ ปงปะสิทธิะจุมพราชะ
๓. อาญาหลวง ดวงนีไสหวิเพย์ พิมมะหาไชอับไพยะ เตชาปญญา มุงคุณเจ้าเมืองเป็น
และเพย์เทบ์ และ เพย์พิมราชคำบานดาชและชุน
๔. เมืองทง ๔ ไหพอมกนัตุมปิกกักหอมกองภูทิมูชุมปะปุกลูกหลาน บาวไฟใน
อาวงชิงเชษัตินเมือง เป้นตงแดแกวหวานหอม ลัษไสปอม
๕. กางคังคิง ลิงไสยอช หยุนาสาม ชามไปน่านู ภูซิมสน์เสนห์เตนซ์เข้าแกวสุมเส้า
เข้าปายอชหุยทิก เลาะหุยทิกลองมาปองนำเป็น
๖. เลาะนำเป็นขึ้นปองสับหุยสวนผก สกัไสแกวแรวคำ พาไสแกวทิมูเสื่อ เกือลงไป
หลานคอนทอนไก ไตลิงวัทิก ยกขึ้นบวมแฉ 31 -
๗. แยไสแองอาจ ยางขึ้นสน์ปาไฟ ไตไสแกวทิมองพาย ยายไสดอน นิกขวาผา
งอนแร แยลิงชิวลายุ ยายลิงสน์ผกติก ดิกลิงแทนกี ซี
๘. ลงนาค ผัขึ้นแทนแหล่ง แกวลงลิ่งนำตัม เลาะนำตัมลองมาปองสับหุลิ้ม ชิมขึ้นพุดย
ถุยไสแกวภูษ ชุขลิ่งนำลบั สบขึ้นจะกอยี ดอยลิ่ง
๙. ปุงเวหน ผาทองปองสับกัง อัยางไสสับติงเละหุยติงขึ้นสุษยอชชอชไสแกวชาง
ไฟไตลิ่งไสบวมแฟก แหกไสนำสกัตีเลาะนำสกั
๑๐. ดีขึ้นปองสับหุยชันาม เลาะหุยชันามขึ้นสุษ ยอชชอชไสแกวทวนผ่านไสผกักาว
ชาวไสห็นควางดี ยีไสแกวแดนเมือง เฟืองไสยาช
๑๑. ชายุตาก เลาะลองปองแกวนาถ งวากไสหุยชายุชาว เลาะหุยชายุชาวลอง
มาปองสับหุยชิวทิมิน ยินไสพูเชือง เฟืองไสพูหวานหอม
๑๒. ที่เกลัวแล 31 ตอนนึ่งดั่งแตสบัไร เลาะนำเป็นขึ้น รุชสับดาง เลาะนำดางขึ้น
ปองสับหุยทั้นดัช เลาะขึ้น สับหุยทั้นชาว เลาะหุยทั้นชาว
๑๓. ขึ้นสุษยอชชอชไสเสนห์หลวง ไตไปปองแกวทั้นดง ไตสน์ขึ้นชอชแกวกอง ไต
สน์แกวกองปองสามเส้า ไตสน์สามเส้า เข้ามาปองสามสับไต

๑๔. สนั่นไปปองแกวอาราม ลัษลึงยอชหุยช่ายขาว เลาะลองปองแกวภูษลัษลึงปอง
หุยหู่ เลาะหุยหลองปองหุยไร เลาะลองนำเป็นสับไรที่
๑๕. เกล้า ผุ่งนี้ แมนอวิงชิงเซ้งเมืองเป็นทงมวนแล ไหเพี้ยพมิมะหาไซอับไผยะ
เตชาป๋นยามุงคุณเจ้าเมืองเป็นและเพี้ยเทบัพิน ราชคำบานตายุ
๑๖. ชุนเมืองทง ๔ ไหพอมกนัฟักัรักษาไวไหตือยาไหสวานเสนชะเด้นฟงไปแห่งใด
หนิเหนื่อที่ใด แมนวาเข้าหากชะทานอียานกวิแตกดินเข้าไ
๑๗. เฟิงพาอาไสอยู่กีนกบักมูกคาตาแสง และ หุยรองชองนุ้ยดอกหุย ราวเข้าป่าไม
ไผทหนิที่ใดกัดี กัไหเพี้ยพมิมะหาไซยะอับไผยะเตชาเจ้าเมืองเป็น
๑๘. และ เพี้ยเทบัพิมราชคำบานตายุใด พอมกนัแตงทาวชุนออกไป รองรูก เอาเข้ามา
สอมบานไสเมืองไวไหวอนไหเตมไหเป็นพุม เป้นถ่าน ไหวะระ พุทชะ
๑๙. สฤษสินากานกงรุ่งเรืองดีไปพายุหนิา อนันังไหพอมกนัฟักัรักษา ยังถ้าเผิงผา
อียางชางตายุชนายหลอนแขวเข้านังาดินคังลำยานไมคัก กักเรือฟุชะผุละ
๒๐. อนันเกีย มีในเซ้งนำหลั่งดินเมืองเป็นบานตายุทงมวนหนิ คนถึงเทศะ กานเดือน
๑๒ ไหเพี้ยพมิมะหาไซอับไผยะ เตชาเจ้าเมืองเป็นและ เพี้ยเทบัพินราช
๒๑. คำบานตายุชุนเมืองทง ๔ จัษแจงทางแตงวษาอากาศอนไหคิบัจำนวนแลวไห เอาสิ่งมา
จจะ กบักัระมะหาเส
๒๒. นานไหสัณามทูลวงพาชินชาบดวยไหทั้นแรสะเดจไปไหวะมะหาทายุตามโปรานะ
จาริษ เป้นปักัระติะ ชูปลื อียาไคไหชัช อนันังกัจจะอะทะกอนหากเกีย
๒๓. มีในเมืองเป็นบานตายุหนิกัไหเพี้ยพมิมะ หาไซยะ อับไผยะ เตชา เจ้าเมืองเป็นและ
เพี้ยเทบัพมราชิคำ และชุนทง ๔ พอมกนั ฟัจระนาโลลงตาม
๒๔. ราชทะสฤษทำมมะสฤษ อนันทกอนันบ้านนัไหชอบอียาไหเท่นแกสัณพานทานจาง
ถาบตักบ่แห่งไหพอมกนัเข้ามาจจะกบักัเจียพยาทูลวงทวิเมือง ช่าละโลลง คนถา
๒๕. วา หากบตักบ่แห่งจิง คาชกนัลจิมจะอัระ มะหาเสนาในไหสัณามทูลวงฟัจระนาตยุ
ตามพิมเมือง ทำเวนไวแตเป้นมะหาหะโทษ อนันไหโยเป้นสฤษทนามแผนดิน
๒๖. กัไหคุมเอาติวลึงมาสูราชะจันกั โดยเลวอียาไคชา อนันังดงริษคองเจ้าเมือง เคียเกบักั
กีนกบักัลูกเมือง และลูกบานแตกอนมีสิ่งใดกัไหเกบักักันตามสิ่งหนิอียาผอนอียา 31
๒๗. เหลืออียาซิมอียาแห่ง อนันังดงปุลตเมือง และ ชุนทง ๔ กัไหอยู่ในความ บังคบั
บ้นชา เพี้ยพมิมะหาไซเจ้าเมืองเป็นแต่โดยชอบราชชะกาน และเพี้ยเทบัพม
พิมราชคำบานตายุ
๒๘. ดังไพรราชชะดอนทงทูลายกัไหฟังความบอกความกาวปุลตเมืองและ ชุนทง ๔
ไหปยุบเป้นผวนตามสนั ผุไหยุผุนอียไหเป้นสามมะคิลิษเอกระสนัชะ กานนัง
กัดยวกบักัดยกบักัษ

๒๙. ราชชะกานแผ่นดินสลุองพะเดชัพพะคุณคำทินุสลิมนพานเร้า พะอิงไหเพนัราชชะกาน
ทวงทีโหม้ความชอบ ไผอียากยดอยางอนโหม้ใจคงต้พรราชะสัดจัญะสัดจะโดยสุษ
๓๐. จะ สีษ อียาไคทำเพนัน้ำนึ่งใจสอง อียาไคเอาไปแผเพือไวกับไทตางดาวทาวตาง
แดนบ่ชอบ ถาและทาวเพุยและไพเราะชะตอน ผู้ไคบ่ตั้งต้พรราชะสลิมนพาน
๓๑. พะอิงเร้าจักคิษกะทำกานกะบิษ ปะทีสะรายดวยความทูกจะสีษฝึชดวยนอกพร
ราชะอาจยาออกจากสลิมนพานเร้าพะอิงดงันน้อยาไคไหเพุยพิมมะหาไชบ่ไพยะเตชา
๓๒. เจ้าเมืองเพิน และเพุยเทบ่เพุยพินราชคำบานตาษ และชุนเมืองทง ๔ อียาไคเข้าใจ
ชบ่ตาม ไทพอมกนัลัษเล้งสิงมาบอก กบ้อคัระมะหาเสนาในท่สันาม
๓๓. ทูลวงน้าเอ้ากะแสะเนือความชินชาบทุนเร้าพะอิงไหชาบ อนันึ่งไทพอมกนัรูก์สากิ
แขงหิณาดานชาทางไวไคดี อียาละอย่าเล้งไหเบึงค้อยข้าล็กทั้นซีกักเพช่แบก
๓๔. ปอมชินไปไทโจษตาตามดูคันบ่มีหิณาจิชตาม้าจิชราชะสีถิชินไปเพนัสำคณั สนัยา
ดงันนั อียาไคไทกยพินาดานออกไปเพนัอนัชาษไทพอมกนัจบัเอ้าผูกสอก
๓๕. ดอกคาคุมเอ้าติวสงลิ้งมาสุราชะจันกัอียาไคชามาตุอาณิง อะสอมนายสงข้าไซ
คินทวยว ผู้ไคก่ดีหากชินไปผิะแพน ด้วบ่เพนัสอมวาตวไปนัสอมเพนันาย
๓๖. จัษคิบัจัษกีนบอกไหริบไปส้งไปส้งไปคยดงันนัไหโจษตาตามดู คันมีหิณาจิช
ราหูทูลวงตาทุมถิชินไปแพษกนัหากทัษแมนแท จ้งไหพอมกนั
๓๗. บิวัระบัษโดยตามทงสิบอกลงนัมานนัถาบ่มีหิณาจิชราหูตาทุม ถิชินไปเพนัสำ
คณัสนัยา ดงันนัไหพอมกนัผูกสอกดอกคาคุมเอ้าติวสงลิ้งมาสุราชะจัน
๓๘. นกัอียาไคไว อนันึ่งหากป้งเก็ชมีข้าเล้งสัดต้ดูรายอายุคะโมยเอ้ามา ไคบซึ่งเอ้า
ย้งชอบแขวงบานเมืองดงันนั ไทเพุยพิมมะหาไชเจ้าเมืองเพินและ
๓๙. เพุยเทบ่เพุยพินราชคำบานตาษคุมเอ้าบาวไพออกไปยัยดีเอ้าโหม้ไชชานะอนันึ่ง
หากเชือกมีราชชะกานในราชะจันกัก่ดีแทงหิณด่าบิณไคก่ดีคณั
๔๐. อคัระมะหาเสนามีมาตุธารำพนั ชินไปบอกกาวแจงแลวไหเจ้าเมืองเพินบานตาษ
ถิอเอ้าบาวไพส้งมาไททงทวงที ดวยราชชะกานอียาลงอียาลัชาเนินออย
๔๑. บ่ชอบ มาตุธานิง สพัระสนัยา พมูกคาตาแสงและอะสอมนายสง ชาสไคคินทวยว
ชอยทาวบาวพยาชุนควาณัษทวิระไวไปมาผู้ไคก่ดี อียาไคชินไปทำลูกกุก
๔๒. กวนผิะแพนบาบไคโหม้สไทษ เอ้าเบยัทอียเงินทองเลือผาอาพอน แมงวิ ติว ควาย
หิหมุหิมาเปุ้ไกเล้าเข้าไรนาลูกย้งสาวทงเร้าพะอิงไคป้งปะสิ
๔๓. ทูธิะ พรราชะอาจยาจุมหลวงดวณิ สไทหวัดงันไคบ่บิวัระบัษ โดยตามพรราชะ
อาจยาโทษ 31 ถ 31 คู้รหิเปะสิทูธิะพรราชะอาจยาผู้รูก์สาพรราชะ
อาจยาอนไค

๔๔. นอกพรรษาชะอาจยา อียากะทำ 31 ๐ 31

๔๕. 31 ธิ 31 สักรา ๑๒๐๐ ตวิ ปุสีเป็กเสษเดือน ๖ แรม ๑๕ คำ วนั ๗
ลึขจะนาแลวยาม ดุษตัจ ชินเถิง กองงาย ส่วสะดีเป้นับระบวน ชูเยืองแล 31

คำอ่าน ใบจุ่ม เลขที่ ๘

ชื่อ ใบจุ่มเจ้าเมืองหลวงพระบาง พระราชทานให้เพี้ยพรหมมหาไชย
เมืองเป็น และเพี้ยเทพ เพี้ยพลราชคำ เมื่อศักราช ๑๒๐๐ ตัว

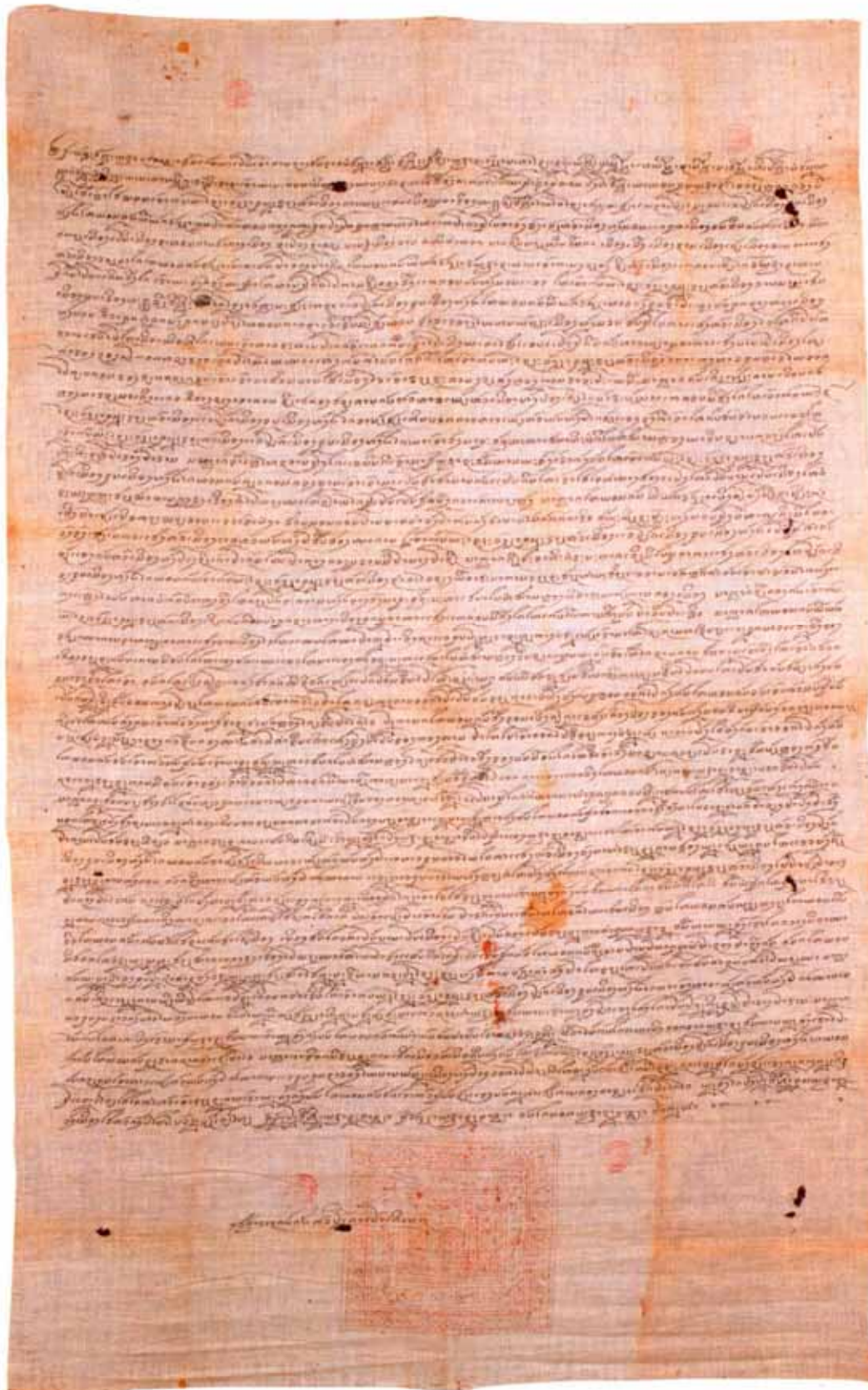
๑. จ 33 II สูสุพมัสตุ พระราชอาชญาสมเด็จพระเป็นเจ้าล้านช้างร่มขาวบรมเสฏฐ
ขัตติยสุริยพระราชวงษามหาไชยจักรพรรดิภูมิพันธรินทราธิปัตติบรม-
๒. นาดบรมบพิตรพระมหาธรรมิกราชาธิราช เจ้าพระนครเมืองหลวงพระบางราชธานี
ศรีองค์คะ ตนเป็นพระอยู่หัว ปลงประสิทธิจุ่มพระราช
๓. อาชญาหลวงดวงนี้ ใส่หัวเพี้ยพรหมมหาไชยอภัยเดชาบัญชาบุญมงคลเจ้าเมืองเป็น
และเพี้ยเทพ และเพี้ยพรหมราชคำบ้านดาดและขุน
๔. เมืองทั้ง ๔ ให้พร้อมกันต้อมปกกกหอม กองภูหมู่ชุม ป่าปลุกลูกหลาน บ่าวไพร่
ในอวางขงเขตดินเมืองเป็น ตั้งแต่แกวหวานหอมลัดใส่ป้อม
๕. กลางคลังดง ลงใส่ยอดห้วยนาสาม ชำมน้ำบูบุมิมสันเส็นเนิน เดินเข้าแก้วสุ่ม
เส้าเข้าไปยอดห้วยหก เลาะห้วยหกช่องมาปองน้ำเป็น
๖. เลาะน้ำเป็นขึ้นปองสบห้วยสวนผัก สกใส่แก้วแร้วคา พาใส่แก้วหมูเสือ เลือกลง
ไปหลานคอนหนองไก่อ ไต่ลงวังหก ยกขึ้นบวมแจ
๗. แยกใส่แกวอ่าง ย่างขึ้นสันป่าไฟโร ไต่ใส่แก้วหม่องพาย ย้ายใส่ดอนนกขวา ผา
งอนแรแยกลงชั่วลาย ย้ายลงสันผัดก ตกลงแทนก็ ชี้-
๘. ลงนาดอ ผอขึ้นแท่นแหลง แกว่งลงน้ำดัม เลาะน้ำดัมล่อง มาปองสบหล่มชม
ขึ้นภูดยูย ญยใส่แกวภูต ขุดลงน้ำลับ สับชันจะกอย ดอยลง-
๙. ปุงเวนผาทองปองสบกลาง ย่างใส่สบดงและห้วยตงชั้นสุดยอด ขอดใส่แก้วช้างไฟโร
ไต่ลงใส่บวมแพก แหกใส่น้ำสักดี เลาะน้ำสัก
๑๐. ดีขึ้นปองสบห้วยชานาม เลาะห้วยชานามชั้นสุดยอด ขอดใส่แก้วหวาน ผานใส่ผัด
กาขาวใส่หินคว้างดี ยี่ใส่แก้วแดนเมือง เฟืองใส่ยาด
๑๑. ชายดาก เลาะล่องปองแก้วนาถ งวากใส่ห้วยทรายขาว เลาะห้วยทรายขาวล่อง
มาปองสบห้วยชัวหมื่น ยืนใส่ภูเขื่อง เฟืองใส่ภูหวานหอม-
๑๒. ที่เก่าแล 31 ตอนหนึ่งตั้งแต่สบไรเลาะน้ำเป็นขึ้นรอดสบดาง เลาะน้ำดางขึ้น
ปองสบห้วยหินดัด เลาะขึ้นสบห้วยหินขาว เลาะห้วยหินขาว
๑๓. ชั้นสุดยอด ขอดใส่เสนนหลวง ไต่ไปปองแก้วหินดั่ง ไต่สันขึ้นขอดแก้วกองไต้
สันแก้วกองปองสามเส้า ไต่สันสามเส้า เข้ามาปองสามสิบไต้
๑๔. สันไปปองแก้วอาราม ลักลงยอดห้วยทรายขาว เลาะล่องปองแก้วภูต สัตลงปอง
ห้วยหอ เลาะห้วยหอล่องปองห้วยไร เลาะล่องน้ำเป็นสบไรที่-

๑๕. เก่า ฝูงนี้แม่นอวางขงเขตเมืองเป็นทั้งมวลแล ให้เพี้ยพรหมมหาไชยอภัยเตชา ปัญญามงคลเจ้าเมืองเป็น และเพี้ยเทพพลราชคำบ้านดาด
๑๖. ชุนเมืองทั้ง ๔ ให้พร้อมกันพิพักรักษาไว้ให้ดี อย่าให้ชว่นเซ็นชะเดินฟ่งไปแห่ง ไตหนเหนือที่ใด แม่นว่าเขาหากสะท้านย่านกล้วแตกตื่นเข้าไป
๑๗. เพิ่งพาอาศัยอยู่กินกับหมู่คำดาแสง และห้วยร่องช่องน้อยตรอกห้วย ราวเขาป่าไม้ ไพรหนาที่ใดก็ดี ก็ให้เพี้ยพรหมมหาไชยอภัยเตชา เจ้าเมืองเป็น
๑๘. และเพี้ยเทพพรหมราชคำบ้านดาด ได้พร้อมกันแต่งตั้งท้าวชุนออกไปร้องเรียก เอาเข้ามาล้อมบ้านใส่เมืองไว้ให้อ้วนให้เต็ม ให้เป็นภูมิเป็นฐาน ให้วรพุทธ-
๑๙. ศาสนากำนกุ่มรุ่งเรืองต่อไปภายหน้า อันหนึ่งให้พร้อมกันพิพักรักษา ยังถ้าเผิงฝ่า อย่างช้างตาย ชนายนล่อน แช่วเชาองา ต้นครั้งลำยาน ไม้คกกกเรือพิชผล
๒๐. อันเกิดมีในเขตน้าหลังดินเมืองเป็น บ้านดาดทั้งมวลนั้น ครั้นถึงเทศกาลเดือน ๑๒ ให้เพี้ยพรหมมหาไชยอภัยเตชา เจ้าเมืองเป็นและเพี้ยเทพพลราช
๒๑. คำ บ้านดาดชุนเมืองทั้ง ๔ จัดแจงห้างแต่งงวดงาอากรให้ครบจำนวน แล้วให้ เอาลงมาจุ กับอัครมหาเส-
๒๒. นาใส่หอสนามหลวงพาขึ้น ขาบถวายให้ทันแสรเสด็จไปไหว้พระมหาธาตุ ตาม โบราณจารีตเป็นปกติชู้ป้ออย่าได้ให้ขาด อันหนึ่งก็จ้ออิกรณหากเกิด
๒๓. มีในเมืองเป็นบ้านดาดนั้นก็ให้เพี้ยพรหมมหาไชยอภัยเตชา เจ้าเมืองเป็นและ เพี้ยเทพ เพี้ยพรหมราชคำ และชุนทั้ง ๔ พร้อมกันพิจารณาไล่เสี่ยงตาม
๒๔. ราชศาสตร์ ธรรมศาสตร์ อันหนักอันเบาขึ้นให้ช้อบอย่าให้เห็นแก่สินพานทาน จ้างถ้าบ่ตักบ่แห่งให้พร้อมกันเข้ามาจุกับเจ้าพยาหลวง หัวเมืองข้าละไล่เสี่ยง ครั้นถ้า
๒๕. ว่า หากบ่ตักบ่แห่งจริง คาดกันลงมาจุอัครมหาเสนาในหอสนามหลวง พิจารณา ตัดตามพิมเมือง ท่อเว่นไว้แต่เป็นมทานุโทษ อันให้เป็นเสียหนามแผ่นดิน
๒๖. ก็ให้คุมเอาตัวลงมาสู่ราชสำนักโดยเร็วอย่าได้ช้า อันหนึ่งดังริดคลองเจ้าเมือง เคย เก็บ กินกับลูกเมืองและลูกบ้านแต่ก่อนมีสิ่งใด ก็ให้เก็บกินตามสิ่งนั้น อย่าผ่อนอย่า-
๒๗. เหลือ อย่าช่มอย่าเหง อันหนึ่งดังปลัดเมืองและชุนทั้ง ๔ ก็ให้อยู่ในความบังคับบัญชา เพี้ยพรหมมหาไชย เจ้าเมืองเป็น แต่โดยช้อบราชการ และเพี้ยเทพ เพี้ยพรหมราชคำ บ้านดาด
๒๘. ดังไพร่ราษฎรทั้งหลาย ก็ให้ฟังความบอกความกล่าว ปลัดเมืองแลชุนทั้ง ๔ ให้ เปรียบเป็นผวนตามสันผู้ใหญ่น้อยให้เป็นสามัคคีรสเอกฉันท์ การหนึ่งก็เดียวกับ ด้วยกับคิด

๒๙. ราชการแผ่นดินสองพระเดชพระคุณคำหาญสมภารเราพระองค์ ให้เป็นราชการ
ทั่วทั้งให้มีความชอบ ไผอย่าเกียตอย่างอนให้มีใจตั้งต่อพระราชสัจจานุสัจโดยสุ-
๓๐. จริต อย่าได้ทำเป็นหน้าหนึ่งใจสอง อย่าได้เอาไปแผ่เผื่อไว้กับไทยต่างด้าว ท้าว
ต่างแดนบ่ชอบ ถ้าและท้าวเพี้ยและไพร่ราษฎรผู้ใดบ่ตั้งต่อพระราชสมภาร
๓๑. พระองค์เราจักคิดกระทำการกบฏประทุษร้ายด้วยความทุจริต ผิดด้วยนอกพระราช
อาชญาออกจากสมภารเราพระองค์ ดังนั้น อย่าได้ให้เพี้ยพรหมมหาไชยอภัยเดชา
๓๒. เจ้าเมืองเป็นและเพี้ยเทพ เพี้ยพลราชคำ บ้านดาด และขุนเมืองทั้ง ๔ อย่าได้
เข้าใจจับตาม ให้พร้อมกันรัดเร่งลงมาบอกกับอัครมหาเสนาในหอสนาม
๓๓. หลวง นำเอากระแสน้ำความขึ้นชาบทุลเราพระองค์ให้ทราบ อันหนึ่งให้พร้อม
กันรักษาถือแข็ง หน้าด่านข้าทางไว้ให้ดี อย่าละอย่าเล็งให้เบี่ยงคอย ข้าลักหนีซี
จักเพศแปลก
๓๔. ปลอมขึ้นไปให้โจดตาถามดู ครั้นบ่มีหน้าจิตตราม้า จิตราสีห์ ถือขึ้นไปเป็น
สำคัญสัญญาดังนั้น อย่าได้ให้กายหน้าด่านออกไปเป็นอันขาด ให้พร้อมกันจับ
เอาผูกศอก
๓๕. ดอกคาคุมเอาตัวส่งลงมาสู่ราชสำนักอย่าได้ช้า มาตราหนึ่งอะล้อมนายสังข์เข้าใช้
คนเที่ยวผู้ใดก็ดีหากขึ้นไปผิแพน ตัวบ่เป็นล้อมว่าตัวเป็นล้อมเป็นนาย
๓๖. จัดคบจัดกิน บอกให้รีบไปส่ง ไปส่งไปเคียนดังนั้น ให้โจดตาถามดู ครั้นมีหน้า
จิตราหูหลวงตราเทียมถือขึ้นไปแพดกัน หากทศแม่นแท้จริงให้พร้อมกัน
๓๗. บัรบัดโดยตามหนังสือบอกขึ้นมานั้น ถ้าบ่มีหน้าจิตราหูตราเทียม ถือขึ้นไปเป็น
สำคัญสัญญาดังนั้น ให้พร้อมกันผูกศอกดอกคาคุมเอาตัว ลงมาสู่ราชสำ-
๓๘. นกอย่าได้ไว้ อันหนึ่งหากบังเกิดมีข้าศึกศัตรูผู้ร้ายอายชโมย เข้ามาโคบชิงเอา
ยังชอบแขวงบ้านเมืองดังนั้น ให้เพี้ยพรหมมหาไชย เจ้าเมืองเป็นและ
๓๙. เพี้ยเทพพลราชคำ บ้านดาดคุมเอาบ่าวไพร่ออกไปอย่ายี้ดีเอาให้มีชัยชนะ อันหนึ่ง
หากเชือกมีราชการในราชสำนักก็ดี แห่งหนตำบลใดก็ดี ครั้น
๔๐. อัครมหาเสนามีมาตรารำพัน ขึ้นไปบอกกล่าวแจ้งแล้ว ให้เจ้าเมืองเป็นบ้านดาด
ถือเอาบ่าวไพร่ลงมาให้ทันทั่วทั้งด้วยราชการ อย่าร้างอย่ารอช้าแน่นอนอยู่
๔๑. บ่ชอบ มาตราหนึ่งสรรพสัญญา พ่อผูกคำตาแสง และอะล้อมนายสังข์เข้าใช้คน
เที่ยว ข้อยท้าวบ่าวพระยา ขุนคำวานิชทวัระไวไปมาผู้ใดก็ดี อย่าได้ขึ้นไปทำ
ลูกกุก-
๔๒. กวนผิแพนบาปไหมใส่โทษ เอาเบี้ยหอยเงินทอง เสื้อผ้าอาภรณ์ แม่จัว ตัวควาย
หมู หมา เป็ดไก่ เหล้า ข้าว ไร่นาลูกหญิงสาวแห่งเราพระองค์ ได้ปลงประสิ-

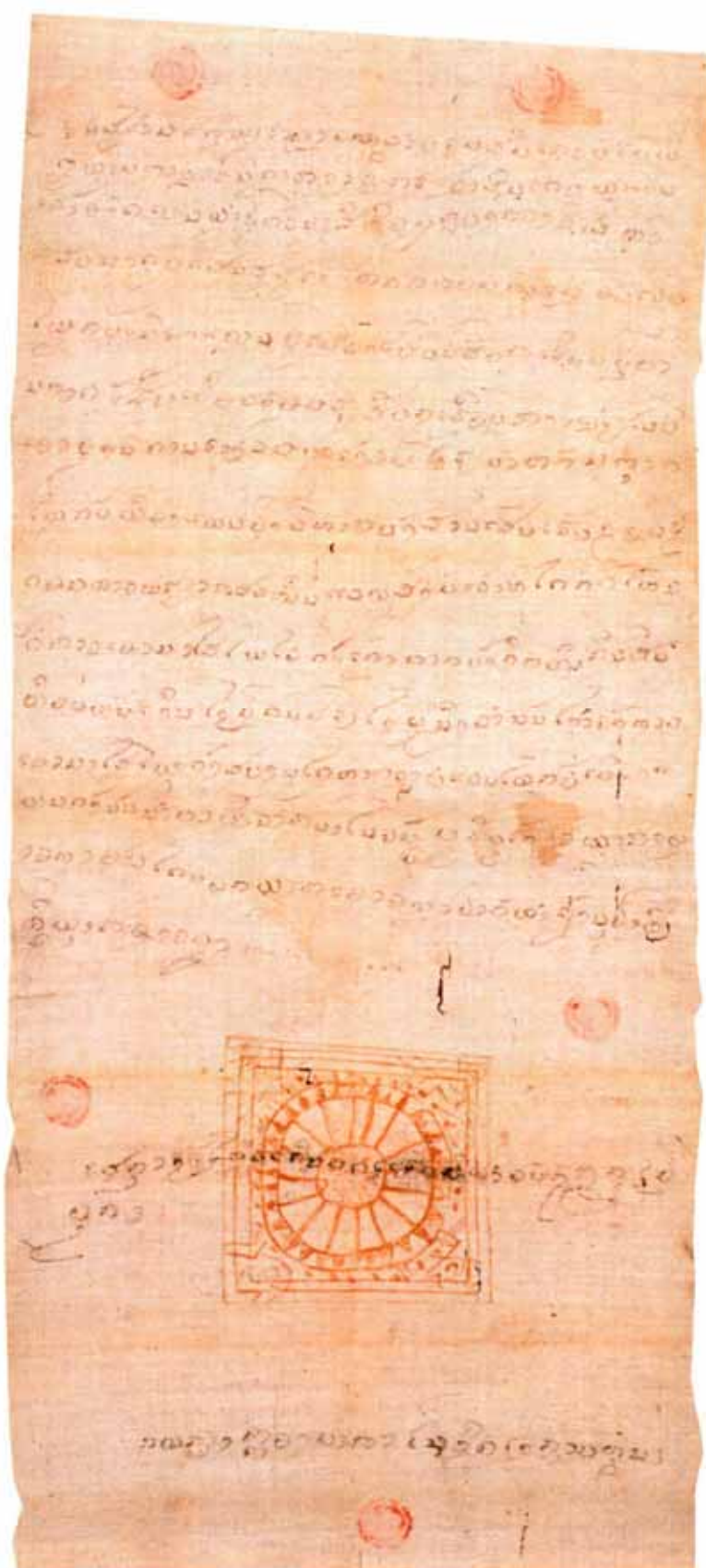
๔๓. ทธิ พระราชอาชญาจุ่มหลวงดวงนี้ใส่หัวดังนี้ ไผ่บั้งระบัดโดยตามพระราช
อาชญาโทษ 31 ๐ 31 คุณุประสิทธิ์พระราชอาชญา ผู้รักษาพระราช
อาชญาอันใด
๔๔. นอกพระราชอาชญาย่ากระทำ 31 ๐ 31
๔๕. || || || ศักรา(ช) ๑๒๐๐ ตัว ปีเป็กเส็ด เดือน ๖ แรม ๑๕ ค่ำ^๑ วันเสาร์
ลิจจนาแล้ว ยามตูดตั้ง ขึ้นถึงกองงาย สวัสดิ์เป็นบรรบวชู่เยื้องแล 31

^๑ ตรงกับวันที่ ๒๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๓๔๑

ใบจุ่ม เลขที่ ๙

ชื่อ ใบจุ่มเจ้านครหลวงพระบาง พระราชทานพระไชยวงษา
อุปราชเมืองลานมาศ แต่เมื่อศักราช ๑๒๐๕ ตัว

ใบจุ่ม เลขที่ ๐๐

ชื่อ ใบจุ่มเจ้านครจันทบุรี พระราชทานให้แสนมงคล
และแสนสุระ กับเมืองเป็น แต่เมื่อศักราช ๒๔ ตัว

ใบจุ่ม เลขที่ ๐๐

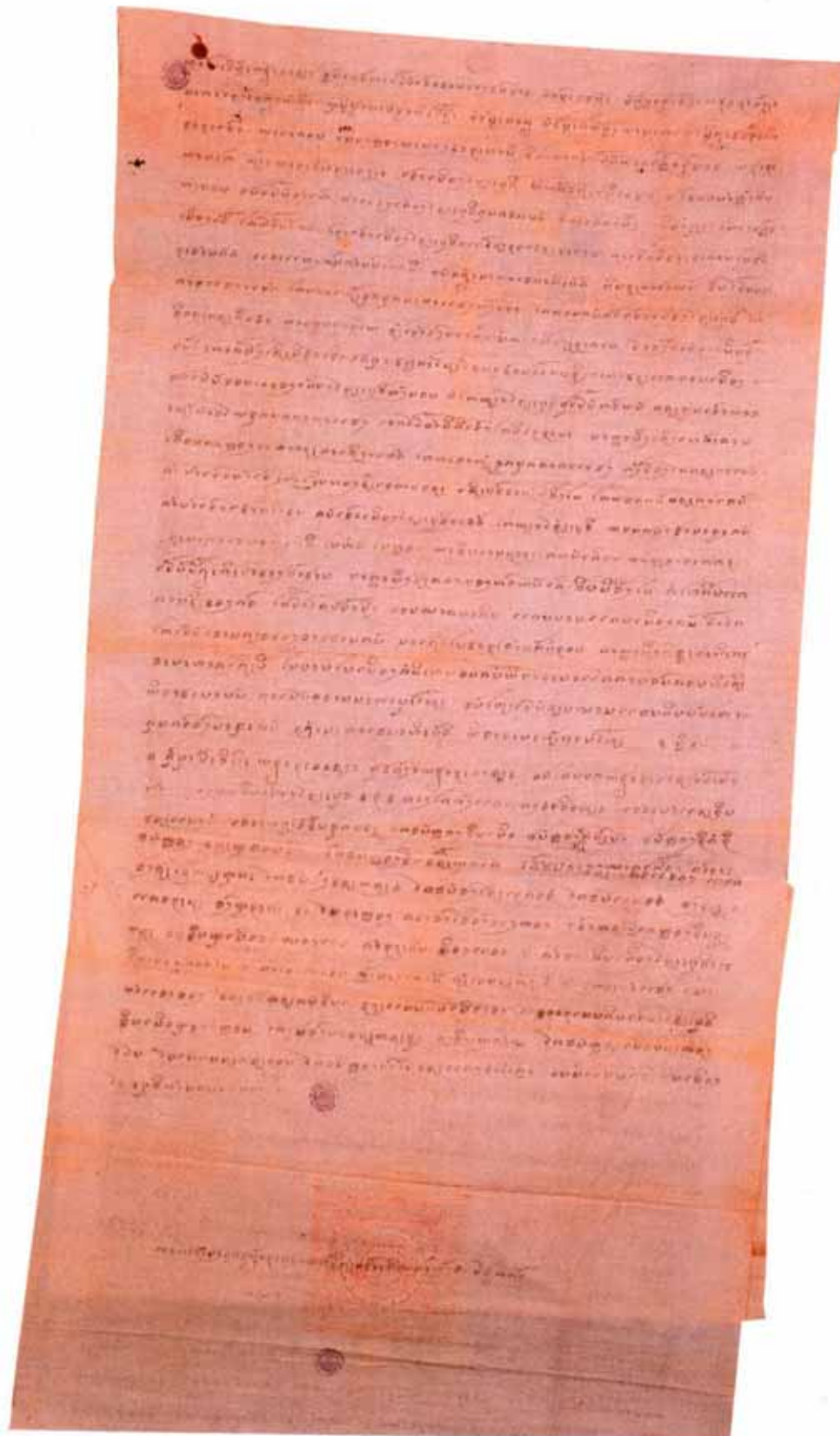
ชื่อ ใบจุ่มเจ้านครหลวงพระบาง พระราชทานให้พระยาคำมุนดี

เมืองเรียม เมื่อศักราช ๑๔๔ ตัว

ใบจุ่ม เลขที่ ๑๒

ชื่อ ใบจุ่มเจ้านครหลวงพระบาง พระราชทานให้พระอุปราช
เมืองลานคร

ใบจุ่ม เลขที่ ๑๓

ชื่อ ตันกงดินเมืองไชยบุรี กำหนดเขตแขวงเมืองไชยบุรี

[The page contains approximately 20 lines of handwritten Burmese script in black ink. The handwriting is cursive and somewhat faded. There are several large, dark ink blotches or stains, particularly in the lower half of the page, which obscure some of the text. The paper appears aged and slightly discolored.]

ใบจุ่ม เลขที่ ๑๖
ชื่อ ดันกงดิน เมืองชัยบาด

คำปริวรรต ใบจุ่ม เลขที่ ๙

ชื่อ ใบจุ่มเจ้านครหลวงพระบาง พระราชทานพระไชยวงษาอุปราช
เมืองลานมาศ แต่เมื่อศักราช ๑๒๐๕ ตัว

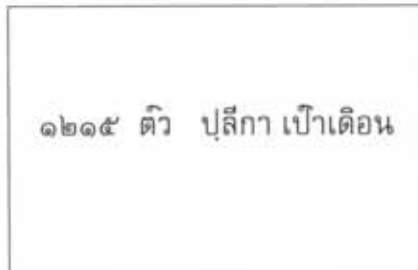
๑. 8 || สู่พิมมะสดัฐะ พุระาชะ อัจฉยาสุลิมเด็จพระเปนเจ้าลานช้างริมชาวบ่ริมมะ
เสฎฐะ ชัตติยะสุริยะพุระาชะวังสามะหาไชยะจกัระพัตติะพุมมี อะเทพีอะชะนีอะนะรี
ธาทีปะตติะบ่ริมมะนา
๒. ฎฐะ บ่ริมมะบ่พัตตะ พะมะหาทุมมีพุระาชาทีะราชะ เจ้าพะนะคอนเมือง(หลวง)ง
พะบางราชะทานีสื่อังคะตินเป็นพะอัยเกลลาอัยชอมม ปิงปะสีทิพิพะพอนจุมพุ
ราชะโอวาชหลวงดวงนี้
๓. โผะใสเกลลาไสชอมมเจ้าดินพะไชยะวังสาอุมมะราชหวิเมืองลานมาช แสนเมืองบุน
เรองทะฤลัษสีทิอะโพโคไชยาวัทอะนะสุละเตชาป๋นยามุงคุณแลปลัดเมืองขุนเมือง
๔. ทัง ๔ ไทพอมกนัพีพักรักสาตามปักกิกหอมกองภูมูชุมปาปุกลูกหลาน บาวไพ
แต่ปะดาอัยในอาวิงชิงเซะหวิเมืองทังมวนแลลูกเมืองอนขึ้นกับหวิเมือง มีบา
๕. นตาชเมืองเป็นเมืองชะทอนบานลัววงเมือง ชะปวงชะคาย บานอ้อเมืองลาบ
คะหมี่ผาหอก บานถิ่นทุษหมีนลีนกา เมืองเผิง เมืองชามเมืองเย้ยเมืองลานตาแสง
๖. หวิเมืองรอกาโตไทพอมกนัรักสา เอ้าคานัน อัยาลวงอัยากินไทพอมกนัพีพั
กรักสารพัระาชะทานเอ้ากานางวษคังริชหวิเมืองแตกอน เคียไตรงพัระาชะทาน
๗. อยู่กินไปมาเดิมสิ่งใด เรวีพะอังกังชิง พะกัณราไททานอยู่กินไปตามริชคองสิ่งแต
กอนนัทังมวนแลว ไทเจ้าดินพะไชยะวังสาอุมมะราช หวิเมืองลานมาชแสน
๘. เมืองบุนเรองทะฤลัษสีทิอะโพโคไชยาวัทอะนะสุละเตชาแลปลัดเมืองขุนเมืองทัง ๔
ไทพอมกนัพีพักรักสาทาวดงขุนชาปีแควง อน์ลูกชางหางเมือง
๙. ทังมวน คีวาลูกห่อลูกยง์ลูกยายฝุ่ยไทยนกาบาวลีเชินมอัยสุยพวน ช้าลาวลาช
ไพบานพนะเมืองทังมวน อน์อัยในตาแสงหวิเมืองไวไหดีอัยาไ
๑๐. ชวานเสนไปโตเมือเหนือทีใด แมนเข้าหากชะทานอัยานกัวแตกดินเข้าไปเพิงพา
อาไสยแอบแฝงอยู่กินกับทาวพยามูคาตาแสงบานนุ้ยเมืองใหญ่
๑๑. หวิรองชองนุ้ย ดอกหุ่ยราวเข้าป่าไมไฟหนาแห่งหินดำบินใดก็ดี ไทเจ้าดินพะ
ไชยะวังสาอุมมะราชหวิเมืองใดแดงทาวขุนบาวไพออก
๑๒. ไปกยวกอมรองรยกลอชอนเอ้าเข้ามาสอมบานใส่เมืองไวเอ้าราชชะกานางวษคัง
หลวงตามราชะปะเพนี้ มาตธา ๑ คนถึงเท้สะกานเดือน ๑๒

๑๓. หลวงमारอุษมาถึงแล้ว คีววงวุงงาอาากอน รัชเสคองสวูกานกับตัว ทาวเพยหัวเมืองท่งปวงเคียดไบบัระบับมาแตกอนมีสิ่งใดไทเจาตนพะไซ
๑๔. ไชยะวิงสาอุหมะราชหัวเมืองแลปลัดเมืองขุนเมืองท่ง ๔ ไดอาหับจันเดินบอกกาวทาวเพยหัวพันท่ง ๖ ไตจันแจงชงตีเอาไทคิบจิบจำนวนแลไท
๑๕. เจาตินพะไชยะวิงสาอุหมะราชหัวเมืองแลปลัดเมืองขุนเมืองท่ง ๔ ไตพาเอาสิงมาจู่อัครมะทา เสนาทีะบตีให้สนามหลวงพาขึ้นขุลาบถวายไทเพน
๑๖. บักระตะชูปลี อัยารางอัยาราม มาตธา ๑ ข้าไทหลวงผ่องไคแลย็นตีเข้ามาสุพราชะสมิพานพะอิงเรียดงันให้เจาตินพะไชยะวิงสาอุหมะราชหัวเมือง
๑๗. ปลัดเมืองขุนเมืองท่ง ๔ ไตพอมกันกวยกอมกองยานเอาเข้ามาเพนข้าสามานกับแผ่นดินไทเข้าใส่ใจทำมางสาบแกให้เพนบ้านเพนเมืองไหว
๑๘. ระพะพุทะสาขสนากานกรุงรุงเรียดไปพายหินาใหญ่ยไผไคอญเอียนเพนสูงยิ่งกาวเกียพายหล่ง มาตธา ๑ ไทพอมกันพิพักร์กัสาเบ็งค้อยยังฝัชะผละถ่า
๑๙. เฝิงผาเจย์เนอตายชินายลอนแขวเขินงา สวมอนดอนปานยานนำวังปาดินคังสำยานไม้คิกกิกเรือ สพัระพิชะผละท่งมวนผ่องมีหากเกษมีในอา
๒๐. วิงชิงเชะในตาแสงหัวเมืองแลหัวพันท่ง ๖ สิบสองหนาดาน ไทเจาตินพะไชยะวิงสาอุหมะราชหัวเมืองแลปลัดเมืองขุนเมืองท่ง ๔ เพ(น)ผู้กำกับ
๒๑. จันแจงกับหัวเมืองท่งปวงรัชเกียอัยาถิมโหมอัยาถาง คองบุรานมีอัยามาอัยาริช มาตธา ๑ ก็ชะอาทีะกระนะหากเกษมีในมุคตาแสง หัวเมืองไทปลัดเม
๒๒. องขุนเมืองท่ง ๔ ไตพอมกับเจาตินพะไชยะวิงสาอุหมะราชหัวเมืองฆ่าละไลลงพิจาระนาตามราชชะสาขทำมะสาขแลอานากท์ลักคำ อันเจายำขมอมไคตง
๒๓. ตงแหลงไว้นหากบตีกับแห่งจิงไทคุษปักชะความท่ง ๒ ขาง สิงมาจู่อัครมะทา เสนาให้สนามหลวงขึ้นขุลาบถุนพะอิงเรียดไคไชบากอนสมิควนเข้าจิงไทเข้าบสมควนเข้าอัยาไทเข้า อน ๑ ไทเบ็งค้อยดูแลยังข้าลักหนี่ซิลักเพชแบกปอมขึ้นไปไทโจษถามดู คนับมือกระสนสิหน่าจิชิตาทยมขึ้นไปคอบไทเพนสำคนสนัยาดงัน
๒๔. เพนคินปุระริะสบัจจนตางปลุสาชไทพอมกนจับเอาตัวไว้อัยาไทกฤษหนาดานออกไปเพนอันซาข ถาวาบบังยังดินลูหลอนออกไปดงัน ไทพอมกนจับเอาตัวมณัน
๒๕. ดิชจำไทหมนคิงคุมเอาตัวสิงมาสุ ราชะจันกัทหลวงโดยริบอัยาไคไคปะกาน ๑ ไทพอมกนสิ่งขอมเบ็งค้อยดูแลยังเคื่องปองของกนท่งมวน คีวาผุคินจิวควายมอกนาข
๒๖. มาขเจย์นระมาขงาซาขกิวขึ้นคองหน่า ๕ กำ ๖ กำขึ้นเมื่อเท้งผ่องนี้เพนของตอง
๒๗. หามอัยาไทไผเอาออกไปชีชายตางบระเทษ ถาวาบบังไผยังดินเอาออกไปดงัน

๒๘. ไทพอม กนัจบเอาตัวมันผู้นั้นเข้ามาจะอัครมะหาเสนาให้ส่นามทูลวง โดยแล้วอียา
ไวสิ่งของมันมือนั้นใดให้เฝ้าลึงมาขลาบถวายเปนพระราชสัณบักทูลวงดั่งส่น
๒๙. ถาและราชชะกานมัจกเฝ้าของเส้านี้ออกไปหากจกมีหินาจีษตาทุมและสยสนสีน
ไปบอกถาแจ้งแลวจิงไทพอมกนัโดยตามพราชะอาจุฎยาบอกขึ้นไปนั 31
๓๐. มาตุธา ๑ อะสอมนวยสงข้าไซคินทวยลูกทาวบาวพยาขุนคาพานีษ ขึ้นล่องทองทวย
ทิวระไวไปมาผูดกัตีหากมาทำลูกถูกกวนฉะแผนบบัโหมใส่โทษขมิทังดั่งกั้นและ
๓๑. บอกให้สยงป้งลึงคยณและกะทำลวงเกินนอกอาชนอกยวาวตีเวป่นดวลงมาอาจุฎยาและ
มานะสะหวาดังนัไทพอมกนัผูดกตกคาสลึงลึงมาในราชะจ่านกัอียาลยงอียาป้งอียาลยง
๓๒. อียาคยณเปนนัข้าชที่คยว มาตุธา ๑ ราชชะกาน แผ่นดินเกษมีเร้าพะอ้งไต่บึง
พราชะอาจุฎยาขึ้นไปนุร่าแจ้งพราชะอาจุฎยาแลให้เจ้ตดินพะไชยะวักสาอุมมะราชหวิ
เมืองปลัด
๓๓. เมืองขุนเมืองทัง ๔ ไตพอมกนัอานัษจัษเดินทาวเพี้ยทิวพันทัง ๖ แลทาวขุน
บาวไฟในตาแสงทิวเมืองลึงมาทำราชชะกานสลองพะเดชะ พะคูนไหแลวยักษ
๓๔. จะราชชะกานทังมวน อนั ๑ ซิงทาวเพี้ยทิวพันทัง ๖๑๒ หินาดานและทาวขุนบาวไฟ
ทังทลายกัให้พ้งบั้งคบั้นชาเจ้ตดินไชยะวักสาอุมมะราชหวิเมืองไผอียาซัษอียาซวง
๓๕. อียาถางอียาเวกนั ถาและผูดยงมานะสะหวาซัษแขงกะดางกะเดองอัยูปโคะเอ้าใจใส่
ราชชะกานเร้าพะอ้งดังนั สัมพัตตาไคตา สัมพัตตีไคตี สัมพัตผูกไผผูด(ก) มาใส่ราช
๓๖. ชะกานถาแลผูกมาถึงหินาวยกแลวไหแกปอัยใส่ชุกใส่กาน อียาเอาเบยอียาเอ้าเงิน
อียารักเงินแสนไทไทรกัไฟแสนเมือง ทูลมไหพอมกนัพายทงายไทพอมกนั
๓๗. ซิวไทพอมกนักับผกัใส่ชากับข้าใส่เมือง เยองสนไคจกเป้นบ้านเป้นเมืองเป้นริษ
เป้นคองเป้นราชชะกานค้ำหินุนพราชะสัณพานพะอ้งเร้าไหทวงมีวาหินา
๓๘. มือสอกไหวะพะพุททะสาขสนากานกงรุงเรองไปพายหินาไหไฟฟาชาแผ่นดินอัย
เอียนเป้นสูกนั ไทพอมกนัคัษอานปานปุดาตุหุผอียาซวงอียาซิงกนั อนั ๑ ไทพอม
๓๙. กบัพะนุะบ่าลูงอูปปะถำคำซุยงัวะพะพุททะสาขสนา โสมมะนะซีพามดวยปะโจยะ
ชาขทัง ๔ ตามยัตถากำลึงอียาไหชาขไหเป้นมกัเป้นผันคำซุดินคื่อไปพายหินา มาตุธา
๔๐. ๑ คนถึงเทสะกานพิษพีปลีโหมแลปซัมะเดอน ๔ จ่าเรินไหเจ้ตดินพะไชยะวักสา
อุมมะราชหวิเมืองปลัดเมืองขุนเมืองทัง ๔ ไคพาเอ้าทาวเพี้ยทิวพันทัง ๖๑๒ หินาดาน
๔๑. แลขุนจุมชาวกับาวไฟลึงมาพอมลับนัพะพีพิษสัตุฎยาทีกานสะบิษสะบานตี
ถวายตัพราชะสัณพานเร้าพะอ้งปลีและ ๒ ค้งไหเป้นปักะติะซูปลือยารางอียาราม
- มาตุธา ๑

๔๒. ไม่นินใดหากเนิงเข้ามาสู่พราชะสมิพานเร้าพะอิงดงนั้นไทพอมกนัตก้นำพิมอิม
นำผินเอาด้วยวระวุทธิะ ผิดาไม่นินใดหากเนิงออกจากพราชะสมิพานพะอิงเร้าไป
๔๓. ดงนั้นไทพอมกนชูษรากถากล่ำเสย์ อียาไว มาตุธา ๑ เชือกมีราชชะกานเล็กเมือ
วันเมือคินดงนั้นไทเจ้าดินพะไชยะวิงสาอุมมะราชหวิเมืองปลัดเมืองขุนเมืองทง ๔
ไตพอม
๔๔. กั้นกษกุมเอ้าทาวเพี้ยหวิพนทั้ง ๖ ๑๒ หินาดาน แลชุนจุมชาวคังไพบานพิน
ละเมืองปวงออกไปฟาชตีไหละงบดบเสย์ไหม้ไชชนะ ถาและผูดยงชัษแขงกะดาง
กะเดื่อง
๔๕. อียูและบโดยใสใจตำหวเอ้าราชชะกานเร้าพะอิงดงนั้น ไทพอมกนัจบเอ้าตีผุนั้น
ชัษแขง นั้นกะทำเสย์ตามคองอาจุธยาเล็กอียาไตไวพะอิงไตปงปะสีทุธิะจุมพราชะ
๔๖. วงเมืองสโหวดงนี้ไผบับวิระบัษโดยโทษ คุ่งนุระปะสีทุธิะ พราชะอาจุธยา
ผุรก็สาพราชะอาจุธยา อนไคนอกพราชะอาจุธยา อียากะทำ 31
- 31 31

๔๗. 31 สักการาช ๑๒๑๕ ติว ปุสีกา เป้าเดือน ๗

คำอ่าน ใบจุ่ม เลขที่ ๙

ชื่อ ใบจุ่มเจ้านครหลวงพระบาง พระราชทานพระไชยวงษาอุปราช เมืองลานมาศ แต่เมื่อศักราช ๑๒๐๕ ตัว

๑. ศุภมัสสุ พระราชอาชญาสมเด็จพระเป็นเจ้าล้านช้างร่มขาว บรมเสฏฐัตติยสุริย
พระราชวงษามหาไชยจักรพรรดิภูมิธเทพิชชนิธรินทราธิปติบรมนา-
๒. ภูธรบรมพิตร พระมหาธรรมมิกราชาธิราชเจ้าพระนครเมืองหลวงพระบางราชธานี
ศรีองค์ะ ตนเป็นพระอยู่เกล้าอยู่ข่มอมปลงประสิทธิพระพรจุ่มพระราชโอรสหลวง
ดังนี้
๓. โปรตไล่เกล้าไล่ข่มอม เจ้าตน พระไชยวงษาอุปราชหัวเมืองลานมาศแสนเมือง
บุณเรืองทะฤฤทธิสิทธิโกคัยไชยววัฒนสุรเดชาปัญญามงคลแลปลัดเมืองขุนเมือง
๔. ทั้ง ๔ ให้พร้อมกันพิพักรักษาคุ้มปกกกหอมกองภูมู่ชุมป่าปลุกลูกหลานบ่าวไพร่
แต่ประดาอยู่ในอวางขงเขตหัวเมืองทั้งมวล แลลูกเมืองอันขึ้นกับหัวเมือง มีบ้าน-
๕. นาดาดเมืองเป็นเมืองชะทอน บ้านลัวกวง เมืองชะปวงชะคาย บ้านอ้อ เมือง
ลาบ คะหมี่นาทอก บ้านถิ่นหาดหมื่นสินกา เมืองเผ็ง เมืองขาม เมืองเยีย
เมืองลานตาแสง
๖. หัวเมืองรอดคาไต่ให้พร้อมกันรักษาเอาคานนั้นอย่าล่วงอย่าเกิน ให้พร้อมกันพิพักร
รักษารับพระราชทานเอการงวดคลังรืดหัวเมือง แต่ก่อนเคยได้รับพระราชทาน
๗. อยู่กินไปมาเดิมสิ่งใด เราพระองค์ก็ทรงพระกรุณาให้ทานอยู่กินไปตามรืดคลอง
สิ่งแต่ก่อนนั้นทั้งมวลแล้ว ให้เจ้าตนพระไชยวงษาอุปราชหัวเมืองลานมาศแสน
๘. เมืองบุณเรืองทะฤฤทธิสิทธิโกคัยไชยววัฒนสุรเดชา แลปลัดเมืองขุนเมืองทั้ง ๔
ให้พร้อมกันพิพักรักษาทั่วตั่งขุนชาปีแควง อันลูกช้างทางเมือง
๙. ทั้งมวล คือว่าลูกหอลูกยังลูกยาย ฝ่ายไทยยวน กาว ชาวลื้อ เซิน มอย สุย
พวน ช้าลาวลาดไพร่บ้านพลเมืองทั้งมวล อันอยู่ในตาแสงหัวเมืองไว้ให้ดี อย่าให้
๑๐. ชว่นเขินไปได้เมื่อเหนือที่ใด แม่นเขาหากสะท้าน ย่านกลัวแตกตื่น เข้าไป
เพ่งพาอาศัย แอบแฝงอยู่กินกับท้าวพระยาหมู่คำตาแสงบ้านน้อยเมืองใหญ่
๑๑. หัวร้องช่องน้อยตรอกหัวร้าวเขา ป่าไม้ไพร่หนา แห้งหนดำบลใดก็ดี ให้เจ้าตน
พระไชยวงษาอุปราชหัวเมือง ได้แต่งตั้งท้าวขุนบ่าวไพร่ออก
๑๒. ไปเกี่ยวก้อมร้องเรียกถอดถอนเอาเข้ามาล้อมบ้านไล่เมืองไว้เอาราชการงวดคลัง
หลวงตามราชประเพณี มาตรา ๑ ครั้นถึงเทศกาลเดือน ๑๒

๑๓. หลวงมารอดมาถึงแล้ว คือว่าวงวดาอากร รีดเสกลองส่วยการกับตัวท้าวเพี้ยหัวเมืองทั้งปวงเคยได้บวระบัดมาแต่ก่อน มีสิ่งใดให้เจ้าตนพระยาไซ-
๑๔. ยวงษาอุปราชหัวเมืองแลปลัดเมือง ขุนเมืองทั้ง ๔ ได้อาณัติจัดเตือนบอกกล่าวท้าวเพี้ยหัวเมืองทั้ง ๖ ได้จัดแจงซังดีเอาให้ครบจบจำนวน แล้วให้
๑๕. เจ้าตนพระไชยวงษาอุปราชหัวเมือง แลปลัดเมือง ขุนเมืองทั้ง ๔ ได้พาเอาลงมาจุอักษรเสนาธิบตีในหอสนามหลวง พาขึ้นขลาบถวายให้เป็น
๑๖. ปกติชูปือยาร่างอย่าราม มาตรา ๑ ข้าไทลไทยช้วนฝูงใดแลยินดีเข้ามาสู่พระราชสมภารพระองค์เรานั้น ให้เจ้าตนพระไชยวงษาอุปราชหัวเมือง
๑๗. ปลัดเมือง ขุนเมืองทั้ง ๔ ได้พร้อมกันเกี่ยวก้อมกองยาน เอาเข้ามาเป็นข้าสามานกับแผ่นดิน ให้เขาใส่ใจทำมางสร้างแปลงให้เป็นบ้านเมือง ให้-
๑๘. รพระพุทศานาก่านกึ่งรุ่งเรืองต่อไปภายหน้า ให้ช้อยไพรได้อยู่เย็นเป็นสุขยิ่งกว่าเก่าภายหลัง มาตรา ๑ ให้พร้อมกันพิพักรักษาเบ็งคอยยังพิชผล ถ้า
๑๙. ผังผาเจีย เนื้อตายชนายหลอน แช่วเขาองา สวนหม่อนดอนป่านย่านน้ำวัง ปลาต้นครั้ง ล่ายาน ไม้คกกกเรือ สรรพพิชผลทั้งมวลฝูงมีหากเกิดมีในอา-
๒๐. วงชเขตในตาแสงหัวเมือง แลหัวพันทั้ง ๖ สิบสองหนาด่าน ให้เจ้าตนพระไชยวงษาอุปราชหัวเมือง และปลัดเมือง ขุนเมืองทั้ง ๔ เป็นผู้กำกับ
๒๑. จัดแจงกับหัวเมืองทั้งปวง รีดเก๋ออย่าถมใหม่อย่าถาง คลองโบราณมื่ออย่าม้างอย่าริด มาตรา ๑ กิจออิกรณหากเกิดมีในหมู่คำตาแสงหัวเมือง ให้ปลัดเม-
๒๒. ือง ขุนเมืองทั้ง ๔ ได้พร้อมกับเจ้าตนพระไชยวงษาอุปราชหัวเมืองชำระไล่เสี่ยงพิจารณาตามราชศาสตร์ธรรมศาสตร์ แลอาณจักรหลักคำอันเจ้าอย่าช่อมดั่งแ-
๒๓. ด่งแหล่งไวนั้น หากบ่ตกบ่แห้ง จึงให้คาดปิกชะความทั้ง ๒ ช้างลงมาจุอักษรหาเสนาในหอสนามหลวง ขึ้นกราบทูลพระองค์เราให้ได้ทราบก่อน สมควรเข้าจึงให้เข้า บ่สมค-
๒๔. วรเข้าอย่าให้เข้า อัน ๑ ให้เบ็งคอยดูแลยังข้าลักหนีซีลักเพศแปลกปลอมขึ้นไปให้โจทถามดู ครั้นบ่มีอักษรเสียนสื่อนำจิตตราเทียมขึ้นไปคอบให้เป็นสำคัญสัญญาตั้งนั้น
๒๕. เป็นคนปรีสัจจ*ต่างปลาดให้พร้อมกันจับเอาตัวไว้ อย่าให้กายหน้าด่านออกไปเป็นอันขาด ถ้าว่าบ่พึงยังตันรูหลอนออกไปตั้งนั้นให้พร้อมกันจับเอาตัวมันผู้นั้น
๒๖. ดิตจำให้มันคง คุมเอาตัวมาสู่ราชสำนักหลวงโดยรีบอย่าได้ไว้ ประการ ๑ ให้พร้อมกันสิ่งขอมเบ็งคอยดูแลยังเครื่องปोंของกันทั้งมวล คือว่าผู้คน จัวควาย มอกนา

* น่าจะเป็น ลักจระ

๒๗. มาตเจีย นอระมาต งาข้าง กัว ชื่น คองหนา ๕ กำ ๖ กำ ขึ้นเมื่อท่องผ่งนี้ เป็นของต้องห้าม อย่าให้ไผเอาออกไปซื้อขายต่างประเทศ ถ้าว่าบฟังไผยังดันเอา ออกไปดั่งนั้น
๒๘. ให้พร้อมกันจับเอาตัวมันผู้นั้น เข้ามาจู้กรรมหาเสนาในหอสนามหลวงโดยเร็วอย่าไว้ สิ่งของมันมีอันใดให้หรือเอาลงมากราบถวายเป็นราชสมบัติหลวงตงสิ้น
๒๙. ถ้าและราชการมีจักเอาของเหล่านี้ออกไป หากจักมีหน้าจิตตราเทียมและเสีย นสือขึ้นไปบอกถ้าแจ้งแล้วจึงให้พร้อมกันโดยตามพระราชอาชญาบอกขึ้นไปนั้น 31
๓๐. มาตรา ๑ อะสอมนายสร้างข้าใช้คนเที่ยวลูกท้าวบ่าวพระยา ชุนคำพานิชขึ้นล่อง ท่องเที่ยวทวัระไวไปมาผู้ใดก็ดี หากมาทำลูกถูกกวนผืนแผน บาบไหมใส่โทษ ช่มเหงเต็งกินและ
๓๑. บอกให้เลี้ยงปลงส่งเคียน และกระทำล่วงเกินนอกอาชนอกญว่าตัวเป็นดวงมาศ อาชญา แลมานะสะหาวดั่งนั้นให้พร้อมกันผูกศอกตอกคาส่งลงมาในราชสำนัก อย่าเลี้ยงอย่าปลงอย่าส่ง
๓๒. อย่าเคียนเป็นอันชาติที่เดียว มาตรา ๑ ราชการแผ่นดินเกิดมีเราพระองค์ได้ปลง พระราชอาชญาขึ้นไปกรุณาแจ้งพระราชอาชญาแล้ว ให้เจ้าตนพระไชยวงษา อุปราชหัวเมือง ปลัด
๓๓. เมือง ชุนเมืองทั้ง ๔ ให้พร้อมกันอาณัติจัดเดือนท้าวเพี้ยหัวพันทั้ง ๖ แลท้าวชุน บ่าวไพร่ในตาแสงหัวเมืองลงมาทำราชการสลองพระเดชพระคุณให้แล้วยังกิจ-
๓๔. ราชการทั้งมวล อัน ๑ ซึ่งท้าวเพี้ยหัวพันทั้ง ๖๑๒^๑ หน้าด่านและท้าวชุน บ่าวไพร่ทั้งหลายก็ให้ฟังบังคับบัญชาเจ้าตน ไชยวงษาอุปราชหัวเมืองไผอย่าขัด อย่าขวาง
๓๕. อย่าถางอย่าเวกกัน ถ้าและผู้ใดยังมานะสะหาวขัดแย้งกระด้างกระเดื่องอยู่บโอด เอาใจใส่ราชการเราพระองค์ดั่งนั้น สมพอดำให้ดำสมพอดีให้ดีสมพอดูให้ผูก มาใส่ราช-
๓๖. การ ถ้าและผู้มาถึงหน้าเวียกแล้วให้แก่ปล่อยใส่เวียกใส่การอย่าเอาเบี้ยอย่าเอาเงิน อย่ารักเงินแสนไทยให้รักไพร่แสนเมือง หล่มให้พร้อมกันพายทงายให้พร้อมกัน
๓๗. ขี่ ให้พร้อมกันเก็บผักใส่ช่าเก็บข้าวใส่เมือง เยื่องฉินใดจักเป็นบ้านเป็นเมืองเป็นริด เป็นคลอง เป็นราชการค้าหนุนพระราชสมภารพระองค์เราให้กว้างมีอวาหนา

^๑ อ่านว่า หกลีบสอง (๖๒)

๓๘. มื้อสอก ให้วรพระพุทธศาสนาถ้วนรุ่งเรื่องไปภายนอก ให้ไพร่ฟ้าข้าแผ่นดิน
อยู่เย็นเป็นสุขนั้น ให้พร้อมกันคิดอ่านปานปุดาธุห่อ อย่าช่วงอย่าชิงกัน อัน ๑
ให้พร้อม
๓๙. กับทำนุบำรุงอุปถัมภ์ค้ำชูยังวรพระพุทธศาสนา สมณชีพรามณด้วยประโยชน์ชาติทั้ง
๔ ตามยถากาลอย่าให้ขาด ให้เป็นมรรคเป็นผลคำชู้ตต่อไปภายนอก มาตรา
๔๐. ๑ ครั้นถึงเทศกาลพิศพิสมัยใหม่ แลปักขมะเดือน ๔ จำเริญให้เจ้าตนพระไชย
วงษาอุปราช หัวเมือง ปลัดเมือง ขุนเมืองทั้ง ๔ ได้พาเอาท้าวเพี้ยหัวพันทั้ง ๖๑๒
หน้าด่าน
๔๑. แลขุนจุ่มชาวคลังบ่าวไพร่ ลงมาพร้อมรับน้ำพิพัฒน์สัตยาธิการสวดสาบานตัว
ถวายต่อพระราชสมภารเราพระองค์ปีละ ๒ ครั้ง ให้เป็นปกติชู้ป้ออย่าร้างอย่าราม
มาตรา ๑
๔๒. ไม่นัดใดหากเนืองเข้ามาสู่พระราชสมภารเราพระองค์ดั่งนั้น ให้พร้อมกันดักนำ
พรหมอนน้ำพั้นเอาด้วยวรวิมุติ ผีวาไม้ต้นใดหากเนืองออกจากพระราชสมภาร
พระองค์เราไป
๔๓. ดั่งนั้นให้พร้อมกันชู้ตลากถาลเสียอย่าไว้ มาตรา ๑ เชือกมีราชการศึก เมื่อ
วันเมื่อคืนดั่งนั้น ให้เจ้าตนพระไชยวงษาอุปราชหัวเมือง ปลัดเมือง ขุนเมืองทั้ง
๔ ได้พร้อม
๔๔. กันกวตุมเอาท้าวเพี้ยหัวพันทั้ง ๖๑๒ หน้าด่าน และขุนจุ่มชาวคลังไพร่บ้าน
พลเมืองปวงออกไปพาดตีให้ระงับดับเสียให้มีชัยชนะ ถ้าและผู้ใดยังขัดแย้ง
กระด้างกระเดื่อง
๔๕. อยู่ และบ่โดยใส่ใจตำหั่วเอาราชการเราพระองค์ดั่งนั้น ให้พร้อมกันจับเอาตัวผู้
นั้นขัดแย้งนั้น กระทำเสียตามคลองอาชญาศึกอย่าได้ไว้ พระองค์ได้ปลง
ประสิทธิจุ่มพระราช-
๔๖. วังเมืองใส่หัวดั่งนี้ไผ่บ่ไว้ระบัดโดยโทษ คุงหนูประสิทธิพระราชอาชญาผู้รักษา
พระราชอาชญา อันใดนอกพระราชอาชญา อย่ากระทำ 31
๔๗. 31 ศักราช ๑๒๑๕ ตัว^๑ ปีกาเป่า เดือน ๗

^๑ ตรงกับพุทธศักราช ๒๓๕๖

คำปริวรรต ใบจุ่ม เลขที่ ๑๐

ชื่อ ใบจุ่มเจ้านครจันทบุรี พระราชทานให้แสนมงคล
และแสนสุระ กับเมืองเป็น แต่เมื่อศักราช ๒๔ ตัว

๑. 3) 33 ชุภัมสตุพระราชอาญาลายจุ่มสมเด็จบรมพิ
๒. ตู พุระมหาพุทธมิกะราชาทุธิราชเจ้าสมเด็จพระเพน
๓. เจ้าองค์เพนพระอยู่หัวปุะสิทุธิจุมทูลวงดวงนัไสหัว
๔. แสนมุงคุณแสนสุสุระ ไทกิกหอมทมิชุม อันเพน
๕. ไพรกบเมืองแพน อัญเมืองเพน ๖ สิบ๗ เรือน อัญบา
๖. นาดต ๕ สิบเรือนรอมร้อยสิบ ๗ เรือน รางทมิชในนิ
๗. เข้าผู้นี้กันราชสมบัติเข้ามี ๔ ร้อย นำ ทกั มตุรา ๑
๘. ไพรกบเมืองแพนผู้นี้หากยังสานเส้นเร้นซอนอยู่
๙. ดอมทาวพรรยาแสนหมื่น แลพุระสังมเจ้าทีใดกัดีไท จ
๑๐. ัดทาวเอามาใส่ไฟไวดังเก้าหากยังถึกหนึ่กัณสิน
๑๑. พื่อนพันเงินไซ ๓ คณิ ๓ ร้อยไซผู้หนึ่งล่านนี้ไทจัดทาว
๑๒. เอ้ามาใส่ไฟุระตังสงผู้ใดหากวบบัแมนไพรกบเมืองแ
๑๓. พนตังนั้นนำมาพิจารณาไนจันทุบุรี ผู้รักษา พุระราชอ
๑๔. าจญา อันไตนอกพุระราชอาญา อัยากัทำคังนุประสิ
๑๕. ทุธิ พุระราชอาญา ๑๑

๑๖. จสกราช ๒๔ ตว เดือน ๑๑ แรม ๓ ค่ำ วัน ๗ ฤกษ ๓

๑๗. ลุก 3

๑๘. 33 พุระยาทูลวงมะทาโนชิดไซกุลาบทุน 3.

คำอ่าน ใบจุ่ม เลขที่ ๑๐
ชื่อ ใบจุ่ม เจ้านครจันทบุรี พระราชทานให้แสนมงคล
และแสนสุระ กับเมืองเป็น แต่เมื่อศักราช ๒๔ ตัว

๑. 31 31 ศุภมัสตฺพระราชาชญา ลายจุ่มสมเด็จบรม(บ)พิ-
๒. ต(ร) พระมหาธรรมิกราชาธิราชเจ้า สมเด็จพระเป็น
๓. เจ้าองค์เป็นพระอยู่หัว ประสิทธิจุ่มหลวงดวงนี้ใส่หัว
๔. แสนมงคลแสนสุระ ให้กกหอมหมื่นช่ออันเป็น
๕. ไพร์กับเมืองแพน อยู่เมืองเป็น ๖ สิบ๗ เรือน อยู่บ้าน-
๖. นาด๔ ๕ สิบเรือน รวมร้อยสิบ ๗ เรือน ร่างหมายในนี้
๗. เขาฝูงนี้ การราชสมบัติเขามี ๔ ร้อย น้ำหัก^๑ มาตรา ๑
๘. ไพร์กับเมืองแพนฝูงนี้ หากยังช้วนเข็นเร้นช่อนอยู่
๙. ดอมท้าวพระยาแสนหมื่น แลพระสงฆ์เจ้าที่ใดก็ดีให้จ-
๑๐. ดท้าวเอามาใส่ไพร์ไว้ดังเก่า หากยังถึกหน้กินสิน-
๑๑. พื่อน พันเงินใช้ ๓ คน ๓ ร้อยใช้ผู้หนึ่ง ล้านให้จัดท้าว
๑๒. เอามาใส่ไพร์ดงเลี้ยง ผู้ใดหากว่าบ่แม่นไพร์กับเมือง-
๑๓. พนดงนั้น นำมาพิจารณาในจันทบุรี ผู้รักษาพระราชอ-
๑๔. าชญาอันใดนอกพระราชอาชญาอย่ากระทำ คงนุประสิ-
๑๕. ทธิพระราชอาชญา ๑๑
๑๖. จุ(พ) ศักราช ๒๔ ตัว^๒ เดือน ๑๑ แรม ๓ ค่ำ วัน ๗ ฤกษ์ ๓
๑๗. ลูก 31
๑๘. 3 3 พระยาหลวงมหาโนชิตไชยกราบทูล 3 3

^๑ น่าจะเป็นน้ำหนัก

^๒ สรุปว่าถ้าเทียบขึ้นแรมแล้วอาจเป็น จ.ศ. ๑๐๒๔ หรือ จ.ศ. ๑๒๒๔ ถ้าเป็น จ.ศ. ๑๒๒๔ ตรงกับวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๔๐๔ ถ้า จ.ศ. ๑๐๒๔ ตรงกับวันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๒๐๔

คำปริวรรต ใบจุ่ม เลขที่ ๑๐
ชื่อ ใบจุ่มเจ้านครหลวงพระบาง พระราชทานให้พระยาคำมุนดี
เมืองเวียง เมื่อศักราช ๑๔๔ ตัว

๑. ๑ สุปมิมะสัถฐพราอัญญา สลิมเดจัปรมิบัพิตระพะมะหาธรรมมิกะราชาธิราช
ชัตติยะวละจนทะนะมะหามะหนัตะจักรพัตธิพุมิรธาธิราชเจ้า
๒. สลิมเดจัปรเพน้เจ้าอิงครเพน้พะอัยหิวในเมืองหลวงราชะทานึปละสิทธิจุมราชะวง
เมืองดวงนี้สัหิพุยาคำมุนดี อุตระมะทานึสัชัยชะนะสมิคาม
๓. เมืองรุมไหพิสัพักรัสาอวิงชิงเซตุมุคาตาแสงเมืองรุม ทังมวนเซตั้นแตงแสง
กำไตตังแตงอน หิมาหลยลวงไชเก๊าเก๊าเลาะนำ
๔. คามกำชัยชินเมือรุษปากควเลาะนำควชินสุดยอช ไตนำสนัหลวงลัษัยอชคาน
ลัษัไสแตงดินเน็งสัพูเลี่ยลัดไสยอชรางลัดไส
๕. รามอุลตัสไกนบวงลัดไสยอชงลัดไสพุมพุนะนย ลัดไสกอนหิมาหลยลวงไช
เก๊าเก๊าฟุงมีไไตอัยาไหสวานเสนไปไตเมือเหินอ
๖. ที่ไตเถิงชวบกาสะดูลี่ริษคองราชะสมิบัตงวษาากอนบานเมืองมีสิ่งไไตไหแสนทัง
๔ พอมกบัพุยาหวิพน้เกบักำนำลึงมาจจะอัครมะหาเส
๗. นาขุลาบถวายุเพน้ปะกะติชูปลัอัยารางอัยารามมาตรา ๑ รีดกัณกบักำเมืองเคี้ยเกบักัณ
แตงอนสิบ ๒ มามีสิ่งไไตไหเกบักัณนำลึงนอัยายุดอัยา
๘. เหลือ มาตรา ๑ กิจจะอะทุธิะกัละนะเมืองไตหากเกิดมีไตแสงไหแสนทัง ๔ พอม
กบัพุยาหวิพน้พิจารณาตุดต ๔ ตังมาลุมหากบักบักแห่ง
๙. จิงไหะลึงมาสุราชะจันท์หลวงตามริษ สนัไจกัเพน้บ้านเพน้เมืองเพน้ริษเพน้คอง
เพน้ดานเพน้ทางไทวนไหเตม้เตม้ดงกัละควากอน
๑๐. ไทพอมกนัสัใจคิชเคื่อง อัยารกัแสนไทไทรกัไทแสนเมืองผิไมตั้นไตเน็งเข้ามาสู
พราชะสมิพานในพอมกนัตักนำพิมอิมนำ
๑๑. พินเอาตวยวระวูทุธิะ ผิไมตั้นไตหากเน็งออกจากพราชะสมิพานไทพอมกนัชูดราก
ถากล้าเลี่ยไหสยงไหหิมีติ ปะกาน ๑ หากเชือกมีราชะกานมี
๑๒. วณัมีคินไหแสนทัง ๔ พอมกบัพุยาหวิพน้กฤษถิเอ้าทาวพุยาแสน หิมีนขุนจุมชาว
คังสัพพะนำทหนองกองชอยในตาแสงทังมวนพอมกนั
๑๓. ไปพุชติสัเยอหิมีชะชะนัชอชัยอัยุบัสัใจเอือราชากาน ไทพอมกะทำสัเยตามคอง
เล็กอัยาไ ผูรกัสาพราชะอ้ายา

๑๔. อนันโตนอกพราชาอาญาอียากะท่า คู่ร่นุระปะสิทุธิพราชาอาญา สกัราช ๑๒๒๐
ตีวปูลีเปิกชงา เดือน ๘ ขึ้น ๓ ค่ำ วัน ๑ ไชยน์

๑๕. ตูะพะวงไชยน์ตูะพะวง ไชยะม้งคะลง

๑๖. สกัราช ๑๔๘ ตีว ปูลีรวายชงาเดือน ๑ ขึ้น (เป็นรอยลบ) ฤทธิ ๒๓ ลูก

คำอ่าน ใบจุ่ม เลขที่ ๑๑

ชื่อ ใบจุ่มเจ้านครหลวงพระบาง พระราชทานให้พระยาคำมุนต์ เมืองเวียง เมื่อศักราช ๑๔๘ ตัว

๑. ศุภมัสดุ พระราชอาชญาสมเด็จบรมบพิตรพระมหาธรรมิกราชาธิราชขัตติยวง
จันทนมหามหันทจักรพรรดิภูมิรินทราธิราชเจ้า
๒. สมเด็จพระเป็นเจ้าองค์เป็นพระอยู่หัวในเมืองหลวงราชธานี ประสิทธิภูมิราชวังเมือง
ดวงนี้ ใส่หัวพระยาคำมุนต์รื้อตมธานีศรีไชยชนะสมคาม
๓. เมืองเวียง ให้พิทักษ์รักษาอวางเขต หมู่คำตาแสงเมืองเวียงทั้งมวล เขตแดน
ตาแสงกำไต้ตั้งแต่ก่อนหมาเหลียวลงใช้เถาเก่า เลาะน้ำ
๔. คาบก้าซ้ายขึ้นเมื่อรดปากควา เลาะน้ำควาขึ้นสุดยอดได้น้ำสันหลวงลัดยอดคาน
ลัดใส่แดนดิน เนิงใส่ภูเลยลัดใส่ยอดตรง ลัดใส่
๕. รามอุ ลัดใส่กานบ่วง ลัดใส่ยอดดง ลัดใส่ภูมูมูพะเนียง ลัดใส่ก่อนหมาเหลียว
ลงใช้เถาเก่า ผูกมีไว้ให้ดี อย่าให้ชว้นขึ้นไปได้เมื่อเหนือ
๖. ที่ใด ถึงชวบกาลฤดูปีรีตคลองราชสมบัติ งดงาอากรบ้านเมืองมีสิ่งใด ให้แสนทั้ง
๔ พร้อมกับพระยาหัวพันเก็บกำนำลงมาจุจกรรมหาเส-
๗. นากราบถวายเป็นปกติชูปือย่ำร้างอย่าราม มาตรา ๑ รีดกินกับเจ้าเมืองเคยเก็บ
กินแต่ก่อนสืบสืบมามีสิ่งใดให้เก็บกินนำสิ่งนั้นอย่าหยุดอย่า
๘. เหลือ มาตรา ๑ กิจอธิกรณ์เมืองใดหากเกิดมีในตาแสง ให้แสนทั้ง ๔ พร้อมกับ
พระยาหัวพันพิจารณาตัดแต่ ต่อ ๔ ตั้งมาลุ่ม หากบ่ตกบ่แห้ง
๙. จงให้เขาลงมาสู่ราชสำนักหลวงตามริต ฉั่นใดจักเป็นบ้านเมืองเป็นริตเป็นคลอง
เป็นด่านเป็นทางให้อ้วนให้เต็มเต็มดังกาลคราวก่อน
๑๐. ให้พร้อมกันใส่ใจคิดเคื่อง อย่ารักแสนไทยให้รักไพร่แสนเมือง ฝิไม้ตันใดเนิงเข้า
มาสู่พระราชสมภาร ให้พร้อมกันดักน้ำพรอมน้ำ
๑๑. พันเอาด้วยวรวิม ฝิไม้ตันใดหากเนิงออกจากพระราชสมภาร ให้พร้อมกันขุดราก
ถากลำเสียให้เสียให้หมด ประการ ๑ หากเชือกมีราชการมือ-
๑๒. วันมื่อคืน ให้แสนทั้ง ๔ พร้อมกับพระยาหัวพันกวตถือเอาหัวพระยา แสนหมื่น
ขุนจุ่มชาวคลังสรรพหน้าหนองกองข้อยในตาแสงทั้งมวล พร้อมกัน

๑๓. ไปฟาดตีเสียให้มีชัยชนะ ผู้ใดขัดแข็งอยู่บ่ใส่ใจเอาราชการ ให้พร้อมกระทำเสียตามคลองศีกอย่าไว้ ผู้รักษาพระราชอาชญา
๑๔. อันใดนอกพระราชอาชญาอย่ากระทำ คุณุประสิทธิพระราชอาชญา ศักราช ๑๒๒๐ ตัว ปีเปิกชง้า เดือน ๘ ขึ้น ๓ ค่ำ วัน ๑ ชย-
๑๕. ตูภาวี่ ชยตูกาวี่ ชยมงคลี่
๑๖. ศักราช ๑๔๘ ตัว^๑ ปีระวายชง้า เดือน ๑ ขึ้น (เป็นรอยลบ) ฤกษ์ ๒๓ ลูก

^๑ จุลศักราช ๑๑๔๘ ตัว พุทธศักราช ๒๓๒๕

คำปริวรรต ใบจุ่ม เลขที่ ๑๒

ชื่อ ใบจุ่มเจ้านครหลวงพระบาง พระราชทานให้พระอุปราช เมืองลานมาศ

๑. 8 III สุปัมมะสตัตุพราชะอาจุชยาสุสมิเตจัพเพเนเจ้าลานชางริมชาวบรัมมะเสฏฐะ
๒. ชัตติยะสุริยะพราชะวิจสามะหาไชยะจักระพัตติะพุมมีอะเทพิระชะนีระนะ
๓. ธีธาทีปตติ บรัมมะนาฏฐะ บรัมมะบัพิตตะพะมะหาทมมีกระราชะที่ราชะเจ้า
๔. พระนะคอนเมืองหลวงพระบางราชะทานีส้องคะ ดินเพ้นพะอัยยูเกลา
๕. อัยยูชอมมปงปะสีหิ " พระพนอมพราชะโออาษหลวงดวงนี้โผุสใส
๖. เกลาไสชอมมเจ้าดินพะอมุมะราชหวิเมืองลานมาษ แสนเมืองบุน
๗. เรืองทะฤาสิสิหิอะโพโคไชยาวัทอะนะสุยะเตชาปนัยามุงคุนแลปลัด
๘. เมืองขุนเมืองทัง ๔ ไหพอมกนัพีพักรักษาตุมปกักกิหอมกองคุ
๙. หมิชุมปาปุกลูกหลานบาวไพเตปะดาอัยยูในอวิงชิงเซษหวิเมืองทังมวนลูกเมออิง
๑๐. อนันกับหวิเมืองมีบานตาษ เมืองเพนเมืองชะทอนบานลังก้างเมืองชะอัยยังชะคาย
๑๑. บานอ้อ เมืองลาบคะหมีผาหอกบานถีนหาษเหมินดินกาเมืองเมิงเมือง
๑๒. ชามเมืองเยย์เมืองลานตาแสงหวิเมืองรุษคาไคไหพอมกนัรักษะเอาคานันอัยยา
๑๓. ลวงอัยยาเกินไหพอมกนัพักรักษารพราชะทานเอ้ากานงวษคังริษหวิเมืองแต
๑๔. กอนเคียไครพราชะทานอัยยูนี้ไปมาสังไคเจ้าพะอังกังพะกัณฐา ไหทานอัยยูนี้
๑๕. ไปตามรุชคองสังแตกอนนันทังมวน แลวไหเจ้าดินพะไชยวิงสาอุมมะราชหวิเมือง
๑๖. ลานมาษแสนเมืองบุนเรืองทะฤาสีสิหิอะมะสุยะเตชาแลปลัดเมืองขุนเมืองทัง ๔
ไหพอ
๑๗. มกนัพีพักรักษาทาวตังขุนชาปีแควงอนันลูกชางหวิเมืองทังมวนคิวกากูหูลูก
๑๘. ยังลูกยายฝ่ายไไทยวนกาวชาวลีเชินสอยสุยพวนชาลาวชาวลาษไฟบานพนัละ
๑๙. เมืองทังมวนอนันอัยยูในตาแสงหวิเมืองไวไคอัยยาไชชวานเสนไป
๒๐. ไคเมือเหินอที่ไคแมนเข้าหากชะทานอัยยานกัวแตกดินเข้าไคเพิงพาอา
๒๑. ไสยแอบแฝงอัยยูกัณกับทาวพยามูกคาตาแสงบานนอัยเมืองไหญหวิรองช
๒๒. องนอัยตอกหวยราวเข้าป่าไมไคพินาแห่งหินดำบิไคกัดีไหเจ้า
๒๓. ดินพะไชยะวิงสาอุมมะราชหวิเมืองไคแตงทาวขุนบาวไพออกไป
๒๔. กาวกอมรองรุษกถอษถอนเอ้าเข้ามาสอมบานใสเมืองไวเอ้ารุษชะกาน
๒๕. งวษคังหลวงตามระชะปะเพน มาตดา ๑ คนถึงเก็ชะกานเดือน ๑๒ หลวง มารุษมา
๒๖. ถึงแล้วคิวกวษงาอาออนริษเสคองส่วยกานกับตีทาวเพียหวิเมือง

๒๗. ทังปวงเคียวไต่บวิระบัษมาแตกอนมีส้งใดไทเจ้าดินพะไชยะวังษาอุ้มมะราช
๒๘. หวิเมืองแลปลัดเมืองขุนเมืองทัง ๔ ไตอานัษจันเดินบอกกาวทาวเพี้ย
๒๙. หวิพนทัง ๖ ไตจันแจงซังดีเอ้าไหคืบจิบจำนวนแลวไทเจ้าดินพะไช
๓๐. ยะวังษาอุ้มมะราชหวิเมืองแลปลัดขุนเมืองทัง ๔ ไตพาเอาลิงมาจจะอัครมะหาเส
๓๑. นาทุธิะบดีในให้ส่นามหลวงพาชินชูลาบถวยไหเป้นักัระติะชูปสู้อิยารางอิยาราม
๓๒. มาตดา ๑ ข้าไหลไทชวานผุ้งไคแลย็นดีเข้ามาสุพรราชะสิมพานพะอิง
๓๓. เร้าตังนนไหเจ้าดินพะไชยะวังษาอุ้มมะราชหวิเมืองปลัดเมืองขุนเม
๓๔. องทัง ๔ ไตพอมกนัถวยกอมกonganเอ้าเข้ามาเป้นข้าสามานกบัแผนดิน
๓๕. ไทเข้าใส่ใจทำมางสาแ่งไหเป้นบ้านเป้นเมืองไหวะระพพุทุทะสาขส่นากานกงรุงเรือง
๓๖. ตัไปพวยหนาไหไฟไคอยู่เอียนเป้นสุกยังกวาเก้าพวยหล่งมาตดา ๑ ไทพอมกนัพิพัก
๓๗. รกัสาเป็งค้อยผุ้ชะผุ้ละถ่าเผิงผาเจ้ยเนือตายุชไนยลอนแนวเข้า่นางสวนมอนดอน
๓๘. ปานยานนำว้งป่าดินค้งล่ายานไม้คักกิกเรือสั้พระพิชชะผุ้ละทังมวนผุ้งนี้หาก
๓๙. เกษมีในอวิงชิงเข้ชในตาแสงหวิเมืองแลหวิพนทัง ๖ สปีสองทนาดานไหเจ้า
๔๐. ดินพะไชยะวังษาอุ้มมะราชหวิเมืองแลปลัดเมืองขุนเมืองทัง ๔ เป้นผู้กำกับจันแ
๔๑. จงกบัหวิเมืองทังปวงรุ้เก้าอียา ถิมไทมอียาถางคองโบราณนือยามางอียารุ้
๔๒. มาตดา ๑ กุ้จะอาทีกะละนะหากเกษมีในมุคตาแสงหวิเมืองไหปลัดเมือง
๔๓. ขุนเมืองทัง ๔ ไตพอมกบัเจ้าดินพะไชยะวังษาอุ้มมะราชหวิเมืองข้าละไลลยงพิจา
๔๔. ระนาตามราชชะสานท่ามะสาขแลอานาจกัหลกัค่านเจ้ายาชมอมไคตังแตงแหลง
๔๕. ไวนหากบัตักบัแห่งจ้งไหคชูปักชะความทัง ๒ ขางลึงมาจจะอัครมะหาเส
๔๖. นาในให้ส่นามหลวงพิจาระนาดั้ชตามคองเมือง มาตดา ๑ รัชคองกบัเจ้าดินพะไช
๔๗. ยะวังษาอุ้มมะราชหวิเมืองเคี้ยเก้บกนันำลูกชางทางเมือง ลูกมุคตาแสงแตกอน
๔๘. มีส้งใดไทเก้บกนัตามส้งนัณอียาลนือยาเหลื่อ มาตดา ๑ ไทพอมกนัพิพักรกัสาทนา
๔๙. ดานชาทางมุคตาแสงบานเมืองไวไหแหนดไหทนาอียาลระอียาเล็งถาแลอบประ
๕๐. ทุษราชะทุษตางบัระเท้ชเข้ามาไหโจษถามอาชินายแลลูกบาวแลส้งของเคื่อง
๕๑. ราชชะบนัหากานมือนัไคไหแจงแจนัแหนดแลวไหะ มาแจงกบัอัครมะหาเส
๕๒. นาในให้ส่นามหลวงชินชูลาบทูนพะอิงเร้าไหไคชาบคองสนิมควนเข้าจ้งไหเข้า
๕๓. บัสนิมควนเข้าอียาไหเข้าอนั ๑ ไทเบ็งค้อยดูแลยงข้าลัทนี้ชิลักพัชแปกปอม
๕๔. ชินไปไหโจษถามดูคนบัมีอัคระสยสนีหาจิชดาทุยมชินไปกอนไหเป้นสำคนั
๕๕. ส่นัญาดจันนัเป้นคินปุระระสัจจอนตางปลาสไทพอมกนัจบัเอ้าตัวไวอียาไห
๕๖. กายทนาดานออกไปเป้นอนัชาชถาวาบัฟ้งยงดินลูหลอนออกไปดจันนัไหพ

๕๗. อมกนัจับเอาตัวมณีนุชนดิษจำให้หมันคิงคมุเฝ้าตัวลึงมาสุราชะจ่านัก
๕๘. หลวงโดยรบือยาไดโวปะการ ๑ ไทพอมกนัสิ่งหอมเบ็งถอยดูแลงค์เคื่องปอง
๕๙. ของกนัทั้งมวนคิว่าผุคินักวิควายมอกนุษาษาเจียนระมาษา ขางกวิ
๖๐. ชนึคองทนา ๕ กำ ๖ กำ ชินเมื่อแท่งผุนี้เป้นของตองทามฮยาไพไผเอ้า
๖๑. ออกไปชีช่ายตางประเทษถาวาบัฟงไผยังดินเอ้าออกไปตงนัไผพอม
๖๒. กนัจับเอาตัวผุชนึเข้ามาจะอรกัหมะหาเสนาในห้สนามหลวงโดยเล้าฮยาไวสั้งของ
๖๓. มนัมือไนไคให้ริเอ้าลึงมาชลาบถววยเป้นราชะสมบัษหลวงตังสนัถาและราชะชกา
๖๔. นมีจกัเอ้าของเล้านี้ออกไปหากจกัมีหินา จูชีดาทุมและสยุนสีชนึไปบอกถาแ
๖๕. จงแลงจั้งไทพอมกนัโดยตามพราะชะอาจุชยาบอกชนึไปนั มาตดา ๑ อะสอม
๖๖. นายสาข้าไซคินทวยวลกุทาวบาวพยาชานุคาพานึช ชนึลองทองทวยทวระไว
๖๗. ไปมาผุวไคกัดีหากมาทาลูกกุกวินผึะแผนบาบใหม่สัโทะษชิมเหิงเตงกนั
๖๘. และบอกไหลยงปงัสังคยันและกะทาลวงเกินนอกอาษนอกยาวาตวิ
๖๙. เป้นดวงมาษอาจุชยาและมานะสะหาตงนัไผพอมกนัผุกลอกตอก
๗๐. คาสลึงมาในราชะจ่านักฮยาลุยฮยาปงัฮยาสอฮยาคุยนเป้นอนัชาษที่ดยว ย||
๗๑. มาตา ๑ ราชะชกานแผนดินเกียมีเร้าพะอึงไคปงัพราะชะอาจุชยา ชินไปกันุรา
๗๒. แจงแลวให้เจาติน
๗๓. พะไซยะว้จาสาอุมมะราชหวิเมืองปลัดเมิงขุนเมืองทง ๔ ไคพอมกนั
๗๔. อาณัชัเจินทาวเพี้ยทวิพนัทง ๖ แลทาวขุนบาวไฟในตาแสง หวิ
๗๕. เมืองลึงมาทาราช ชะกานสลองพะเคษพะคนุไหแลวยักัษจะราชะชก
๗๖. านทงมวน 31 อนั ๑ ชิงทาวเพี้ยทวิพนัทง ๖๑๒ ทินาดาน แลทาวขุนบา
๗๗. วไฟทงหลายกัไฟงบัคบัณัชาเจาตินพะไซยะว้จาสาอุมมะราชหวิ
๗๘. เมืองไผฮยาชัฮยาชวางฮยาถางฮยาเวคณั 31 ถาแลผุโดยจั้งมานะสะหา
๗๙. ชุขัแงกะดางกะเคื่องอูบไคเอ้าใจใสราชะชกานเร้าพะอึงตงนั
๘๐. สิมพัตาไคดาสมิพัตีไคตีสมิพัผุกลไผผุกลมาใสราชะชกาน e | ถาและ
๘๑. ผุกลมาถึงทินาวุกแลวไหแกลไสวุกใสกานฮยาเอาเบ้ยฮยาเอาเงินฮยารักเงิน
๘๒. แสนไทไทรกัไฟสะเมือง 71 ทลมิไผพอมกนัพวยหงวยไผพอมกนัชิวไฟ
๘๓. อมกนักับผุกลไสชาเก็บชัาใสเมืองเอียงอนัไคจกัเป้นบ้านเป้นเมืองเป้นริษ
๘๔. เป้นคองเป้นราชะชกานคัาหิณพราะราชะสมิพานพะอึงเร้าไคกวางมิว
๘๕. ทินามีสอกไหวะพะพุททะสาษสนากานกุงรุงเรองไปพวยทินาไหไฟพา
๘๖. ชัาแผนดินไคอูเอียนเป้นสุกนัไผพอมกนัคิษอาณปานปุหาตูลุผุฮยา
๘๗. ชวงฮยาชิงกนั || อนั ๑ ไผพอมกนัพะหุะปาสูงอูบปะถัาคัาชวยังว้ระพ
๘๘. ะพุททะสาษสนาโสุมมะนะชีพามดวยปะโจยะชาษทง ๔ || ตามยถัธาคาลัง

๘๘. อียาโทษาโทเปหมักเป้น ผินคำชุตินคินตวไปพวยทนามาตุธา ๑ คัน
 ๘๙. เถิงเทศะกานพิชพีปีโหมแลปชัมมะ เดือน ๙ จำเรินโทเจ้าตินพะไซ
 ๙๐. ยะวิงสาอุมมะราชหวิเมืองปลัดเมืองชนูเมืองทง ๙ ไตพาเอ้าทาว
 ๙๑. เพี้ย หวิพนทง ๖๑๒ ทินาดานและชนูจุมชาวคังบาวไทลึงมาพอมลบน้ำ
 ๙๒. พะพีพิชสุตธยาทิตะถานสะบะชิสะบานตวิถวยตัพระชะสัสมพานเร้า
 ๙๓. พะอิงปูลี และ ๒ คังโทเป้นปักระตือระชูปูลี อัยารางอัยารามมาชดา ๑ ไม้ดิน
 ๙๔. ไต หากเนิงเข้ามาสูพระชะสัสมพานเร้าพะอิงดงนั้นโทพอมกนั
 ๙๕. ตก้นำพอมอนำผินเอาตวยวระวูทือ ผิว่าไม้ดินไตหากเนิงออก
 ๙๖. จากพระชะสัสมพานพะอิงเร้าไปดงนั้นโทพอมกนัชุกรากถากล้า
 ๙๗. เสี้ยอียาไว มาตุธา ๑ เชอกมีระชะกานเล็กเมือวนเมือคินดงนั้น
 ๙๘. โท เจ้าตินพะไซยะวิงสาอุมมะราชหวิเมืองปลัดเมืองชนูเมืองทง
 ๙๙. ๙ ไตพอมกนักษคุมเอ้าทาวเพี้ยหวิพนทง ๖๑๒ ทินาดาน แลชนู
 ๑๐๐. จุมชาวคังไทบานพินละเมืองทงปวงออกไปพวยตือไทละงับดับเสี้ย
 ๑๐๑. โทมีไซชชะนัถาและผุโดยงัชชะงะดางกะเตองอัยแลบโดยใสใจดำ
 ๑๐๒. หวิเอ้าราชชะกานเร้าพะอิงดงนั้นโทพอมกนัจับเอ้าตวมาผุมนัชชะ
 ๑๐๓. ชะงนัชะทำเสี้ยตามคองอาจุธยาเล็กอียาโตไวพะอิงโตปงปะสือทือชะ
 ๑๐๔. มุพระชะวงเมืองสือทิดงนี้ไผบับวระบับโดยโทษคังนุระปะ
 ๑๐๕. สือทือชะพระชะอาจุธยา II ผุรูกัสาพระชะอาจุธยา อนไตนอกพระชะ
 ๑๐๖. อาจุธยาอียากะทำ 31 c 31 31 31 31

คำอ่าน ใบจุ่ม เลขที่ ๑๒
ชื่อ ใบจุ่มเจ้านครหลวงพระบาง พระราชทานให้พระอุปราช
เมืองลานมาศ

๑. ๓ || ศุภมัสดุ พระราชอาชญา สมเด็จพระเป็นเจ้าล้านช้างร่มขาว บรมเสฏฐะ
๒. ชติยะสุริยะพระราชวงษามหาไชยจักรพรรดิภูมิณฑเทพิชชนีธ-
๓. ธีราชธิติบรมนาถบรมบพิตรพระมหาธรรมิกราชาธิราชเจ้า
๔. พระนครเมืองหลวงพระบางราชธานีศรีองค ตนเป็นพระอยู่เกล้า
๕. อยู่ชม่อมปลงประสิทธิ || พระพรจุ่มพระราชโอรสหลวงดวงนี้ โปรดใส่
๖. เกล้าใส่ชม่อมเจ้าตนพระอุปราชหัวเมืองลานมาศแสนเมืองบุญ-
๗. เรืองทฤฤทธิสิทธิโกคัยไชยวิวัฒนสุ(ริ)ยะเตชาปัญญามงคลแลปลัด
๘. เมืองขุนเมืองทั้ง ๔ ให้พร้อมกันพิพักรักษา ต้มปกกกหอมกอง-
๙. หมู่มุข ป่าปลุกลูกหลานบ่าวไพร่แต่ประดาอยู่ในอวางเขตหัวเมืองทั้งมวล ลูกเมือง
๑๐. อันขึ้นกับหัวเมืองมีบ้านตาดเมืองเป็นเมืองชะทอนบ้านลังกลางเมืองชะอย่างชะคาย
๑๑. บ้านอ้อ เมืองลาบคมีผาหอกบ้านถิ่น หาดเหมินดินกาเมืองเผ็งเมือง
๑๒. ชามเมืองเยยเมืองลานตาแสงหัวเมืองรอดคาใดให้พร้อมกันรักษาเอาคาน้อย่า
๑๓. ล่วงอย่าเกินให้พร้อมกันพิพักรักษา รับพระราชทานเอการงดคลังรีดหัวเมืองแต่
๑๔. ก่อนเคยได้รับพระราชทานอยู่กินไปมาเดิมสิ่งใด เราพระองค์ก็ทรงพระกรุณาให้
- ทานอยู่กิน
๑๕. ไปตามรีดคลองสิ่งแต่ก่อนนั้นทั้งมวล แล้วให้เจ้าตนพระไชยวงษาอุปราชหัวเมือง
๑๖. ลานมาศแสนเมืองบุญเรื่องทฤฤทธิประสิทธิมสุรเตชาแลปลัดเมือง ขุนเมืองทั้ง ๔
- ให้พร้อม-
๑๗. มกันพิพักรักษาทั่วตงขุนชาปีแควง อันลูกช้างทางเมืองทั้งมวลคือว่ากุหลูก
๑๘. ยังลูกยายฝ่ายไทย ยวน กาว ชาวลื้อ เขิน ส่วย ส่วย พวน ข่าลาวชาวราชบุรี
- ไพร่บ้านพล
๑๙. เมืองทั้งมวลอันอยู่ในตาแสงหัวเมืองไว้ให้ดี อย่าให้ชว่นเขินไป
๒๐. ได้เมื่อเหนือที่ใด แม่นหากเขาสะท้านย่านกลัวแตกตื่นเข้าไปพึ่งพาอา-
๒๑. คัยแอบแฝงอยู่กินกับท้าวพระยา หมู่มุขตาแสงบ้านน้อยเมืองใหญ่ หัวร้อง-

๒๒. องน้อยตรอกห้วยราวเขาป่าไม้ไพรหนา แห่งหนตำบลใดก็ดีให้เจ้า-
๒๓. ดนพระไชยวงษาอุปราชหัวเมือง ได้แต่งตั้งท้าวขุนบ่าวไพร่ออกไป
๒๔. กาวกุมรื่องเรียกถอดถอนเอาเข้ามาซ่อมบ้านใส่เมืองไว้เฝ้าราชการ
๒๕. งวดคลังหลวงตามราชประเพณี มาตรา ๑ ครั้นถึงเทศกาลเดือน ๑๒
หลวงมารอดมา
๒๖. ถึงแล้ว คือว่าวงวดงาอาการรืดเศลงส่วยการกับตัวท้าวเพี้ยหัวเมือง
๒๗. ทั้งปวงเคยได้บ้พระบัตมาแต่ก่อนมีสิ่งใด ให้เจ้าตนพระไชยวงษาอุปราช-
๒๘. หัวเมืองแลปลัดเมืองขุนเมืองทั้ง ๔ ได้อาณัติจัดเดือนบอกกล่าวท้าวเพี้ย
๒๙. หัวพันทั้ง ๖ ได้จัดแจงซ้งตีเอาให้ครบจบจำนวน แล้วให้เจ้าตน พระไช-
๓๐. ยวงษา อุปราชหัวเมือง แลปลัดขุนเมืองทั้ง ๔ ได้พาเอาลงมาจุ อัครมหาเส-
๓๑. นาธิบดีในหอสนามหลวงพาขึ้นกราบถวายให้เป็นปกติชูปือยาร้างอาราม
๓๒. มาตรา ๑ ข้าไทไทยช้วนฝูงใด แลยินดีเข้ามาสู่พระราชสมภารพระองค์
๓๓. เราดังนั้นให้เจ้าตนพระไชยวงสาอุปราชหัวเมือง ปลัดเมือง ขุนเม-
๓๔. องทั้ง ๔ ให้พร้อมกันเกี่ยวกอมกองยานเอาเข้ามาเป็นข้าสามัญกับแผ่นดิน
๓๕. ให้เขาใส่ใจทำมั่งสร้างแปลงให้เป็นบ้านเป็นเมือง ให้วรพระพุทธศาสนา กำน่ง
รุ่งเรือง
๓๖. ต่อไปภายหลัง ให้ไพร่ได้อยู่เย็นเป็นสุขยิ่งกว่าเก่าภายหลัง มาตรา ๑ ให้
พร้อมกันพิพาก
๓๗. รักษาเบ้งคอยพืชผล ถ้าเผิงผาเจียเนื้อตายชนายหลอนแซ้วชานองาสวนม่อนดอน
๓๘. ป่านย่านน้ำวังปลาตันคังลำยานไม้คกกกเรือ สรรพพืชผลทั้งมวล ฝูงนี้หาก
๓๙. เกิดมีในอวาชเขตในตาแสงหัวเมือง แลหัวพันทั้ง ๖ สิบสองหน้าด่านให้เจ้า
๔๐. ดนพระไชยวงษาอุปราชหัวเมืองแลปลัดเมือง ขุนเมืองทั้ง ๔ เป็นผู้กำกับจัด-
๔๑. จงกับหัวเมืองทั้งปวง รีดเก๋ออย่าถมใหม่อย่าถาง คลองโบราณนื้ออย่าม้างอย่าริด
๔๒. มาตรา ๑ ก็จออิกรณหากเกิดมีในหมู่คำตาแสงหัวเมือง ให้ปลัดเมือง
๔๓. ขุนเมืองทั้ง ๔ ได้พร้อมกันกับเจ้าตนพระไชยวงษาอุปราชหัวเมืองชำระไล่เรียง
พิจา-
๔๔. รณตามราชศาสตร์ธรรมศาสตร์ แลอาณจักรหลักคำอันเจ้ายาหม่อมได้ตั้งแต่ง
แหล่ง
๔๕. ไฉนนั้น หากบ่ตกบ่แห่งจึงให้คาดปักชะความทั้ง ๒ ช้างลงมาจุอัครมหาเส-

๔๖. นาในหอสนามหลวง พิจารณาตัดตามคลองเมือง มาตรา ๑ ริดคลองกับเจ้าตน พระไช-
๔๗. ยวงษาอุปราชหัวเมืองเคยเก็บกินนำลูกช้างทางเมือง ลูกหมู่ค้าตาแสงแต่ก่อน
๔๘. มีสิ่งใดให้เก็บกินตามสิ่งนั้นอย่าลืออย่าเหลือ มาตรา ๑ ให้พร้อมกันพิพักรักษา หน้า
๔๙. ด่านข้าทางหมู่ค้าตาแสง บ้านเมืองไว้ให้แน่นให้หนา อย่าละอย่าเลิงถ้าแลอุป-
๕๐. ทูตราชทูตต่างประเทศเข้ามาให้จดถามเอาชื่อนายแลลูกบ่าวแลสิ่งของเครื่อง
๕๑. ราชบรรณาการมีอันใดให้แจ้งแจ้งแนแนแล้ว ให้มาแจ้งกับอัครมหาเส-
๕๒. นาในหอสนามหลวงชั้นขลาบทูลพระองค์เราให้ได้ทราบก่อน สมควรเข้าจึงให้เข้า
๕๓. บ่สมควรเข้าอย่าให้เข้า อันหนึ่งให้เบี่ยงคอยดูแลยังข้าล็กหนี่ ซี้ล็กเพศแปลกปลอม
๕๔. ขึ้นไปให้จดถามดู คั้นบ่มีอักขระเสียหนังสือหน้าจิตตาเทียมขึ้นไปก่อนให้เป็นสำคัญ-
๕๕. สัญญาตั้งนั้น เป็นคนปู้สัจตรงปลาตให้พร้อมกันจับเอาตัวไว้ อย่าให้
๕๖. ภายหลังหน้าด่านออกไปเป็นอันขาด ถ้าว่าบ่ฟังยังดันรูหลอนออกไปตั้งนั้น ให้พร-
๕๗. ้อมกันจับเอาตัวมันผู้นั้นติดจำให้มั่นคง คุณเอาตัวลงมาสู่ราชสำนัก
๕๘. หลวงโดยรีบอย่าได้ไว้ ประการ ๑ ให้พร้อมกันสิ่งขอมเบี่ยงถ้อยดูแลยังเครื่องป้อง
๕๙. ของกันทั้งมวล คือว่า ผู้คนจัวควายมอกขนาดมาตเจียนอะระมาตงาข้าง กัว-
๖๐. ซีนคองหนา ๕ กำ ๖ กำ ขึ้นเมื่อถึงผู้นี้เป็นของต้องห้าม อย่าให้ไผเอา
๖๑. ออกไปซื้อขายต่างประเทศ ถ้าว่าบ่ฟังไผยังดันเอาออกไปตั้งนั้น ให้พร้อม
๖๒. กันจับเอาตัวผู้นั้นเข้ามาจ้อครมหาเสนาในหอสนามหลวง โดยเร็ว อย่าไว้สิ่งของ
๖๓. มันมีอันใดให้รื้อเอาลงมาขลาบถวายเป็นราชสมบัติหลวงดงลั่น ถ้าและราชกา-
๖๔. รมิจักเอาของเหล่านี้ออกไป หากจักมีหน้าจิตตาเทียมและเสียหนังสือขึ้นไปบอก ถ้าแ-
๖๕. จังแล้วจึงให้พร้อมกันโดยตามพระราชอาชญาบอกขึ้นไปนั้น มาตรา ๑ อะสม
๖๖. นายสาข่าใช้ คนเที่ยวลูกท้าวว่าพระยาขุนคำพานิช ขึ้นล่องท่องเที่ยวทั่วระไว
๖๗. ไปมาผู้ใดก็ตีหากมาทำลูกกุกกวนผิแผนบาบใหม่ใส่โทษช่มเหงเต็งกิน
๖๘. และบอกให้เลี้ยงปลงส่งเคียนและกระทำลวงเกิน นอกอาชนนอกญาวว่าตัว
๖๙. เป็นดวงมาศอาชญาแลมานะสะหาวดังนั้น ให้พร้อมกันผูกศอกตอก-
๗๐. คาส่งลงมาในราชสำนักอย่าเลี้ยงอย่าปลงอย่าส่งอย่าเคียนเป็นอันขาด ที่เดียว EIII
๗๑. มาตรา ๑ ราชการแผ่นดินเกิดมี เราพระองค์ได้ปลงพระราชอาชญาขึ้นไปกรุณา

แจ้งแล้วให้เจ้าตน

๗๒. พระไชยวงษาอุปราชหัวเมือง ปลัดเมือง ขุนเมืองทั้ง ๔ ได้พร้อมกัน
 ๗๓. อาณัติจัดเดือนท้าวเพี้ยหัวพันทั้ง ๖ และท้าวขุนบ่าวไพร่ในตาแสงหัว
 ๗๔. เมืองลงมาทำราชการฉลองพระเดชพระคุณให้แล้วยังกิจราชการ-
 ๗๕. ารทั้งมวล 31 อัน ๑ ซึ่งท้าวเพี้ยหัวพันทั้ง ๖๑๒^{*} หน้าด่าน แลท้าวขุนบ่า-
 ๗๖. วไพร่ทั้งหลายก็ให้ฟังบังคับบัญชาเจ้าตน พระไชยวงษาอุปราชหัว-
 ๗๗. เมืองไผอย่าขัดอย่าขวางอย่าถางอย่าเวคั้น 31 ถ้าแลผู้ใดยังมานะสะท้าว
 ๗๘. ขัดแย้งกระด้างกระเดื่องอยู่บ่โดย เอาใจใส่ราชการเราพระองค์ดั่งนั้น
 ๗๙. สมพอดำให้ต่ำ สมพอดีให้ดี สมพอดูกให้ผูก มาใส่ราชการ ย ฤาและ
 ๘๐. ผูกมาถึงหน้าเรียกแล้วให้แก้ใส่เรียกใส่การอย่าเอาเบื้ออย่าเอาเงิน อย่ารักเงิน
 ๘๑. แสนไทยให้รักไพร่สะเมือง หล่มให้พร้อมกันพายทงายให้พร้อมกันชวีให้พร-
 ๘๒. อมกันเก็บผักใส่ซ้าเก็บข้าใส่เมือง เยื่องอันใดจักเป็นบ้านเป็นเมืองเป็นริด
 ๘๓. เป็นคลองเป็นราชการค้ำหนุนพระราชสมภารพระองค์เรา ให้กว้างมื่อวา
 ๘๔. หนามือศอก ให้วรพระพุทธศาสนากันกุ่มรุ่งเรืองไปภายหน้า ให้ไพร่ฟ้า
 ๘๕. ข้าแผ่นดินได้อยู่เย็นเป็นสุขนั้นให้พร้อมกันคิดอ่านปานูปาธุหม่ออย่า
 ๘๖. ชวงอย่าชิงกัน || อัน ๑ ให้พร้อมกันทะนุบำรุงอุปถัมภ์ค้าชวยังวรพร-
 ๘๗. ะพุทธศาสนา สมณชีพรามณ ด้วยปะโจยชาติทั้ง ๔ || ตามยถากำลัง
 ๘๘. อย่าให้ขาดให้เป็นมรรคเป็นผลค้าชุนคนตัวไปภายหน้า มาตรา ๑ ครั้ง
 ๘๙. ถึงเทศกาลพิตพลีปีใหม่และปักขมะเดือน ๙ จำเริญให้เจ้าตนพระไช-
 ๙๐. ยวงษาอุปราชหัวเมืองปลัดเมือง ขุนเมืองทั้ง ๔ ได้พาเอาท้าว
 ๙๑. เพี้ยหัวพันทั้ง ๖๑๒ หน้าด่าน และขุนจุ่มชาวคลังบ่าวไพร่ลงมาพร้อมรับน้ำ
 ๙๒. พระพิพัฒน์สัตยาธิฐาน สบถสาบานตัวต่อพระราชสมภารเรา
 ๙๓. พระองค์ปีละ ๒ ครั้งให้เป็นปกติชูปืออย่าร้างอย่าราม มาตรา ๑ ไม้ตัน
 ๙๔. ไตหากเนิงเข้ามาสู่พระราชสมภารเราพระองค์ดั่งนั้น ให้พร้อมกัน
 ๙๕. ดักน้ำพรอมอน้ำฝนเอาด้วยวรฤทธิ ฅิว่าไม้ตันไตหากเนิงออก
 ๙๖. จากพระราชสมภารพระองค์เราไปดั่งนั้น ให้พร้อมกันชูดรากถากล้า
 ๙๗. เสียอย่าไว้ มาตรา ๑ เชือกมีราชการศึกเมื่อวันเมื่อคินดั่งนั้น
 ๙๘. ให้เจ้าตนพระไชยวงษาอุปราชหัวเมืองปลัดเมือง ขุนเมืองทั้ง

* อ่านว่าหกสิบสอง คือ ๖๒

๙๙. ๔ ได้พร้อมกันกวาดคุมเอาท้าวเพี้ยหัวพันทั้ง ๖๑๒ หน้าด่าน แลขุน
 ๑๐๐. จุ่มชาวคลังไพร่บ้านพลเมืองทั้งปวงออกไปพาดตีให้ระงับดับเสีย
 ๑๐๑. ให้มีชัยชนะ ถ้าและผู้ใดยังขัดแย้งกระด้างกระเดื่องอยู่แลบโดยใส่ใจดำ
 ๑๐๒. หัว เอราชาการเราพระองค์ดั่งนั้นให้พร้อมกันจับเอาตัวมันขัด
 ๑๐๓. แข็งนั้นกระทำเสียตามคลองอาชญาศีกอย่าได้ไว้ พระองค์ได้ปลงประสิทธิจู้-
 ๑๐๔. มพระราชวังเมืองใส่หัวดังนี้ ไผ่บัวระบัดโดยโทษ คุณูประ-
 ๑๐๕. สิทธิพระราชอาชญา || ผู้รักษาพระราชอาชญา อันใดนอกพระราช
 ๑๐๖. อาชญาอย่ากระทำ 31 31 31 31

คำปริวรรต ใบจุ่ม เลขที่ ๑๓
ชื่อ ตันกงดินเมืองไชยบุรี กำหนดเขตแขวงเมืองไชยบุรี

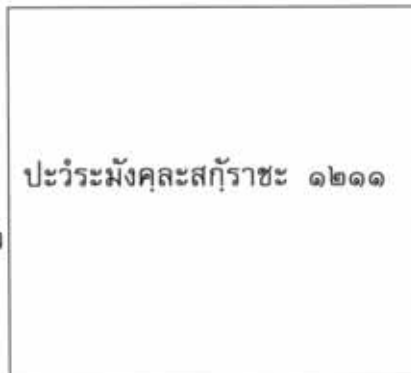
๑. 31 ๓3 ปะสิทุธิะพราอาจุยา สุลิมเดัจพะเป็นเจ้าลานชาวริมขาว บัสมุมะ
เสฏฐะ ชัตติยะสุระริยะพราชะวังสา
๒. มะหาไชยะจกระพัติธิะ พุมมีธนะสีธธาทีปะติธิะ บัรมุมะนาฎฐ บัรมุมะบัพิตตะ
พะมะหาทำมิกุระราชาทีะ
๓. ราชะเจ้า พะนะคอน เมืองหลวงพะบางราชะทานีสีอิงคะ ตินเป็นพะอยู่เกลียวอยู่หมอม
พราชะ
๔. ทานไห พยาพะละวีะไชยะวังสา เจ้าเมืองไชยะบุรี พัพักร์กัสะกัแข ยังชอบนำหลังดิน
๕. ทังมวน อนันเป็นอำเพิ์ ตาแสงเมืองไชยะบุรี กุมกวมนน คีวาเมืองยืษ เมืองภูษ
เมืองเกลียว
๖. เมืองเปิ์ ไผ่พังบังคับบั้งชาเจ้าเมืองไชยะบุรีแต่โดยชอบราชะชะกาน ถาเช็กมีราชะ
กานในรา
๗. ชะจำนกกั และแห่งหินดำบินใดกัดี คณอัครมะหาเสนาทีะบัตติ มีมาษดารา
พนขึ้นไปบอก
๘. กาวแจ้งแล้ว ไททาวเพี้ยลูกมูกคาตาแสงทังมวน ไตพอมกนักับเจ้าเมืองไชยะบุรี ได
๙. ลีลวุษกษัตติเอ้า ทาวขุนบาวไฟ ลัษเล้งลึงมาไทหนทวงทีราชะชะกาน อียาลังอียาล์
ชาเนินอยู่
๑๐. อนันึ่งหากป่งเกียมีข้าเล็กสัดดูรายคะโมยโจนเข้ามาโคบซึ่งกะทำรายแถบานเมือง 31๔
๑๑. อนันเป็นชอบแขวงเมืองไชยะบุรีทังมวน กัไผ่พยาไชยะบุรีผู้เป็นหัวพนั ดวษคุมเอ้าทาว
๑๒. เพี้ยบาวไฟลูกมูกคาตาแสง ออกไปย่ายีตีเอ้าให้มีไชชานะ มาตธานัง เถิงเทศะกาน
๑๓. เดือน ๑๒ หลวงแหทะษมาเถิงแล้ว ไททาวเพี้ยลูกมูกคาตาแสงทังปวงไตตวษตาเก็บ
๑๔. กำนนำเอ้ายังเผิงผาเงินทองริษเสกานสวยุ เคียบวระบั้งมีสิ่งใด ไทพอมกนัตวษตาเก็บ
๑๕. กำนนำเอ้าเข้ามาโรม กบัเจ้าเมืองไชยะบุรีแล้ว ไทพยาไชยะบุรีพอมกนัเข้ามาจะกับ
๑๖. อัครมะหาเสนาทีะบัตติ ในหัทสนามหลวง พาขึ้นชาบถวายไทหนเดือน ๑๒ หลวงแหทะษ

๑๗. เป็นปฏิกิริยาระหว่างอาราม มาตฐานึงรัชคองของหัวพันเคียงกันมีสิ่งใด ก็ให้กินแต่
๑๘. ตามรัชของตัว ไผ่อย่าโคบอย่าซึ่ง สวณหมากนากัน แตนบานแดนเมืองกนัอย่าใด
๑๙. ให้เป็นความกยวของลาวสานกัน มาถึงในราชะจ้านกับชอบมาตฐานึง ก็จจะอะทะกะ
๒๐. สนะหากเกียมี ในบานในเมือง กัดีให้พอมกนัพิจารณาแต่ตามลิมควนที่เคีย
๒๑. พิจาระนหานัน ถ้าเป็นความมะหาหุะโทษ อนไทย์เป็นสยนหินามแผนดินนไนให้
3
๒๒. คุณตวิลึงมาจจะกับ อัครมะหาเสนาทิมบัตีพิจารณาด้วยตามโทษ 31 ๘ 31-
๒๓. 31 คู่รณะปะสีทือะ พุระชะอาจยา ผู้รูกุสาพุระชะอาจยา อนไดยนอกพุระชะ
อาจยาอียากะ
๒๔. ทำ แตนดินเมืองไชยะบูลี 31 ช้ 31 ทางโตตังแดแกงอ์เลือทวย เลาะนำแอชชิน
๒๕. รอยแกงอ์ เลาะหุยอ์ชินสุดยอช ไตสน์หุลวงชินเมื่อสน์หุลวงคิชกัคิชนำ สน์หุลวงชีกัช
๒๖. นำไป รอยหุยหามฟาน ชินมาพกัทั้นแบน แบนเข้ามาแกวหมากเฟือง กำชาย
๒๗. ดินหวิชยง กำชวาดินเมืองไชยะบูลี 31 ช้ 31 ไตสน์หุลวงลึงมาทวยอชหุย
กะเชิงกะสาวชาว
๒๘. เมื่อโรงบิน ไตสน์ลึงมารอย ยอชหุยโรงนิน เลาะหุยโรงนินลอง ปองหุยลัษ
๒๙. ดัชชินปุงกัไร ไตสน์ลึงรอยหุยตะบวน เลาะหุยตะบวนชิน กำชายดินเมืองชาง
๓๐. กำชวาดินเมืองไชยะบูลี 31 ช้ 31 รอยหุยกัलग เลาะหุยกัलगชินสูช
ยอชรอยผกัชะ
๓๑. เอาเข้ามานาบอน ไตสน์หน้าบอน รอยสน์หุลวง สน์หุลวงคิชกัคิชนำ สน์หุลวง
๓๒. ชีกัชนำ กำชายดินทฤษหมิน กำชวาดินเมืองไชยะบูลี 31 ช้ 31 ชินเมื่อพู
สอยวอัย 31
๓๓. ไตสน์พูสอยวอัยลึงไปรอยแกวยง จูลึงไปหุยชวาลอง ปองหุยกยด เลาะหุย
๓๔. กยดลอง ปองนำโดน เลาะนำโดนชิน รอยหินตังวางโดน โยนลึงรอยนำตาน
๓๕. ชามนำตานดัช สื่อนำมัช ดัชชินสน์หุลวงเมื่อพูปัชปอง ไตสน์หุลวงพูปัชปอง สน์
๓๖. หุลวงคิช คิชนำ สน์หุลวงชีกัชนำ กำชายดินชะทอน กำชวาดินเมืองไชยะบูลี
31 ช้ 31

๓๗. ลิงปองสบัดโตน ขามนำเนินเลาะลองปองสบัดบิเลาะหุยตีบขึ้นสูษยอุษ สอุษ
๓๘. เมื่อพู ๓ เส้า เข้าเมื่อสน่ห์หลวง ไตสน่ห์หลวง สน่ห์หลวง ชีชีน้ำ สน่ห์หลวงคิษ
คิษน้ำ ชอุษ
๓๙. ยอุษหุยริษ กำชายแมนดินเมืองรยม กำชวาแมนดินเมืองไชยะบุรี 31 ช้ 31
ไตสนั
๔๐. พุหุยริษ เมื่อยอุษซาษ กวาชเมือพูยอุษวาง ควางเมือตื้นพูเลียกำชายตื้นชะกิก
๔๑. กำชวาตื้นเมืองไชยะบุรี 31 ช้ 31 ไตสนัพูเลียลิง รอุษพู ๓ สุม ไตสนัพู ๓
สุมลิงรอุษพู
๔๒. สยม ไตสนัพูสยมลิง ปองพูตอนกลาง เลาะลองปองหุยรยณ เลาะหุยรยณ ลองปอง
๔๓. นำเชือง เลียชามสบิหุยม้า เลาะหุยขึ้น ชางไตแมนดินตื้นแทนชางชวาตื้น
๔๔. เมืองไชยะบุรี 31 ช้ 31 รอุษลืบทวยแบงถอง เลาะหุยแบงถองสบิขึ้นสนัพูรอุษไร
๔๕. ๓ งา ไตสนัพูไร ๓ งา ขึ้น รอุษพูยาเล้ง ไตสนัพูยาเล้งขึ้น รอุษแกวขอนแก่น
๔๖. ไตพูขอนแก่นขึ้น ทางไตตื้นพาเลียว ทางเหนือตื้นเมืองไชยะบุรี 31 ช้ 31 รอุษ
๔๗. พูกิก ไตสนัพูกิก จิงลึงรอุษพูสลิ ไตสนัพูสිරอุษงิ้ว ๓ งา ไตสนัพูงิ้ว ๓ งา ลง
๔๘. ปองหุย หมาไฟ เลาะหุยหมาไฟลองปองหุยอัยง เลาะหุยอัยงลองปอง นำแขง
๔๙. กำไตแมนดินชุนทัง ๔ กำเหนือแมนดินเมืองไชยะบุรี 31 ช้ 31 เลาะ
นำแขงขึ้น
๕๐. รอุษนำนุอัย เลาะนำนุอัยขึ้นรอุษนาเออียแพ้ย เลาะนาเออียรอุษลืบทโตน เลาะหุย
๕๑. โตน รอุษแกวยาม ลิงใสหุยจาลุบ เลาะหุยจาลุบลองปอง หุยทูลาชำลอง
๕๒. ปองหุยนา เลาะหุยนาขึ้นสูษยอุษลึงใสหุยแนง เลาะนำแนงลองปองหุย
๕๓. เบือง เลาะหุยเบืองลองปองนำแขง เลาะนำแขงขึ้นรอุษสบิพูษ เลาะพูษขึ้นรอุษ 3
1 ๒
๕๔. หุยไร เลาะหุยไรขึ้นสูษยอุษ สบิขึ้นพูหมีกัษ ไตสนัพูหมีกัษ รอุษแกวลิม กำ
๕๕. ชายแมนดินบางชาง กำชวาแมนดินไชยะบุรี 31 ช้ 31 ไตสนัหุลวง รอุษพูจอม
จิกไต
๕๖. สนัหุลวง รอุษพูจอมจัง ไตสนัหุลวงขึ้นรอุษพูสลิไค ไตสนัลึงรอุษแกวแขง ไตสนั

๕๗. ลิงลิ้งไสหุยหุตะ ไตสน์ลึงรุษหุยอ์ ไตสน์ลึงรุษแกวจ๋ ไตสน์แกวจ๋ ลึงรุษ
31
๕๘. แกวชะมัว ลึงพูชะมัว รุษไมชะหุลวง กองลึงใสว้งสองทอง เช้าหุยปลวก
หุลวงขึ้นสูษ
๕๙. ยอุษ สบขึ้นพูเมือสน์หนองแอ กำชวยดินเมืองแลว ๕) กำชวาตีนเมืองไชยะ
บูลี 31 ชี 31
๖๐. ขึ้นเมือพูตอกไป ลึงมาใสแกวอิม ลึงมาแกวมี ตัษไสยอุษหุยอ์ ตัษไสยอุษนำแล้ง
เลาะ
๖๑. นำแลงลอง รุษสบหุยกันขึ้นกำชวยแมนดินเมืองวา กำชวาแมนดินเมืองไชยะบูลี
๖๒. ขึ้นเมือพูซางหุลวง ไตสน์ลึงมายอุษหุยสุย ญยขึ้นพูดำหุมุ ไตสน์หุลวงเมือยอุษหุย
๖๓. โปน โยเมือยอุษหุยออน ไตสน์หุลวงลึงไปรุษแกงอ์ที่เกลา อนันน์แมนเชษดินเมือง
๖๔. ไชยะบูลีทงมวนแล 31 ๘ 31 ๘

๖๕. 31 ๑ 31 ปะวะระมังคละสัฎฐาชะ ๑๒๑๑ ติว ปุสีกัษเร้า เดือน ๔ เพ็งวัน
๓ ๓ ๔ ติว

คำอ่าน ใบจุ่ม เลขที่ ๑๓

ชื่อ ดันกงดินเมืองไชยบุรี กำหนดเขตแขวงของเมืองไชยบุรี

๑. 31 ๑ 31 ประสิทธิพระราชอาชญา สมเด็จพระเป็นเจ้าล้านช้างร่มขาวบรม
เสฏฐัตติยสุริยพระราชวงษา
๒. มหาไชยจักรพรรดิภูมิรัตนฤทธาธิปติ บรมนาถบรมบพิตร พระมหาธรรมิก
ราชาธิ-
๓. ราชเจ้าพระนครเมืองหลวงพระบางราชธานีศรีองคคตเป็นพระอยู่เกล้าอยู่หม่อม
พระราช-
๔. ทานให้พระยาพลวิไชยวงษา เจ้าเมืองไชยบุรีพิทักษ์รักษาถือแข็งยังขอบน้ำหลังดิน
๕. ทั้งหมด อันเป็นอำเภอดาแสงเมืองไชยบุรีภูมิภวนั้น คือว่า เมืองยี่ด เมืองกุด
เมืองเกล้า
๖. เมืองเป้(น) ให้ฟังบังคับบัญชาเจ้าเมืองไชยบุรีแต่โดยชอบราชการ ถ้าเขามีราชการ
ในรา-
๗. ชลสำนักก็และแห่งหนตำบลใดก็ดี ครั้นอัครมหาเสนาธิบดีมีมาตรารำพันขึ้นไปบอก
๘. กล่าวแจ้งแล้ว ให้ท้าวเพี้ยลูกมุกคำดาแสงทั้งหมดได้พร้อมกันกับเจ้าเมืองไชยบุรี
ได้
๙. สีสวดกวตถือเอาท้าวขุนบ่าวไพร่ ลัดเร่งลงมาให้ทันที่ราชการอย่ารั้งอย่ารอช้าเนิ่นอยู่
๑๐. อันหนึ่งหากบังเกิดมีข้าศึกศัตรูผู้ร้ายขโมยโจร เข้ามาโคบชิงทำร้ายแก่บ้านเมือง
๑๑. อันเป็นขอบแขวงเมืองไชยบุรีทั้งหมด ก็ให้พระยาไชยบุรีผู้เป็นหัวพันตรวจคุมเอา
ท้าว-
๑๒. เพี้ยบ่าวไพร่ลูกมุกคำดาแสงออกไปย่ำยีตีเอาให้มีไชยข่านะ มาตรการหนึ่ง ถึง เทศกาล
๑๓. เดือน ๑๒หลวงแห่งธาตุมาถึงแล้ว ให้ท้าวเพี้ยลูกมุกคำดาแสงทั้งปวงได้ตรวจตรา
เก็บ-
๑๔. กำนนำเอายังเผื่องเงินทองริดเสการส่วยเคยบวระบัดมีสิ่งใด ให้พร้อมกัน
ตรวจตราเก็บ-
๑๕. กำนนำเอาเข้ามาโรมกับเจ้าเมืองไชยบุรีแล้ว ให้พระยาไชยบุรีพร้อมกันเข้ามาจับ
๑๖. อัครมหาเสนาธิบดีในหอสนามหลวงพาขึ้นกราบถวายให้ทันเดือน ๑๒ หลวงแห่งธาตุ
๑๗. เป็นปกติอย่าร้างอย่าราม มาตรการหนึ่งริดคลองของหัวพันเคยกินมีสิ่งใด ก็ให้กิน
แต่
๑๘. ตามรืตของตัว ไผอย่าโคบอย่าชิงสวนหมากนากินแดนบ้านแดนเมืองกัน อย่าได้
๑๙. ให้เป็นความเกี่ยวข้องร้ายฉานกัน มาถึงในราชสำนักบ่ชอบ มาตรการหนึ่งก็จ้ออีก-

๒๐. ณะหากเกิดมีในบ้านในเมืองก็ให้พร้อมกันพิจารณาแต่ตามสมควรที่เคย
๒๑. พิจารณานั้น ถ้าเป็นความมหานุกโทษอันให้เป็นเสียหนามแผ่นดินนั้น ให้
๒๒. คุมตัวลงมาจับกับกรรมหาเสนาอิติพิจารณาตัดตามโทษ 31 ทิ 31 c 31
๒๓. 31 คุณูประสิทธิพระราชอาชญา ผู้รักษาพระราชอาชญาอันใดนอกพระราช
อาชญาอย่ากระ-
๒๔. ทำ แตนดินเมืองไชยบุรี 31 ชี 31 ทางใต้ตั้งแต่แก่งอ้อเสือเทียวเลาะน้ำแอตขึ้น
๒๕. รอดแก่งอ้อ เลาะห้วยอ้อขึ้นสุดยอด ได้สันหลวงขึ้นเมื่อสันหลวงคด ก็คดนำ
สันหลวงชื่อกี้อ
๒๖. นำไป รอดห้วยหามฟาน ขึ้นมาพักหินแป้น แบนเข้ามาแก้วหามกเพื่องำซ้าย-
๒๗. ดินหัวเขียง กำขาวดินเมืองไชยบุรี 31 ชี 31 ได้สันหลวงลงมาหายอดห้วย
กะเชิงกะสาวขาว
๒๘. เมื่อโรบบน ได้สันลงมารอด ยอดห้วยโรงนอน และห้วยโรงนอนล้อมป้องห้วยสัตว์
๒๙. ดัดขึ้นปังก่อไร ได้สันลงรอดห้วยตะบวน และห้วยตะบวนขึ้นกำซ้ายดินเมืองช้าง
๓๐. กำขาวดินเมืองไชยบุรี 31 ชี 31 รอดห้วยกอหลวง และห้วยกอหลวงขึ้น
สุดยอดรอดผัดกะ-
๓๑. เอาเข้ามานาบอน ได้สันนาบอน รอดสันหลวง สันหลวงคดก็คดนำสันหลวง-
๓๒. ชื่อกี้อนำ กำซ้ายดินหาดหมื่น กำขาวดินเมืองไชยบุรี 31 ชี 31 ขึ้นเมื่อ
พูสอยวอย 31
๓๓. ได้สันพูสอยวอยลงไปรอดแก้วยง จุลไปห้วยขวางลอง ป้องห้วยเกียด และห้วย
๓๔. เกียดล้อมป้องน้ำโดน และน้ำโดนขึ้นรอดหินตั้งทางโดน โยนลงรอดน้ำตาน
๓๕. ขำมน้ำตานตัดใส่น้ำมัด ดัดขึ้นสันหลวงเมื่อภูปิดป้อง ได้สันหลวงภูปิดป้อง สัน-
๓๖. หลวงคดคดนำ สันหลวงชื่อกี้อนำ กำซ้ายดินชะทอน กำขาวดินเมืองไชยบุรี
31 ชี 31
๓๗. ลงป้องสบโดน ขำมน้ำเนินและล้อมป้องสบตีบ และห้วยตีบขึ้นสุดยอด สอด
๓๘. เมื่อภู ๓ เล้า เข้าเมื่อสันหลวง ได้สันหลวง สันหลวงชื่อกี้อนำ สันหลวงคดคด นำ
สอด-
๓๙. ยอดห้วยริดกำซ้ายแมนดินเมืองเรียม กำขาวแมนดินเมืองไชยบุรี 31 ชี 31
ได้สัน
๔๐. ภูห้วยริดเมื่อยอดขาด กวาดเมื่อภูยอดราง คว่างเมื่อตีนภูเลยกำซ้ายดินชะกก
๔๑. กำขาวดินเมืองไชยบุรี 31 ชี 31 ได้สันภูเลยลงรอดภู ๓ สุ่ม ได้สันภู ๓ สุ่มลง
รอดภู
๔๒. เสียม ได้สันภูเสียมลงป้อง ภูดอนกลาง และล้อมป้องห้วยเรียม และห้วย
เรียมล้อมป้อง
๔๓. น้ำเขือง เลยข้ามสบห้วยม้า และห้วยขึ้นข้างใต้แมนดินดินแท่นข้างขาวดิน-

๔๔. เมืองไชยบุรี 31 ชี 31 รอดสหายแบงทอง และห้วยแบงทองสับขึ้นสนัญ รอดไร
 ๔๕. ๓ งาใต้สนัญไร ๓ งา ขึ้นรอดภูยาเลง ใต้สนัญยาเลงขึ้นรอดแก้วขอนแก่น
 ๔๖. ใต้ภูขอนแก่นขึ้นทางใต้ดินพาเสวย ทางเหนือดินเมืองไชยบุรี 31 ชี 31 รอด
 ๔๗. ภูกงใต้สนัญกงจึงลงรอดภูสรี ใต้สนัญสรีรอดจัว ๓ งา ใต้สนัญจัว ๓ งาลง
 ๔๘. ป่องห้วยหมากไฟ และห้วยหมากไฟล่องป่องห้วยยัง และห้วยยังล่องป่องน้ำแข็ง
 ๔๙. กำใต้แมนดินขุนทั้ง ๔ กำเหนือแมนดินเมืองไชยบุรี 31 ชี 31 และน้ำแข็งขึ้น
 ๕๐. รอดน้ำน้อย และน้ำน้อยขึ้นรอดนาเอื้อยเพย และน้ำเอื้อยรอดสบโทน และห้วย
 ๕๑. โทนรอดแก้วยามลงใส่ห้วยจาเลียบ และห้วยจาเลียบล่องป่องห้วยหลาซาลอง
 ๕๒. ป่องห้วยนา และห้วยนาขึ้นสุดยอดลงใส่ห้วยนาง และน้ำนางล่องป่องห้วย
 ๕๓. เบือง และห้วยเบืองล่องป่องน้ำแข็ง และน้ำแข็งขึ้นรอดสบพุด และพุดขึ้นรอด
 31
 ๕๔. ห้วยไร และห้วยไรขึ้นสุดยอดสับขึ้นภูหมักัด ใต้สนัญหมักัดรอดแก้วลม กำ
 ๕๕. ซ้ายแมนดินบางช้าง กำขวาแมนดินไชยบุรี 31 ชี 31 ใต้สนัญหลวงรอดภูจอมจิก
 ใต้
 ๕๖. สันหลวง รอดภูจอมจิง ใต้สนัญหลวงขึ้นรอดภูสีโค ใต้สนัญลงรอดแก้วแขวง ใต้สนัญ
 ๕๗. ลัดลงใส่ห้วยหุดะ ใต้สนัญลงรอดห้วยออ ใต้สนัญลงรอดแก้วจ่อ ใต้สนัญแก้วจอลงรอด
 ๕๘. แก้วชะมัด ลงภูชะมัด รอดไม้ชะหลวง กองลงใส่วังสองห้องเข้าห้วยปลวกหลวงขึ้นสุด
 ๕๙. ยอด สับขึ้นภูเมื่อสันหนองแอ กำซ้ายดินเมืองแลว ข กำขวาดินเมืองไชยบุรี
 31 ชี 31
 ๖๐. ขึ้นเมื่อภูดอกไม้ลงมาใส่แก้วอมลงมาแก้วมี ตัดใส่ยอดห้วยยอดตัดใส่ยอดน้ำแล้ง
 และ
 ๖๑. น้ำแล้งล่อง รอดสหายกันขึ้นกำซ้ายแมนดินเมืองวา กำขวาแมนดินเมืองไชย
 บุรี
 ๖๒. ขึ้นเมื่อภูช้างหลวง ใต้สนัญลงมายอดห้วยสุย ภูขึ้นภูถ้าหมู ใต้สนัญหลวงเมื่อยอดห้วย
 ๖๓. โปนโยเมื่อยอดห้วยออน ใต้สนัญหลวงลงไปรอดแก่งอ้อที่เก่า อันนี้แมนเขตดินเมือง
 ๖๔. ไชยบุรีทั้งมวลแล 31 31
 ๖๕. 31 ๑ 31 บวรมังคละศักราช ๑๒๑๑ ตัว ปีกัดเร้า* เดือน ๕ เพ็ง วัน
 ๓ ฤกษ์ ๙ ตัว

* ตรงกับวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๓๙๒ (คำนวณโดย ศ.ดร. ประเสริฐ ณ นคร)

คำปริวรรต ใบจุ่ม เลขที่ ๑๔
ชื่อ ทรายตั้งและตันกงดิน เขตแขวงของเมืองแพน

๑. 31 31 บุญมัสตู่ พระราชอาญา ลายจุ่มสมเด็จเจ้าบรมพิตร พระมหาธรรมิกะ
๒. ราชธานีเจ้า สมเด็จพระเพนเจ้าองค์เพนพระอัยหวี ประสิทธิจุมดวงนี้
๓. ไสหวี แสนมุงคูน แสนสุระ ไทกกิหอมหิมชุม อนันเพนไพรกบเมือง
๔. เพน อัยเมืองเพน ๖ สิบ ๗ เรือน อัยบานตาด ๕ สิบเรือน รอมร้อย
๕. สิบ ๗ เรือน รามหิมายในนี้ เซวผู้นี้หากโตมาอัยเรือกบหุยาชาจ
๖. ชาริมเพน ปักระติะ มาตรา ๑ ไพร กบเมืองแพนผู้นี้ หากยังสวน
๗. สันเรนชอนอัยดอมทาวพริยาแสนหิมินแลพรสงฆ์เจ้าที่ใดกดีไท
๘. จดทาวเอามาใส่ไพรไวดังเกา หากยังถักหนีกันสินเพือน พน
๙. เงินไซ ๓ คิน ๓ร้อย ไซ ผูหนึ่ง ลำนนี้ให้จดทาวเอามาใส่ไพรตง
๑๐. สยง ผูใดหากวามันไพรกบเมืองแพนดงนั้น ให้นำมาพิจารณา
๑๑. ในจันธิะบุรี ร ผู้รักษา พระราชอาญา อนันไดนอกพระราชอาญา อัยาก
๑๒. ทำ ท คุงนุ ประสิทธิ พระราชอาญา ท ท

๑๓. สักราช ๒๔ ตวิ เดือน ๑๑ แรม ๓ ค่ำ วัน ๗ ฤกษ์ ๓ ลูก

๑๔. “พริยาหลวงมะหาโนชิตะพีไชกลาบทุน”

คำอ่าน ใบจุ่ม เลขที่ ๑๔

ชื่อ คราดังและตันกงดิน เขตแขวงของเมืองแพน

๑. 31 31 ศุภมัสดุ พระราชอาชญาลายจุ่มสมเด็จพระบรมพิตรพระมหาธรรมมิก-
๒. ราชธานีเจ้า สมเด็จพระเป็นเจ้าองค์เป็นพระอยู่หัว ประสิทธิจุ่มดวงนี้
๓. ใส่หัวแสนมงคล แสนสุระ ให้กกหอมหมื่นช่ออันเป็นไพร่กับเมือง-
๔. เพน อยู่เมืองเป็น ๖ ลิบ ๗ เรือน อยู่บ้านตาด ๕ ลิบเรือน รอมร้อย
๕. ลิบ ๗ เรือนร่างหมายในนี้ เขาผู้หนึ่งหากได้มาอยู่เรือกับหน้าช้าง
๖. ขาริมเป็นปกติ มาตรา ๑ ไพร่กับเมืองแพนผู้หนึ่งหากยังช้วน-
๗. ขึ้นเรือนช่อนอยู่ต่อมท้าวพระยาแสนหมื่นแลพระสงฆ์เจ้าที่ใดก็ดี ให้
๘. จัดท้าวเอามาใส่ไพร่ไว้ดั่งเก่า หากยังเด็กหนึ่งกินสินเพื่อน พัน
๙. เงินใช้ ๓ คน ๓ ร้อยใช้ผู้หนึ่งลำนันให้จัดท้าวเอามาใส่ไพร่ดั่ง-
๑๐. เสี่ยง ผู้ใดหากว่าบ่แม่นไพร่กับเมืองแพนดั่งนั้น ให้นำมาพิจารณา
๑๑. ในจันทบุรี ร ผู้รักษาพระราชอาชญา อันใดนอกพระราชอาชญาอย่ากระ-
๑๒. ทำ ॥ คุณุ ประสิทธิพระราชอาชญา 31
๑๓. ศักราช ๒๔ ตัว* เดือน ๑๑ แรม ๓ ค่ำ วัน ๗ ฤกษ์ ๓ ลูก
๑๔. ॥ พระยาหลวงมหาโนชิตพิไชยกลาบทูล ॥

* สรุพบว่า เมื่อเทียบวันขึ้นแรมแล้ว อาจจะเป็น จ.ศ. ๑๐๒๔ หรือ จ.ศ. ๑๒๒๔ ถ้า จ.ศ. ๑๐๒๔ ตรงกับวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๒๐๕, ถ้า จ.ศ. ๑๒๒๔ ตรงกับวันที่ ๑๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๐๕

คำปรีวรรต ใบจุ่ม เลขที่ ๑๕

ชื่อ ต้นกกดินเมืองข้าไต้ กำหนดเขตแขวงเมืองข้าไต้

๑. 31 ชุมมร์สตัพพรรราชร์ อาจนฺตสมิเตจร์บมฺมัยร์ บูพีตระ พุรโพรสาทุธรรมีกระราชาไชย์
รจกัระพัตติระภูมินุอาทุธิราชร์
๒. เจ้าสิมเตจร์พุรเพน้เจ้าอิงคะเพน้พุรอุยฺยหิวปะสีทุธิะจุมหลวงตวงนี้ ทุธิงพุร
ราชร์ภูนาไสหิวพูยาสิมฺง
๓. คุณบุณเรองอุตโททานี้หิวพันเมืองข้าไต้แลพูยาสิบุริมฺขุนเมืองทังมวนไทพอมแดง
แปงตุมปกิ
๔. กิกหอมลูกหลานหิมฺมุชฺมชฺยไพในเมืองข้าไต้ฮยาโหสวานเสน्हนี้ ไปโตเมือเหนือที่ใด
ดงลูกหลานหิมฺมุชฺมชฺยไพ
๕. หากยังเตน้ตอกออกหั้นนอกเขตแดนที่ใดก่ดักไหญาหิวพัน แลขุนเมืองทังมวน
พอมไปสวดจัต
๖. ทาวเอามาไสบานไสเมืองไสยานไสควาตักแดงแปงกานตามบุบพาจารย์สิ่งแตกอนนหน้า
๗. ตฺรา ๑ ดงอาวิงชฺยเซต(อาก)อนตอนดินเมืองข้าไต้(ส) วน้ออกแตกอนหั้นดงบุย
แกมอดเมือชิว
๘. ชาววานากวานแกวลัดเมือสบิเคิน ลัดเมือหิวพันกิชุมลัดเมือสน้ผาคาลัดเมือปอง
น่านินสบิมาย
๙. ลุยบเนินชินเมือน่านอยทางหิมฺ หิวพันเพน้เซฺก้าเหนื่อแตแกว เสงหฺหลวงสับหฺวย
ปัดตู ลัดไสสบิหฺวยแตน
๑๐. ดินทางนาสิมเพน้เซตลัดเมือหนอง ๓ ทางลัดเมือหิวพูชะไลเพน้เซฺก้าไหญา
หิวพันขุนเมืองพอมพิพัก
๑๑. รกัชาเอ้า ปะกาน ๑ เถิงระดูปีราชร์สับบัตคานคังริชแตกอนมีสิ่งใดไหญาหิว
พันข้าไต้ขุนเมืองทังมวน
๑๒. พอมเกบ้เอ้านำมารอดพ้ลามพฺยในน่านชินกลาบถวายตามริช ปะกาน ๑ กิด
จะอะทุธิะกระนะถุยฺยความเกฺช
๑๓. มีในเซตเมืองข้าไต้ไหญาหิวพันขุนเมืองทังมวนพอมสะชีพีจาระนาตดัดตามคอง
เมืองไหแลว
๑๔. แดตต์ __ รุยฺย มาลูมหาก __ แลว จัง คาบสึงมารอดพะระราชะหลักคำหลวง มาตฺรา
๑ เชือกมีราชะการเลิก

๑๕. มีวันมีคืน ไผ่พญาหิวน้ำชาโต กวดถืเอ้าแกวทานคำลงในเขตเมืองชาโตทั้งมวนพอม
๑๖. ไปฟุชตีเสียไหม้ไชชานะ ผาบแพชาเล็กสัดตุะ ผู้ใดบ่ใส่ใจเอ้าราชรگانไท้กัท่า
เสียตามคองเล็ก
๑๗. พุรรราชรอาจญาทุ้งพุรรราชภูนาไสหิวดังนี้ ผู้รักษาอาจญาอนไ้เดนอกพุรรราชอาจญา
อียากัท่า คังรู่ปะสีทุธิะ
๑๘. พุรรราชรอาจญา

๑๙. 3|| สักราช รุ้ย ๓๕ ติว เดือน แรม ๑๑ คำ วัน ๕ ฤกษ ๓ ลูก
3|| ๑— .

คำอ่าน ใบจุ่ม เลขที่ ๑๕

ชื่อ ดันกงดินเมืองชำได้ กำหนดเขตแขวงของเมืองชำได้

๑. ศุภมัสตุ พระราชาชาญาสมเด็จบรมบพิตรพระโพสาทธรรมิกราชา ไชยจักรพรรดิ ภูมินทรธिरาช-
๒. เจ้า สมเด็จพระเป็นเจ้าองค์เป็นพระอยู่หัว ประสิทธิจุ่มหลวงดวงนี้ทรงพระราชกรุณา ใส่หัวพระยาสิง
๓. คลบุนเรื่องอุทัยธานีหัวพันเมืองชำได้ และพระยาศรีบูรุม ขุนเมืองทั้งมวลให้ พร้อมแต่งแปลงตุ้มปก
๔. กกหอมลูกหลานหมู่ชุมช้อยไพรในเมืองชำได้ อย่าให้ชว้นเข็นหนีไปได้เมื่อเหนือ ที่ไต่ดังลูกหลานหมู่ชุมช้อยไพร
๕. หากยังเดินตอกออกหนีนอกเขตแดนที่ใดก็ดี ก็ให้พระยาหัวพันและขุนเมืองทั้งมวล พร้อมไปสัวัดจัด
๖. ท้าวเอามาใส่บ้านใส่เมืองใส่ยานใส่ควา ตกแต่งแปลงการตามบุพพจารีตสิ่งแต่ก่อน นั้น มา-
๗. ตรา๑ ดั่งอวางขงเขตอากรตอนดินเมืองชำได้ทิศวันออกแต่ก่อนหินตั้งเบี้ยแก่มอดเมื่อชัว
๘. ชาววานากวานแก้วลัดเมื่อสบเคิน ลัดเมื่อหัวภูนกคุ้ม ลัดเมื่อสันผาคำ ลัดเมื่อ ป่องน้ำเนินสบมาย
๙. เลียบเนินขึ้นเมื่อน้ำน้อยทางหมู หัวภูพื้นเป็นเขต ก้าเหนือแต่แก้วเสงันหลวงสบ ห้วยปิดตูลัดใส่สบห้วยแดน
๑๐. ดินทางนาลิมเป็นเขต ลัดเมื่อหนองสามทาง ลัดเมื่อหัวพูชะโลเป็นเขต ให้ พระยาหัวพันขุนเมืองพร้อมพิทักษ์
๑๑. รักษาเอา ประการ ๑ เถึงฤดูปราชสมบัติคานคลังรีตแต่ก่อนมีสิ่งใด ให้พระยา หัวพันชำได้ขุนเมืองทั้งมวล
๑๒. พร้อมเก็บเอานำมารอดพ้อล่ามภายในนำขึ้นกราบถวายตามรีต ประการ ๑ กิจ อธิกรณถ้อยความเกิด
๑๓. มีในเขตเมืองชำได้ ให้พระยาหัวพันขุนเมืองทั้งมวลพร้อมสักชีพิจารณาตัดตาม คลองเมืองให้แล้ว
๑๔. แต่ต่อ (สี่) ร้อยมาลุ่ม หาก __ แล้ว จงคาบลงมารอดพระราชหลักคำหลวง มาตรา ๑ เชือกมีราชการศึก

๑๕. มีอวันมีอคิน ให้พระยาหัวพันชำได้กวาดถือเอาแก้วหาญกำลังในเขตเมืองชำได้
ทั้งมวลพร้อม
๑๖. ไปฟาดตีเสียให้มีไชยชำนะ ผาบแพ้วศึกศัตรู ผู้ใดบ่ใส่ใจเอาราชการให้กระทำ
เสียตามคลองศึก
๑๗. พระราชอาชญา ทรงพระราชกรุณาใส่หัวดังนี้ ผู้รักษาอาชญา อันใดนอกพระราช
อาชญาอย่ากระทำ คุณูประสิทธิ
๑๘. พระราชอาชญา
๑๙. ศักราช ร้อย ๓๕ ตัว^{*} เดือน แรม ๑๑ ค่ำ วัน ๔ ฤกษ์ ๓ ลูก 311 c

^{*} จุลศักราช ๑๑๓๔ ตัว ตรงกับพุทธศักราช ๒๓๑๖

คำปริวรรต ใบจุ่ม เลขที่ ๑๖ ชื่อดันกงดิน เมืองชัยบาด

๑. 3|| 3|| ศุภะมะสตฺตฺพระราชะ อาจุธญาสัสมิเดจจับริมะบัพพิ
๒. ตะพระโพธิสธาระภูมณิธาทุธิปัตติทรรมีกะราชาทุธิราชะเจ้าส
๓. มิเดจจัพระเพนัเจ้าอึงคะอฺยฺหวโนมะทานะคะระจันธบุรีปจ
๔. ปะสิทุธิลยจุมราชะวังเมืองทูลงตวงนีโสหวุยกำพันโน
๕. ยโทไชยารราชาเสนาวังเมืองขวางมาไธรบัพระราชะทาน ห
๖. วิสับิแอษแลแสนดานจุนระนีแสนราชะวังเมืองแสนะ
๗. ดานบานญแสนไชบุริม บานแสนสุรีบานดวยแสนคำบุรี
๘. นาแมนแสนลี นาพุงหมีนทูลาว ชยงเทนิอแสนคำ บร
๙. มยางแสนวังปญยาแสนคังบุรี ผู่งนี้เป้นลูกมุคาตาแ :
๑๐. สงเมือสับิแอษ กวษเก้นราชะสับิษ พุยกำพันโยไท
๑๑. ไชยารราชา เสนาวังเมืองขวางมามีพ่นน้ำ ๖ แสนดานจ
๑๒. นละ ๒ รอยน้ำ ๖ ไหลตุมปิกกิกหอมกองคูหมชุมมุคาตาแ
๑๓. สงชอยไพอยาโหสวานแสนชะเด็นฟิงผู้งไดยังสวานเส้นไ
๑๔. ปช้าแมะแปะเพิงอฺยฺในทองชางอางคำแลบานเมืองท
๑๕. วาพฺยาแสนหมีนทวริงทวพันบานนอยเมืองไหญที่ใดกดี
๑๖. นำพระราชะอาษจฺยฺาเร้าพระอึงไปสวัดจัตทาวมาไสบานโส
๑๗. เมืองไวตง์เกัดดวยดี มาตตาวาผู้เพิงบอฺยฺากมาผู้รักษาจะ
๑๘. ไทมาเอ้าราชะกานเร้าพระอึงไทแดงคินรูผู้ดีลึงมาเ
๑๙. ถึงไนกลุงจันธะบุรีเร้าพระอึงจักชำระวากุลาวแลไทกวด
๒๐. เก้นรักษาไนมุคาตาแสงวันตักวันออกชอกไตห็นเทนิ
๒๑. อ ทางไตตง์แต่นาคับสับิสมี่ ทางฝวกหนากำไนมีหฺย
๒๒. แกง แกวเมือเมืองตึงเมือหวุพฺแทนไซห็นไซนิก ไตส่น
๒๓. เมือยอตชามยงพฺวนไตเมือหวุพฺดำ เต้าเข้าเม
๒๔. อยอตเจิมยอตชยห็นเมือแฝงสาผาโฆษโฆษโสหวุ
๒๕. เพ้าเข้าเมือแกวแกวกวคานไตส่นเมือชามคำแกงหมี

๒๖. นาวุยนตต์ดอกเมื่อยอดหุ่ยส้มรดเมื่อยอดหุ่ยแซดต้อ
๒๗. อกเมื่อยอดหุ่ยปุง ตต้ออกเมื่อยอดหุ่ยมุงเมือเถืองเท้า :
๒๘. หิวพูแท่งลัดลึงมาแก้วด้นาฟิงขึ้นเมือหิวพูน่านลึง :
๒๙. มาทาก้าทาหลักลัดออกมาผกจะไดห็นองบวมปยุว ลัดออก :
๓๐. มาผกสัสมันพูโปนแปนเซด ขึ้นเมือสับสยุสับเชือง ลัดออก
๓๑. มายอดกายอดตื่น ลัดมาแกวเฟืองเหืองยัด กุยมาสันพูพาโตส
๓๒. นลัดมายอดหุยกะเชืองกะสาว ลัดมายอดหุยราชหุยถมิไ
๓๓. ตสนไไปยอดหุยดัด ตัดไปหุยพูบอบ ออกมาบานบุดบา
๓๔. นบอน ลัดออกมาแกวเอ็ง ผาคอนขึ้นเมือกมุลอน :
๓๕. หูลวง บานง์ห็นองปาโตสนพูน้าเอ็ด ลัดไสหุยจอมอฮย
๓๖. นไปสนพุงวมลัดลึงมาแกวอิม ลัดไสแกวห็นหลัก
๓๗. ไฟโตสนลึงมาถ่ารมผาขาว ลัดไสหิวแกวหมิวไปหิ
๓๘. นจ๊แซ เมือสูมคิ่นเก้า ๓ สูม ห็นพะนัง ไตชินพูโลนไ
๓๙. ตสนไส่นันหูลวงลึงไปน้าชะหุขแรหุขราง ๓ หุข ๓ วัง
๔๐. ขึ้นเมือสับอางเลาะหุยขึ้นเมืออางมอก อางโอมลัด :
๔๑. ลึงมาทาหุขเข้าเมือบ่ทองห็นองผิ ลัดลึงหุย ชุมัง ขึ้นเม
๔๒. อบวหูลวงยอดบ่ พารอดห็นองสึง ลึงมาแกงสึดห็นไก
๔๓. ห็นไปหุยห่มองเหมาเมือพูกะดองห็นองทาน ถ่าทานผา
๔๔. วุยง เลาะหุยงอหุยจายลึงมาห็นชาแรดสับงอสับจาย
๔๕. กายลึงมาน้าคิบสับสึม เปนเซดซิงกตึน หิวเมืองสับ
๔๖. แอด ไหพุก้าพินโยไทไชยาราชาสเนาวังเมืองขวาง :
๔๗. มาหิวพันสับแอดพีพักรักษา มาตตาวาห่านหิมานเม้งมอฮ
๔๘. แกวแซวกวิ _ _ _ ไทไกสอนผุงโดกดี ดักตึนเต้าเข้า :
๔๙. มาฮยตึนกึนยอนในมุคาตาแสงแลเอ้าลูกยึงนางสาวก
๕๐. ดีเข้ามกดีตดวยเต้ซสมิพานเร้าพระอึงไหพุก้าพินโยไ
๕๑. ทไชยาราชาสเนาวังเมืองขวางมาหิวพันสับแอดไ
๕๒. คงสาวเอ้าไสรชะการเร้าพระอึงมาตตาวาหากข้าเชือก
๕๓. ย็อกเปนข้าเล็กสัดตุมาลูหลอนโคบเต้งเอ้าห็นาดานชา

๕๔. ทางเขตแดนปักตูรูเมืองบุดูววย เดชสัมพานเจ้าพระอิง
๕๕. ไทพุกำพันโยไทไชยาราชเสนาวังเมืองขวางมาหวิ
๕๖. พันธ์สับแดษ กวดแก่นเอ้าลูกมูคาตาแสงอียดหันวยเย้ย :
๕๗. หิวลำซายไผ่ป่โดยตามพระราชาจ้ายาเล้าพระอิงไท้กัทำ
๕๘. ตามอาจ้ายาเลิกชาตวิคิวิสน์ไดจักลงงับัดบ่หุยไท้พอ
๕๙. มกนัฟุชดีเสยัคันยงเป้นักานหนักไท้แดงคินรูผุดีลึงมา
๖๐. เถืองไนจันธะบุรีซาบทุนเจ้าพระอิงจักเอ้ากำล่งหลวงขึ้นเ
๖๑. มืองฟุชดีเสยัคันยงเป้นักานหนักไท้แดงคินรูผุดีลึงมา
๖๒. งาเกษมีในมูคาตาแสงไท้พุกำพันโยไท้ไชยาราช
๖๓. เสนาวังเมืองขวางมาหวิพันธ์สับแดษ เก็บเล่มไวอันได
๖๔. ควนเป้นัราชะลิมบัตมาซาบถววยเจ้าพระอิง มาตุตานึง :
๖๕. กิจจะกัละนะเกษมีในมูคาตาแสงไท้ชดสีพีจาละนาต
๖๖. ามคองเมืองดี ๘ ร้อยลึงลุมคันบ่ซุซึงพอมกันนำเอ้าชาค
๖๗. วามแลสกีซัท ๒ กำลึงมาสู่จันักหลักคำไนจันธะบุรีปะ
๖๘. กานสนัยาแซกสอมปอมคำสอมเล่มนวยสงขึ้นลองทอง
๖๙. ทวยอียาโตซิมเห้งเต้ง เอ้าลูกยั้งนางสาวอียุบเอ้าเลาเอ้า
๗๐. ไรนาแหงเอ้าไผยงับุดูววยเดชสัมพานเจ้าพระอิงไท้
๗๑. ผูกักทำจำตวิลึงมาสู่จันักหลักคำไนจันธะบุรีจักกัทำต
๗๒. ามโทสานูโทษปะกานนึ่งสอมนวยพวยไนสอมเล่มนวย
๗๓. สงขึ้นลองทองทวยอูปปะทุตราชะทุตนำหิวรายคัยคำ
๗๔. ขึ้นลองทองทวยว ความกัณพันบาวกัณ ๕ ร้อย คีวอูปปะทุต
๗๕. มีซ้างหลวงวงงไหญกยผาเมืองคี่ วาราชะลิมบัตวิ ๗
๗๖. สอกทวยาตวิ ๗ หาบนำหนักแสน ๒ หมิ่นตวิ ๖ สอก ทวย ๖
๗๗. หาบนำหนัก ๒ หมิ่น ตวิ ๕ สอกทวย ๕ หาบนำหนักแสน :
๗๘. นึ่ง คีวอูปปะทุตราชะทุตนำหิวรายคัยคำสุดซิมผุ :
๗๙. ไผยงัแหงซุซุรอกเอืองจั้งชดสีบิวัระบับผุไต้บ่แหง
๘๐. ซุซุรอกเอืองไผยงัคยนเพยัคยน ๗ แสน คยน ๕ ลูกทา
๘๑. ชุนเมืองคยน ๓ คิงนูปะสิทิพิพระราชาญา ผุรักษาพระ

๘๒. ราชะอาจะธณานอกพระราชะอาจุธญาอียากะทำ ๕ ॥ 3|| 3||

๘๓. 3|| 3|| ทะ • 3|| 3||

๘๔. 3|| 3|| ๕ 3|| จุระสักราช ๖ ตัว ปุสีกาบสีเดือน ๑๒ ขึ้น ๗ คำ วัน

๘๕. ๓ มีเมิงเป้าฤกษ์ ๒๑ ลูก 3|| 3|| ศ 3|| • 3||

คำอ่าน ใบจุ่ม เลขที่ ๑๖

ชื่อ ดันกงดิน เมืองชัยบาด

๑. 31 311 ศุภมัสตฺ พระราชอาชญาสมเด็จบรมบพิ-
๒. ตพระโพธิสาระภูมินทรอธิปัตติธรรมิกราชาธิราชเจ้าส-
๓. มเด็จพระเป็นเจ้าองค์อยู่หัวในมหานครจันทบุรี ปลง
๔. ประสิทธิลาภจุมราชวังเมืองหลวงดวงนี้ ใส่หัวพระยากำพล-
๕. ยไทยไชยราชาเสนาวังเมืองขวางม้า ได้รับพระราชทานห-
๖. วสบแอต แลแสนด่านจูลนี้แสนราชวังเมือง แสน
๗. ด่านบ้านญแสนไชยบุรม บ้านแสนสุรินทร์ บ้านตายแสนคำบุรี
๘. นาแมนแสนลือ นาเพียงหมื่นลาว เชียงเหนือแสนคำ พร-
๙. มยางแสนวงศ์ปัญญา แสนคลังบุรี ฝูงนี้เป็นลูกหมู่คำตา-
๑๐. สงเมื่อสบแอต กวดเคนราชสมบัติ พระยากำพลโยไทย-
๑๑. ไชยราชาเสนาวังเมืองขวางม้ามีพันหน้า ๖ แสน ด่านจ-
๑๒. นละ ๒ ร้อยหน้า ๖ ให้ตุ้มปกกกหอมกองคูหมู่ชุม หมู่คำตา-
๑๓. สงช้อยไพร่อย่าให้ช้วนเซ็นชะเด็นฟ่ง ฝูงไต่ยังช้วนเซ็นไ-
๑๔. ปช้ามะแปะเพิงอยู่ในท้องช้างอ่างคำ แลบ้านเมืองท-
๑๕. วพระยาแสนหมื่นหัววังหัวพันบ้านน้อยเมืองใหญ่ที่ใดก็ดี
๑๖. นำพระราชอาชญาเราพระองค์ไปสวดจัดท้าวมาใส่บ้านใส่-
๑๗. เมืองไวดังเก่าด้วยดี มาตราว่าผู้พึงบ่อยากมา ผู้รักษาจะ
๑๘. ให้มาเอาราชการเราพระองค์ ให้แต่งคนรู้ผู้ดีลงมา-
๑๙. ถึงในกรุงจันทบุรี เราพระองค์จักชำระว่ากล่าวแลให้กวด-
๒๐. เกนรักษาในหมู่คำตาแสง วันตก วันออก ขอกได้หนเหน-
๒๑. อ ทางไต่ตั้งแต่หน้าคอบสสม ทางฝวกหน้ากำในมิห้วย-
๒๒. แก่งแกวเมื่อเมืองตึง เมื่อหัวภูแท่นไซหินไซนก ไต่สัน-
๒๓. เมื่อยอดขามของภูวัน ไต่เมื่อหัวภูถ้ำเต่าเข้าเม-
๒๔. อยอดเจิมยอดชายหนีเมื่อแฝงสาผาโวด โลดใส่หัวภู-

๒๕. เกาเข้าเมื่อแกวแก้วกัควาน ได้สันเมื่อซามคำแกงหมอ-
๒๖. นาเวียน ตัดออกเมื่อยอดห้วยสม ลัดเมื่อยอดห้วยแซ ตัด-
๒๗. ออกเมื่อยอดห้วยปุง ตัดออกเมื่อยอดห้วยมุงเมื่อเถียงเทา
๒๘. หัวพูแท่นึง ลัดลงมากัวดอนาหง ขึ้นเมื่อหัวภูน้ำมันลง
๒๙. มาท่ากอท่าหลัก ลัดออกมาผักจะไตหนองบวมเปียว ลัดออก
๓๐. มาผักสมสันภูโปนเปนเซต ขึ้นเมื่อสบสูยสบเซียง ลัดออก
๓๑. มายอดกายอดิน ลัดมาแกวเฟืองเหืองยิด เกี้ยวมาสันภูฟ้าวได้ส-
๓๒. นลัดมายอดห้วยกะเซียงกะสาว ลัดมายอดห้วยราดห้วยถมไ-
๓๓. ต่สันไปยอดห้วยตัดตัดไปห้วยภูบับ ออกมาบ้านเบียดบ้า-
๓๔. นบอน ลัดออกมาแกวเอ็งผาคอนขึ้นเมือกอ มลอน-
๓๕. หลวง บ้านงอหนองป่าใต้สันภูน้ำเอ็ด ลัดใส่ห้วยจอมยอ-
๓๖. นไปสันภูงวม ลัดลงมาแกวอม ลัดใส่แกวหินเหล็ก-
๓๗. ไฟใต้สันลงมาถ้ำร่มผาขาว ลัดใส่หัวแกวหมอไปหิ-
๓๘. นจีแซ เมื่อสูมคีนเถา ๓ สูบ หินพะนัง ได้ขึ้นภูโลนไ-
๓๙. ต่สันเสนนหลวงลงไปน้ำชะหวดแรหวดร้าง ๓ หวด ๓ วัง
๔๐. ขึ้นเมื่อสบอang เลาะห้วยขึ้นเมื่ออangมอกangโอมลัด
๔๑. ลงมาหาหบเขาเมื่อบ่อทองหนองผือ ลัดลงห้วยชมัง ขึ้นเมื-
๔๒. อบัวหลวงยอดบ่อ พารอดหนองสง ลงมาแกงลัดหินไกล
๔๓. หนีไปห้วยหมองเหมา เมื่อภูกะดองหนองหาน ถ้ำทานยา
๔๔. เวียง เลาะห้วยโงห้วยจายลงมาหินชาแรดสบงสบจาย
๔๕. กายลงมาน้ำคบสบสึมเป็นเซตขงกดิน หัวเมืองสบ-
๔๖. แอด ให้พระยากำพลโยไทยไชยราชาเสนาวังเมืองขวาง-
๔๗. ม้า หัวเมืองสบแอดพีพักรักษา มาตรา ว่าหื้อหานม่านเม็งมอย
๔๘. แกวแซวกัว __ __ ไทยไกรสรผู้งไต่ก็ดี ตกดินเต้าเข้า
๔๙. มาอยู่ดินกินย่อนในหมู่คำตาแสง แลเอาลูกหญิงนางสาวก็
๕๐. ดี เขามักดีด้วยเดชสมภารเราพระองค์ ให้พระยากำพลโยไ-
๕๑. ทยไชยราชาเสนาวังเมืองขวางม้าหัวพันสบแอดโ-
๕๒. คงสาวเอาใส่ราชการเราพระองค์ มาตรา ว่าหากข้าเชือก-

๕๓. ยือกเป็นข้าศึกศัตรูมาสู่หลอนโคบเต็งเอาหน้าด่านค่า
๕๔. ทางเขตแดนปักตูรูเมืองปูดด้วยเดชสมภารเราพระองค์
๕๕. ให้พระยากำพลโยไทยไชยราชาเสนาวังเมืองขวางม้า หัว
๕๖. พันสบแดด กวดเกนเอาลูกหมู่คำดาแสงยัดหน่วยเยย
๕๗. หัวลำชายไผ่โดยตามพระราชอาชญาเราพระองค์ให้กระทำ
๕๘. ตามอาชญาศึกข้าตัวควรือสันใดจักรงับดับหายให้พร้อม-
๕๙. มกัณฟาดตีเสีย ครั้นยังเป็นการหนักให้แต่งคนรู้ผู้ตีลงมา
๖๐. ถึงในจันทบุรีกราบทูลเราพระองค์จักเอากำลังหลวงขึ้น-
๖๑. เมืองฟาดตีเสีย ประการหนึ่งพิชิตยางแก้วเขานอ-
๖๒. งาเกิดมีในหมู่ม้าดาแสง ให้พระยากำพลโยไทยไชยราชา
๖๓. เสนาวังเมืองขวางม้าหัวพันสบแดดเก็บเล่มไว้ อันใด
๖๔. ควรเป็นราชสมบัติมาชลาบถวายเราพระองค์ มาตราหนึ่ง
๖๕. กิจอภิรณะเกิดมีในหมู่ม้าดาแสงให้ขัดสีพิจารณาต-
๖๖. ามคลองเมือง ต่อ ๘ ร้อยลงลุ่ม ครั้นบ่ขาดจึงพร้อมกันนำเอาชาค-
๖๗. วามแลสักซีทั้ง ๒ กำลังมาสู่สำนักหลักคำในจันทบุรี ประ-
๖๘. การสัญญาแขกสอมปลอมคำ สอมเลมนายสร้างขึ้นล่องทอง-
๖๙. เทียวอย่าได้ข้ามเหงเต็งเอาลูกหญิงนางสาวเหยียบเอาเหล่าข้าว
๗๐. ไร่นาแห่งเขา ไผยังปูดด้วยเดชสมภาร เราพระองค์ ให้
๗๑. ผูกกระทำจำตัวลงมาสู่สำนักหลักคำในจันทบุรี จักกระทำต-
๗๒. ามโทษานุโทษ ประการหนึ่งสอมนายภายใน สอมเลมนาย
๗๓. สร้างขึ้นล่องทองเทียวอุปทูตราชทูต นำหัวรายคายคำ
๗๔. ขึ้นล่องทองเทียว ความกินพัน บ่าวกิน ๕ ร้อย คือว่าอุปทูต
๗๕. มีช้างหลวงวงใหญ่กายผ่าเมือง คือว่า ราชสมบัติตัว ๗
๗๖. ศอกหญ้าตัว ๗ หาบ น้ำหนักแสน ๒ หมื่น ตัว ๖ ศอก หญ้า ๖
๗๗. หาบน้ำหนัก ๒ หมื่น ตัว ๕ ศอก หญ้า ๕ หาบน้ำหนักแสน
๗๘. หนึ่ง คือว่า อุปทูตราชทูต นำหัวรายคายคำจักสุดชมผู้
๗๙. ไดยังทางขอดรอตถึง จึงขัดสีบวรระบัดผู้ใดบ่แทง
๘๐. ขอดรอตถึง ให้ส่งเคียนเพี้ยเคียน ๗ แสนเคียน ๕ ลูกทา (ว)

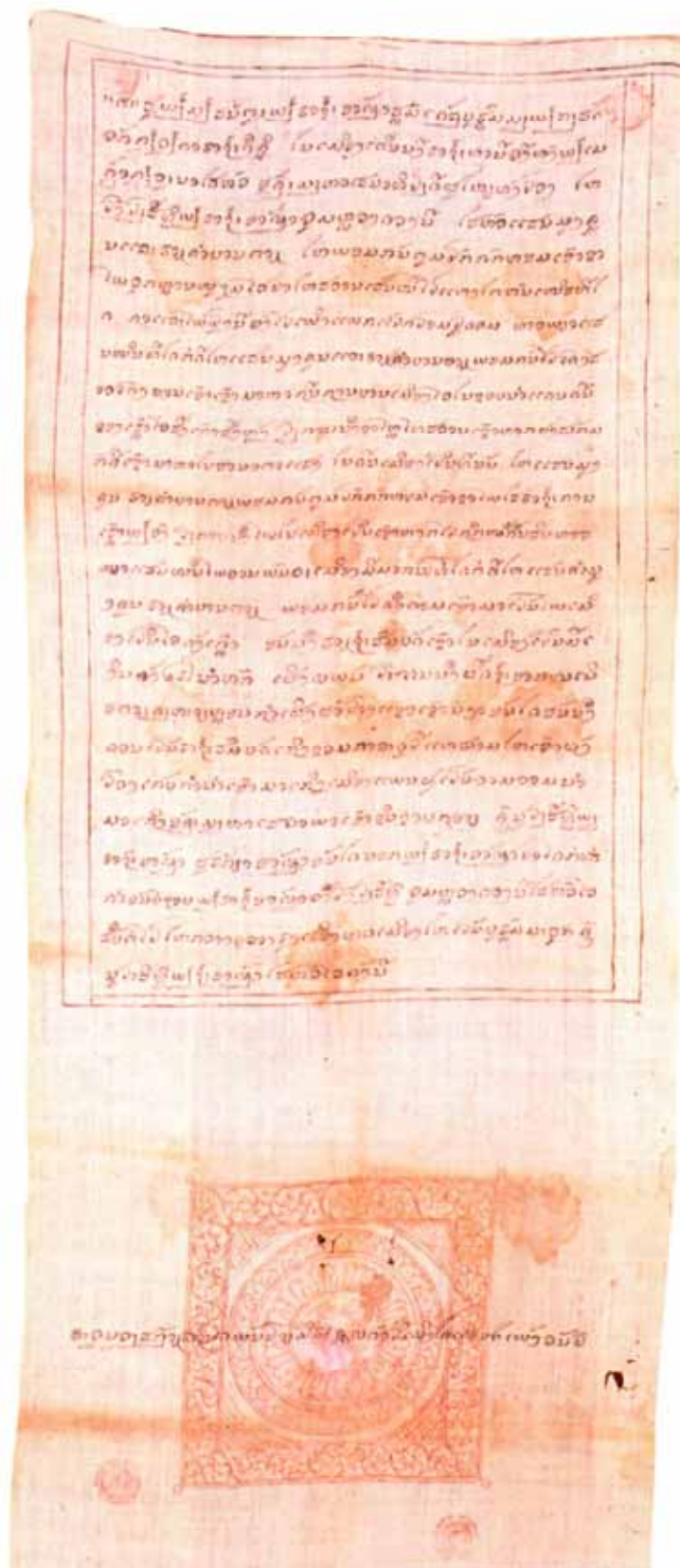
๘๑. ชุนเมืองเคียน ๓ คงนูประสิทธิ์พระราชอาชญา ผู้รักษาพระ
๘๒. ราชอาชญา นอกพระราชอาชญายำกระทำ ๕ ॥ 3॥ 3॥
๘๓. 3॥ 3॥ ทะ c 3॥ 3॥
๘๔. 3॥ 3॥ ๖ 3๥จุลศักราช ๖ ตัว ปีกาบสี* เดือน ๑๒ ขึ้น ๗ ค่ำ วัน
๘๕. ๓ มือเมิงเป้าฤกษ์ ๒๑ ลูก 3๥ 3๥ ศ 3๥ ~ 3๥

* ควรเป็น จ.ศ. ๑๒๐๖ จึงเป็นปีกาบสี แต่ขึ้น ๗ ค่ำจะไม่ตรงกับวันอังคาร ถ้าเป็น จ.ศ. ๑๓๐๖ วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๗ ตรงกับวันอังคาร เดือน ๑๒ ขึ้น ๗ ค่ำ แต่เป็นวันกัณฑ์ปลา (ศ.ดร. ประเสริฐ ณ นคร)

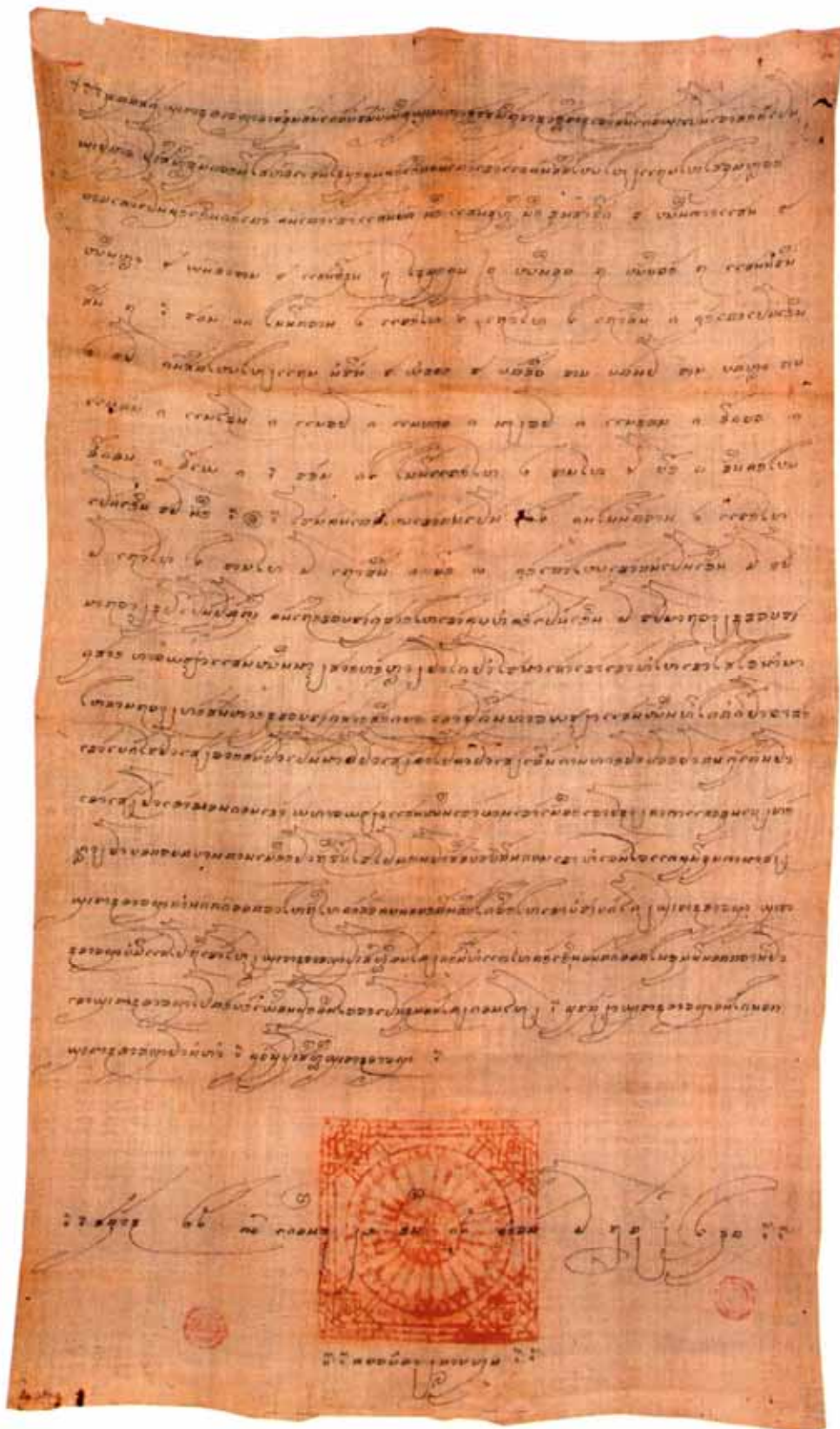
ใบจุ่ม เลขที่ ๐๖/๐

ชื่อ ตราตั้งและต้นกงดิน เป็นกำหนดเขตแขวงของเมืองข้าเหนือ

ใบจุ่ม เลขที่ ๑๗

ชื่อ ใบจุ่มเจ้านครเมืองเดินนิง พระราชทานให้แสนมงคล
และราชคำบ้านดาด แต่เมื่อศักราช ๑๓๔๘ ตัว

ใบจุ่ม เลขที่ ๐๘

ชื่อ ใบจุ่มเจ้าเมืองเดินน้ำ พระราชทานให้แสนไชยมงคล
เมื่อศักราช ๒๕ ตัว

ใบจุ่ม เลขที่ ๑๙

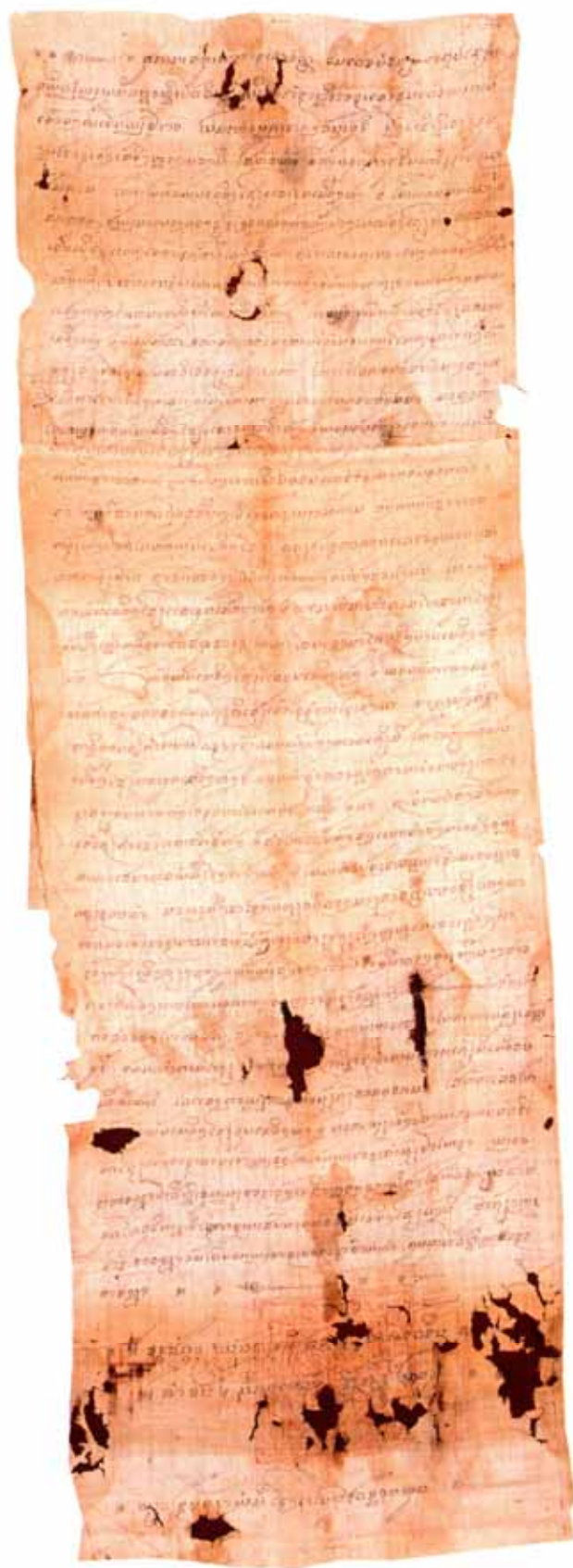
ชื่อ ใบจุ่มเจ้าเมืองเดินนึ่ง พระราชทานให้แสนไชยชิต

แสนยศสมควน และแสนสุทิมุนดี

ใบจุ่ม เลขที่ ๒๐

ชื่อ คราตั้งและดันกงดินแบ่งกำหนดเขตแขวงของหัวเมืองเทียมคือลานมาศ

ใบจุ่ม เลขที่ ๒๐

ชื่อ ตันกาดินเมืองโสบ กำหนดเขตแขวงของเมืองโสบ

คำปริวรรต ใบจุ่ม เลขที่ ๑๖/๑

ชื่อ ตราตั้ง และต้นกงดิน เป็นกำหนดเขตแขวงของ เมืองชำเหนือ

๑. ๖ สุพิมมะสะตูปุละลาซสะอาษาสัมเต็จุพะละบ่ลิมมะนาถาบัฟิตุ้พะละพูมีน
๒. ที่ปะติลาซเจ้า สัมเต็จุพะละเปนเจ้าอิงดินเปนัพละอูยิว ในมะหะนะ
๓. คะระกะลุงจันตะบุรี บิลงปะสีทุธิะลาซจุมพะละราชะวังเมืองหลวง ดวงนี้ใส
๔. หัพยาแกวสัมคามไทเปนัหัพนัเมืองชำเหนือ และขุนเสนา
๕. ทั้ง ๔ ไหพอมกันลักษาเซตแขวงสัพพะละน่านองกองชอย ช้างวุษสาว
๖. คังทั้งปวงในเมืองชำเหนือ อียาไหสวานเสนห์นัไปแห่งไตหินเหนือ
๗. ที่ไตหนึ่งไต ถาและชำและค _ _ านชาวคลัง ยังชวานเซ้นนัไปสัส
๘. นสาหะมะพะเพิง แอบอิงอูยักบัพทาวพยาบานเมือง (หิมุค) าดา (แ)
๙. สงแห่งไตหินเหนือที่ไตหนึ่งดังนั้น ไหพยาหัพนัเมืองชำเหนือ
๑๐. และขุนเมืองทั้ง ๔ พอมกันไปกวยวอมเอามาทอนลวมหิมุชไม
๑๑. ดังเกลาดุยดี อียาไหอารีววัชสตัธกัน ไหเขาไตทำมางสาบแปงเข้า
๑๒. กาไลนาบรีบุทวากออกไป ตามอียางบูลานแตกอนสืบมา //
๑๓. มาตธานังไหพยาแกวสัมคามหัพนัเมืองชำเหนือ และขุนเมืองทั้ง
๑๔. ๔ พอมกันลักษาขอบนำแดนดินตาวัน

ตก

 ออก

 ขอบไตหินเหนือ
๑๕. คีตังแตพูแกวแกว ชินเมือกัวรามหอม เข้าเมือปอมกังหุสิง
๑๖. กิงชินเมือมา ๓ ขวางเมือหุยช่ายละ ไตเซเหมินหุยช่ายละชินเมือ
๑๗. ดิกไชน่าพอง ลื่อนำพองชินเมือไชยอช หุยกัอ์พุงขามหุยกัอ์พุง
๑๘. (ตัซ) ไสเซเหม็ดเหล็กุหลวง ไตเซเหม็ดเหล็กุหลวงสิงไสน่ายีช ลื่อนำยีชลง
๑๙. ปองพุมาก ปาซชินผาที่ทานาง ขางไซพูทองไตสนัพูทอง ปองหุย
๒๐. กา ผ่อตายุกาลองปองนำแอช ลุยบนำแอชลงปองนำอี ลื่อนำอีชิน
๒๑. ๓

หมาย

 วัง

 ขามนำอีลักดัชไซ (ชำรุด) ขามแกวลามดัชไสผาแดนเมือง
๒๒. ไตสนัผาแดนเมือง ดิกไสพูหิมากเฟือง ไตสนัพูหิมากเฟือง ดิกไส

๒๓. ผาเบ็ก ลัษลั้งผาเบ็กเกือไสอายุคำกับ ลัษไสหุยแพนขามหุยแพน
๒๔. ชินเมื่อพุดจอมแปน ไตชะเหม้นจอมแปน ลัษไสยอชหุยฟุช กวาชเข้า
๒๕. ไปชะหนอช ขามสนัชะหนอชสอชไสหุยรกี ขามหุยรกีตักไสหุยสาลา
๒๖. ล้อหุยสูลาลอง ปองนำแจก ลื่อนำแจกชินเมื่อสนักัง ไตสนัพูแก้ง
๒๗. เล้งไสยอชนำบาน ลุยบนำบานลองปองนำแกว ลื่อนำแกวชินขามนำ
๒๘. แกงขอลัษไสแกวชัช ลัษไสแกวนารุง ขามแกวนาลุง ลัษไสแกงเพ็ดอง
๒๙. ขามแกงเพ็ดอง ล้อหุยสาชชินมาทานาเป้ม ขามสนันำเป้ม ลัษไสหีน
๓๐. ตากฟานาลัษ ขามลัษไสหุยลอง ชินผุรองไตสนัพูลอง ชินเมื่ออาจ
๓๑. มอก ออกไปหนอง ๓ ทาง ควางไสหิวพูบุน สุธไสยอชหุยจาง ล้อหุยจาง
๓๒. ลองปองนำอูช ลื่อนำอูชลองปองนำชำ ลื่อนำชำชินมารอชสับหุยแ
๓๓. ตบ ล้อหุยแตบชินเมื่อหาบานนาหีบุงบาน ขามสนันำหีบุงบา
๓๔. น ลัษไสสนัปาคานาลิม เต้มไสบานควาเด้า ไสสะนอชสอช
๓๕. ไสบานลอง ขามบานลองลตไสนำตะลาม ล้อหุยตะลามลองปอง
๓๖. นำเป้น ลื่อนำเป้นชินเมื่อดินพูองลอง ไตสนัพูองลองลัษไสหุย
๓๗. สีดานาแก้ง ไตสะเหม้นหุยสีดานาแก้ง เล้งไสหิวพูแกวแกว
๓๘. ที่เกล้าเขตแดนเมืองชำเหนื่อ ฟ่ายที่ไต่ดั่งแดพูแกวแกวลิงไป
๓๙. ชินพินแดนเมืองเป้น ผากพูแกวแกวฟ่ายทางเหนื่อ เป้นั้นแดน
๔๐. เมืองชำเหนื่อ เมืองร่าบับเมืองเป้น เมืองเป้นผากพูแกวแกวฟ่าย
๔๑. ทางเหนื่อ เป้นั้นแดนเมืองชำเหนื่อ เมืองร่าบับเมืองเป้น ชินกันที่พูแ
๔๒. กงแกว เมืองร่าชินกับเมืองชำเหนื่อ เขตแดนเมืองชำเหนื่อ จาก
๔๓. พูแกวแกวลิงไปถึงหีนตาช ฟามาวิซที่ซสะวน้ออก หีนตานฟานา
๔๔. วิซเป้นที่หิมายสำลัษเขตแดนฟ่ายเหนื่อ เป้นั้นแขเมืองชำเหนื่อ ฟ่าย
๔๕. ไตเป้นแขเมืองชยงลื้อ จากหีนตานฟานาวิซที่สละวน้ออก ชินไป
๔๖. ถึงพูแฉงแ (กัว) จิก ๒ เป้นที่หิมายสำคณัเขตแดน ผ่ายเหนื่อเป้น
๔๗. แขวงเมืองสับแอช ผ่ายไตเป้นแขเมืองชำเหนื่อ จากพูแฉงแก้วจิก
๔๘. ลัษไปหาผาถ้ำก้อ สับหุยสตัดที่สละวันติก ผาถ้ำก้อสับหุยสตัดเป้น
๔๙. ที่หิมายสำคณัเขตแดน ผ่ายพูที่สละวันติกเป้นแขเมืองสอม ผ่ายพู
๕๐. ที่สละวน้ออกเป้นแขเมืองชำเหนื่อ ในกำหิณชด่าบิณนี่เป้นเขตแขวง
๕๑. ชินอูย แกวพูยาแกวสึมคามหิวนเมืองชำเหนื่อไคคอบงำ ไทพูยา
๕๒. แกวสึมคามและชุนเมืองทง ๔ พอมกันที่ผักหลักสาจิงดี

๕๓. มาตุธำหนึ่งเจ้าบ้านเจ้าเมือง _ (เคีย) เก็บกินแตกอนบุลานสืบ ๒ มา มาก
๕๔. ห้อยเท้าใด ก็ให้พญาแก้วสัสมคามและขุนเมืองทั้ง ๔ เก็บกินตามอัยมมอย่าง
๕๕. อัยาอัยดอัยาเหลือ สิ่งของอันใดบ่ควนเป้นราชะสัสมบัษนั้น ให้พญาหิวัพน
๕๖. เมืองข้าเหินือ เอาไว้ตราชะกานบานเมือง มาตุธำหนึ่งให้พญาแก้ว
๕๗. สัสมคามและขุนเมืองทั้ง ๔ พอมกนัฟักักษาบานเมืองดานทาง
๕๘. ขอบแขวงไวให้ดี อัยาให้ข้าลายุคะโมยโจนลกลอบแปลกลปุลอมลวงลัตถัตถ
๕๙. แดนใด ให้หะนาปัดชาราชะตอนทังปวงได้อัยเอียนเป้นสุก มาตุธำ
๖๐. หนึ่งให้พญาแก้วสัสมคามแลกินเมืองทั้ง ๔ เว้นจากกะติ ๔ คีวาสนทา
๖๑. โทสาพญาโมหา และให้ตั้งอัยในกุสินละกำมะบัษสืบ และปาจิยะ
๖๒. ทำ ๗ ปุละกาน อนันเป้นลัษคองทาวพญาแตบุลานสืบ ๒ มา และบัง
๖๓. คับบ้นชาทาวเพี้ยทังปุลวง แต่ที่อันควนแกราชะกานอันชอบ
๖๔. ทำ ถาพญาแก้วสัสมคาม บังคับบ้นชา ทาวเพี้ยทังปุลวง ในหิวั
๖๕. พนเมืองข้าเหินืออนันที่ขอบล _ นแกราชะกาน และทาวเพี้ยผู้ใด
๖๖. พาชัดขวาง อัยบ่ทำตามบังคับบ้นชาดงันั้น ให้พญาแก้วสัสมคาม
๖๗. หิวัพน เมืองข้าเหินือ และขุนเมืองทั้ง ๔ พอมกนัทำตามโทสาอนุโทษ
๖๘. อนันหนึ่งเกียมีข้าเล็กสัตถุ ข้าลายุคะโมยโจนเข้ามาโคบซึ่งบานเมือง
๖๙. ทงันั้น ให้พญาหิวัพนเมืองข้าเหินือ และขุนเมืองทั้ง ๔ พอมกนั
๗๐. แดงกองทักกำลังลอมจับกุมฝาชตีเสีย เอาไซสนะให้จิงใด 31
๗๑. มาตุธำหนึ่งก็อระทิกอนถอยคำอะ (นาปะซาร) ราชะตอนทังปุลวงเกียมี ให้
๗๒. พญาหิวัพนเมืองข้าเหินือและ (ขุนเมือ) งทั้ง ๔ พอมกนัข้าละวากุลาว
๗๓. ต (าม) ทามะสาษ และราราชะสาษ _ ทานตังไว้ ชอบทำแต่บุรานสืบ
๗๔. ๒ มา ถาบังตักลึงอึงถอยคำเข้า และลักขิทัง ๒ พายให้หิวัมันคิงสังแ
๗๕. แบนนำลึงมาถึงอัคระปะระมะ _ สัน และพมิโลงทัง ๖ ในมะหานัก
๗๖. คะลาษจันทะบุลี ข้าละวากุลาวดวยชอบ มาตุธำหนึ่งข้าไซคินทวย
๗๗. ถิดวงมาษอาษาหิวันาจิชดวังกา ออกมาเอียรราชะกาน ถ้าลิม
๗๘. ึ่ง ให้บหาษลาษดิงลูหลอนเอาเคื่องปุกของฝังเคื่องลยงของ
๗๙. ดู สันพะสิ่งของเลือผาเงินทองลูยงนางสาว และฝีปองบวบ
๘๐. ให้หมนอกทองกาพละราชะระอา (จย) าดงันั้น ให้พอมกนัจับเอาตัว
๘๑. จำจงให้หิวัมันคิงสังเข้ามา ึ่ง อัคระปะฤธะ มะเสนาในนะคอนจัน
๘๒. ทะบุลี จะกะทำตามโทษ มาตุธำหนึ่งก็อระทิกอนหากเกียมีเมือ
๘๓. ดีให้แจ้งพละราชะรำนุภิกษา(อก) บอกมาไซหิวัแล้ว ให้พญาหิวัพน

วัน
คืน

กั

๘๔. เมือง (โสย) ข้าเหนือและขุนเมือง(ง) ทัง ๔ ทาวเพี้ยทังปลวงพอมกันป็นนี้

๘๕. บัษเฝ้าด้วยราชระกานเล้าพละอิงโหนดพระราชมารักษ์ อียาไหชาพะ

๘๖. ราชชะอาษาปละสิทิจุมพละรา(ช) วังเมืองหลวงตวงนี้ ตั้งเสหวิพญาแก้ว

๘๗. _____ พนเมืองข้าเหนือ _____ ไต่ _____
พะ

๘๘. ราชชะอาษาอียากะทำคุณนุปละ _____ พระราชชะอาษา จุนละสักราช

๑๑๗๗ ตวิ ปุสี

๘๙. วัน ๕ ๑๕ คำมือกาเร้าลิก __ (๒) ๗ ลูก 33

คำอ่าน ใบจุ่ม เลขที่ ๑๖/๑

ชื่อ ตราตั้ง และต้นกกดินเป็นกำหนดเขตแขวงของเมือง

ข้าเหนือ

๑. ๑. ศุภมัสตฺพระราชาชญา สมเด็จพระบรมนาถบพิตร พระภูมิน-
๒. อิบติราชเจ้า สมเด็จพระเป็นเจ้าองค์ตนเป็นพระอยู่หัว ในมหาน-
๓. ครกรุงจันทบุรี ปลงประสิทธิลาญจุมพระราชวังเมืองหลวงดวงนี้ใส่
๔. หัวพระยาแก้วสมคาม ให้เป็นหัวพันเมืองข้าเหนือและขุนเสนา
๕. ทั้ง ๔ ให้พร้อมกันรักษาเขตแขวง สรรพหน้าหนองกองช้อย ช้างวดชาว
๖. คลังทั้งปวงในเมืองข้าเหนือ อย่าให้ชว่นเข็นหนีไปแห่งใดหนหนึ่ง
๗. ที่ใดที่หนึ่งได้ ถ้าและข้าและ _ _ านชาวคลัง ยังชว่นเข็นหนีไปลี้ชื่อ-
๘. นชาหะมะพะเพิงแอบอิงอยู่กับหัวพระยาบ้านเมือง (หมุ่คำ) ตาแ-
๙. สงแห่งใดหนหนึ่งใดที่หนึ่งดังนั้น ให้พระยาหัวพันเมืองข้าเหนือ
๑๐. และขุนเมืองทั้ง ๔ พร้อมกันไปเกี่ยวกอมเอามาทอนรวมหมู่ชุมไว้
๑๑. ดังเก่าด้วยดี อย่าให้อริวิวาทศัตรูแก่กัน ให้เขาได้ทำมางสร้างแปลงข้าว
๑๒. กล้าไร่เนาบริบูรณ์กว้างออกไปตามอย่างโบราณแต่ก่อนสืบมา
๑๓. มาตราหนึ่งให้พระยาแก้วสมคามหัวพันเมืองข้าเหนือ และขุนเมืองทั้ง
๑๔. ๔ พร้อมกันรักษาขอบน้ำแดนดิน ตาวันตก ตาวันออก ขอบใดหนหนึ่งนั้น
๑๕. คือตั้งแต่ภูแก่งแก้ว ขึ้นเมื่อกั๊วรามหอม เข้าเมื่อป้อมกั๊วหลง
๑๖. กงขึ้นเมื่อม้า ๓ ขวาง เมื่อห้วยทรายละ ได้ชะเหมินห้วยทรายละขึ้นเมื่อ
๑๗. ตกไชน้ำพอง ล่อน้ำพองขึ้นเมื่อไฮยอดห้วยกอพุงข้ามห้วยกอพุง-
๑๘. (ตัด)ใส่ชะเหมินเหล่าหลวง ได้ชะเหมินเหล่าหลวงลงใส่น้ำยัด ล่อน้ำยัดล่อง
๑๙. ป่องภูมาก ปาดขึ้นผาที่ท่านาง ช้างไชยภูทอง ได้สันภูทอง ป่องห้วย
๒๐. กา ผ่อต่ายกาล่องป่องน้ำแอต เลียบน้ำแอตล่องป่องน้ำอี ล่อน้ำอีขึ้น
๒๑. ๓ หาด ๓ วัง ข้ามน้ำอีลัดตัดไซ (ชำรุด) ข้ามแก้วล่ำมตัดใส่ผาแดนเมือง
๒๒. ได้สันผาแดนเมือง ตกใส่ภูมากเพียง ได้สันภูมากเพียง ตกใส่
๒๓. ผาเบิก ลัดลงผาเบิกเกือใส่อายคำบ ลัดใส่ห้วยแพน ข้ามห้วยแพน
๒๔. ขึ้นภูจอมแป้น ได้ชะเหมินจอมแป้น ลัดใส่ยอดหวดฟาด กวาดเข้า
๒๕. ไปชะหนอง ข้ามสันชะหนองสอดใส่ห้วยรก ข้ามห้วยรกตกใส่ห้วยสลา
๒๖. ล่อห้วยสลาล่องป่องน้ำแจก ล่อน้ำแจกขึ้นเมื่อสันเก็ง ได้สันภูเก็ง
๒๗. เล็งใส่ยอดน้ำบาน เลียบน้ำบาน ล่องป่องน้ำแกว่ง ล่อน้ำแกว่งขึ้นข้ามน้ำ
๒๘. แก่งขอ ลัดใส่แก้วขัด ลัดใส่แก้วนารู ข้ามแก้วนารู ลัดใส่แก่งเพียงเถือง

๒๙. ช้ามแก่งเฟื่องเถือง ล่อห้วยสาตขึ้นมำทำนำเปิม ช้ามสันน่ำเปิม ลัดใส่หิน
 ๓๐. ตากฟำนาลัด ช้ามลัดใส่ห้วยสอง ชั่นภูลองไต่สันภูลอง ชั่นเมืออ่าง-
 ๓๑. มอก ออกไปหนอง ๓ ทาง ควางใส่ห้วยภูน สูดใส่ยอดห้วยจาง ล่อห้วยจาง
 ๓๒. ล่องป่องน้ำอืด ล่อน้ำอืดล่องป่องน้ำชำ ล่อน้ำชำขึ้นมารอดสบห้วยแ-
 ๓๓. ดบ ล่อห้วยแตบขึ้นเมือหำบ้านน่ำที่bungบำน ช้ามสันน่ำที่bungบ-
 ๓๔. น ลัดใส่สันปำคานาลิม เดิมใส่บ้านควาเตา ใส่สนอดสอด
 ๓๕. ใส่บ้านลอง ช้ามบ้านลองลัดใส่น้ำตะลำน ล่อห้วยตะลำนล่องป่อง
 ๓๖. น้ำเป็น ล่อน้ำเป็นขึ้นเมือดินภูอ่องลอง ไต่สันภูอ่องลองลัดใส่ห้วย
 ๓๗. สีดำนำแก้ง ไต่เสมินห้วยสีดำนำแก้ง เล็งใส่ห้วยแก่งแก้ว
 ๓๘. ที่เกำเขตแดนเมืองชำเหนือ ฟ่ายที่ได้ตั้งแต่ภูแก่งแก้วลงไป
 ๓๙. ชนพันแดนเมืองเป็น ผำกภูแก่งแก้ว ฟ่ายทางเหนือ เป็นแดน
 ๔๐. เมืองชำเหนือ เมืองรำกับเมืองเป็น เมืองเป็นผำกภูแก่งแก้วฟ่าย-
 ๔๑. ทางเหนือ เป็นแดนเมืองชำเหนือ เมืองรำกับเมืองเป็น ชนกันที่ภูแ-
 ๔๒. ก่งแก้ว เมืองรำขึ้นกับเมืองชำเหนือ เขตแดนเมืองชำเหนือ จาก
 ๔๓. ภูแก่งแก้ว ลงไปถึงหินตาดฟำมาวิศตวันออก หินดำนฟำมา
 ๔๔. วิศตเป็นที่ยำยสำหรัเขตแดนฟ่ายเหนือ เป็นแขวงเมืองชำเหนือ ฟ่าย
 ๔๕. ไต่เป็นแขวงเมืองเชียงล่อ จากหินดำนฟำนาวิศตวันออก ขึ้นไป
 ๔๖. ถึงภูแจ้งแก้วจิก ๆ เป็นที่ยำยสำคัญเขตแดน ฟ่ายเหนือเป็น
 ๔๗. แขวงเมืองสบแอต ฟ่ายไต่เป็นแขวงเมืองชำเหนือ จากภูแจ้งแก้วจิก
 ๔๘. ลัดไปหำผำถ้ำก่อ สบห้วยสัดทิสตวันตก ผำถ้ำก่อสบห้วยสัดเป็น
 ๔๙. ที่ยำยสำคัญเขตแดน ฟ่ายภูทิสตวันตกเป็นแขวงเมืองสอม ฟ่ายภู-
 ๕๐. ทิสตวันออกเป็นแขวงเมืองชำเหนือ ในกำหนดตำบลันเป็นเขตแขวง
 ๕๑. ขึ้นอยู่แก่พระยำแก้วสมค้ำมหัวพันเมืองชำเหนือได้ครอบงำ ให้พระยำ
 ๕๒. แก้วสมค้ำมและขุนเมืองทั้ง ๔ พร้อมกันพิพักรักษำจดี 313
 ๕๓. มำตรำหนึ่งเจำบ้านเจำเมือง (เคย) เก็บกินแต่ก่อนบูรำณสืบ ๆ มำ มาก
 ๕๔. น้อยเท่ำใด ก็ให้พระยำแก้วสมค้ำมและขุนเมืองทั้ง ๔ เก็บกินตำเยียมอย่ำ
 ๕๕. อย่ำหยุดอย่ำเหลือ สิ่งของอันใดบ่ควรเป็นรำชสมบัตินั้น ให้พระยำหัวพัน
 ๕๖. เมืองชำเหนือ เอำไว้แต่รำชกำรบ้านเมือง มำตรำหนึ่งให้พระยำแก้ว
 ๕๗. สมค้ำม และขุนเมืองทั้ง ๔ พร้อมกันพิพักรักษำบ้านเมืองด้ำนทง
 ๕๘. ขอบแขวงไว้ให้ดี อย่ำให้ชำร่ำยชโมยโจรลักลอบปลุกปลอมล่งลัดตัด
 ๕๙. แดนได้ ให้อณำประชำรำชภำรทั้งปวงได้อย่ำเย็นเป็นสุข มำตรำ
 ๖๐. หนึ่งให้พระยำแก้วสมค้ำมแลกินเมืองทั้ง ๔ เว้นจำก คติ ๔ คือว่ำสันทำ

๖๑. โทสา พยา โมหา และให้ตั้งอยู่ในกุศลกรรมบทสิบ และปาจิย-
๖๒. ธรรม ๗ ประการ อันเป็นรัตตลองค์ท้าวพระยาแต่โบราณสืบ ๆ มา และบัง
๖๓. คับบัญชาท้าวเพี้ยทั้งปวง แต่ที่อันควรแก่ราชการอันชอบ-
๖๔. ธรรม ถ้าพระยาแก้วสมคามบังคับบัญชา ท้าวเพี้ยทั้งปวงในหัว
๖๕. พันเมืองข้าเหนือ อันที่ขอบ ล_น แก่ราชการ และท้าวเพี้ยผู้ใด
๖๖. มาขัดขวางอยู่ บ่ทำตามบังคับบัญชาดังนั้น ให้พระยาแก้วสมคาม
๖๗. หัวพันเมืองข้าเหนือ และขุนเมืองทั้ง ๔ พร้อมกันทำตามโทษานุโทษ
๖๘. อันหนึ่งเกิดมีข้าศึกศัตรู ข้าราชการโมยใจเข้ามาโคบชิงบ้านเมือง
๖๙. ทั้งนั้น ให้พระยาหัวพันเมืองข้าเหนือ และขุนเมืองทั้ง ๔ พร้อมกัน
๗๐. แต่งกองทัพกำลังล้อมจับกุมพาดตีเสีย เอาไชยชนะให้จงได้ 31
๗๑. มาตราหนึ่งก็จ้ออิกรณด้วยคำอาญาประหารราษฎรทั้งปวงเกิดมี ให้
๗๒. พระยาหัวพันเมืองข้าเหนือและ(ขุนเมือง)ทั้ง ๔ พร้อมกันชำระว่ากล่าว
๗๓. ต(าม) ธรรมศาสตร์ และราชศาสตร์ __ ท่านตั้งไว้ ชอบธรรมแต่โบราณสืบ
๗๔. สืบมา ถ้าบ่ตกลงอิงด้วยคำเขา และลักขีทั้ง ๒ ฝ่ายให้มันคงส่ง-
๗๕. แบนนำลงมา ถึงอัครปถม _ สน และพ้อมมือโรงทั้ง ๖ ในมหาน-
๗๖. คราชจันทบุรี ชำระว่ากล่าวด้วยชอบ มาตราหนึ่งซ้ำใช้คนเที่ยว
๗๗. ถือดวงมาศอาชญาหน้าจืด ดวงกา ออกมาเอาราชการ ถ้าลม
๗๘. ึ่ง เทบหาดลาดตึงลู่อ่อนเอาเครื่องปลูกของฝั่ง เครื่องเลี้ยงของ
๗๙. ดู สรรพสิ่งของเสื่อผ้าเงินทองลูกหญิงนางสาว และฉีปองบาป
๘๐. โหมนอกท้องกาพระราชอาชญาดังนั้น ให้พร้อมกันจับเอาตัว
๘๑. จำจองให้มันคงส่งเข้ามา(ถึง) อัครปถมเสนาในนครจัน-
๘๒. ทบุรี จะกระทำตามโทษ มาตราหนึ่งก็จ้ออิกรณหากเกิดมีเมื่อวันเมื่อคืนก็
๘๓. ดี ให้แจ้งพระราชกำหนดกฎออกบอกมาใส่หัวแล้ว ให้พระยาหัวพัน
๘๔. เมือง(โสย) ข้าเหนือ และขุนเมือง(ง)ทั้ง ๔ ท้าวเพี้ยทั้งปวงพร้อมกันปรนนิ-
๘๕. บัติเอาด้วยราชการเราพระองค์ให้ทันพระราชกำหนดอย่าให้ช้าพระ-
๘๖. ราชอาชญาประสิทธิจุ่มพระรา(ช)วังเมืองหลวงดวงนี้ ตั้งใส่หัวพระยาแก้ว
๘๗. (ชำรุด) (หัว) พันเมืองข้าเหนือ(ผู้รักษาพระราชอาชญาอัน)ใด(นอก)พระ
๘๘. ราชอาชญา อย่ากระทำ คุณานุประ(สิทธิ)พระราชอาชญา จุลศักราช๑๑๗๗ ตัว
๘๙. ปี (ชำรุด)
๘๙. วัน ๕ แรม ๔ ค่ำ เดือน ๙^๑ มื่อกาเร้า^๒ ฤกษ์ ๒๗ ลูก 33 ๐— .

^๑ ตรงกับวันที่ ๒๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๓๔๔

^๒ ที่ถูกควรเป็นมื่อกาเหมา

คำปริวรรต ใบจุ่ม เลขที่ ๑๗
ชื่อ ใบจุ่ม เจ้าเมืองเดินนิง พระราชทานให้แสนมงคล
และราชคำบ้านดาต แต่เมื่อศักราช ๑๓๘๙ ตัว

๑. || ศ || สุประมระสมัตตพระรารชะอาญญาสุลิมเดจจุบุริลิมมะพระกะลัด
๒. จักกระวะดาราชะระงีถลี ในเมืองเดินนิงรารชะทานิจึงทิงพระเม
๓. ตัตตากระละนาไสหวิ อัครมะหาเสนาทิปะตีญุใหญ่ทังปวง ไห
๔. ปิงปะสีทิพระรารชะอาญญา จุมหลวงดวงนี้ ไสหวิแสนมุง คู
๕. น และราชคำบ้านดาต ไหพอมกนัตุมปิกิกิกหอมเอือชา
๖. ไพลูกหลานหิมุซุมไวอย่าไหสวานเส้นหนีไปแห่งใดหินเหนื่อที่ไ
๗. ด ถาและไผ่ฟุ้งนี้ยังไปเพิงแพกแปกปอมอญุดอม ทาวพญาแ
๘. นหมีนที่ใดกัตีไหแสนมุงคุณและราชคำบ้านดาตพอมกนัไปโคงส
๙. วาโตงยานเอือเข้ามามาหาถีนถานบ้านเมืองไวในขอบน้ำแดนดิน
๑๐. ของเรลัวไวสิ่งเกาส์หลัง ปะกานนิงชาไหลไทสวานเข้าหากยังสมักม
๑๑. กัตีเข้ามามาหาในอานาตาแสง ในดินเมืองเป็นทีนั้น ไหแสนมุง
๑๒. คุณ ราชคำบ้านดาตพอมกนัตุมปิกิกิกหอมเอือชาไฟไสรารชะกาน
๑๓. เรลัวพระองปะกานนิงไฟในเมืองเป็นเข้าหากไปถีกหินกีนสินทาว
๑๔. พญาแสนหมีนไผ่บานพินละเมืองมีมากนุ้ยที่ใดกัตีไหแสนคำมู
๑๕. งคุณราชคำบ้านดาต พอมกนัไปคึดตามเอือมาเป้นไผ่เม
๑๖. องเป้นไผ่ดงเกือลา อนนิงราชชะระสมิบัติเข้าในเมืองเป้นมี
๑๗. งนัคัง ๒ รุ้ยน้ำหิก ผึง ๙ พนั ปะกานนิง ผีตรชะอาออนเน
๑๘. อตายุคะหิณายหลอนถ่าผึงผาปางแขวเข้านังอนไไดอนนิง
๑๙. ควนเป้นรารชะระสมิบัติถึงชวบาละดูปีแฮสนามไหเจ้าทัง
๒๐. ปวงเกบักำนำเอือมาถึงเมืองแพนผูเป้นลามลามน้ำ
๒๑. มาถึงอัครมะหาเสนาพาเอือขึ้นชาบถวายุ คึงนุปะสีทิพะ
๒๒. ราชชะอาญญา ผูรักษาอาญญาอนไไดนอกพระรารชะอาญญาอย่าใดกัทำ
๒๓. คำอนับชอบพระรารชะอาญญาจึงปิงปะสีทิพจุมหลวงดวงนี้ไสหวิ
๒๔. สิบตไปไทกวางขวางรุงเรืองบ้านเมืองไหเป้นบุริลิมมาสูง คึง
๒๕. นุปะสีทิพพระชะอาญญาไสหวิไผ่ดงนี้

คำอ่านใบจุ่ม เลขที่ ๑๗

ชื่อ ใบจุ่มเจ้าเมืองเดินนิ่ง พระราชทานให้แสนมงคล และราชคำบ้านดาด เมื่อศักราช ๑๓๘๙ ตัว

๑. || ศ || ศุภมัสตฺพระราชาชญา สมเด็จพระมกษัตริย์
๒. จักรวรรดาราชอระงือถลือ ในเมืองเดินนิ่งราชธานี จึงทรงพระเม-
๓. ตตากรุณาใส่หัว อัครมหาเสนาธิปดีผู้ใหญ่ทั้งปวง ให้
๔. ปลงประสิทธิพระราชาชญา จุ่มหลวงดวงนี้ ใส่หัวแสนมงคล-
๕. ล และราชคำบ้านดาด ให้พร้อมกันดุ่มปกกกหอมเอาเข้า
๖. ไพร่ ลูกหลาน หมู่มชวไวย่าให้ชวนขึ้นหนีไปแห่งใดหนเหนือที่-
๗. ด ถ้าและไพร่ฝูงนี้ยังไปเพิงแพกแปลกปลอมอยู่ดอมท้าวพระยาแส-
๘. นหมื่นที่ใดก็ดี ให้แสนมงคล และราชคำบ้านดาดพร้อมกันไปโคงส-
๙. วาโดงยานเอาเข้ามาหาถิ่นฐานบ้านเมือง ไว้ในขอบน้ำแดนดิน
๑๐. ของเราไว้สิ่งเก่าสิ่งหลัง ประการหนึ่งข้าไหลไทชวนเขาหากยังสมัคร-
๑๑. กดีเข้ามาหาในอาณาตาแสง ในดินเมืองเป็นทีนั้น ให้แสนมงคล
๑๒. คล ราชคำบ้านดาดพร้อมกันดุ่มปกกกหอม เอาเข้าไพร่ใส่ราชการ
๑๓. เราพระองค์ ประการหนึ่งไพร่ในเมืองเป็น เขาหากไปถึกหนี่กินสินท้าว
๑๔. พระยาแสนหมื่นไพร่บ้านพลเมือง มีมากน้อยท้อใดก็ดี ให้แสนคำม-
๑๕. งคลราชคำบ้านดาด พร้อมกันไปคิดตามเอามาเป็นไพร่เม-
๑๖. องเป็นไว้ดังเก่า อันหนึ่งราชสมบัติเข้าในเมืองเป็นมี-
๑๗. จินคลัง ๒ ร้อยน้ำหก เฝ็ง ๙ พัน ประการหนึ่ง พืชอากรเน-
๑๘. อดายชนายหลอน ถ้าเผิงผาปางข้าวเชาองา อันใดอันหนึ่ง
๑๙. ควรเป็นราชสมบัติ ถึงชวบกาลฤดูปีแห่งนาม ให้เจ้าทั้ง
๒๐. ปวง เก็บกำนำเอามา ถึงเมืองแพน ผู้เป็นล่าม ล่ามนำ
๒๑. มา ถึงอัครมหาเสนาพาเอาขึ้นกราบถวาย คงนุประสิทธิพระ-
๒๒. ราชาชญา ผู้รักษาอาชญาอันใดนอกพระราชาชญาอย่าได้ก่อทำ

- ๒๓. คำอ้นบ่ชอบ พระราชอาชญา จึงปลงประสิทธิจุ่มหลวงดวงนี้ใส่หัวไว้
- ๒๔. สืบต่อไปให้กว้างขวางรุ่งเรือง บ้านเมืองให้เป็นบรมสุข คง
- ๒๕. นูประสิทธิพระราชอาชญาใส่หัวไว้ดังนี้

คำปริวรรต ไบจุ่ม เลขที่ ๑๘

ชื่อ ใบจุ่มเจ้าเมืองเดินนิ่ง พระราชทานให้แสนไชยมงคล

เมื่อศักราช ๒๕ ตัว

๑. ♪ ♪ ♪
 v v || บุญสมสดี พระราชอาญาลายจุ่มส้มแดงจับริมบพิตรพระมหา
ธรรมิกราชาธิราช เจ้าสีมเด็จพระเป็นเจ้าอิงรุคเป็น
๒. พระอัยหวั ประสิทธิภูมิดวงนี้เสี้ยวแสนไข่มงคุณคงเงินคืนเก่าเข้า แลคินสักใหม่ใหญ่
แถม ให้ใสจอมหลวง
๓. ความเอาเป็นครั้งเงินดั่งเก้ คินเก่าเข้าแสนยิด นึ่ง แสนสุทธิหนึ่ง ขุนสารีต ร หมีนดังแสน ร
๔. หมีนหลา ร พันอาราม ร แสนวีชุน ๗ ไชมงกูน ๗ หมีนลูก ๗ หมีนวง ๗ แสนนริน
๕. สีน ๗ II รวม ๑๑ ในนี้กวาน ๒ แรงไท ๔ เก้าโท ๔ เก้าสิน ๑ ครังเก่าเปนนเงิน
๖. ๒รอย คินสักใหม่ใหญ่แถม นริน ร พัลยง ร บักสาว राम บักน้อย राम บักหลา राम
๗. แมอม ๑ แม่โซน ๑ แมจอ้ย ๑ แม่ทาว ๑ นายจอย ๑ แมซอม ๑ อี้ควว ๑
๘. อัดอน ๑ อี้เพ ๑ II รวม ๑๔ ในนี้แรงไท ๒ रामไท ๓ ยิง ๙ ขึ้นคงไหม
๙. เปนนเงิน รอย นึ่ง II ๑ II โรมคินเก่าใหม่เขากันเปน ๒๕ คินในนี้กวาน ๒ แรงไท
๑๐. ๖ เก้าโท ๔ रामไท ๓ เก้าสิน ๑ ยิง ๙ ครังเก่าใหม่เขากันเปนเงิน ๓ รอย
๑๑. มาถวาย ชูปีเปนปฏัรติระ คนถึงขอบกระดูสาหงโหว่คุบทค์ เปนนเงิน ๖ รอยมา
ถวายชูขอบระ
๑๒. ดูสง ทาวพฤษาแสนหมื่นนาย สงท่งหลายอย่าไดอย่าไรนาเล้าเข้าเข้าที่ไหเขาไส
ใจนำมา
๑๓. ไหลามถวาย ท่งสนิหางชูขวระดุสงสังดยว เข้าอยู่ดินทาวพฤษาแสนหมื่นทีใด
ก็คือยาวาส้ง
๑๔. เขาเยดไรร้อยาเสียจังสบป่าเปนนอายอียาเสียคาไปคายยาเสียเกินดานทางอียา
ปองอยากนันต์เกินอียา
๑๕. เอาเสียอียาเอ๋ขนอดคอมเข้า พทาวพฤษาแสนหมื่นเจ้านเมืองเจ้ายายชาย
คาดแสงขุนเบย์ทั้ง
๑๖. หลายอียาบอกวยกบานกานเมืองอียาทึบไรไปคนนอ ياسิบบริกกินคอมเขาทำเวนไวแด
ผู้มีจุตาผาสาขา
๑๗. พระราชอาญากำหนดกดออกวาให้ถืไทคงสังคนลงกินสิ่งใดจึงไหเขาប់ระบัดโดย
พระราชอาญา พระรา

๑๘. ซอจัญบัง มีแลไปถือเข้าโทษ พระราชอาญาประสิทธิธิบไภยดงนี้ทำ แต่ไทคงเงิน
อนักดอกนอกในจุ่มนีนอกกวนนี้อียา
๑๙. เอาพระราชอาญาไปก้งบังเพื่อนฝูงอื่นไววาเป็นชุมอบไภยดอมโทษ ๓ ผู้รักษา
พระราชอาญาอนไคนอก
๒๐. พระราชอาญาอียากทำ ๓ คุ้งนุประสิทธิพระราชอาญา ๓

๒๑. ๓ ๓ สักราช ๒๕ ติว เดือน จยง ขึ้น ๑๕ คำนัน ๖ ฤกษ์ ๔ ลูก ๓ ๓

๒๒.

๓ ๓ คยวบอัยยกุลาบทุน ๓ ๓

คำอ่าน ใบจุ่ม เลขที่ ๑๘
ชื่อ ใบจุ่มเจ้าเมืองเดินนิง พระราชทานให้แสนไชยมงคล
เมื่อศักราช ๒๕ ตัว

๑. วี II ศุภมัสตุ พระราชอาชญาลายจุ่มสมเด็จพระบพิตร พระมหาธรรมราชาธิราชเจ้า สมเด็จพระเป็นเจ้าองค์เป็น
๒. พระอยู่หัว ประสิทธิจุมดวงนี้ใส่หัวแสนไชยมงคล คลังเงินคนเก่าเข้าแลคนสึกใหม่ใหญ่แถม ให้ใส่จุ่มหลวง
๓. กวมเอาเป็นคลังเงินดังเก่า คนเก่าเข้าแสนยศหนึ่ง แสนสุทธิหนึ่ง ชุนสาริต รหมื่นต่างแสน ร
๔. หมิ่นหลา ร พลอาราม ร แสนวิชน ๗ ไชยมงคล ๗ หมิ่นลูก ๗ หมิ่นวัง ๗ แสนนริน-
๕. สิ้น ๗ II รอม ๑๑ ในนี้ กวาน ๒ แรงไทย ๔ ถ้ำไทย ๔ ถ้ำสิ้น ๑ คลังเก่าเป็นเงิน
๖. ๒ ร้อย คนสึกใหม่ใหญ่แถม นรินทร์ ร พ่อเลี้ยง ร บักสิว राम บักน้อย राम บักหลา राम
๗. แม่่อม ๑ แม่โซน ๑ แม่จ้อย ๑ แม่ทาว ๑ นายจ้อย ๑ แม่ซ่อม ๑ อีเคียว ๑
๘. ฮัดอน ๑ อีเพด ๑ II รอม ๑๔ ในนี้ แรงไทย ๒ रामไทย ๓ หลึง ๔ ขึ้นคลังใหม่
๙. เป็นเงินร้อยหนึ่ง II ๐ II โรมคนเก่าใหม่เข้ากันเป็น ๒๕ คนในนี้ กวาน ๒ แรงไทย
๑๐. ๖ ถ้ำไทย ๔ रामไทย ๓ ถ้ำสิ้น ๑ หลึง ๔ คลังเก่าใหม่เข้ากันเป็นเงิน ๓ ร้อย
๑๑. มาถวายชุปีเป็นปกติ ครั้นถึงขอบฤดูสร้างให้เขาคุมท่อคลังเป็นเงิน ๖ ร้อยมาถวายชูชอบฤ-
๑๒. ดูสร้าง ท้าวพระยาแสนหมื่น นายสั่งทั้งหลายอย่าได้ยำไรนาเหล่าข้าเขา ท่อให้เขาใส่ใจนำมา
๑๓. ให้ล้ามถวายทั้งสนทางชูชวนดูสร้างสิ่งเดียว เขาอยู่ดินท้าวพระยาแสนหมื่นที่ได้ก็ดียอว่าว่าง
๑๔. เขาเย็ดไร่อย่าเสียจ้าง สับป่าเป็นนาอย่าเสียค่า ไปค้าอย่าเสียเกิน ด่านทางอย่าปองอย่ากัน ตูเกินอย่า
๑๕. เอาเสีย อย่าเอาขนอดอมเขา พ่อท้าวพระยาแสนหมื่นเจ้าบ้านเจ้าเมือง เจ้าอยู่ชายคาตาแสง ชุนเบี้ยทั้ง
๑๖. หลายอย่าบอกเรียกบ้านการเมือง อย่าถือริบไรไปเคียน อย่าสื่อขรรบกินดอมเขา ท่อนไว้นแต่ผู้มีจัมตราปราสาท

๑๗. พระราชอาชญากำหนดกฎออกมา ให้ถือไทยคลังส่งเคียนเลี้ยงกินสิ่งใด จึงให้
เขาบอระบัดโดยพระราชอาชญา พระรา-
๑๘. ชอาชญาบมีแลไปถือเข้าโทษ พระราชอาชญาประสิทธิภัยดังนี้ ท่อแต่ไทย
คลังเงินอันกฎออกในจุ่มนี้ นอกกว่านี้อ่า
๑๙. เอาพระราชอาชญาไปกั้บังเพื่อนฝูงอื่นไว้ว่าเป็นชุมมอภัยดอมโทษ ผู้รักษา
พระราชอาชญา อันใดนอก
๒๐. พระราชอาชญาอย่ากระทำ ॥ คงนูประสิทธิพระราชอาชญา ॥
๒๑. ๥ ๥ ศักราช ๒๕ ตัว^๑ เดือนเจียง ขึ้น ๑๕ ค่ำ^๒ วัน ๖ ฤกษ์ ๔ ลูก ๥ ๥
๒๒. ๥ ๥ เคียวบออายกราบทูล ๥ ๥

^๑ เมื่อเทียบวันขึ้นแรมแล้ว อาจเป็น จ.ศ. ๑๐๒๕ หรือ จ.ศ. ๑๒๒๕ (ศ.ดร. ประเสริฐ ณ นคร)

^๒ คำนวณวันแล้ว อาจเป็น ๑๔ ธันวาคม ๒๒๐๖ หรือ ๒๕ ธันวาคม ๒๔๐๖ (ศ.ดร. ประเสริฐ ณ นคร)

คำปริวรรต ใบจุ่ม เลขที่ ๑๙

ชื่อ ใบจุ่มเจ้าเมืองเดินหนึ่ง พระราชทานให้แสนไชยชิต แสนยศสมควน
และแสนสุทธิมนต์ เมื่อศักราช ๓ ตัว

๑. 3 3 บุญมสั้พระราชอาญาลายจุ่มสั้มเดจ้บ้ริมบ้พิตรพรม้หาธรรมิกัราชอิราช
๒. ไชยม้หาจกัะพดัตติ ภูมินทาอิราชเจ้าสั้มเดจ้พระเพน้เจ้าอังกัเพน้พระอัยหิว ประสิทฺธิ
๓. จุมตวิบุงการ ดวงนั้สั้หวัแสนไชชิต แสนยัตติสมควน แลแสนสุตฺติมนต์ คังเงิน
๔. ผู้คนกบั หมีนชาย ๗ หมีนทูลวง ๗ ทาวชยง ๓ หมีนนอง ร หมีนเพ้ง ร
ชายทูลวง ร รอม
๕. ๖ ในนั้แรง ๓ ปว้ย ๑ เถา ๒ เถิงชวบปีไห้ไดเงิน สองรุษยมาใส่ราชครัง
ถวายสั้มเดจ้ พระเจ้า
๖. อัครัวม้เทศั้ดินชยงองแม เพน้ปักะติ เขาผุ้งนั้อยู่ดินทาวพญาแสนหมีนที่ใดกัด้
๗. อัยาวาสังเขา เขตไรรอียาเสย้วาง สบ้ปาเพน้หนออียาเสยคา ไปคาอียาเสยัเกินตาน
ทางอียา
๘. ปองอัยากัน ทาวพญาแสนหมีนเจ้าบานเจ้าเมือง เจ้าเมืองเจ้าชายคาตาแสงชุน
เบยั
๙. ทังทูลายอัยาบอวกยกบานกานเมืองอัยาถึรับไรไปคยนอัยาสือชบริบกันดอมเขา
ท้เวนไว
๑๐. แดพระราชอาญา กำนัดกิดออกวาไห้ถึไทคังสงคยนลงกันสั้นไดจิงไห้เขาบิระ
บัตไดย
๑๑. พระราชอาญา ผู้ใดพระราชอาญาบักำนัดกิดออกวาไห้ถึแลไปถึเขาไหรามครัง
เสยัโทษ
๑๒. จกัใส่ครังกัจกัไห้ไชพระราชอาญาประสิทฺธิอั้ไภยดงันท้แดไทคังอนั้มีในจุมนอกกวานั้
๑๓. อัยาเอาพระเอาพระราชอาญาไปกังบังเพือนผุ้งอินไววาเพน้ไทคังดอมไหราม
วยกบาน
๑๔. กานเมืองเสยัโทษ ไทครังดอมไหรามวยกบานกานเมืองเสยัโทษ ๑
๑๕. ชี ครังนุปะสิทฺธิจุมตวิบุงการ จ

๑๖. จ สั้กราช ๙ ตัว เดือน ๗ ขึ้น ๙ ค่ำ วัน ๑ ฤกษ์ ๑๒ ลูก ช

คำอ่าน ใบจุ่ม เลขที่ ๑๙
ชื่อ ใบจุ่มเจ้าเมืองเดินนิ่ง พระราชทานให้แก่แสนไชยชิต แสนยศสมควน
และแสนสุทธิมนต์ เมื่อศักราช ๓ ตัว

๑. ๓ ศุภมัสตุ พระราชอาชญาลายจุ่ม สมเด็จพระบรมพิตร พระมหาธรรมิกราชาธิราช
๒. ไชยมหาจักรพรรดิ ภูมินทราธิราชเจ้า สมเด็จพระเป็นเจ้าองค์เป็นพระอยู่หัว
ประสิทธิ
๓. จุ่มตัวบุงงานดวงนี้ใส่หัวแสนไชยชิต แสนยศสมควน แลแสนสุทธิมนตร์ คลัง
เงิน
๔. ผู้คนกับหมื่นซ้าย ๗ หมื่นหลวง ๗ ท้าวเชียง ๓ หมื่นนอง ร หมื่นเพ็ง ร
ชายหลวง ร รอม
๕. ๖ ในนี้ แร่ง ๓ ป่วย ๑ เถ้า ๒ ถึงชวบปีให้ได้เงินสองร้อยมาใส่ราชคลัง ถวาย
สมเด็จพระเจ้า
๖. อัครามเหสีดินเชียงองค์แม่เป็นปกติ เขาผู้งนื้ออยู่ดินท้าวพระยาแสนหมื่นที่ใดก็ดี
๗. อย่าว่าสังเขา เยตไร่อย่าเสียวาง สัปป่าเป็นนาอย่าเสียค่า ไปค้าอย่าเสียเกิน
ด้านทางอย่า
๘. ป้องอย่ากัน ท้าวพระยาแสนหมื่นเจ้าบ้านเจ้าเมือง เจ้าเมืองเจาชายคาตาแสง
ขุนเปี้ย
๙. ทั้งหลายอย่าบอกเวียกบ้านการเมือง อย่าถือริบไรไปเคียน อย่าสื่อชรบกับินดอมเขา
ทอเวนไว้
๑๐. แต่พระราชอาชญากำหนดกฎออกว่าให้ถือไทยคลังส่งเคียนเลี้ยงกินสินใด จงให้
เขาบวระบัดโดย
๑๑. พระราชอาชญา ผู้ใดพระราชอาชญาบกำหนดกฎออกว่าให้ถือแลไปถือเข้าให้ราม
คลังเสียโทษ
๑๒. จักใส่คลังก็จักให้ใช้ พระราชอาชญาประสิทธิอภัยดังนี้ ทอแต่ไทยคลังอันมีในจุ่ม
นอกกว่านี้

๑๓. อย่าเอาพระเอาพระราชอาญาไปกั้บงั้เพื่อนฝูงอื่นไว้ว่าเป็นไทยคล้งดอมให้
รามเวียกบ้าน
๑๔. การเมืองเสียโทษ ไทยคล้งดอมให้รามเวียกบ้านการเมืองเสียโทษ
๑๕. คงนุประสิทธิจุ่มตัวบุงงาน
๑๖. ๖ สักราช ๔ ตัว เดือน ๗ ขึ้น ๔ ค่ำ^๑ วัน ๑ ฤกษ์ ๑๒ ลูก

^๑ ถ้า เป็นจ.ศ. ๑๒๐๔ ตรงกับวันที่ ๒๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๓๔๐ (ศ.ดร. ประเสริฐ ณ นคร)

คำปริวรรตใบจุ่ม เลขที่ ๒๐

ชื่อ ตราตั้งและต้นกงดินเป็นกำหนดเขตแขวงของหัวเมือง

๑. ๐๓๖ ปะสิทะฤทธิ์พราชะอาญาสุลิมเดจจะพะเป็นเจ้าหลานชาวริมชาวบ่ริมมะเสฏฐะ
ชัตติยะสุระริยะพรา
๒. ชะวิฐามะหาไชยะจักระพัตติยะ พุมมิธะนะริธาทีปะตติยะบ่ริมมะนาฏฐะบ่ริมมะบ่พิศ
ตะมะหาทำมิกะราชาที
๓. ราชะเจ้าพะนะคอนเมืองหลวงพะบางราชะทานี้ส้องคะดินเป็นพะอยู่เกลาอยู่ช่อม
ปงปะสิฤทธิ์
๔. พะพอนจุมพราชะโอวาชหลวงตวงนีโศสไสเกลาไสช่อมให้อุปปะราชาพยาหลวง
หัวเมือง
๕. ทุยมตีสานมาศค่างองไชยามุงคูนและปลัดเมืองขุนทัง ๔ ใหพอมกนัพิพการักุสา
ตุมิปักกกหอ
๖. มกองภูมิมุขปาปุกลูกหลานบาวโพนอยู่ในเซะหัวเมืองทังมวนและลูกเมืองอนชิน
กบ้หัว
๗. เมืองมีบานตาชะเมืองเป็น เมืองชะทอนบ้านอ้อมมี ผารอก บานลากางเมือง
เมืองชะปวงชะควย
๘. หาชหมีนเมืองลาบ ตาแสงหัวเมืองรุษคาใดไกรักุสาเอ้าคานน้อยาลวงอียาเกิน เซะดา
แสงหัว
๙. เมืองฟ่ายตาวน้อกตังแดสับเป็นเลาะนำเป็นชินรุษสับนาเลาะหุยนาชินสุษยอชไต
สน์เสมน์เทียรอชแ
๑๐. กวหมีนจุมไตสน์เสมน์เท้าแกวกาบलग ยอชวี่เซ่งไสหัวแทนโทเน่งไส พู ๓ ส
มเน่งไสหวุต
๑๑. วาเบชะลัไสพูคิมบางวางไสหวพูชะไตไสพูหลังเรือนเน่งไสพูจักหุชเน่งไสพูบ
โพเน่ง
๑๒. ไสหัวพูเกยังเน่งไสแกวสามสุมยอชวี่เน่งไสปากยอชองคองเน่งไสพูยอชชยบเน่งไส
พูแก
๑๓. ววอกเน่งไสพูองไตสน์เสมน์เล่งไสหนอง ๓ ถางเน่งไสพูปลุมไตไสเทียยอชตาน
ไตไสหนอง
๑๔. ชะงไตไสยอชตีบตีบไสยอชปาไตสน์เสมน์ยอชนำ ๒ เน่งไสยอชนำกอชไตสน์
เสมน์เท้าแกวเรย์

๑๕. ดัชนีสิ่งทอหยาบพิเศษ เลาะลองปองน้ำเนินและน้ำเนินลองปองหยาบและหยาบขึ้น
ปองปองคาง
๑๖. ไตลองปองลองเงือกไตสนไปสินคังจอยชอยไสยอชหยาบมอนด์ไสทวยแบงทอง
ไตสนเสม็ดน้ดก
๑๗. ไสทูปาหยาบไตสนทูปาหยาบขึ้นไสทูปาหยาบตั้งไตสนขึ้นไสหยาบ ๓ ถางไตสนขึ้น
ไสแกวหยาบมากนาศ
๑๘. พายขึ้นพายแรไตสนหยาบดำไสยอชหยาบสูงและลองปองน้ำแอชลองปองผาที่ทา
นางเบี่ยงพายเหินือ
๑๙. สบขึ้นแกวตาตุกไตสนแกวมาชไตสนเสม็ดหยาบรอกพักหินแปนแงนไสบวบกวน
เน้งสนเสม็ด
๒๐. หยาบไตสน ๓ ถางเขาไสแกวลานผานไสหยาบคางคีย์ไสแกวแตนเมืองเฟื่องไป
ไสทวยชวย
๒๑. ดากวากไสทวยเชื่องเฟื่องไปไสแกวหวานหอมขึ้นเนื่อปอมคางดั่งคังยอชหยาบนาสาม
๒๒. ชำมนำบูเน้งไสแกวสุ่มเสานะง์เขายอชหยาบกียกไสยอชหยาบปยุตและปยุตลอง
ปองสับ
๒๓. หยาบไสยาลุยบลองปองสับบุยบขึ้นสูยอชขางลัษไสชอชแกวหยาบหนัสน์ไสบ
ตามูมเน้ง
๒๔. ไสนาหยาบลุยบหยาบลองมาปองน้ำหยาบเน้งไสสับหยาบตะดานขึ้นหยาบตะดานสูย
ยอชเน้งสนเสม็ดหยาบ
๒๕. ไตแกวเทียอชดางขวางไสยอชดินและดินลองปองหยาบซีและซีเมือไตสนรอกหยาบชะ
สูงลัษไส
๒๖. แกวสน์ดอลอมลึงไปและหยาบไรลองปองสับเป็นที่เกลาผุ่นี่แมนเชช้ตาแสงหิวเมืองทง
๒๗. มวนแลวไหญาหิวเมืองพิภักร์กุสากี่แขยง์ชอบนำหยาบดินทงมวนอน์เป้น้ำอาพิตา
๒๘. แสงหิวเมืองกุ่มกวมน์โดยชอบราชชะกาน ถาเชือกมีราชชะกานในราชะจำนกกั
ดีและ
๒๙. แหงหินดำบิไนดักดีคนั้ครมะหาเสนามีมุขตารำพนขึ้นไปบอกกาวแงแลวไทหา
๓๐. วเพย้ลุกมูกคตาแสงทงมวนไตพอมกับเจ้าเมืองแลปลัดเมืองขุนทง ๔ ไตลิลุขตวษ
ถึเอ้า
๓๑. ทาวขุนบาวไพลุขเล้งลึงมาไทหนทางทิวราชชะกานอียาลงอียาล์ชาเนินอียู อน์นึ่งหาก
บง์เกิชมีชา
๓๒. เลิกสัดตุฎรายอัยคะโมยโจนเข้ามาโคบชิงกะทำรายแกบานเมืองอน์เป้น้ำชอบแขวงหิว
เมือง
๓๓. ทงมวนกัดีกัไหญาหิวเมืองและปลัดขุนทง ๔ เป้นั้ผู้ตวษคุมเอ้าทาวเพย้บาวไพลุก
มูกคตา

๓๕. แสงออกไปย่ำยี่ดีเอาไว้ไหม้ไฉนนะ มาตธานิ่งถึงเทศะกานเดือน ๑๒ หลวงแหทะฯ มาถึงแล้วไ
๓๕. ทาวเพี้ยลูกมูกคาตาแสงทังป่วงโตตวษตาเกบักำนำเอายง์ฝังผาเงินทองรื้อเสกาน สวย
๓๖. เคื่อยบิวละบขมีสิ่งใดไพอมกนัตวษตาเกบักำนำเอาเข้ามาโรมกบ้เจ้าพญาหลวงทิว เมือง
๓๗. และเพี้ยปลัดขุนทัง ๔ พอมกนัเกบักำนำเอามาจากบ้อักระมะหาเสนาที่บ้ดีในห่สนาม หลวงพาชี
๓๘. นขาบถวายุไทหน่เดือน ๑๒ หลวงแหทะฯเป็นป้กระตือยารางอัยาราม มาตธานิ่งรื้อ คองของกบ้
๓๙. พญาทิวเมืองเคื่อยเกบักันมีสิ่งใดก้ไทกั้นแตตามรื้อของติวไผอียาโคบอียาซึ่งสวน หิมามา
๔๐. กั้นเข้บ้านแดนเมืองกน้อยาไทไเพ้น้ความกวยของลาวสานกน้เข้ามาถึงในราชะ จำนั
๔๑. บ่ชอบ มาตธานิ่งกัจระอะทักัระนะหากเกียมีในบานในเมืองก้ดีไพอมกนัพีจาละ นาตซ์แต
๔๒. พัส้มควนที่เคื่อยพิจารณาณนัถาหากเป็นความมะหานูโทษอน์ไทยเป็นสฤษนหินาม แพนดินนั
๔๓. ไพอมกนัคุมเอาติวลึงมาจูกบ้อักระมะหาเสนาในห่สนามหลวงพีจระนาดซ์ตาม โทษ อน์ ๑
๔๔. ในเฝิง ๘ ผานนัพราชะทานไพอญาหลวงทิวเมืองเกบัก ๔ ผาพราชะทานไ พุยาน์สินเกบัก
๔๕. ๔ ผา ลาว ๓ บาน ข้า ๓ บาน พราชะทานไพุยาน์สินเมืองลาบ ซีเพี้ยเทพ้ระวิสุไชยา
๔๖. ทะซินเกบักตามเดิม รุคินูะ ปะสิทธิพราชะอาญาสุรกัสาพราชะอาญา อน์ได นอกพราชะ
๔๗. อียากะทำ สกัระชะ ๑๒๑๒ ติวปลักัษเสตต์เดือน ๓ ขึ้น ๑๕ ค่ำ วัน ๖ พะจันทะ จอนเข้าแฟง
๔๘. พกัจบกับัดวยพะนะชัตระฤตีกนวยชีวาวีสะชาลูกสนัษอน์สะถิดในม้งกอนนะราสี
๔๙. ๒ ลูก

ชื่อ ตราตั้งและกงดินเป็นกำหนดเขตแขวงของเมืองหัวเมือง

๑. ๖๖๖ ประสิทธิพระราชอาชญาสมเด็จพระเป็นเจ้าล้านช้างร่มขาว บรมเสฏฐัตติย
สุริยพระรา-
๒. ขวงขามหาไชยจักรพรรดิภูมิทนต์ฤทธิพิติ บรมนาถบรมบพิตรมหาธรรมราชาธิ
๓. ราชเจ้าพระนครเมืองหลวงพระบางราชธานี ศรีองค์ตนเป็นพระอยู่เกล้าอยู่
ชม่อมปลงประสิทธิ
๔. พระพรจุมพระราชโอราพหลวงดวงนี้ โผดใส่เกล้าใส่หม่อมให้อุปราชาพระยา
หลวงหัวเมือง
๕. เทียมตือลานมาสคำกองไชยยามงคล และปลัดเมืองขุนทั้ง ๔ ให้พร้อมกันพิพาก
รักษาตุ้มปลกกทอ-
๖. มกอกภูหมู่ชุมป่าปลุกลูกหลานบ่าวไพร่ อันอยู่ในเขตหัวเมืองทั้งมวลและลูกเมือง
อันขึ้นกับหัว-
๗. เมืองมีบ้านดาด เมืองเป็น เมืองชะทองบ้านออกคมี ผารอก บ้านลากกลางเมือง
เมืองชะปางชะควย
๘. ทาดหมื่นเมืองลาบ ตาแสงหัวเมืองรอดคาใดให้รักษาเอาคานนั้นอย่าล่งอย่าเกิน
เขตตาแสงหัว
๙. เมืองฝ่ายดาวนออกตั้งแต่สบเป็น เลาะน้ำเป็นขึ้นรอดสบนา เลาะหัวนาขึ้นสุด
ยอดใต้สันเสมินเทารอดแ-
๑๐. กั้วหมื่นจุ่ม ใต้สันเสมินเทาแกวกาบลาง ยอดวัดหนึ่งใส่หัวแทนโทหนึ่งใส่ภู ๓ สุ่ม
หนึ่งใส่หัวภูต-
๑๑. าวเบ็ด ลัดใส่ภูคมบางวางใส่หัวภูชะใด ใต้ใส่ภูหลังเรือนหนึ่งใส่ภูจิกห้วย หนึ่งใส่ภู
อับไพหนึ่ง
๑๒. ใส่หัวภูกะยง หนึ่งใส่แก้วสามสุ่มยอดวัง หนึ่งใส่ปากของปองคัง หนึ่งใส่ภูยอด
เขียบหนึ่งใส่ภูแก-
๑๓. ววอก หนึ่งใส่ภูวงใต้สันเสมิน เล่งใส่หนอง ๓ ถาง หนึ่งใส่ภูเปลี่ยม ใต้ใส่เทา
ยอดตาน ใต้ใส่หนอง

๑๔. ซะเง ไต้ไสยอดต๊ิบ ถีบไสยอดป่า ไต้สั่นเสมียนยอดน้ำน้ำ เน่งไสยอดน้ำกอด ไต้สั่นเสมียนเทาแก้วเรย
๑๕. ตัดลงไสห้วยป่าเดดซ์ เลาะล่องป่องน้ำเนิน เลาะน้ำเนินล่องป่องห้วยเนย เลาะเนยขึ้นป่องปุงคาง
๑๖. ไต้ล่องป่องล่องเงือก ไต้สั่นไปสั่นคังจอดชอดไสยอดห้วยมอน ตัดไสห้วยแบงทองไต้สั่นเสมียนตก
๑๗. ไส้ภูป่าเมี่ยงไต้สั่นภูป่าเมี่ยงขึ้นไส้ภูหนองตึง ไต้สั่นขึ้นไส้หนอง ๓ ถาง ไต้สั่นขึ้นไส้แก้วหมากนาค
๑๘. พาดขึ้นพูชาแร ไต้สั่นหลวงดำไสยอดห้วยสุ เลาะล่องป่องน้ำแอต ล่องป่องผาที่ท่านางเบื่องฝ้ายเหนือ
๑๙. สับขึ้นแก้วตาตุก ไต้ขึ้นแก้วมอด ไต้สั่นเสมียนหลวงรอดพักหินแปน แงนไสบวบกบวนเน่งสั่นเสมียน
๒๐. หลวง ไต้ไส้หนอง ๓ ถาง เข้าไส้แก้วลาน ผ่านไส้หินควางคี่ ยี่ไส้แก้วแดนเมืองเฟื่องไปไสห้วยชาย
๒๑. ดาก งวากไส้ภูเชื่องเฟื่องไปไส้แก้วหวานหอมขึ้นเนอป้อมค่างดั่ง คังยอดห้วยนาสาม
๒๒. ซ้ำมน้ำบูเน่งไส้แก้วสุมเสา เน่งเข้ายอดห้วยกก ยกไสยอดห้วยเบียด เลาะเบียดล่องป่องสบ
๒๓. ห้วยไชยา เลียบล่องป่องสบบูบ เลียบบูบขึ้นสุดยอดขาง ลัดไสชอดแก้วหนามหันผันไสบตามูน เน่ง
๒๔. ไส่นาหลิม เลียบหลิมล่องมาป่องน้ำหลวง เน่งในสบห้วยตะดานขึ้นห้วยตะดานสุดยอด เน่งสั่นเสมียนหลวง
๒๕. ไต้แก้วเทา ยอดดาง ขวางไสยอดดิน เลาะตีนลงป่องห้วยซี เลาะซีเมื่อไต้สั่นรอดห้วยชะสูง ลัดไส
๒๖. แก้วสันดาล้อมลงไปเลาะห้วยไร ล่องป่องสบเป็นที่เก่า ผุ่งนี้แม่นเขตตาแสงหัวเมืองทั้ง
๒๗. มวล แล้วให้พระยาหัวเมืองพิทักษ์รักษาถือแข็งยัง ขอบน้ำหลังดินทั้งมวล อันเป็นอำเภอดา-
๒๘. แสงหัวเมืองภูมกวมนั้นโดยขอบราชการ ถ้าเชือกมีราชการในราชสำนักก็ดีและ

๒๙. แห่หนตำบลใดก็ดี ครั้นอัศวมหาเสนามีมาตรารำพันขึ้นไปบอกกล่าวแจ้งแล้วให้ทำ-
๓๐. วเพี้ยลูกมุกคำตาแสงทั้งมวล ได้พร้อมกับเจ้าเมืองแลปลัดเมือง ชุนทั้ง ๔ ได้สืลวดตรวจถือเอา
๓๑. ท้าวขุนบ่าวไพร่รัดเร่งลงมาให้ทันทางที่ราชการอย่าร้างอย่ารอช้าเนิ่นอยู่ อันหนึ่งหากบังเกิดมีข้าศึก
๓๒. ศัตรูผู้ร้ายอำยชโมยโจร เข้ามาโคบชิงกระทำร้ายแก่บ้านเมืองอันเป็นขอบแขวงหัวเมือง
๓๓. ทั้งมวลก็ดี ให้พระยาหัวเมืองและปลัดชุนทั้ง ๔ เป็นผู้ตรวจคุมเอาท้าวเพี้ยบ่าวไพร่ลูกหมู่คำตา
๓๔. แสงออกไปอย่ายืติเอาให้มีไชยชานะ มาตราหนึ่ง ถึงเทศกาลเดือน ๑๒ หลวงแห่ธาตุมาถึงแล้ว ให้
๓๕. ท้าวเพี้ยลูกมุกคำตาแสงทั้งปวง ได้ตรวจตราเก็บกำน่าเอาอย่างเผื่องเงินทองรืดเสการส่วย
๓๖. เคยบวระบัดมีสิ่งใด ให้พร้อมกันตรวจตราเก็บกำน่าเอาเข้ามาโรมกับเจ้าพระยาหลวงหัวเมือง
๓๗. และเพี้ยปลัดชุนทั้ง ๔ พร้อมกันเก็บเอาลงมาจากอัศวมหาเสนาอิบดีในหอสนามหลวง พาชี้-
๓๘. นกราบถวายให้ทันเดือน ๑๒ หลวงแห่ธาตุเป็นปกติ อย่าร้าง อย่าราม มาตราหนึ่งรืดคลองของกับ
๓๙. พระยาหัวเมืองเคยเก็บกินมีสิ่งใด ก็ให้กินแต่ตามรืดของตัวไผอย่าโคบอย่าชิงสวนหม่ามา
๔๐. กินเขตบ้านแดนเมืองกัน อย่าได้ให้เป็นความเกี่ยวข้องราวฉานกันเข้ามาถึงในราชสำนัก
๔๑. บ่ชอบ มาตราหนึ่ง ก็จออิกระหากเกิดมีในบ้านในเมืองก็ดี ให้พร้อมกันพิจารณาตัดแต่
๔๒. พอสมควรที่เคยพิจารณานั้น ถ้าหากเป็นความมหานุกโทษอันใหญ่เป็นเสี้ยนหนามแผ่นดินนั้น

๔๓. ให้พร้อมกันคุมเอาตัวลงมาจากกับอัศรมหาเสนาในหอสนามหลวงพิจารณาตัดตาม
โทษ อัน ๑
๔๔. ในเดือน ๘ หน้านั้น พระราชทานให้พระยาหลวงหัวเมืองเก็บ ๔ ผา พระราชทาน
ให้พระยานสินเก็บ
๔๕. ๔ ผา ลาว ๓ บ้าน ข้า ๓ บ้าน พระราชทานให้พระยานรินทร์เมืองลาว ชื่อ
เพี้ยเทพวงษาไชยา
๔๖. ทขึ้นเก็บตามเดิม รคนูประสิทธิ์พระราชอาชญา ผู้รักษาพระราชอาชญาอันใด
นอกพระราช (อาชญา)
๔๗. อย่ากระทำ ศักราช ๑๒๑๒ ตัวปีกตเส็ด^๑ เดือน ๓ ขึ้น ๑๕ ค่ำ^๒ วัน ๖
พระจันทร์จรเข้าแฝง
๔๘. พักจับกับด้วยพระนักชดฤกษ์อีกหน่วยชื่อว่า วิสาชาฤกสนิท อันสถิตย์ในมังกรราศี
๔๙. ๒ ลูก

^๑ ที่ถูกควรเป็นปีกตเส็ด (ศ.ดร. ประเสริฐ ณ นคร)

^๒ ตรงกับวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๓๙๓

คำปริวรรตใบจุ่ม เลขที่ ๒๑

ชื่อ ต้นกกดิน เมืองโสย กำหนดเขตแขวงของเมืองโสย

๑. 3|| ศุภะมะสัตุะพะราชาจัญญา สิมเด็จพระบรมนาถบรมมยุะ
๒. บุพิตรพะระพุมมิงทาทูธิะ ปัตติ (ธรร) มิ(ก) ะราชาทูธิะราชเจ้าสิมเด็จพระเป็น
๓. เจ้าอิงคะเป็นพระรอยุทิว ในมะหานันคะระระกลุงจันธะบุรี ปลิงปะสิทธิลายจุม
๔. พระระราชะวังเมือิงทูลวงดวงนี้ ไสทิวพูยาอีสานอุดไทสุรินทะรีไซเดชะนะ
๕. (ส)มคาม ไทเป้นทิวพันเมืองโสยและขุนเมือิงทั้ง ๔ ไทพอมกันตุมปลุก
๖. กิกหอม สัพะระนำทนองกองชอยชางวดชวคังทังปวงในเมืองโสยอียาไหสวาน
๗. เส้นหนีไปแห่งไตหินเหนือที่ใดที่หนึ่งใด ถาและชาคานชวคังหากยังสวาน
๘. เส้นหนีไปเร้นซอนชำมะะ แ(พะ) พิงแอบอิงอยู่กับทาวพูยาบานเมือิงมุคาตา
๙. แสงแห่งไตหินเหนือที่ใดที่หนึ่ง (ด) ง นั้น ไทพูยาทิวพันเมืองโสยและขุน
๑๐. เมือิงทั้ง ๔ พอมกันไปสวดจิตทาวโดงยานเอ้ามาทอนโรมทิมูซุมไวดังเก้า
๑๑. ดวยดี อียาไหเป้น้อลือะวีวายสัตตุดกกัน ไทเข้าไตพอมกนัทำมางsangแ
๑๒. ปงเข้ากาไรนาปริบูนกวางออกไปตามอียงโบราณแต่ก่อนสืบ ๒ มา มาตารนึ่ง
๑๓. ไทพูยาทิวพันเมืองโสยและขุนเมือิงทั้ง ๔ พอมกันรักษาขอบนำแดนดิน
๑๔. วันดีกวันออกขอบไตหินเท (นือ) กำไตตั้งแต่ ดานหินคัน เน้งเมือพูชะ
๑๕. ไส เน้งเมือหุยชวยชว (เน้) ง_บุกแกง (บา) น เน้งไปแกวคาน
๑๖. ดานข้าวโรบ เน้งมาชวังทิมูพูทูลู เน้งเมือยอดหุยนำชัยยอดเสาเน้งเมือ
๑๗. ทนองอีพูยิทมอกกยว ลัดมายอดหุยจาลาน เน้งเมือทนอง ๒ ทองเน้ง
๑๘. เมือทิวพูทะทูลวงทนองทาน เน้งเมือผาทูลวง ลัดเมือแกงลิษหินโกเน้ง
๑๙. เมือทิวพูตะเด้าแกงค่านำแกมเป้นแดน เน้งเมือยอดแกงลิษเมือถ้ำมอ
๒๐. เน้งเมือทนองผัวทิมูเทิน้า เน้งเมืออากทิมอกอากโอม หุยแดนเมือิงแกว
๒๑. อววยกายเมือยอดสยง เน้งเมือทนอง ๓ ทองพักังวินวน เน้งเมือพู ๓ ลุม
๒๒. เน้งเมือยอดนำเป็นแกวอานทานเน้ง เล็งตีนพูรา ชามชำเมือโนลยบชำ
๒๓. ลิงเข้าหุยเลื่อยอกลยบหุยเลื่อยอกเท้าสุดไตสันพุมไปสันคิชคิชนำ สันชีชีนำเน้ง
๒๔. มือแกวหนองมิน ไตสันหนองมินลึงรอดวังตั้ง สิบปัยัด ลยบหุยปัยัดเข้า หุยคิช

๒๕. คิชนำ หุย ชีชีนำ ลัดดัชเมื่อ ยอดโวพู ๔ ลุยม ชามลัษตัดไปโตเน่งสิง
๒๖. แทนโตดานหินคันทีเกา ผุ่งนี่เป้นัเขตซิงกตื้นหวัพันเมืองโสยไ
๒๗. เพี้ยอีสานอุดไทสุรินทะรีไซเตชะนะสัมคามและขุนเมอึงทั้ง ๔ พอม
๒๘. กนัฟักักรัษา มาตารนึ่งฟัษชะผละผ่งผาแขว เข้านางาซังตาย
๒๙. ชินัยหลอนไมคิกกิกเรือชีชันม้นยางและวัฏสิ่งจะควนเป้นัราชะกานเกิด
๓๐. มีกบัเขตซิงกตื้นหวัพันเมืองโสยดังนั้น ไหพอมกันจ่านำเก็บ
๓๑. เอ้าถึงชวลละดูปลี ไหนาลังมาถึงอัคระมะหาเสนาและพมิโรง
๓๒. เท้งทั้ง ๖ ในมะหานักคละจันุระบุรีพาชินกุลาบถวายเป้นัปะกะติะตาม
๓๓. บุรานะจารัษสีบ ๒ มาอียาไหาทางราม มาตารนึ่งเจ้าบานเจ้าเมือง
๓๔. เคียเก็บกินแต่บุรานสีบ ๒ มา มากนอยทไต่กัไห (พัยา) อีสานอุดไทสุริน
๓๕. ทะรีไซเตชะนะสัมคามและขุนเมอึงทั้ง ๔ เก็บกินตามนั้นอียาอียุดอียาเหลือ
๓๖. ซิงของอันบ่ควนเป้นัราชะสมบัชนัน ไห _____ หวัพันเมืองโสยเอ้าไ
๓๗. แต่งราชะกานกับบานเมือง มาตารนึ่งไ (พัยา) อีสานอุดไทสุรินทะรีไซ
๓๘. เตชะนะสัมคามและขุนเมอึงทั้ง ๔ พอมกันฟักักรัษาบานเมือง
๓๙. ดานทางชอบขันุระสีมาไไหดี อียาไหาารายกะโมยโจน
๔๐. ลักลอบแปลกปลอมลวงลัษดัชแดนโตไหอะนาปัดชำระณะตอน
๔๑. ทังปวงไดยอเยอึนเป้นัสูง มาตารนึ่งไพัยาอีสานอุดไทสุรินทะ
๔๒. รีไซเตชะนะสัมคาม และขุนเมอึงทั้ง ๔ เว้นจากคะระติะ ๔ คีว่าสัน
๔๓. ทาโทสะพญาโมหะ และไหาดังอยู่ในกุสลก้ามะปะตะ ๑๐ และอะปะริยะ
๔๔. ทำ ๗ ปุสะกานอันเป้นัริษคองกับทาวพญาแดบุรานสีบ ๒ มา และบัง
๔๕. คับบังชาทาวเพี้ยทังปวงแต่ที่อันควนแกรราชะกานอันชอบทำ ะ
๔๖. ถาพัยาอีสานอุดไทสุรินทะรีไซเตชะนะสัมคาม บังคับบังชาทาว
๔๗. เพี้ยทังปวงในหวัพันเมืองโสย ดวยอันชอบควนแกรราชะกานและ
๔๘. ทาวเพี้ยผู้ใด ถาขัดขวางอัยบ่กัทำตามบังคับบังชาดังนั้น ไหพัยา
๔๙. หวัพันเมืองโสยและขุนเมอึงทั้ง ๔ พอมกันกะทำตามโทสาณะโทษ
๕๐. อันนึ่งเกลือกมีชาเลกสัตตูชาารายกะโมยโจนเข้ามาโคบซึ่งบานเมอึงดัง
๕๑. นั้น (ชำระ) หวัพันเมืองโสยและขุนเมอึงทั้ง ๔ พอมกันแต่งกอง
๕๒. ทักกำลังลอมจับกุมฟัษตีเสียเอ้าไซชานะไหจิงโต มาตารนึ่งกัจจะ
๕๓. อะทุธิกอนอัยค้ำอะนาปัดชำระณะตอนทังปวงหากเก็ษมี ไหพัยหวัพัน
๕๔. เมอึง โสยและขุนเมอึงทั้ง ๔ พอมกับชำระวากุลาวตามทำมะสาขและรา

๕๕. ชะสาฯ อันทานตั้งไวชอบทำแดบู(รานสีบ) ๒ มา ถาบตักบลังจิงคาบ
 ๕๖. เอ้าถุอัยคำเขีและลักซีทั้ง ๒ กำให้_____คงสิงแนบนาลงมาถึงอัคร
 ๕๗. มะหาเสนาแลพมีโรงเท่งทั้ง ๖ ในมะหานักระระจันธะบุรี ช่าละวากุลาว
 ๕๘. ดวยชอบทำ มาตารนึ่งชาไซคินทวยถีดวงมาฯอัจญาหิณาจิชดวงตา
 ๕๙. ออกมาเอ้าราชะกานและชิมเท่งทูปอัยฯรุษดิงหลูหลอน เอาเคลื่องปูก
 ๖๐. ของฝิงเคลื่องลงของตุบพระสิงของเลือผาเงินทองลูกยึ่งนางสาว
 ๖๑. และติะปองบาบโหมนอกทองต(า) พระราชะอัจญา ดัง (นั้น) โหพอมกันจับเอ้า
 ๖๒. ติวจัจจงโหหมันคังสิงเขี (ชำรุด) ถึงอัครมะหาเสนาในมะหานัคละจันธะ
 ๖๓. บุรี จักกะทำตามโทษ มาตาร (นึ่ง) ถากิจระระชะกาน (ท)ากเก็ชมีเมื่อวัน
 ๖๔. เมื่อคินกดี ไดแจงตาพระราชะกำนัษิกษออกบอกมา โสหิวแลวโ
 ๖๕. (ชำรุด) พันเมืองโสยชุนเมืองทั้ง ๔ ทาวเพี้ยทั้งปวงพอมกันบนริะ
 ๖๖. บัดไดยเอาราชะกานเร้าพระอึงโหทันพระราชะกำนัษิอัยโหชา พระรา
 ๖๗. ชะอัจญาปะสีทือะจุมพระราชะวังเมืองหลวงตวงนึ่งดิงโสหิว พัยอีสาน
 ๖๘. อุดไทสุรินทุระรีไซเตชะนะลิมคามทิวพันเมืองโสยดั่งนี้ ผู้รักษาพระ
 ๖๙. ราชะอัจญาอันไदनอกพระราชะอัจญาอัยากทำ คุณหะปะสีทือะพระราชะ
 ๗๐. อัจญา 3|| 3|| 3|| 3|| : 3||

๗๑. 3|| 3|| จุรลักราช พันร้อย ๗๗ ติว (ป) ลี (ดี) บ ไคเดอีน ๔ (แรม)
 ๗๒. ๔ คำ วัน ๕ มีกาเหมา ฤกษ์ ๒๗ ลู (ก) 3||

๗๓. 3|| พุยาไซปณัฯพมีโรงเป้นผู้ไดยลาบทุน 3| .

คำอ่าน ใบจุ่ม เลขที่ ๒๐

ชื่อ ดันกงดินเมืองโสย กำหนดเขตแขวงของเมืองโสย

๑. 31 31 3 3 3 — ศุภมัสตฺตพระราชอาชญา สมเด็จพระบรมนาถบรม
๒. บพิตรพระภูมินทรอธิปติธรรมิกราชาธิราชเจ้า สมเด็จพระเป็น
๓. เจ้าองค์เป็นพระอยู่หัวในมหานครกรุงจันทบุรี ปลงประสิทธิลยาจุ่ม
๔. พระราชวังเมืองหลวงดวงนี้ ใส่หัวพระยาอีสานอุไทยสุรินทฤไชยเทศน
๕. สมคาม ให้เป็นหัวพันเมืองโสย และขุนเมืองทั้ง ๔ ให้พร้อมกันดุ่มปก-
๖. กกหอม สรรพน้ำหนองกองช้อย ช้างวดชาวคลังทั้งปวงในเมืองโสยอย่าให้ช้วน
๗. เซ็นหนีไปแห่งใดหนเหนือที่ใดที่หนึ่งได้ ถ้าและข้าคานชาวคลังหากยังช้วน-
๘. เซ็นหนีไปเร้นซ่อนฆ่าแม่แพะฟิงแอบอิง อยู่กับท้าวพระยาบ้านเมืองหมู่คำดา-
๙. แสงแห่งใดหนเหนือที่ใดที่หนึ่งดังนั้น ให้พระยาหัวพันเมืองโสย และขุน
๑๐. เมืองทั้ง ๔ พร้อมกันไปสวดจัดท้าวโตงยาน เอามาทอนโรมหมู่ชุมไว้ดั่งเก่า
๑๑. ด้วยดี อย่าให้เป็นอริวิวายศัตรูแก่กัน ให้เขาได้พร้อมกันทำมางสร้างแ-
๑๒. ปลงข้าวกกล้าไร่นาบริบูรณ์กว้างออกไปตามอย่างโบราณแต่ก่อนสืบสืบมา มาตราหนึ่ง
๑๓. ให้พระยาหัวพันเมืองโสยและขุนเมืองทั้ง ๔ พร้อมกันรักษาขอบน้ำแดนดิน
๑๔. วันตกวันออกขอบใดหนเหนือ ถ้าได้ตั้งแต่ ด้านหินคันแห่งเมื่อภูชะ-
๑๕. โล เน่งเมือห้วยชายขาว เน่ง___ บุกแกงบ้าน เน่งไปแก้วคาน
๑๖. ด้านข้าวโรบ เน่งมาช้างหมู่พูหลู เน่งเมือยอดห้วยน้ำเซยยอดเสา เน่งเมือ
๑๗. หนองอีภูยี่หมอกเกี้ยว ลัดมายอดห้วยจาลาน เน่งเมือหนอง ๒ หอง เน่ง
๑๘. เมือห้วยภูกะหลวงหนองทาน เน่งเมือผาหลวง ลัดเมือแก่งลิดหินโก เน่ง
๑๙. เมือห้วยพุเตเดาแก่งค่าน้ำแถมเป็นแดน เน่งเมือยอดแถมลัดเมือถ้ำมอ
๒๐. เน่งเมือหนองผีวังหมูหนา เน่งเมืออ่างหมอกอ่างโอมห้วยแดนเมืองแก้ว

๒๑. อ่วยายกายเมื่อยอดเสียง เน่งเมือหนองสามห้องพักจวันอน เน่งเมือภูสามเหลี่ยม
๒๒. เน่งเมือยอดน้ำเป็นแกวอานทาน เน่งเลงตีนภูราชามข้าเมือในเลียบ ข้า
๒๓. ลงเขาห้วยเสือยอก เลียบห้วยเสือยอกเทาสุด ไต้สันญมอไปสันคคคคหน้า สัน
ชื่อชื่อนำ เน่ง-
๒๔. มือแกวหนองมน ไต้สันหนองมนลงรอดวังตึงสบเปียด เลียบห้วยเปียดเข้าห้วยคค
๒๕. คคหน้า ห้วยชื่อชื่อนำ ลัดตัดเมือยอดโวฎสี่เหลี่ยม ช้ามลัดตัดไปไต้เน่งลง
๒๖. แทนไต้ด่านหินคันที่เก่า ผู่งนี้เป็นเขตขงกกดินหัวพันเมืองโสย ให้
๒๗. พระยาอีสานอุไทยสุรินทฤไชยเดชนสมคาม และขุนเมืองทั้ง ๔ พร้อม
๒๘. กันพิพักรักษา มาตราหนึ่ง พิษผลเมื่องผา แช่ว เขา นอ งาข้างตาย
๒๙. ขนายหลอน ไม้คกกกเรือ ชีชัน มั่นยาง และวัตถุสิ่งจะควรเป็นราชการ เกิด
๓๐. มีกับเขตขงกกดินหัวพันเมืองโสยดงนั้น ให้พร้อมกันจ่านำเก็บ
๓๑. เอา ถึงขวฤดูปีให้นำลงมา ถึงอัครมหาเสนาและพ้อมมือโรง
๓๒. เทงทั้ง ๖ ในมหานครจันทบุรี พาขึ้นกราบถวายเป็นปกติตาม
๓๓. บुरาณจารีตสืบสืบมาอย่าให้ท่างราม มาตราหนึ่งเจ้าบ้านเจ้าเมือง
๓๔. เคยเก็บกินแต่บुरาณสืบสืบมา มากน้อยท้อใดก็ให้พระยาอีสานอุไทยสุริน-
๓๕. ทฤไชยเดชนสมคาม และขุนเมืองทั้ง ๔ เก็บกินตามนั้นอย่าหยุดอย่าเหลือ
๓๖. ซึ่งขงอันบ่ควรเป็นราชสมบัตินั้น ให้(พระยา) หัวพันเมืองโสยเอาไว้
๓๗. แต่งราชการกับบ้านเมือง มาตราหนึ่งให้พระยาอีสานอุไทยสุรินทฤไชย-
๓๘. เดชนสมคามและขุนเมืองทั้ง ๔ พร้อมกันพิพักรักษาบ้านเมือง
๓๙. ด่านทางขอบขัณฑสีมาไว้ให้ดี อย่าให้ชำร่วย ชโมยโจร
๔๐. ลักลอบแปลกปลอมลวงลัดตัดแดนไต้ ให้อาณาประชาราษฎร
๔๑. ทั้งปวงได้อยู่เย็นเป็นสุข มาตราหนึ่งให้พระยาอีสานอุไทยสุรินท-
๔๒. ฤไชยเดชนสมคาม และขุนเมืองทั้ง ๔ เว้นจากคค ๔ คือว่า จัน-
๔๓. ทา โทสา พยา โมหะ และให้ตั้งอยู่ในกุศลกรรมบถ ๑๐ และอปริย-
๔๔. ธรรม ๗ ประการ อันเป็นรัตคลองกับท้าวพระยาแต่บुरาณสืบสืบมา และบัง

๔๕. คับบัญชาท้าวเพี้ยทั้งปวงแต่ที่อันควรแก่ราชการอันชอบธรรม ะ
๔๖. ถ้าพระยาอีสานุไทยสุรินทฤไชยเดชนสมคาม บังคับบัญชาท้าว
๔๗. เพี้ยทั้งปวงในหัวพันเมืองโสย ด้วยอันชอบควรแก่ราชการและ
๔๘. ท้าวเพี้ยผู้ใด ถ้าขัดขวางอยู่บ่กระทำตามบังคับบัญชาดังนั้น ให้พระยา
๔๙. หัวพันเมืองโสยและขุนเมืองทั้ง ๔ พร้อมกันกระทำตามโทษานุโทษ
๕๐. อันหนึ่ง เกลือกมีข้าศึกศัตรูร้ายชโมยโจรเข้ามาโคบชิงบ้านเมืองดัง
๕๑. นั้น (ให้พระยา) หัวพันเมืองโสยและขุนเมืองทั้ง ๔ พร้อมกันแต่งกอง-
๕๒. ท้าวกำลังล้อมจับกุมฟาดตีเสียเอาชัยชานะให้จงได้ มาตราหนึ่งก็-
๕๓. อธิกรณ์ถ้อยคำ อาณาประชาราษฎรทั้งปวงหากเกิดมี ให้(พระยา) หัวพัน
๕๔. เมืองโสยและขุนเมืองทั้ง ๔ พร้อมกันชำระว่ากล่าวตามธรรมศาสตร์และรา-
๕๕. ชศาสตร์อันท่านตั้งไว้ชอบธรรมแต่โบราณสืบสืบมา ถ้าบ่ดกบ่ลงจึงคาบ
๕๖. เอาถ้อยคำเขาและลักชีทั้ง ๒ ถ้าให้ (มัน) คงส่งแนบนำลงมาถึงอัคร
๕๗. มหาเสนา และพ่อมือโรงเทงทั้ง ๖ ในมหานครจันทบุรีชำระว่ากล่าว
๕๘. ด้วยชอบธรรม มาตราหนึ่งเข้าใช้คนเที่ยวถือดวงมาศอาชญาหน้าจิตดวงตรา
๕๙. ออกมาเอาราชการ และข่มเหงหยูบยาตรอดตึงลูหลอนเอาเครื่องปลูก
๖๐. ของฝัง เครื่องเสียง ของดูสรรพสิ่งของเสื้อผ้าเงินทองลูกหญิงนางสาว
๖๑. และตีปองบาปไหมนอกท้องตราพระราชอาชญาตั้งนั้น ให้พร้อมกันจับเอา
๖๒. ตัวจำจองให้มันคงส่งเข้า (มา) ถึงอัครมหาเสนา ในมหานครจันท-
๖๓. บุรี จักกระทำตามโทษ มาตราหนึ่ง ถ้ากิจราชการหากเกิดมีเมื่อวัน
๖๔. เมื่อคืนก็ตี ได้แจ้งตราพระราชกำหนดกฎออกบอกมาใส่หัวแล้ว ให้
๖๕. (พระยาหัว) พันเมืองโสย ขุนเมืองทั้ง ๔ ท้าวเพี้ยทั้งปวงพร้อมกันปรนนิ-
๖๖. บัติโดยเอาราชการเราพระองค์ให้ทันพระราชกำหนดอย่าให้ช้า พระรา-
๖๗. ชอาชญาประสิทธิจุ่มพระราชวังเมืองหลวงดวงนี้ ตั้งใส่หัวพระยาอีสาน-
๖๘. อุไทยสุรินทฤไชยเดชนสมคามหัวพันเมืองโสยดังนี้ ผู้รักษาพระ

๖๙. ราชอาชญาอันใดนอกพระราชอาชญาย่ากระทำ คุณนุประสิทธิ์พระราช-
๗๐. อาชญา 3। 3|| ๑—... 3||
๗๑. 3|| 3|| จุลศักราช พันธ์ร้อย ๗๗ ตัว ปีดับไค้ เดือน ๙ (แรม)
๗๒. ๔ คำ^๑ วัน ๕ มื่อกาเหมา ฤกษ์ ๒๗ ลูก 3।
๗๓. 3|| พระยาไชยปัญญาพ้อมือโรง เป็นผู้ได้กราบทูล 3। ๑—.

^๑ ตรงกับวันที่ ๒๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๓๔๘ (ศ.ดร. ประเสริฐ ณ นคร)

อภิธานศัพท์

หมวดอักษร ก.

กก	- ต้น , ดูแลรักษาอย่างดี
กกเรือ	- ลำเรือ
กก	- เขต, แดน, บริเวณ
กวดกุม	- กวดจับ, กวดเกณฑ์
กวดเกณฑ์	- เร่งรัด, กวดขันตามกำหนดหรือหลักบังคับ
กวดถือ	- ตรวจตราจัดการ, จัดเก็บรวบรวม
กวม	- ครอบคลุม, คุ้มครอง, ปกป้อง
กว้างมือวาหนามือศอก	- เป็นสำนวนหมายถึงให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น
กว้าน	- หมูบ้าน
ก่อ	- สร้าง, ทำ
กองงาย	- ยามกลางวัน เวลาระหว่าง ๐๗.๓๐ น.-๐๙.๐๐ น.
กั๊ก	- บังไว้ข้างบน, ปิดกัน, ขวางไว้, ป้องกัน
กั่ว	- ตะกั่ว
กา	- ตรา
ก้านกุ่มรุ่งเรือง	- เป็นสำนวนหมายถึง เจริญรุ่งเรือง
ก่าย	- คือกราย, เดินผ่านไป, ผ่านไปไกลๆ
กาว	- คำสร้อยในคำว่า ลาวกาว จารึกสมัยสุโขทัย เรียกคนจังหวัดน่านว่า กาว
กำ	- เบื่อง, ช่าง, ฝ้าย, ทิศ
กำลั้หลวง	- กองทัพจากเมืองหลวง
กิจ	- การ, งาน, ธุระ, กรณี
กิน	- ปกครอง, ได้รับผลประโยชน์
กุกกวน	- รบกวน
กุมกวม	- ติดอยู่, เกาะอยู่, คลุม, ครอบคลุมอยู่
กฤษ	- กรุณา
เก็บกำ	- เก็บรวบรวมไว้
เก็บผักใส่ซ้าเก็บข้าใส่เมือง	- เป็นสำนวนหมายถึง กวาดต้อนผู้คนที่ กระจัดกระจายไปหรือยังไม่มีสังกัดมาเข้า หมวดหมู่ให้เป็นกำลังของบ้านเมือง
เก็บเล็ม	- เก็บออม หรือเก็บรวบรวม
เกลือก	- หาก, เผื่อว่า

เก้ยว	- พันอ้อมรอบ
เก้ยวกอม	- เก้บเก้ยว, กวาดต้อน, เก้บรวบรวม
แกล้วหาญ	- ผู้กล้วหาญ หรือ ทแกล้วทหาร
แกว	- มาจากค้ว่าเก้ยวจ้อ หมายถึงคนชาติหน้เง้ใน เขตด้เง้เก้ย, คนญวน
แกว้ง	- ไหวไปมา

หมวดอ้กษร ข

ขง	- เขต, แदन, บรเวณ
ชนอน	- ภาชีอากร, ค้าผ้านด้านทาง
ชนาย	- งาส้, งาข้างพ้งหรือข้างส้ดอ ส่วนมากมี ขนาดเล้ก
ขวง	- ขวง
ชอก	- ขอบ
ขอบ	- กรอบ, ร้ม, เขต
ขอบข้ณทส้มา	- เขตदनบ้านเม้อง
ขอบน้้าदनดิน	- เป็นสำนวนหมายถึง ขอบข้ณทส้มา, อาณาเขต บ้านเม้อง
ข้อย	- คนใช้ท้ไม่มีค้าจ้าง, คนจนท้ออาศัยอยู่ก้นกับผู้ อ้, ข้าทาส, ทาสเซลย
ข้อยน้้า	- ข้าทาสท้มีหน้้าท้ดูแลเก้ยวกับแหล่งน้้า, ดักน้้า
ข้อยพระ	- ข้าทาสท้มีหน้้าท้ดูแลปฏิบัติพระสงฆ์
ข้ันติ	- ความอดทน
ข้ัว	- สะพาน
ขา	- เขาท้ทั้งสอง สรรพนามบุรุษท้สาม
ข้้า	- คนชาวเขาพวกหน้เง้ แบ่งออกเป็น ๒ เผ่า เผ่า หน้เง้อยู่ใน ทรระกุลมอญ-เขมร เช่นข้้าอ้ดตะบือ ข้้าตองเหลือง และ อ้กทรระกุลหน้เง้อยู่ในทรระกุล ชาว-มลายู ได้แก่ ข้้าระแด่ ข้้าจะราย
ข้้าความ	- ผู้เป็นคดีความ
ขาดเช้	- ขาดตกบกพร้อง, ไม่เพ้ียงพอ

ข้าใช้	- ผู้ถือสาร
ข้าไหลโทขวาน	- เป็นสำนวนหมายถึงคนที่เป็ฯข้า หรือเป็นไทที่ กระจัดกระจายอยู่
ข้าโอกาส	- คนที่อุทิศให้แก่วัด เพื่อดูแลวัด
ข้าเชือก	- มาจากข้าเชือก หมายถึง โกลาหล, วุ่นวาย, กำเริบ
ชี	- ชี
ขึ้นล่องท่องเที่ยว	- เป็นสำนวนหมายถึง เดินทางไปมาในที่ต่าง ๆ
ชุดรากถากลำ	- เป็นสำนวนหมายถึง ทำลายให้หมดสิ้นไม่ให้ หลงเหลือ
ขุน	- ผู้เป็นใหญ่, ผู้เป็นหัวหน้า
ขุนกวาน	- ตำแหน่งขุนนางโบราณ, หัวหน้าหมู่บ้าน
ขุนจุ่มชาวคลัง	- ขุนนางผู้ทำหน้าที่เก็บภาษีอากร
เขตขงกงดิน	- เป็นสำนวนหมายถึง เขตแดนเมือง
เข้ากัน	- รวมกัน
เข้าโทษ	- เป็นโทษ, มีโทษ
เชิก	- คือเชือก หมายถึง โกลาหล, วุ่นวาย
เชิน	- ชื่อคนไทยเผ่าหนึ่งคล้ายพวกลื้ออยู่ในแคว้น ฉานประเทศพม่า
เชือก	- โกลาหล, วุ่นวาย
แซ้ว	- แซ้ว, ฟัน

หมวด อักษร ก

คนเที่ยว	- คนเดินทางไปมา
คนรู้ผู้ดี	- เป็นสำนวนหมายถึง ผู้รู้ด้วยความเข้าใจที่ถูกต้อง แจ่มแจ้ง
ครอบงำ	- ปกครองดูแล
คลองเมือง	- แบบแผนประเพณีบ้านเมือง
คลองศึก	- ระเบียบแบบแผนในยามศึกสงคราม
คว่าง	- คือขว้าง หมายถึง ปาอย่างแรง
ครอบครวั	- ครอบครวั

คอง	- พรรณไม้เถามีหนามชนิดหนึ่ง ลำต้น,ใบและผลคล้ายพุทรา
คอบ	- บอกล่า
ค่า	- ค้างไว้, ติดอยู่, เท่า, แค
คาด	- พัน, รัด, มัด, จับกุม, แต่ง
คานคลัง	- ส่วยอากร, เงินค่าราชการ
คาบ	- เอาปากหรือสิ่งที่มีลักษณะคล้ายปากบังคับไว้, นำมา, ถูมา
ค่าพาน	- ค่าธรรมเนียม, เงินกินเปล่า
คาว	- ครั้ง, หน, ยาม, เวลา
คำ	- คดีความ
ค้า	- คำจูน, คำชู, บำรุงไว้ให้ดำรงหรือให้เจริญขึ้น
คิง	- ร่างกาย, ตัวตน
คิด	- คิด
คุณูประสิทธิ	- เป็นสำนวนหมายถึง สำเร็จด้วยความดี ใช้ลงท้ายพระบรมราชโองการ
คุบท้อ	- ครอบเท่ากับ, ครอบเสมอกับ
คูนูประสิทธิ	- เป็นสำนวนหมายถึง สำเร็จด้วยความดี ใช้ลงท้ายพระบรมราชโองการ
คุบ	- ครอบ
เครื่องปลูกของผ้ง	- เป็นสำนวนหมายถึง พืชพันธุ์
เครื่องป้องของกัน	- เป็นสำนวนหมายถึง ของมีค่ามีราคาของบ้านเมือง
เคียวบอ้าย	- ชื่อตำแหน่งขุนนางของเวียดนาม
โคงสาว	- ชักชวน,ติดตาม
โคบ	- ช่วงชิง, ยึดเป็นของตน
โคยมสงฆ์	- คือโยมสงฆ์ หมายถึง คฤหัสถ์ที่เป็นผู้ดูแลปฏิบัติพระ
หมวดอักษร ง.	
งวดคลัง	- ภาษีอากร, ภาษีตามระยะเวลา
งวดคลังหลวง	- ภาษีอากรส่งท้องพระคลัง

งวดงาอากร

- ภาชีอากร, ส่วย, อากร

งวาก

- ผืน, หันใช้สำหรับหน้า

งวน

- แหงน, หงาย, แอ่นมาก

หมวดอักษร จ.

จอด

- หยุด

จันทบุรี

- เมืองเวียงจันทน์

จารีต

- เยี่ยงอย่าง, แบบแผน

จุ

- ถึง

จุ่ม

- ตราแผ่นดิน

จุลศักราชพันร้อย ๗๗ ตัว

- จุลศักราช ๑๑๗๗ ตัว ตรงกับพุทธศักราช ๒๓๕๘

จุลศักราช ๒๓๕๔

- ที่ถูกน่าจะเป็นพุทธศักราช ๒๓๕๔ ตัว

จุ่มคลัง

- ข้าราชการผู้ทำหน้าที่เก็บภาษีอากร

เจ้าย่าข่ม่อม

- เจ้าย่าข่ม่อม เชื้อพระวงศ์ ๕ องค์ คือ ๑. เจ้า-
มหาชีวิต ๒. เจ้าอุปราช ๓. เจ้าราชบุตร
๔. เจ้าราชวงศ์ ๕. เจ้าราชดน้อย

เจีย

- มูลค่างคาว

แจ่งแจ้นแห่นแล้ว

- เป็นสำนวนหมายถึง กระแจ่ง, สว่าง, ชัดแจ้ง
แล้ว

โจดถาม

- สอบสวน, สอบถาม

หมวดอักษร ฉ.

ฉันทา

- จิตที่มีความรักใคร่พอใจ

หมวดอักษร ช.

ชยตุ ภาว ชยตุ ภาว ชยมงคล

- ขອງมีชัยชนะและมีโชคดี

ชั่งตี

- ชั่งน้ำหนักตีราคา, จัดเตรียม

ชาวลื้อ	- ชาวไทยพวกหนึ่งอยู่ในแคว้นสิบสองปันนา
ชี	- นักบวช เช่น พระภิกษุ หรือ พราหมณ์
ชิน	- แร่ชนิดหนึ่งจำพวกตะกั่ว คือ ชิน
ชุม	- วงศ์ตระกูล, หมู่, เหล่า
ชุมอภัย	- หมู่, เหล่าที่ปราศจากโทษภัย
ชู่	- ทุก

หมวดอักษร ช.

ช้วนเขิน	- กระจัดกระจาย, กระจิดกระจาย
ชอด	- มาถึง, ทะลุ
ชอม	- ตาม
ชะเดิน	- กระเด็น
ชะเดินฟ่ง	- กระเด็นฟุ้งหมายถึง แตกเคลื่อนที่ไปโดยเร็ว เพราะกระทบสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
ชะท้าน	- คือชะท้านหมายถึง สั่น, สะเทือน, ไหว
ช้า	- ตะกร้า, ภาชนะสานโปร่งใช้ใส่สิ่งของมีหลายชนิด
ชาว	- ไชวคว่า, เอามือควานหา
ชำมะ	- อิงแอบ
ชำละ	- ชำระ
ซีมัน	- ยางไม้เต็ง, รังที่ย้อยออกมาจากกิ่งแข็งห้อยอยู่นำมาใช้โดยป่นให้ละเอียดผสมน้ำมันยางสำหรับยาครุและเรือ
ชือ	- คือชือหมายถึง ตรง, ทางตรง
ชู่	- คือชู่ หมายถึง ทุก
เชียมชำนาคู	- เป็นสำนวนหมายถึง สอดส่องดูแล
แซว	- ถือทางเสือเรือ, คัดท้ายเรือ

หมวดอักษร ด.

ดัน	- มุ่งหน้าฝ่าไป
ดวง	- ลักษณะนามของจุ่ม, ลายจุ่ม

ดอม	- ด้วย, โดย, ตาม, กับ
ดอมโทษ	- ด้วยโทษ, โดยโทษ
ดิน	- ดินแดน, แผ่นดิน
เดือนเจียง	- เดือนอ้าย
โดด	- กระโดด
โดย	- ตาม

หมวดอักษร ด.

ตกดินเต้าเข้ามาอยู่	- เดินทางด้วยเท้าเข้าไปอยู่อาศัย
ตงสิ้น	- จนกระทั่งหมด ตวงสิ้น ก็ว่า
ตงเสียง	- จนกระทั่งหมดสิ้น ตวงเสียง ก็ว่า
ตน	- ลักษณะนามของสิ่งศักดิ์สิทธิ์, หรือผู้สูงศักดิ์
ต้นครั้ง	- ต้นไม้ที่มีแมลงชนิดหนึ่งทำรังโอบกิ่งไม้ น้ำ หรือ ยางของรังเป็นสีแดงใช้ย้อมไหม
ต้นคัง	- สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นต้นครั้ง คือต้นไม้ที่เลี้ยง ครั้งไว้
ตราเทียม	- ตราที่มีความศักดิ์สิทธิ์เท่าเทียมกับตราสำคัญที่ได้รับพระราชทาน
ตราปราสาท	- ตราตั้งที่เป็นรูปปราสาท
ตรามหาไชย	- ชื่อเรียกตราประทับประจำพระองค์ดวงหนึ่ง
ต่อ	- ตั้งแต่
ตอนดิน	- แผ่นดินเล็ก, น้อย หมายถึง บ้านเล็กเมืองน้อย
ดักน้ำพรอมอน้ำพ่น	- เป็นสำนวนหมายถึง รดน้ำพรวนดินดูแลรักษา อย่างดี
ตั้ง	- แต่งตั้งไว้
ตัด	- ตัดสิน
ตัดแต่ง	- ตัดสินคดี กำหนดการปรับไหมตามคดีความ
ตัวบุงงาน	- สันนิษฐานว่าเป็นตัวบ่งงานหมายถึงชี้หน้าที่ การงาน, หรือระบุงาน, กำหนดงาน
ต่างปลาต	- ต่างประหลาด หมายถึงแปลก, แตกต่างไป
ตามยถากำลัง	- ตามกำลังความสามารถที่จะกระทำได้

ตาแสง

ตำหัวเอาราชการ

ติ

ติปอง

ตุ้มปกกกหอม

เต็ง

เต็นตอกออกหนี

เต้า

แต่ง

แต่งราชการ

โตงยาน

ไต่

- ตำบล

- เป็นสำนวนหมายถึง ตั้งใจทำงานอย่างขันแข็ง

- ตำหนิ

- ยกโทษขึ้นกล่าวร้าย

- เป็นสำนวนหมายถึงปกครองดูแลรักษาอย่างดี

- คำสร้อยต่อท้ายคำว่า ช่มเหง, พุดทับถม

- เป็นสำนวนเปรียบเทียบหมายถึง พยายาม
ตะเกียกตะกายหนีไป

- ไป, กลับไป

- จัดเตรียม, ตั้งแต่ง

- ใช้ในราชการ

- ต้อนรับด้วยความเป็นมิตร

- คลานไป, วิ่งไป

หมวดอักษร ถ.

ถก

ถม

ถาก

ถาง

ถ้ำเผิง

ถึงขวฤดูปี

ถึก

ถึกหนี

ถือ

ถือริบไรไปเคียน

ถึง

ถั่ว

- ก้าว, ยก

- กลบ, ทำให้เต็ม

- ฟันเฉียง ๆ , ฟันเพื่อลอกผิวออก

- ฟันให้เตียน ในที่นี้หมายถึงสร้างหรือกำหนด
ระเบียบแบบแผนขึ้นมาใหม่

- ถ้ำผิง

- ถึงกำหนดระยะเวลา ๑ ปี

- ถึก

- เป็นหนี

- ยึด, ยึดเอา

- เป็นสำนวนหมายถึง ถือสิทธิไปนำเอาหรือ
ครอบครองสมบัติ, ข้าวของของผู้อื่น

- ถึง

- ถั่ว, ถั่ว

หมวดอักษร ท.

ทศกุศลกรรมบถ

- กุศลกรรมบถ ๑๐ อย่าง คือ ทางแห่งกรรมดี
จัดเป็นกายกรรม ๓ อย่าง คือ ไม่ฆ่าสัตว์,
ไม่ลักทรัพย์,ไม่ประพฤติดนินทา ๑ วชิกรรม
๔ อย่าง คือ ไม่พูดเท็จ, ไม่พูดส่อเสียด,
ไม่พูดคำหยาบ,ไม่พูดเพ้อเจ้อ ๑ มโนกรรม ๓
อย่าง คือ ไม่โลภ, ไม่ปองร้าย, ไม่เห็นผิด

ท่อ

- เท่ากับ, เสมอกับ, มีค่าเท่ากับ, ขนาดเดียวกับ

ทอน

- ปน, แทรก, เพิ่ม, เต็ม

ทัดมั่น

- ใช้แน่นอน, ใช้จริง

ทัวระไว

- ท่องเที่ยวเดินทางไปมา

ท้าว

- คำนำหน้านามผู้เป็นเชื้อเจ้านายและขุนนางผู้มี
ตำแหน่ง

ทำลูกกุ๊กกวน

- เป็นสำนวนหมายถึง รบกววน, ละเมิด

ทูตทายนายเมือง

- เป็น สำนวนหมายถึง ผู้นำข้อความไปแจ้งทั้ง
๒ ฝ่าย,ผู้รับใช้ไปเจรจาแทน,ผู้ได้รับมอบหมาย
ให้เป็นผู้แทนราชการแผ่นดิน

เทง

- ช้างบน, เหนือ

เทิง

- ช้างบน, เหนือ, สูง

แทงซอดรอตถึง

- เป็นสำนวนหมายถึง เข้าใจรู้แจ้ง

โทสา

- จิตที่มีความโกรธ พยาบาท จองเวร

ไท

- ผู้เป็นอิสระ

ไทประเทศ

- ไทยประเทศ

ไทย

- ชื่อประเทศและชนชาติที่อยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีหลายสาขา เช่น ไทยใหญ่,ไทยดำ,
ไทยขาว

หมวดอักษร ษ.

ธรรมศาสตร์

- กฎหมาย, คัมภีร์อันเป็นต้นกำเนิดแห่ง
กฎหมาย ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย

หมวดอักษร น.

นชัด	- คือนักชัด แปลว่า ดาว, ดาวฤกษ์
นอก	- ละเมิดไม่ปฏิบัติตาม, ไม่เชื่อตรงต่อ, ไม่ปฏิบัติ อยู่ในทาง
นอระมด	- นอแรด
นายเมือง	- เสนาบดี, ทูต
นายสง	- คือ นายฉง หมายถึง ผู้มีหน้าที่ดูแลยุ่งฉง
นำ	- ด้วย, ด้วยกัน, ตาม
น้ำหนองกองช้อย	- เป็นสำนวน หมายถึง สรรพสิ่งและไพร่พลของ บ้านเมือง
เน่ง	- ตรง
เนิง	- เอน, โอน
แนบนนำ	- นำมาด้วย

หมวดอักษร บ.

บ่ชอบ	- ไม่ถูกต้อง, ไม่สมควร
บ่ตก	- ไม่ตกลง, ไม่แล้วคดี
บ่ตกบ่แห่ง	- ไม่เป็นที่ตกลง, ไม่แล้วเสร็จ
บ่ตั้งต่อ	- ไม่ตั้งใจเชื่อตรงต่อ
บรเทศ	- ประเทศ
บรบวน	- บริบูรณ์
บระบัด	- ประณิบัติ
บกหน้า	- หนองน้ำ, แอ่งน้ำขนาดเล็ก
บใส่ใจ	- ไม่สนใจ
บอระบัด	- ประณิบัติ
บ่อสร้าง	- บ่อน้ำ
บั๊ก	- เป็นคำเรียกนำหน้าชื่อชายที่มีอายุเสมอกัน หรือต่ำกว่า
บั๊กบดกฏออก	- พระราชกำหนด, กฎหมาย
บัง	- ปิดกันไม่ให้แลเห็น, ปกป้อง, คุ่มครอง
บัวระบัด	- ประณิบัติ

บَابใหม่ใส่โทษ

บَابใหม่

บุบพา

เบ้งคอย

- ตัดสินลงโทษปรับเงิน
- ปรับเอาเงิน
- ก่อน, ที่แรก, เบื้องต้น
- ตั้งตาคอย

หมวดอักษร ป.

ประสิทธิ

ปลง

ปลาย

ปะโจยชาติทั้ง ๔

ปักชะ

ปักตูรูเมือง

ปัญจศีล

ปัว

ป่าภูหม่ดง

ปีกั๊ดเร้า

ปีกั๊ดเล็ด

ปีกาบสี

ปีกาเป้า

ปีเป็กช้ง้า

ปีเป็กเล็ด

ปีระวายช้ง้า

ปีระวายยี้

- ความสำเร็จ, ทำให้สำเร็จ, อำนาจความสำเร็จให้เกิดขึ้น
- วางลง, มอบอำนาจหน้าที่ให้
- เศษ
- หมายถึงปัจจัย ๔ คือ อาหาร, เครื่องนุ่งห่ม, ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค
- ฝ่าย, ข้าง
- ประตูเมือง หรือด่านทางเข้าออกเมือง
- ศีล ๕ ข้อ
- พลเมือง, ผู้ชาย
- เป็นสำนวนหมายถึง ป่าเขาหม่ดงไม้
- ชื่อปีไทยแบบโบราณ ตรงกับปีระกาเอกศกตามจุลศักราช
- ชื่อปีไทยแบบโบราณ ตรงกับปีจอเอกศกตามจุลศักราช
- ชื่อปีไทยแบบโบราณ ตรงกับปีมะโรงฉกตามจุลศักราช
- ชื่อปีไทยแบบโบราณ ตรงกับปีฉลูเบญจศกตามจุลศักราช
- ชื่อปีไทยแบบโบราณ ตรงกับปีมะเมียสัมฤทธิ์ศกตามจุลศักราช
- ชื่อปีไทยแบบโบราณตรงกับปีจอสัมฤทธิ์ศกตามจุลศักราช
- ชื่อปีไทยแบบโบราณ ตรงกับปีมะเมียอัฐศกตามจุลศักราช
- ชื่อปีไทยแบบโบราณ ตรงกับปีชาลอัฐศกตามจุลศักราช

แปลกล้อม

- เหมือนกันมากจนแยกไม่ออก

แปลง

- สร้าง, ทำ

หมวดอักษร ผ.

ผ่อน

- หย่อน, ลดหย่อน

ผาเจีย

- ภูผาที่มีค้างคาวอาศัยอยู่ ซึ่งจะได้ทรัพยากรธรรมชาติคือ มูล ค้างคาวที่นำมาทำปุ๋ย

ผาบ

- ปราบ

ผิ

- ทาก, แม้นว่า, ถ้า

ผิแพน

- แอบอ้าง

ผูกกระทำจำตัว

- เป็นสำนวนหมายถึง จ้องจำ

ผูกศอกตอกคา

- เป็นสำนวนหมายถึง จับผูกติดกับเครื่องจ้องจำ (ชื้อคา)

ผึ่ง

- ผึ่ง, เทียนชี้ผึ่ง

ผึ่งผา

- ผึ่งผา, ผึ่งประเภทที่ทำรังอยู่ตามหน้าผา

ผืด

- โปรต

ผៃ

- ใคร, ผู้ใด

ผៃบ่บ้วระบัดโดยโทษ

- เป็นสำนวน หมายถึง ใครไม่ปฏิบัติตามจะมีโทษ

หมวดอักษร ผ.

ผู่

- หมู, พวก

หมวดอักษร พ.

พยา

- เจ้าแผ่นดิน, ผู้เป็นใหญ่, หัวหน้า (มักใช้นำหน้านาม)

พระราชมืन्दอ

- เป็นภาษาพม่า แปลว่าท้องตรา

พระราชหลักคำหลวง

- ศาลหลวง

พระราชอาษา

- พระราชอาชญา, อำนาจ

พวน

- ชนกลุ่มเผ่าไทสาขานึ่งอยู่ในเขตประเทศลาว

พันข้าว

- ข้าวหน้าหนักหนึ่งพัน

พื้หน้า	- น้ำหนัก ๑.๒ กิโลกรัม
พื้เมือง	- ระเบียบแบบแผนของบ้านเมือง
พื้	- อาศัย, ขอความช่วยเหลือ
พื้	- เพ็ญ, ขึ้นสิบห้าค่ำ
พื้พา	- พื้พา
พื้แพกแปลกปลอม	- เป็นสำนวนหมายถึงไปพื้พาอาศัยปะปน ทำตัวเหมือนพวกเขาจนแยกไม่ออก
พื้แพะแปะอยู่	- เป็นสำนวนหมายถึงพื้พาอาศัยอยู่ด้วย
พื้	- ตำแหน่งขุนนางของประเทศลาว
แพ้	- ทำให้เขาแพ้, สู้นัด, ชนะตรงกันข้ามกับพ่าย
แพด	- เทียบ, เปรียบขนาดของสิ่งของ
แพะพื้	- อาศัยพื้พา
ไพร่	- ชาวเมือง, พลเมืองสามัญ

หมวดอักษร ฟ.

ฟง	- กระเด็น, ปลิว, ตลบ, ฟุ้ง
ฟาดตี	- ต่อยู้ง่าย
ฟ่าย	- ฝ่าย

หมวดอักษร ม.

มหันโทษ	- มหันตโทษ, โทษหนัก
มรรค	- ทาง, เหตุ มักใช้คู่กับผล เป็นมรรคผล
มอก	- ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่งคล้ายโมก
มัก	- ชอบ
มังกรราศี	- ชื่อราศีที่ ๔ ของจักรราศี
มันยาง	- น้ำมันยาง, ยางไม้บางชนิดที่นำมาใช้เป็นได้ และชันทาเรือ
ม้าง	- ละเมิด, ทำลาย ม้างหรือล้างก็ว่า
มาด	- กำมะถัน
มาดราพัน	- จดหมายแจ้งข่าวราชการ

มาน	- ชนชาติพม่า
มานะสะหา	- คือมานะสามหา แปลว่า อวดดี, แข็งกระด้าง
มาลุ่ม	- ลงมา
มีเบี้ยมีเงิน	- เป็นสำนวนหมายถึงมีการใช้เงินใช้ทอง หรือ เสียเงินเสียทองด้วย
มือ	- วัน, เวลา
มือกาเร้า	- ชื่อวันไทยแบบโบราณ รอบหนึ่งมี ๖๐ วัน
มือกาเหมา	- ชื่อวันไทยแบบโบราณ รอบหนึ่งมี ๖๐ วัน
มือคิน	- กลางคิน
มือเมิงเป้า	- ชื่อวันไทยแบบโบราณรอบหนึ่งมี ๖๐ วัน
มือวัน	- กลางวัน
เมิง	- ชนชาติมอญ
เมิง	- เมือง
เมื่อ	- ไป, กลับ
เมื่อเทิง	- ขึ้นไป
แม่น	- เทียง, ถูกต้อง, แน่วแน่, ใช่
แมนดิน	- แผ่นดิน, แดนดิน
โมหา (โมทะ)	- จิตที่หลงใหล, มืดมัว, ใจไม่รู้ไม่เข้าใจ
ไม้คก	- ต้นไม้ที่เป็นลำ

หมวดอักษร ย.

ยวน	- เป็นคำเรียกชาวไทยทางล้านนาว่า ไทยยวน
ย่อน	- เพราะว่า, เหตุว่า
ยัดหน่วย	- ประจําการ
ย่าง	- เคลื่อนไป, ก้าวหน้าไป, ไปด้วยกำลัง, ยกเท้า ก้าวไป
ยาด	- แหยง, ชิง
ย่าน	- รู้สึกหวาดสะดุ้งต่อภัย, กลัว
ยามตุดตั้ง	- เวลากลางคืนระหว่าง ๐๔.๐๐ น. - ๑๔.๓๐ น.
ย้าย	- เปลี่ยนที่, เคลื่อนไปข้างหน้าด้วยอาการบาง ส่วนของร่างกายเป็นจังหวะ

ยำ	- เกรง, กลัว, เคารพ, นับถือ
ยินดี	- ชอบใจ, พอใจ
ยี่	- กระทำ, ขยี้ให้หลุดจากข้าว, ทำให้กระจายจากกัน
ยุทธกรรม	- การต่อสู้, การรบ
เย็ด	- ทำ มาจากคำว่า เร็ด, เฮ็ด
เยี่ยม	- เยี่ยง
เยื่อง	- อย่าง, เหมือน
โยน	- ทิ้งไปให้พ้นตัว

อักษร ร.

รคนุประสิทธิ	- รคนุประสิทธิ
ร้อง	- รอยลึกยาว, ร่อง, ทาง, ทางน้ำเดิน, ร่องน้ำ
รชการ	- ราชการ
รอด	- จอด, ถึง
รวม	- รวม
ราชศาสตร์	- กฎหมายที่พระเจ้าแผ่นดินบัญญัติตามหลัก ธรรมศาสตร์
ราชอระเงือกสื่อ	- พระนามมหากษัตริย์องค์หนึ่งของเวียดนาม
รวม	- ออกเสียงว่า ฮาม แปลว่า เว้น, ห่างเหิน, ไม่ได้ปฏิบัติตามปกติ, ข้าม, เลยไป, ปราศจาก, หนี
ราวเขา	- ออกเสียงเป็นสาวเขา แปลว่า เทือกเขา
ริด	- ทำลาย
รืดคลอง	- จารีดระเบียบแบบแผน
รืดเสคลองส่วย	- ภาษีอากรตามจารีดระเบียบแบบแผน
เรือลีม	- ทิ้งร้างไว้จนจำไม่ได้
แร	- ออกเสียงว่า แส แปลว่า เตรียมไว้, จัดไว้ เผื่อ, สำหรับ
แรง	- กำลัง, แรงงาน
แรงไทย	- ผู้คนที่มีความกล้าหาญดี, ฉกรรจ์
โรม	- ออกเสียงว่า โฮม แปลว่า รวม

หมวดอักษร ถ.

ถกษั	- เวลาที่เป็นมกคล
ถกษั ๙ ตัว	- ถกษัหมัที่ ๙ ชื่อ อาศเลษา (ดาวเรือน) มี ๕ ดวง
ถกษั ๒๐ ลูก	- ถกษัหมัที่ ๒๐ บุรพาษาฒ (ดาวสัปคับข้าง) มี ๓ ดวง
ถกษั ๒๗ ลูก	- ถกษัหมัที่ ๒๗ ชื่อเรวดี (ดาวปลาตะเพียน) มี ๑๖ ดวง
ถกษั ๒๓ ลูก	- ถกษัหมัที่ ๒๓ ชื่อธนิษฐา (ดาวไซ) มี ๔ ดวง
ถกษั ๒๔ ลูก	- ถกษัหมัที่ ๒๔ ชื่อศตภิชั (ดาวพิมพ์ทอง) มี ๔ ดวง
ถกษั ๒๕ ลูก	- ถกษัหมัที่ ๒๕ ชื่อ บุรพัทธรบท (ดาวหัวเนื้อทราย) มี ๒ ดวง
ถกษั ๒๑ ลูก	- ถกษัหมัที่ ๒๑ ชื่ออุตราษาฒ (ดาวแดงอน) มี ๕ ดวง
ถกษั ๓ ลูก	- ถกษัหมัที่ ๓ ชื่อ กฤติกา (ดาวลูกไก่) มี ๔ ดวง
ถกษั ๑๒ ลูก	- ถกษัหมัที่ ๑๒ ชื่อ อุตรผลคุนี (ดาวเพดาน) มี ๒ ดวง
ถกษั ๔ ลูก	- ถกษัหมัที่ ๔ ชื่อ โรหิณี (ดาวคางหมู) มี ๗ ดวง
ถกษั ๖ ลูก	- ถกษัหมัที่ ๖ อารทรา (ดาวตาสำเภา) มี ๑ ดวง
ถดูสร้าง	- เทศกาล, ระยะเวลา, เพาะปลูก, เก็บเกี่ยว

หมวดอักษร ล.

ล่องป่อง (ล่องปล่อง)	- ลงไปตามทาง
ละ	- ทิ้ง, ปล่อย, วาง, สละ
ละเล็ง	- ละเลย

ละวาด	- ปูลาด, ฉาบ, ทา
ล่ำม	- ๑. ผู้นำคำพูดของฝ่ายหนึ่งไปแจ้งแก่อีกฝ่ายหนึ่ง, ทูต, ผู้แปลคำพูดของฝ่ายหนึ่งให้อีกฝ่ายหนึ่งเข้าใจ ๒. ผู้ประกาศ ชื่อตำแหน่งขุนนางซึ่งจะทำหน้าที่แจ้งข่าวงานในหน้าที่ของตนซึ่งอาจได้รับยศเป็นนายล่ำม, เจ้าพันล่ำม, เจ้าหมื่นล่ำม... ก็ได้
ลายจุ่ม	- พระราชโองการ, พระราชสาส์น, ตราตั้ง
ลาว	- ชนิดหนึ่งในเอเชียอาคเนย์ ตั้งถิ่นฐานอยู่ฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง
ล้ำ	- พัน, เหลือ, ล่วงเกินเข้าไป
ล้ำนั้น	- เกินกว่านั้น, มากกว่านั้น
ลำยาน	- ๑. เครื่องนำไป พาหะต่างๆ ๒. สันนิษฐานว่าเป็นกำยานไม้เถาชนิดหนึ่ง ต้นเล็กๆ รากหอม
ลำหอก	- ทหารหอก
ลิจจนา	- รจนา, ตกแต่ง, สร้าง, ทำ
ลิ้	- หลบหนี, แอบซ่อน
ลิ้ลวด	- ไปพร้อมกัน, ไปทั้งหมด
ลิ้น	- ลิ้ม
ลุ่ม	- ข้างใต้, ข้างล่าง, ที่ต่ำ
ลูกช้างหางเมือง	- เป็นสำนวนหมายถึง ลูกเมือง
ลูกร้อยกับหัวเมือง	- เป็นสำนวน หมายถึง เมืองบริวาร
ลู่หลอน	- ลอบทำตามใจตัวเอง
เลาะล่องปล่อง	- เลียบไปตามทาง
เลิง	- บ่อยๆ เสมอๆ, คงที่
เลียงปลงส่งเคียน	- เป็นสำนวนหมายถึง เลียงส่งเลียงรับเมื่อมีผู้มาเยี่ยมเยือน
แล้ว	- เสร็จสิ้น, จบ, ล่วงไป
ไล่เลียง	- ชักใช้, ไล่ถาม

หมวดอักษร ว.

วังปลา	- บริเวณของลำน้ำที่เป็นแอ่งกว้างลึก มีปลาชุกชุม
วัตร	- กิจที่พึงกระทำ, หน้าที่, ธรรมเนียมการปฏิบัติ
วันตก	- ทิศตะวันตก
วันออก	- ทิศตะวันออก
วาง	- ปล่อย, สละ, ไม่ยึดไว้
วิชาชา	- วิชาชา ชื่อนักษัตริย์ที่ ๑๖ (ดาวคันฉัตร) มี ๕ ดวง
เว	- เฉ, เท, ทำให้ไม่ตรง
เวรา	- เวร
เวียก	- งาน, การงาน

หมวดอักษร ศ.

ศรีสัตนาคนหุต	- ชื่อเมืองล้านช้าง
ศักราช ๒๔ ตัว	- เป็นจุลศักราชที่น่าจะละเลขหลักร้อยและหลักพันไว้ อาจเป็น ๑๐๒๔ หรือ ๑๑๒๔ ก็ได้
ศักราช ร้อย ๓๕ ตัว	- จุลศักราชที่ละเลขหนึ่งหลักพันไว้ ตรงกับพุทธศักราช ๒๓๑๖
ศักราช ๑๔ ตัว	- เป็นจุลศักราชที่น่าจะละเลขหลักร้อยและหลักพันไว้ อาจเป็น ๑๐๑๔ หรือ ๑๑๑๔ ก็ได้
ศักราช ๑๒๐๐ ตัว	- จุลศักราช ๑๒๐๐ ตัว ตรงกับพุทธศักราช ๒๓๘๑
ศักราช ๑๒๒๐ ตัว	- จุลศักราช ๑๒๒๐ ตัว ตรงกับพุทธศักราช ๒๔๐๑
ศักราช ๑๒๑๒ ตัว	- จุลศักราช ๑๒๑๒ ตัว ตรงกับพุทธศักราช ๒๓๙๓
ศักราช ๑๒๑๕ ตัว	- จุลศักราช ๑๒๑๕ ตัว ตรงกับพุทธศักราช ๒๓๙๖
ศักราช ๑๒๑๑ ตัว	- จุลศักราช ๑๒๑๑ ตัว ตรงกับพุทธศักราช ๒๓๙๒

ศักราช ๑๐๐ ตัว

- จุลศักราช ที่ละเลขหนึ่งหลักพันไว้ ตรงกับ พุทธศักราช ๒๒๘๑

ศักราช ๑๐๔ ตัว

- จุลศักราช ที่ละเลขหนึ่งหลักพันไว้ ตรงกับ พุทธศักราช ๒๒๘๕

ศักราช ๑๔๘ ตัว

- จุลศักราช ที่ละเลขหนึ่งหลักพันไว้ ตรงกับ พุทธศักราช ๒๓๒๙

ศักราช ๑๖๘ ตัว

- จุลศักราช ที่ละเลขหนึ่งหลักพันไว้ ตรงกับ พุทธศักราช ๒๓๔๙

ศักราช ๑๖๒ ตัว

- จุลศักราช ที่ละเลขหนึ่งหลักพันไว้ ตรงกับ พุทธศักราช ๒๓๔๓

ศุภมัสดุ

- ขอความสวัสดิ์จึงมี

หมวดอักษร ส.

สบ

- ปากน้ำ, บรรจบ, พบ

สบล

- อ้างสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้ลงโทษตนเองเมื่อไม่เป็นไปอย่างทีพุด

สมพอ

- เหมาะสม, สมควร

สรรพ

- ทุกสิ่ง, ทั้งปวง, ทั้งหมด

สวนหม่อนดอนปาน

- เป็นสำนวนหมายถึง สวนที่ปลูกหม่อนสำหรับ เลี้ยงไหม และสวนที่สูงที่ปลูกฝ้ายสำหรับทำ ด้ายปาน

ส่วย

- ๑.ของที่เรียกเก็บจากพื้นเมืองส่งเป็นภาคหลวง ตามวิธีเรียกเก็บภาษีอากรในสมัยโบราณ,เงิน ช่วยราชการตาม ที่กำหนดเรียกเก็บจาก ราษฎรชายที่มีได้รับราชการทหารเป็นราย บุคคล (รัชูปการก็ว่า)

๒. ชนชาติพูดภาษาตระกูลมอญ-เขมรพวก หนึ่งอยู่ทางภาคอีสาน

๒ ลูก

- ฤกษ์ ๒ ลูกคือ ฤกษ์หมู่ที่ ๒ ชื่อภรณี (ดาว ก้อนเส้า) มี ๓ ดวง

ล้อมบ้านใส่เมือง

- เป็นสำนวนหมายถึง กวาดต้อนผู้คนมาเพิ่ม หรือซ่อมแซมกำลังบ้านเมืองของตน

สักซี	- สักซีพยาน
สัง	- อะไร, กระไร
สังจะ	- ความจริงใจ, ความจริง
สัญญา	- ข้อตกลง
สาบาน	- สบถโดยให้คำปฎิญา
สามัญ	- เลว, ต่ำ, โป้
สำนักหลักคำ	- ศาลหลวง
สิ่งเดียว	- อย่างเดียว
สินจ้าง	- ค่าจ้าง
สินพาทานจ้าง	- เป็นสำนวนหมายถึง อามิสสินจ้าง
สิ่ง	- ชำเลียงดู
สื่อชบรบกิน	- เป็นสำนวนหมายถึง บังคับชอกกิน, ริดไถ, เบียดบัง
สุดซมดมดู	- เป็นสำนวนหมายถึง พิสูจน์พิจารณาดู
สูย	- หรือ กูย, กูย เป็นชาวป่าพวกหนึ่งคล้ายพวก มูเซอ
เลี้ยง	- หมด, ลั่น, ทั้งหมด , ทั้งสิ้น
เลียนสื่อ	- น่าจะเป็นภาษาเวียดนาม หมายถึงหลักฐานที่เป็นหนังสือที่มีตราเจ้าเมือง หรือ ตราสำคัญที่เป็นหลักฐานประทับอยู่
เลียนหนาม	- คำเปรียบเทียบ หมายถึง ข้าศึก, ศัตรู
แสน	- ๑. ยศของขุนนางระดับสูงรองจากพระยาเจ้า-แสนก็เรียก ๒. จำนวนนับสิบหมื่น
แสว	- เฉียว, แว้ง, ปัด
ใส่ใจ	- ตั้งใจ, เข้าใจ
ใส่โทษ	- หาความ, ให้อาย
ใส่ย่านใส่ควา	- เป็นสำนวนหมายถึง จัดเข้ากรม, กองทำหน้าที่การงาน ต่างๆ
ใส่เวี่ยงใส่การ	- เป็นสำนวนหมายถึง บรรจุ หรือจัดคนให้ทำงานทำหน้าที่
ใส่หัว	- โปรดเกล้าโปรดกระหม่อม, มอบให้แก่

หมวดอักษร ห.

หน	- ครั้ง, ทาง, ทิศ
หน้าจืด	- ดราประทับ
หมื่น	- ชื่อตำแหน่งในราชการเหนือตำแหน่งพันขึ้นไป
หมู่ค้า	- ผู้คนที่ทำมาหากินด้วยการค้าขาย
ไหม	- ปรับ
หย่อน	- ย่อมกว่า, เล็กกว่า, เบา, ลดลง
หย้าข้าง	- หูข้าง
หยุบ	- จับ, หยิบสิ่งของด้วยนิ้วมือทั้ง ๕ นิ้ว
หล่ม	- ตก, ถล่ม
หลอน	- หลุด, ล่อนออกจากที่ที่ติดอยู่
หลักคำ	- กฎหมายหลักที่ใช้ในการพิจารณาตัดสินคดีความ, ในความหมายภาษาท้องถิ่นซึ่งเป็นธรรมเนียมอย่างล้านช้าง หมายถึง พระผู้ใหญ่ที่เป็นที่เคารพนับถือ
กลาง	- สมควร, ควร
ห้วย	- ลำน้ำที่ไหลจากเขาและลำธาร ใหญ่กว่าลำธาร เล็กกว่าแม่น้ำ
หื้อ	- ชนชาติชื่อ
หอสนามหลวง	- ราชวังหลวง, สถานที่ราชการในเมืองหลวง
หัวพัน	- หัวหน้าผู้ปกครองเมืองในบังคับระดับพัน
ห่างราม	- เน้นนาน, ทิ้งไว้ให้ร้าง
ห่าน	- สิ่งที่เขาไปได้, การนำไป, การถือเอา
หาบ	- ชื่อมาตราน้ำหนักมีอัตราเท่ากับ ๖๐ กิโลกรัม
หูผ่อ	- หูดอยฟังข่าวสารต่างๆ
เหลือ	- เกิน, เลย, ยิ่งกว่า, ค้างอยู่, ยังไม่หมด
แหก	- ใช้กำลังฝ่าฟันออกไป
แหล่ง	- ที่ตั้ง, ที่อยู่, ที่ว่าง, แห่ง, ที่

หมวดอักษร อ.

องค์แม่	- ผู้เป็นพระราชมารดา, สมเด็จพระชนนี
อภัย	- ปราศจากภัย, ไม่มีภัย

อย่าเกียตอย่างอน

อย่าล้งอย่าเกิน

อยู่ดิน

อยู่ดินกินนา

อริวิวาย

อ้วนเต็ม

อ่วย

อักษร

อัฐศีล

อันใด

อากร

อาจิณ

อาชญา

อาชญาศึก

อาณาจักรหลักคำ

เอี้ยว (เอี้ยว)

- น่าจะเป็น อย่าเกียตอย่างอน

- เป็นสำนวนหมายถึง อย่าละเมียดลิทธี, อย่าล้ำเข้าไป, อย่าเลยไป

- อยู่บนแผ่นดิน

- เป็นสำนวนหมายถึง อยู่อาศัยแผ่นดินทำมาหากิน

- อริวิวาย, ทะเลาะวิวาท

- อุดมสมบูรณ์

- กลับ, พลิก, บ่ายหน้า

- หลักฐานที่เป็นตัวหนังสือ หมายถึง จดหมายนำตัวหรือ จดหมายรับรอง

- ศีล ๘ ข้อ

- สิ่งใด

- หมู, กอง, บ่อเกิด, ค่าธรรมเนียมที่รัฐบาลเรียกเก็บจากสิ่งที่เกิดจากธรรมชาติ หรือ สิ่งที่ทำขึ้นเพื่อการค้า

- สม่่าเสมอ , เป็นนิสัย

- อำนาจ, โทษ

- กฎอัยการศึก

- ศาลหลวง

- บิดไป, หันไป, เยื้อง

บรรณานุกรม

ก่องแก้ว วีระประจักษ์. “สารนิเทศจากสิ่งทอ.” เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง พุทธศาสนศาสตร์พื้นบ้าน โครงการแลกเปลี่ยนทรัพยากรห้องสมุดในสาขา พุทธศาสนศาสตร์พื้นเมือง ณ หอสมุดแห่งชาติ วันที่ ๑๘ - ๒๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๔. (เอกสารอัดสำเนา).

_____. “หนังสือประทับตรา.” ความยกย่องของอดีต : พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ศุภวดี เกษมศรี, ๒๕๓๗, หน้า ๑๔๔ - ๑๕๒.

จารึกล้านนาภาค ๑ เล่ม ๑ : จารึกจังหวัดเชียงราย น่าน พะเยา แพร่. มุลนิธิเจมส์ เอช ดับเบิลยู ทอมป์สัน จัดพิมพ์ในวโรกาสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระชนมายุครบ ๓ รอบ. กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์ พรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด, ๒๕๓๔.

“ตันทงดินเมืองไชยบุรี กำหนดเขตแขวงเมืองไชยบุรี.” หอสมุดแห่งชาติ. ใบจุ่ม. อักษรไทยน้อย. ภาษาลาว. เส้นหมึก. จ.ศ. ๑๒๑๑ ตัว (พ.ศ. ๒๓๕๒). เลขที่ ๑๓.

“ตันทงดินเมืองจำปาศักดิ์ กำหนดเขตแขวงเมืองจำปาศักดิ์.” หอสมุดแห่งชาติ. ใบจุ่ม. อักษรไทยน้อย. ภาษาลาว. เส้นหมึก. จ.ศ. __๓๕ ตัว. เลขที่ ๑๕.

“ตันทงดินเมืองชัยบาดาล” หอสมุดแห่งชาติ. ใบจุ่ม. อักษรไทยน้อย. ภาษาลาว. เส้นหมึก. จ.ศ. __๖ ตัว. เลขที่ ๑๖.

“ตันทงดินเมืองโสม กำหนดเขตแขวงของเมืองโสม.” หอสมุดแห่งชาติ. ใบจุ่ม. อักษรไทยน้อย. ภาษาลาว. เส้นหมึก. จ.ศ. ๑๑๗๗ ตัว (พ.ศ. ๒๓๕๔). เลขที่ ๒๑.

ตำนานสิบห้าราชวงศ์ เล่ม ๑ ผูกที่ ๑ - ๒. โครงการวิจัยคัมภีร์ใบลานในภาคเหนือ ระยะที่ ๑ งานวิจัยลานนาศึกษา สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ตุลาคม ๒๕๒๔.

“ตราตั้งและตันทงดิน เป็นกำหนดเขตแขวงของเมืองจำปาศักดิ์.” หอสมุดแห่งชาติ. ใบจุ่ม. อักษรไทยน้อย. ภาษาลาว. เส้นหมึก. จ.ศ. ๑๑๗๗ (พ.ศ. ๒๓๕๔). เลขที่ ๑๖/๑.

“ตราตั้งและตันทงดิน เป็นกำหนดเขตแขวงของเมืองชัยบาดาล”. หอสมุดแห่งชาติ. ใบจุ่ม. อักษรไทยน้อย. ภาษาลาว. เส้นหมึก. จ.ศ. __๒๔ ตัว. เลขที่ ๑๔.

“ตราตั้งและต้นกงดิน เป็นกำหนดเขตแขวงของหัวเมือง.” หอสมุดแห่งชาติ. ใบจุ่ม. อักษรไทยน้อย. ภาษาลาว. เส้นหมึก. จ.ศ. ๑๒๑๒ (พ.ศ. ๒๓๕๓). เลขที่ ๒๐.

ธวัช ปุณโณทก. **วรรณกรรมอีสาน**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๒.

_____. **ศิลาจารึกอีสาน**. กรุงเทพฯ : คุณพินอักษรกิจ, ม.ป.ป.

นักศึกษาลัทธิสุตรการปฏิบัติการจัดวิทยายุทธฝ่ายอำนวยการรุ่นที่ ๖๗ คณะที่ ๑. **คู่มือการศึกษาพื้นที่ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว**. สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง, ๒๕๓๖. (เอกสารอัดสำเนา).

“ใบจุ่ม เจ้านครจันทบุรี พระราชทานให้เพี้ยแก้วบุญมีราชเสนาวังเมืองขวางม้า และเพี้ยไชยชุมพุมือศักราช ๑๖๒ ตัว.” หอสมุดแห่งชาติ. ใบจุ่ม. อักษรไทยน้อย. ภาษาลาว. เส้นหมึก. จ.ศ._๑๖๒ ตัว. เลขที่ ๖

“ใบจุ่ม เจ้านครจันทบุรี พระราชทานให้เพี้ยสีบุรมและขุนทั้ง ๔ เมืองแวน เมื่อศักราช ๑๖๘ ตัว.” หอสมุดแห่งชาติ. ใบจุ่ม. อักษรไทยน้อย. ภาษาลาว. เส้นหมึก. จ.ศ._๑๖๘ ตัว. เลขที่ ๕.

“ใบจุ่ม เจ้านครจันทบุรี พระราชทานให้พระยาขวางม้าเมืองบัว เมื่อศักราช ๑๔ ตัว.” หอสมุดแห่งชาติ. ใบจุ่ม. อักษรไทยน้อย. ภาษาลาว. เส้นหมึก. จ.ศ._๑๔ ตัว. เลขที่ ๓.

“ใบจุ่ม เจ้านครจันทบุรี พระราชทานให้พระยาสิมมงคลและพระยาสีบุรมราชาและขุนเมืองชำได้ เมื่อศักราช ๑๐๐ ตัว”. หอสมุดแห่งชาติ. ใบจุ่ม. อักษรไทยน้อย. ภาษาลาว. เส้นหมึก. จ.ศ._๑๐๐ ตัว. เลขที่ ๒.

“ใบจุ่ม เจ้านครจันทบุรี พระราชทานให้พระยาสิมมูลเมือง หัวพันเมืองชำได้ แต่เมื่อศักราช ๑๐๔ ตัว.” หอสมุดแห่งชาติ. ใบจุ่ม. อักษรไทยน้อย. ภาษาลาว. เส้นหมึก. จ.ศ._๑๐๔ ตัว. เลขที่ ๑.

“ใบจุ่ม เจ้านครจันทบุรี พระราชทานให้พระยาหัวเมืองธานีสีสุทธาไชยยามงคลทิพเนก เมื่อศักราช ๙๗ ตัว.” หอสมุดแห่งชาติ. ใบจุ่ม. อักษรไทยน้อย. ภาษาลาว. เส้นหมึก. จ.ศ._๙๗ ตัว. เลขที่ ๗.

“ใบจุ่ม เจ้านครจันทบุรี พระราชทานให้พระอุปราช ทัวเมืองขุนทั้ง ๔ นายทั้ง ๘ เมื่อศักราช ๒๓๔๔
ตัว.” หอสมุดแห่งชาติ. ใบจุ่ม. อักษรไทยน้อย. ภาษาลาว. เส้นหมึก. พ.ศ. ๒๓๔๔.
เลขที่ ๔.

“ใบจุ่ม เจ้านครจันทบุรี พระราชทานให้แสนมงคลและแสนสุระกับเมืองเป็น แต่เมื่อศักราช ๒๔ ตัว.”
หอสมุดแห่งชาติ. ใบจุ่ม. อักษรไทยน้อย. ภาษาลาว. เส้นหมึก. จ.ศ._๒๔ ตัว. เลขที่ ๑๐.

“ใบจุ่มเจ้าเมืองเตินนึ่ง พระราชทานให้แสนไชยชิต แสนยศสมควน และแสนสุทธิมนต์ เมื่อศักราช
๓ ตัว.” หอสมุดแห่งชาติ. ใบจุ่ม. อักษรไทยน้อย. ภาษาลาว. เส้นหมึก. จ.ศ._๓ ตัว.
เลขที่ ๑๔.

“ใบจุ่ม เจ้าเมืองเตินนึ่ง พระราชทานให้แสนไชยมงคล เมื่อศักราช ๒๕ ตัว.” หอสมุดแห่งชาติ.
ใบจุ่ม. อักษรไทยน้อย. ภาษาลาว. เส้นหมึก. จ.ศ._๒๕ ตัว. เลขที่ ๑๘.

“ใบจุ่ม เจ้าเมืองเตินนึ่ง พระราชทานให้แสนมงคลและราชคำบ้านดาด แต่เมื่อศักราช ๑๓๘๔ ตัว.”
หอสมุดแห่งชาติ. ใบจุ่ม. อักษรไทยน้อย. ภาษาลาว. เส้นหมึก. ศักราช ๑๓๘๔ ตัว. เลขที่
๑๗.

“ใบจุ่มเจ้าเมืองหลวงพระบาง พระราชทานให้เพี้ยพรหมมหาไชยเมืองเป็นและเพี้ยเทพเพี้ยพลราชคำ
เมื่อศักราช ๑๒๐๐ ตัว.” หอสมุดแห่งชาติ. ใบจุ่ม. อักษรไทยน้อย. ภาษาลาว. เส้นหมึก.
จ.ศ. ๑๒๐๐ (พ.ศ. ๒๓๘๑). เลขที่ ๘.

“ใบจุ่ม เจ้านครหลวงพระบาง พระราชทานพระไชยวงษาอุปราช เมืองลานมาศ แต่เมื่อศักราช ๑๒๑๕
ตัว.” หอสมุดแห่งชาติ. ใบจุ่ม. อักษรไทยน้อย. ภาษาลาว. เส้นหมึก. จ.ศ. ๑๒๑๕ ตัว
(พ.ศ. ๒๓๙๑). เลขที่ ๙.

“ใบจุ่ม เจ้านครหลวงพระบาง พระราชทานให้พระยาคำมุนดี เมืองเรียม เมื่อศักราช ๑๔๘ ตัว.”
หอสมุดแห่งชาติ. ใบจุ่ม. อักษรไทยน้อย. ภาษาลาว. เส้นหมึก. จ.ศ._๑๔๘ ตัว. เลขที่ ๑๑.

“ใบจุ่ม เจ้านครหลวงพระบาง พระราชทานให้พระอุปราช เมืองลานมาศ.” หอสมุดแห่งชาติ.
ใบจุ่ม. อักษรไทยน้อย. ภาษาลาว. เส้นหมึก. ม.ป.ป. เลขที่ ๑๒.

ประเสริฐ ณ นคร. มังรายศาสตร์. (ฉบับอำเภอสือให้ จ.ศ. ๑๑๖๑). ม.ป.ท. ม.ป.ป. (เอกสาร
อัดสำเนา).

_____. สารัตถคดีประเสริฐ ณ นคร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เนศ, ๒๕๒๗.

ปรีชา พินทอง. สารานุกรมภาษาอีสาน - ไทย - อังกฤษ. อุบลราชธานี : โรงพิมพ์ศิริธรรม,
๒๕๓๒.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕. พิมพ์ครั้งที่ ๔, กรุงเทพฯ
: อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๓๑.

เรืองเดช ปันเขื่อนขัตติย์. อักษรไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๐.

วราภรณ์ โตศิริ. "การศึกษา "ใบจุ่ม" เอกสารทางราชการของอาณาจักรล้านช้าง." วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจารึกภาษาไทย ภาควิชาภาษาตะวันออก
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๓๒.

สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (พิมพ์ ธรรมโร). พจนานุกรมภาคอีสาน - ภาคกลาง. ฉบับปณิธาน
สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (ติสสมหาเถร). กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๕.

หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร. แบบเรียนหนังสือภาษาโบราณ. กรุงเทพฯ : บริษัทวัชรินทร์
การพิมพ์ จำกัด, ๒๕๒๕.

อรุณรัตน์ วิเชียรเขียวและคณะ. คัมภีร์พระธรรมศาสตร์โบราณ. กรุงเทพฯ : สาตราสาร, ๒๕๒๙.

อรรถ นันทจักร. "ประวัติศาสตร์อีสาน : การศึกษาเชิงวิเคราะห์ประเด็นการจดบันทึกประวัติศาสตร์
หัวเมืองอีสานถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐." วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๒๙.

อุดม รุ่งเรืองศรี. พจนานุกรมล้านนา - ไทยฉบับแม่ฟ้าหลวง. (ตอนที่ ๒ อักษร พ ถึง ฮ) กรุงเทพฯ
: บริษัทอมรินทร์ พรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด, ๒๕๓๔.

อุทัย เทพสิทธิ. ความเป็นมาของไทยลาว. พระนคร : ประภาสตันการพิมพ์, ๒๕๐๙.

